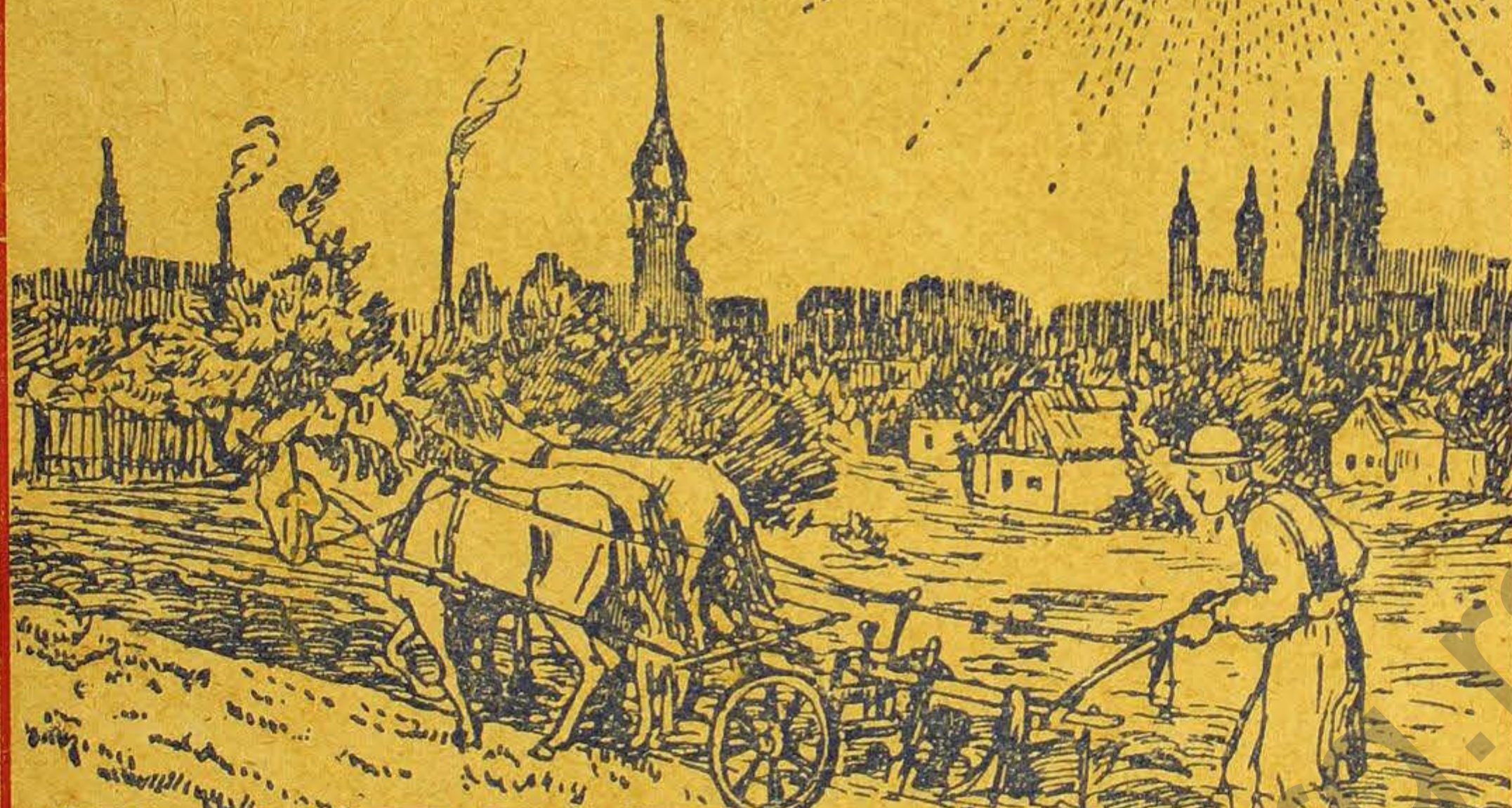

SUBOTIČKA

DANIČA

KALENDAR

ZA 1930. GOD.

CIJENA 10 DINARA.

XLVII. GODINA.

SUBOTICKA DANICA

ILI

BUNJEVAČKO-ŠOKAČKI

KALENDAR

(SA SLIKAMA)

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“

Br.: 26/92 IP

SUBOTICA

KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

ZA PROSTU GODINU

1930.

Povist naša z gode broji mnoge,
Gdi junački borismo se slavno,
Za krst časni i slobodu zlatnu,
Za dom mili i za pravo davno.

Za uredništvo i izdavače odgovara:
Miško Prčić Subotica, Beogradski put 10.

Ne budali moj brate rodeni!
Tuđa majka rane povriđuje,
Tuđa ljuba brigovito stere,
Tuđa seja gorkom vodom poji.

KRŠĆANSKA GODINA 1930. JEST PROSTA GODINA.

Zvijezda vladarica ove godine jest SATURN.

I. ČETIRI GODIŠNJA DOBA.

Proljeće počinje ove godine 21 ožujka u 9 sati 30 minuta prije podne. Toga je dana noć jednako duga kao i dan.

Ljeto počinje 22. lipnja u 4 sata 53 minuta u jutro. Ovo je najdulji dan i najkraća noć u godini.

Jesen počinje 23. rujna u 7 sati 36 minuta u večer. Noć i dan jednako su dugi.

Zima počinje 22. prosinca a 2 sata 40 minuta popodne. Ovo je najdulja noć i najkraći dan u godini.

II. GODOVNI RAČUNI.

Zlatni broj mjesečnoga kruga	12
Mjesec kazatelj (Epakte)	XXX
Sunčani kolobar	7
Nedjeljno slovo po Gregoriju	E
Nedjeljno slovo po Juliju	P
Rimske daće (Indikcije) po Gregoriju	13

III. POMIČNE SVETKOVINE.

1. Po rimskom kalendaru:

Sedamdesetnica 16. veljače.
Pepelnica 5. ožujka.
Uskrs 20. travnja.
Spasovo 29. svibnja.
Duhovi 8. lipnja.
Tijelovo 19. lipnja.
Srce Isusovo 27. lipnja.
Prva nedjelja adventa 30. studenoga.

2. Po grčkom kalendaru.

Triodij 27. januara.
Mesopust 10. februara.
Uskrs 7. aprila.
Spasovdan 16. maja.
Duhovi 26. maja.

IV. POSTOVI.

Treća zapovijed crkvena nalaže nam post dvije vrsti i to: **nemrs** i **post**.

1. **Nemrs** sastoji u tom, da svaki kršćanin počam od 7 god. do smrti ne jede mesa od živine vruće krvi. Mašču zaprigati jela slobodno je u svako doba. Takav se nemrs obdržava svakog petka preko godine.

2. **Post** je određen samo za odrasle od 21 g. do 60 i obdržava se tako, da se može jesti triput na dan a samo jedared do sitosti. Ako je u ove dane po dopustu Crkve slobodno mesa jesti, ipak ostaje **post** bez **nemrsa**. Ovakav je post bez nemrsa **olakšan post**. Tako se obdržavaju svi dani u Korizmi osim petka. U oči Svih Svetih, kod Kvatrih posta srijeda i subota.

3. **Strogi post** sadržaje i nemrs i post; i taki su strogi postovi: petkovi u Korizmi i u Kvatrih, čista srijeda, u oči Duhova, Velike Gospojine i Božića.

4. Ako na petak pada zapovijedna svetkovina ne ima ni nemrsa ni posta.

V. KVATRENI POSTOVI.

Proljetni: 12., 14. i 15. ožujka; **ljetni**: 11., 13. i 14. lipnja; **jesenski**: 17., 19. i 20. rujna; **zimski**: 17., 19. i 20. prosinca.

VI. POMRČINE 1930.

1. **Djelomična pomrčina mjeseca** 13. travnja, počinje u 6 s. 21 m. ujutro, svršava u 7 s. 36 m. ujutro. Opazit će se u jugo-zapadnoj Evropi, sjeverozapadnoj Africi, na Atlantskom oceanu, u Americi i na Tihom oceanu.

2. **Potpuna prstenasta pomrčina sunca** bit će 28. travnja i započet će u 5 s. 20 m. popodne; vrhunac u 6 s. 26 m.; svršetak u noći u 10 s. 46. m. srednje evropskog vremena. Opazit će se u sjevernoj Aziji i Americi, osobito dobro u Kaliforniji.

3. **Djelomična pomrčina mjeseca** 7. listopada počinje u 7. s. 46. m. popodne i svršava u 8 s. 27. m. uvečer. Neznatna ova pomrčina vidjet će se u Evropi, Aziji, Africi, Indijskom oceanu i Australiji.

4. **Potpuna pomrčina sunca** 21. i 22. listopada počinje po evropskom vremenu u 8. s. 4 m. uvečer i svršava u 1. s. 23. m. noću. Opazit će se u istočnoj Australiji, Tihom oceanu i najjužnijem kraju Amerike.

VII. VELIKI BLAGDANI I NORME.

Glazba i plesanje zabranjeno je i po državnom zakonu u zadnja tri dana Velikoga tjedna, na prvi dan Uskrsa i Duhova, na Tijelovo, Badnjak i Božić. Vjerna pak djeca katoličke Crkve uzdržavaju se od toga još i u ozbiljno vrijeme adventa i u pokorničko vrijeme korizme te u kvatrene dane.

Kazališne predstave zabranjene su na iste dane osim na Tijelovo.

Norme: Božić Uskrs, Duhovi, Tijelovo, Velika Gospa, Svi Sveti.

Državni praznici: 24. svibnja; 28. lipnja; 1. i 17. prosinca.

VIII. SVETKOVANJE NEDJELJE I BLAGDANA.

1. Prema propisima kat. Crkve treba da svaki katolik, koji je navršio 7 god. **pribiva sv.** Misi i to cijeloj; inače griješi ako ga ne ispriča važan razlog.

2. **Ne smiju se obavljati težački poslovi** ni bučne rasprave kao ni sajmovi.

3. **Treba slušati kršć. nauk** i vjersku pouku. Na to su i pod teški grijeh obvezani osobito oni, koji ne znadu ni temeljnih istina katoličke vjere.

Siječanj

BROJI 31 DAN

Januar

Tri Kralja donesoše Isusu zlata, tamjana i mirhe.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Srijeda	1 Nova Godina	19 Bonifacij †
Četvrt.	2 Makarije pust.	20 Ignatije †
Petak	3 Genoveva djev. †	21 Julijana †
Subota	4 Tito biskup	22 Anastazija
1. tjed. Kad se navršilo osam dana. Lk. 2, 21.		
Nedjelj.	5 Ime Isusovo	23 Ned. Otac
Poned.	6 Tri Kralja	24 Naveč. Rođ. †
Utorak	7 Lucijan M.	25 Rođ. Kristovo
Srijeda	8 Severin op. ☾	26 Zbor Bogor.
Četvrt.	9 Marcelin bp.	27 Stjepan Prv.
Petak	10 Pavao pust. †	28 Muč. nikom.
Subota	11 Higin p.	29 Mladenci
2. tjed. Kad bi Isusu 12 godina. Lk. 2, 42.		
Nedjelj.	12 1. po B. Sv. Obitelj	30 N. po R. Anis.
Poned.	13 Bogomir op.	31 Melanija
Utorak	14 Radovan bp. ☺	1 Novo ljet. Vas.
Srijeda	15 Mavro opat	2 Silvestar p.
Četvrt.	16 Marcel p.	3 Malahija
Petak	17 Antun pust. †	4 Zbor 70 učen. †
Subota	18 Stol. sv. Petra u R.	5 Naveč. Bog.
3. tjed. Prvo čudo Isusovo na svadbi. Iv. 2, 1.		
Nedjelj.	19 2. po B. Marije m.	6 Bogojavljenje.
Poned.	20 Fabijan i Seb. m.	7 Zbor Iv. Krst.
Utorak	21 Agneta dj. m. ☾	8 Georgij i Dom.
Srijeda	22 Vincencije m.	9 Polienkto
Četvrt.	23 Zaruke Bl. Dj. M.	10 Gregorij Nis.
Petak	24 Timotej bp. †	11 Teodozij
Subota	25 Obraćenje sv. Pavla	12 Tatjana
4. tjed. Isus izliječi gubavca. Mt. 8, 1.		
Nedjelj.	26 3. po B. Polik. bp.	13 N. po Prosv.
Poned.	27 Ivan Zlatousti bp.	14 Oci Si. i R.
Utorak	28 Margarita	15 Pavao i Od. B.
Srijeda	29 Franjo Sal. bp. ☺	16 Verige ap. Pav.
Četvrt.	30 Martina dj. m.	17 Antonije Vel.
Petak	31 Petar Nol. priz. †	18 Atanas i Kir.

SIJEČANJ

posvećen je Presv. Imenu Isusovom.

SUNCE

ulazi 20. u 7 s. 33 m. u večer u znak Vodenjaka. Dan poraste za 1 s. 1 m.

Izlazi: Zalazi:

1. 7 s. 42 m.	4 s. 25 m.
6. 7 s. 41 m.	4 s. 29 m.
12. 7 s. 39 m.	4 s. 37 m.
19. 7 s. 35 m.	4 s. 46 m.
28. 7 s. 29 m.	4 s. 56 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☾ Prvak 8. u 4 s. 11 m. izjutra.
- ☺ Uštap 14. u 11 s. 21. m. noću.
- ☾ Trećak 21. u 5 s. 7 m. popodne
- ☺ Mlađ 29. u 8 s. 7 m. u večer.

VRIJEME

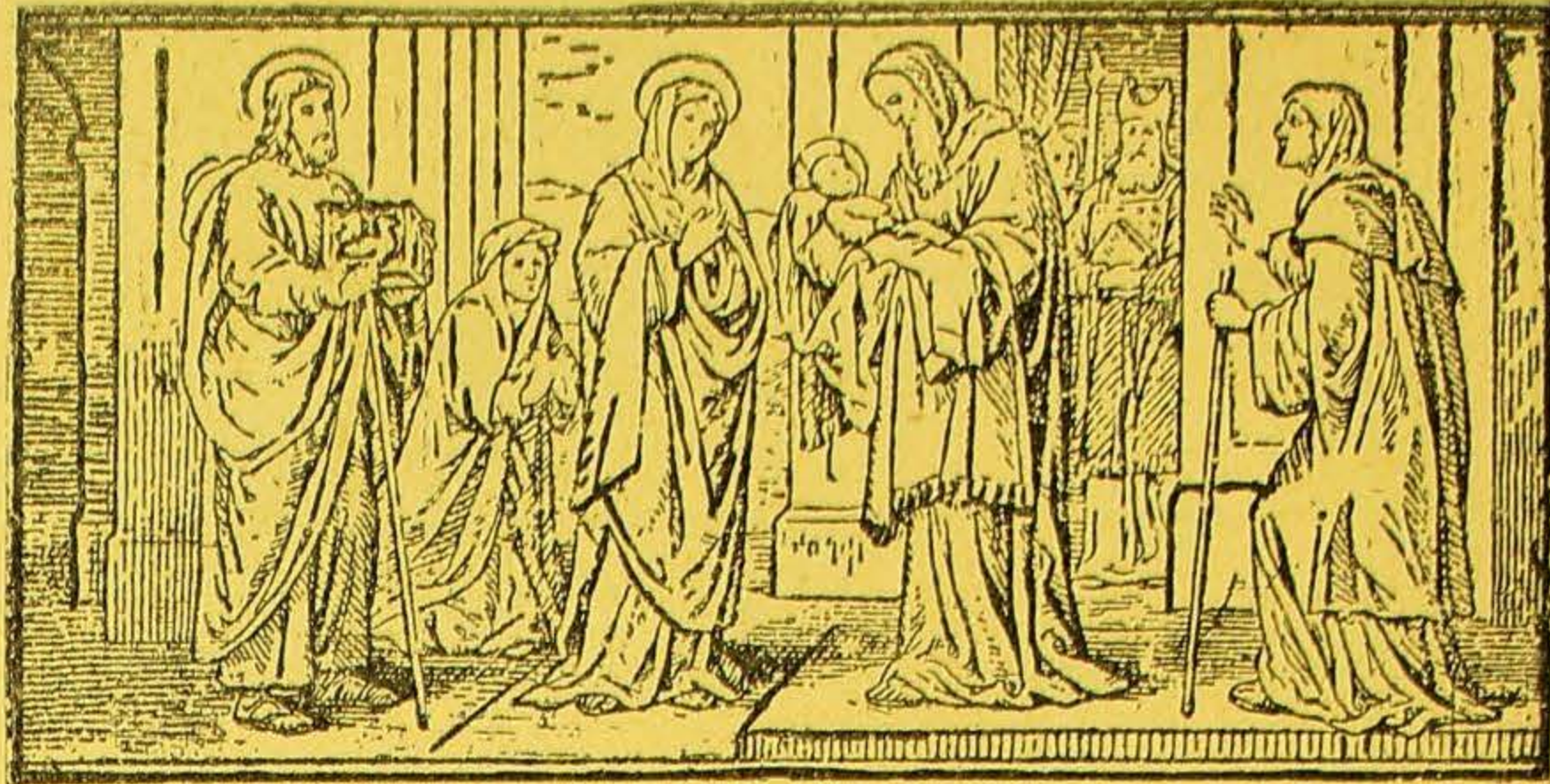
1. siječnja zaruđena zora donša nezgodno vrijeme. Kako je na 2. takav je rujn. Ako je obraćenje Pavlovo vedro dobra se god. iščekiva

U siječnju vode:
Vino nam ode!

Veljača

BROJI 28 DANA

Februar

Isuse, Marijo, Josipe pomozite nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Subota	1 Ignacije b. m.	19 Makarij
5. tjed. Isus utiša oluju na moru. Mt. 8, 23.		
Nedjelj.	2 4. po B. Svit Marij.	20 32. Jevtinij
Poned.	3 Blaž b. m.	21 Maksim
Utorak	4 Andrija Korz. priz.	22 Timotej
Srijeda	5 Agata dj. m.	23 Kliment
Četvrt.	6 Doroteja dj. m. ☾	24 Ksenija
Petak	7 Vranka †	25 Grigorij B.
Subota	8 Ivan Mat. priz.	26 Ksenofon
6. tjed. O dobrom sjemenu i kukolju. Mt. 13, 24.		
Nedjelj.	9 5. po B. Ciril Alex. b.	27 N. Mitr. i F. Tri.
Poned.	10 Skolastika dj.	28 Efrem
Utorak	11 Ukaz. Gospe. Lurd.	29 Ignacij
Srijeda	12 7 utem. r. Gospe Ž.	30 Tri Svetitelja
Četvrt.	13 Stjepan op. ☺	31 Kir. i Jov.
Petak	14 Valentin m. †	1 Trifon
Subota	15 Klaudije Kol. pr.	2 Sretenije
7. tjed. O poslenicima u vinogradu. Mt. 20, 1.		
Nedjelj.	16 Sedamdeset. Julij.	3 N. Blaz. sina.
Poned.	17 Donat m.	4 Izidor
Utorak	18 Simeon b. m.	5 Agatija
Srijeda	19 Gabinij m.	6 Vukol
Četvrt.	20 Eleuterij b. m. ☾	7 Partenije
Petak	21 Elenora dj. m. †	8 Teodor Strat.
Subota	22 Stol sv. Petra u A.	9 Nikifor.
8. tjed. Iziđe sijač da sije sjeme. Lk. 8, 4.		
Nedjelj.	23 Šezdeset. Petar D.	10 Mesopust.
Poned.	24 Matija apostol	11 Vlasij
Utorak	25 Viktorin m.	12 Meletije
Srijeda	26 Aleksander b. m.	13 Martinijan
Četvrt.	27 Leander b.	14 Auksentij
Petak	28 Roman op. † ☺	15 Onizim

VELJAČA

posvećen je Svetoj Obitelji.

SUNCE

ulazi 19. u 10 s. pr. podne u znak Riba. Dan poraste za 1 s. 28 m.

Izlazi: Zalazi:

2. 7 s. 23 m. 5 s. 7 m.
9. 7 s. 13 m. 5 s. 16 m.
16. 7 s. 4 m. 5 s. 27 m.
23. 6 s. 52 m. 5 s. 37 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Prvak 6. u 6 s. 26 m. u večer.
☺ Uštap 13. u 9 s. 39 m. pr. podne.
☾ Trećak 20. u 9 s. 44 m. pr. podne.
☺ Mlađ 28. u 2 s. 33 m. popodne.

VRIJEME

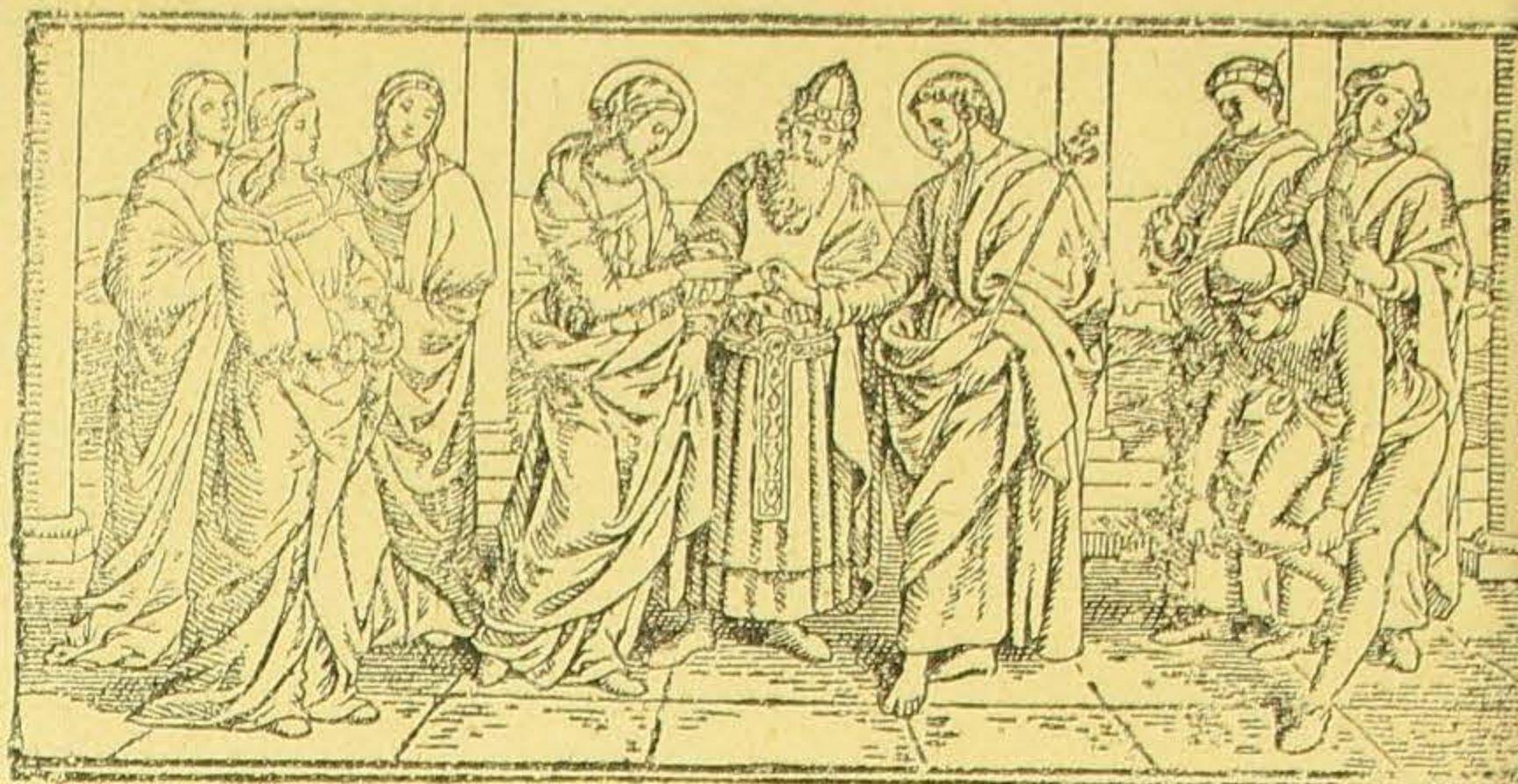
Kad je Marin dan vedar dugačka će biti zima, ako pada i duše, proljeće se približava. Ako je na 22. na stolicu Petra hladno, trajat će zima dugo.

U veljači prašina
Znači: dobra ljetina.

Ožujak

BROJI 31 DAN

Mart

Zaručnice Bogorodičin moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Subota	1 Albin b.	16 Pamfil i dr.
9. tjed. Isus proriče svoju muku. Lk. 18, 31.		
Nedjelj.	2 Pedeset. Simplicij	17 N. Sirop. Teod.
Poned.	3 Kunegunda kr.	18 Lav p. †
Utorak	4 Kazimir priz.	19 Arhipa †
Šrijeda	5 Pepelnica. Mirosl. †	20 Sadok i Ag. †
Četvrt.	6 Perpetua i Felic. m. †	21 Timotej †
Petak	7 Toma Akv. priz. †	22 Petar i A. †
Subota	8 Iv od Boga priz. ☾ †	23 Polikarp Zad.
10. tjed. Isusa napastuje đavao u pustinji. Mt. 4, 1.		
Nedjelj.	9 Čista Franc. Rim.	24 N.1.P. N.gl.I.K.
Poned.	10 40 mučenika †	25 Tarazij †
Utorak	11 Eulogije m. †	26 Porfirij †
Šrijeda	12 Grgur V. p. Kvatre †	27 Prokopij †
Četvrt.	13 Rosina dj. †	28 Vasilij i dr. †
Petak	14 Matilda ud. Kv. ☺ †	1 Evdokija †
Subota	15 Longin m. Kvatre †	2 Teodot. Zad.
11. tjed. Isus se preobrazi na gori. Mt. 17, 1.		
Nedjelj.	16 Pačista. Cirijak	3 N.2.P. Evtrop.
Poned.	17 Patricije b. †	4 Gerasim †
Utorak	18 Ćiril Jer. b. †	5 Roman †
Šrijeda	19 Josip z. B. Dj. M. †	6 42 mučenika †
Četvrt.	20 Niceta b. †	7 Vasilij †
Petak	21 Benedikt op. †	8 Teofilakt †
Subota	22 Oktavijan m. ☾ †	9 40 muč. Zad.
12. tjed. Isus izgoni đavla. Lk. 18, 14.		
Nedjelj.	23 Bezimena. Oton b.	10 N.3.P. Kodrat
Poned.	24 Gabrijel Ark. †	11 Sofronij †
Utorak	25 Blagovijest †	12 Teofan †
Šrijeda	26 Emanuel m. †	13 Nikifor †
Četvrt.	27 Ivan Dam. priz. †	14 Benedikt †
Petak	28 Ivan Kapistr. priz. †	15 Agapij †
Subota	29 Eustazij m. †	16 Savin. Zad.
13. tjed. Isus nahrani 5000 ljudi. Iv. 6, 1.		
Nedjelj.	30 Sredop. Vikt. m. ☺	17 N.4.P. Aleksij
Poned.	31 Balbina dj. m. †	18 Kiril A. †

OŽUJAK

posvećen je sv. Josipu

SUNCE

ulazi 21. u 9 s. 30 m. u večer u znak. Ovna i počinje proljeće. Dan poraste za 1 s. 45 m.

Izlazi:

Zalazi:

2. 6 s. 39 m.	5 s. 47 m.
9. 6 s. 26 m.	5 s. 57 m.
16. 6 s. 13 m.	6 s. 6 m.
23. 6 s. 0 m.	6 s. 16 m.
30. 5 s. 46 m.	6 s. 24 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☾ Prvak 8. u 5 s. izjutra.
- ☺ Uštap 14. u 5 s. 58 m. u večer.
- ☾ Trećak 22. u 4 s. 13 m. izjutra.
- ☺ Mlađ 30. u 6 s. 46 m. izjutra.

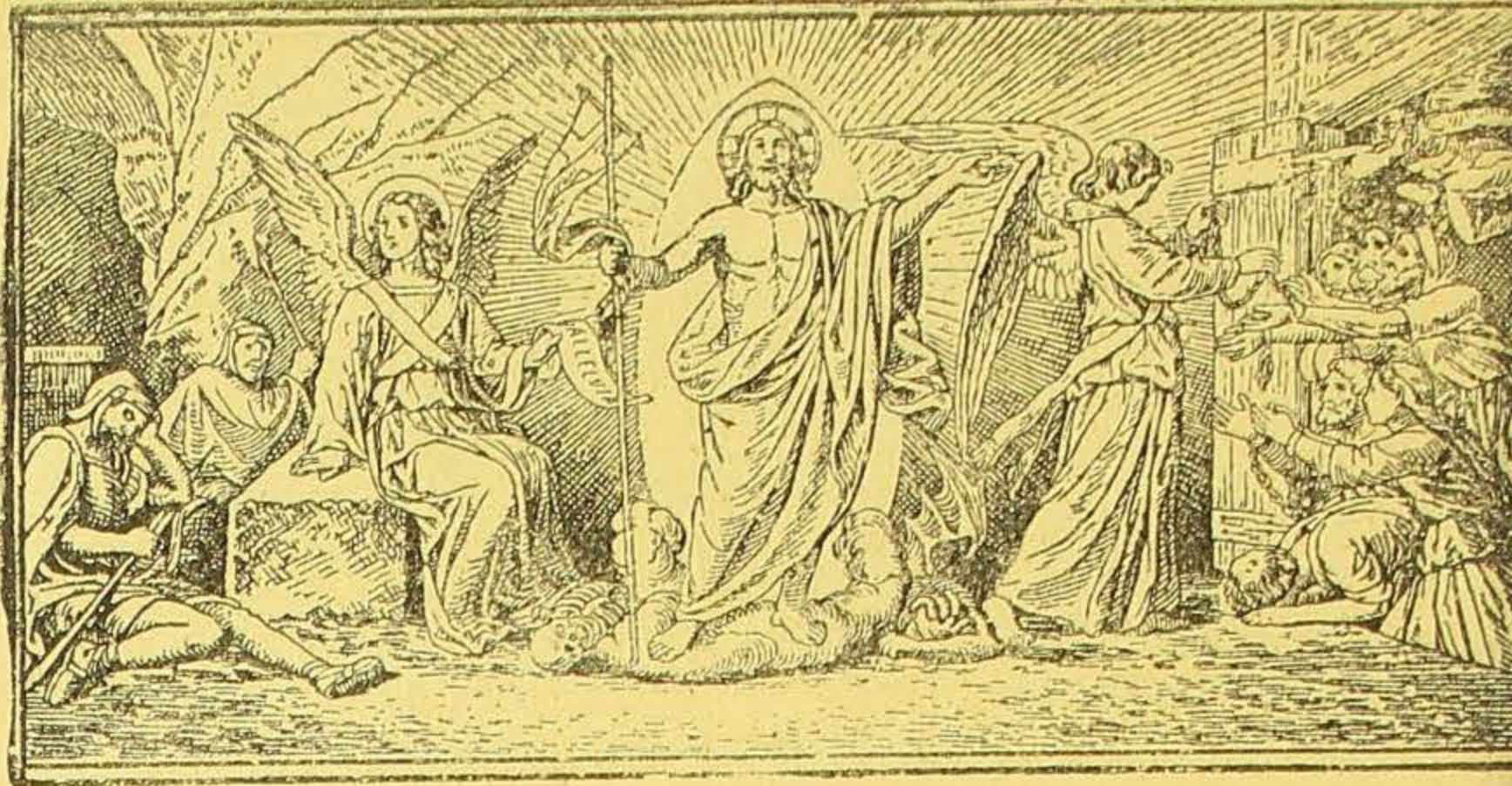
VRIJEME

Ako je na Josipovo vedar dan, plodna se godina obećaje. Kako je vrijeme 10. na 40 mučenika tako ostaje 40 dana. Bolje da te majka bije. Neg ožujsko sunce grije.

Travanj

BROJI 30 DANA

April

Nema ga tu, On uskrsnu.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Utorak	1 Hugo bp. †	19 Hrizant †
Srijeda	2 Franjo P. priz. †	20 O. ob. sv. Sav. †
Četvrt.	3 Rikard b. †	21 Jakov †
Petak	4 Izidor bp. †	22 Vasilije †
Subota	5 Vinko Fer. priz. †	23 Nikon. Zad.
14. tjed. Isusa hoće da kamenuju. Iv. 8, 46.		
Nedjelj.	6 Gluha. Siksto p. ☾	24 N. 5. P. Zah.
Poned.	7 Herman Jos. priz. †	25 Blagovijest
Utorak	8 Dionizije bp. †	26 Zb. A. Gabr. †
Srijeda	9 Marija Kleofa. †	27 Matrona †
Četvrt.	10 Mehtilda dj. †	28 Ilarion i St. †
Petak	11 7 Žal. M. B. Leon p. †	29 Marko i Kir. †
Subota	12 Julije p. †	30 Ivan Lj. Zad.
15. tjed. Isus svečano ulazi u Jerusalem. Mt. 21, 1.		
Nedjelj.	13 Cvjetna. Herm. ☺	31 Cvjetnica. Hip.
Poned.	14 Justin m. †	1 Marija Eg. †
Utorak	15 Lidvina dj. †	2 Tito †
Srijeda	16 Turibij bp. †	3 Nikita †
Četvrt.	17 Vel. Četvrtak †	4 Vel. Četvrtak †
Petak	18 Vel. Petak †	5 Vel. Petak †
Subota	19 Vel. Subota †	6 Vel. Subota
16. tjed. Isus uskrsnu iz groba. Mr. 16, 1.		
Nedjelj.	20 USKRS ☾	7 USKRS
Poned.	21 Usk. ponedjeljak	8 Us. poned.
Utorak	22 Soter i Kajo m.	9 Us. utorak
Srijeda	23 Adalbert	10 Terentij i dr.
Četvrt.	24 Đurđevo	11 Antipa
Petak	25 Marko ev. †	12 Vasilij
Subota	26 Kleto m.	13 Artemon
17. tjed. Isus dođe kroz zatvorena vrata. Iv. 20, 19,		
Nedjelj.	27 Bijela. Petar R.	14 N. Tom. Mart.
Poned.	28 Pavao od Križa ☺	15 Aristarh
Utorak	29 Petar m.	16 Agapija
Srijeda	30 Katarina S. dj.	17 Simeon

TRAVANJ

posvećen je štovanju sv. 5 Rana Isusovi

SUNCE

ulazi 20. u 9 s. 6 m. u večer u znak Bika. Dan poraste za 1 s. 38. m.

Izlazi:	Zalazi:
6. 5 s. 34 m.	6 s. 33 m.
13. 5 s. 20 m.	6 s. 43 m.
20. 5 s. 8 m.	6 s. 52 m.
27. 4 s. 56 m.	7 s. 1 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☾ Prvak 6. u 12 s. 25 m. o podne.
- ☺ Uštap 13. u 6 s. 49 m. izjutra.
- ☾ Trećak 20. u 11 s. 9 m. noću.
- ☺ Mlađ 28. u 8 s. 8 m. u večer.

VRIJEME

Ako žabe zapjevaju prije ožujka štit će u travnju. Đurđevska kiša donša blagoslova. Kišovit travanj rodna godina. Vedri li se travanj noću. Škodi vinu ko i voću.

Svibanj

BROJI 31 DAN

Maj

Gospe svibanjska moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Četvrt.	1 Filip i Jakov ap.	18 Ivan Dek.
Petak	2 Atanazije b. †	19 Ivan Vet.
Subota	3 Naš sv. Križa	20 Teodor Sr.
18. tjed.	Isus dobri pastir. lv. 10, 11.	
Nedjelj.	4 2. po Us. Florijan m.	21 N. Žen. Mir.
Poned.	5 Pijo p. ☾	22 Teodor sik
Utorak	6 Ivan pr. vr. lat.	23 Georgij Vel.
Srijeda	7 Zaštita sv. Josipa	24 Sava Str.
Četvrt.	8 Miholjice	25 Marko ev.
Petak	9 Grgur Naz. †	26 Prepol. 50.
Subota	10 Antonin b.	27 Simeon S.
19. tjed.	Malo i ne čete me vidjeti. lv. 16, 16.	
Nedjelj.	11 3. po Us. Franjo H.	28 N. o rasl. Jak.
Poned.	12 Pankracij m. ☺	29 Muč. Kizič.
Utorak	13 Servacij m.	30 Jakov Z.
Srijeda	14 Bonifacij m.	1 Jeremija
Četvrt.	15 Ivan de la S. priz.	2 Atanasij
Petak	16 Ivan Nep. m. †	3 Teodosij peč.
Subota	17 Paskal priz.	4 Pelagija
20. tjed.	Idem k onomu, koji me poslao. lv. 16, 5.	
Nedjelj.	18 4. po Us. Venanc. m.	5 N. o Samar.
Poned.	19 Petar Cel. p.	6 Job
Utorak	20 Bernardin S. pr. ☾	7 Poj. sv. kr.
Srijeda	21 Feliks m.	8 Jov. bogosl.
Četvrt.	22 Julija dj. m.	9 Pr. m. sv. Nik.
Petak	23 Desiderij b. m. †	10 Simon Zil.
Subota	24 Ivan Prado b. m.	11 Mokij
21. tjed.	Ako što zaištete od Oca. lv. 16, 23.	
Nedjelj.	25 5. po Us. Urban p.	12 N. o slijepcu.
Poned.	26 Filip N. pr. } prosni	13 Glikerija
Utorak	27 Beda Č. pr. } dani ☺	14 Izidor
Srijeda	28 Augustin } dani ☺	15 Voznesenije
Četvrt.	29 Spasovo	16 Pahomij
Petak	30 Ferdinand kr. †	17 Andronik
Subota	31 Marija djelit. mil.	18 Teodot

SVIBANJ

posvećen je Majci Božjoj

SUNCE

ulazi 21. u 8 s. 42 m. u večer u znak Blizanaca. Dan poraste za 1 s. 25 m.

Izlazi: Zalazi:

4. 4 s. 45 m. 7 s. 10 m.
11. 4 s. 35 m. 7 s. 18 m.
18. 4 s. 25 m. 7 s. 27 m.
25. 4 s. 19 m. 7 s. 35 m.
31. 4 s. 15 m. 7 s. 40 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Prvak 5. u 5. s. 53 m. popodne.
☺ Uštap 12. u 6 s. 29 m. u veče.
☾ Trećak 20. u 5. 22 m. popodne.
☺ Mlađ 28. u 6 s. 37 m. izjutra.

VRIJEME

Spasovka kiša donosi dobru godinu. Ako Pankrac, Servac, Bonifac i Urban prođu bez mrzla, Božja je blagodat. Duhovi kišni, ambari puni. Suh Maj, prazne vreće. Kad u svibnju mnogo [sijeva. Zemljodjelac neka pjeva.

Lipanj

BROJI 30 DANA

Juni

Presv. Srce Isusovo štiti obitelji naše.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
22. tjed. Kada dođe Utješitelj. Iv. 15, 25.		
Nedjelj.	1 6. po Us. Pamfil m.	19 N. Ot. nik. sab.
Poned.	2 Erazmo b. m.	20 Talalej
Utorak	3 Klotilda kr. ☾	21 Konstantin
Srijeda	4 Kvirin b. m.	22 Vasilisko
Četvrt.	5 Bonifacije b. m.	23 Mihael ep.
Petak	6 Norbert b. †	24 Simeon prep.
Subota	7 Robert b. †	25 Naš. gl sv. Iv. Z.
23. tjed. Učitelj Duh Sveti učit će vas. Iv. 14, 23.		
Nedjelj.	8 DUHOVI Med.	26 Soš. Duha S.
Poned.	9 Duh. ponedjeljak	27 Duh. poned.
Utorak	10 Margarita kr.	28 Nikita
Srijeda	11 Barnaba ap, Kv. † ☺	29 Teodozija
Četvrt.	12 Ivan Fak. priz.	30 Isaakij
Petak	13 Antun Pad. pr. Kv. †	31 Jermej
Subota	14 Bazilije b. Kvatre †	1 Justin
24. tjed. Dana mi je sva vlast. Mt. 28, 18.		
Nedjelj.	15 Presv. Trojstvo	2 N. Svih Svetih
Poned.	16 Iv. Franjo Regis	3 Lukilijan †
Utorak	17 Adolf b.	4 Mitrofan †
Srijeda	18 Efrem S. priz.	5 Dorotej †
Četvrt.	19 TIJELOVO ☾	6 Visarion i I. †
Petak	20 Silverij p. †	7 Teodot ank. †
Subota	21 Alojzije priz.	8 Teodor Str.
25. tjed. Neki čovjek zgotovi večeru. Lk. 14, 16.		
Nedjelj.	22 2. po D. Pavlin b.	9 N. 2. po D. Kir.
Poned.	23 Agripina m.	10 Timotej †
Utorak	24 Rođ. Ivana Krst.	11 Barnaba †
Srijeda	25 Vilim priz.	12 Onufrij i Pet. †
Četvrt.	26 Ivan i Pavao m. ☺	13 Akilina i Tr. †
Petak	27 Srce Isusovo †	14 Elizej pr. †
Subota	28 Srce Marijino	15 Amos pr.
26. tjed. Priča o izgubljenoj ovcu Lk. 15, 1.		
Nedjelj.	29 3. po D. Petar i Pav.	16 N. 3. po D. Tih
Poned.	30 Spomen sv. Pavla	17 Manuil †

LIPANJ

posvećen je Presv. Srcu Isusovom.

SUNCE

ulazi 22. u 4 s. 53 m. u jutro u znak Raka i počinje ljeto. Dan poraste za 19 m.; a od 21. do konca smanji se za 3 m.

Izlazi: Zalazi:

1. 4 s. 15 m. 7 s. 41 m.
 8. 4 s. 11 m. 7 s. 47 m.
 15. 4 s. 9 m. 7 s. 52 m.
 22. 4 s. 7 m. 7 s. 54 m.
 29. 4 s. 10 m. 7 s. 54 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Prvak 3. u 10 s. 56 m. noću.
 ☺ Uštap 11. u 7 s. 12 m. izjutra.
 ☾ Trećak 19. u 10 s. 0 m. pr. podne.
 ☺ Mlađ 26. u 2 s. 47 m. popodne.

VRIJEME

Kiša 8. na Medarda lako ne pristaje. Magla il kiša na Vidovdan šturavo će biti žito. Al ni u suši glada ni u kiši blaga.

Hladan Juni
Sve pokunji.

Srpanj

BROJI 31 DAN

Juli

Gospe škapularska moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Utorak	1 Presv Krv Isusova	18 Leontije †
Srijeda	2 Pohod Bl. Dj. M.	19 Juda ap. †
Četvrt.	3 Heliodor b. ☾	20 Metodij †
Petak	4 Udalrik b. †	21 Julijan †
Subota	5 Ćiril Metod. ap.	22 Eusebij
27. tjed. O obilatom ribolovu. Lk. 5, 1.		
Nedjelj.	6 4. po D. Izaija pr.	23 4. po D. Agr.
Poned.	7 Lipa dj.	24 Rožd. Iv. Krst.
Utorak	8 Elizabeta kr.	25 Febronij †
Srijeda	9 Brcko b.	26 David †
Četvrt.	10 Ljubica dj. ☺	27 Samson †
Petak	11 Pijo I. p. †	28 Kir i Ivan †
Subota	12 Ivan Gv. priz.	29 Petar i Pavao
28. tjed. Ako pravda vaša ne bude veća. Mt. 5, 20.		
Nedjelj.	13 5. po D. Margar. dj.	30 5. po D. Zb. 12a
Poned.	14 Bonaventura b.	1 Kuzma i Dam.
Utorak	15 Vladimir kr.	2 Haljina Bogor.
Srijeda	16 Gospa Škapularska	3 Jakinto
Četvrt.	17 Aleksij priz.	4 Andrija
Petak	18 Miroslav priz. †	5 Kiril i Met. ap.
Subota	19 Vinko Paul priz. ☾	6 Atanazij
29. tjed. Pomnoženje hljeba. Mr. 8, 1.		
Nedjelj.	20 6. po D. Ilija pr.	7 6. po D. Toma
Poned.	21 Danijel pr.	8 Prokopij
Utorak	22 Mar. Magdalena p.	9 Pankracij
Srijeda	23 Apolinar b. m.	10 45 mučenika
Četvrt.	24 Kristina dj. m.	11 Eufemij
Petak	25 Jakov ap. † ☺	12 Proklo
Subota	26 Ana mati B. Dj. M.	13 Zb. Ark. Gabr.
30. tjed. Čuvajte se lažnih proroka. Mt. 7, 15.		
Nedjelj.	27 7. po D. Pantal. m.	14 7. po D. Akita
Poned.	28 Nazarije i Inoc. m.	15 Vladimir
Utorak	29 Marta dj.	16 Antinogen
Srijeda	30 Abdon i Senen m.	17 Marina
Četvrt.	31 Ignasije Loi. priz.	18 Emilij

SRPANJ

posvećen je štovanju predragocjene Krvi Isusove

SUNCE

ulazi 23. u 3 s. 42 m.
po podne u znak Lava.
Dan se smanji za 55 m.

Izlazi: Zalazi:

6. 4 s. 16 m. 7 s. 53 m.
13. 4 s. 22 m. 7 s. 48 m.
20. 4 s. 28 m. 7 s. 43 m.
27. 4 s. 36 m. 7 s. 36 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Prvak 3. u 5 s. 3 m. izjutra.
☺ Uštap 10. u 9 s. 1 m. u veče.
☾ Trećak 19. u 12 s. 29 m. noću.
☺ Mlađ 25. u 9 s. 42 m. u veče.

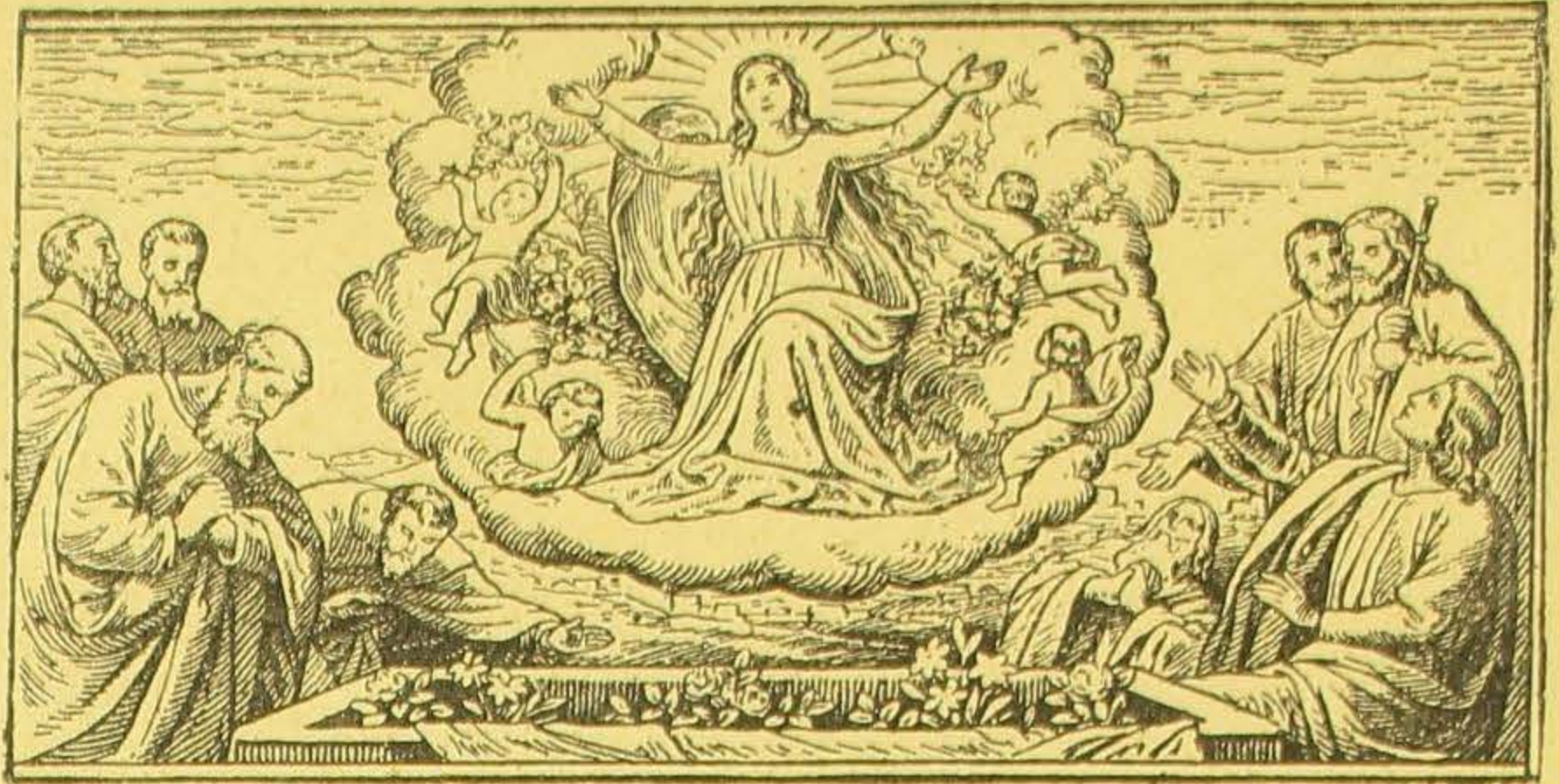
VRIJEME

Kakav je srpanj takav je siječanj. Jul mačvaran Svačemu je kvaran.
Bijeli oblak pada,
Bit će kiše hlada.
Crni oblak leti,
Duga kiša prijeti.

Kolovoz

BROJI 31 DAN

August

Velika Gospe moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Petak	1 Petar u okov. † ☾	19 Mokrina
Subota	2 Porcijunkula	20 Ilija
31. tjed.	O nepravdom upravitelju. Lk. 16, 1.	
Nedjelj.	3 8. po D. August b. z.	21 N. 8. po D. Sim.
Poned.	4 Dominik priz.	22 Magdalena
Utorak	5 Sniježna Gospa	23 Trofin i Teofan
Srijeda	6 Preobr. Krist.	24 Boris
Četvrt.	7 Kajetan priz.	25 Ana
Petak	8 Cirijak m. †	26 Ermolaj
Subota	9 Ivan Vianey priz. ☺	27 Pantalejmon
32. tjed.	Isus plače nad Jeruzalemom Lk. 19, 41.	
Nedjelj.	10 9. po D. Lovrinac m.	28 N. 9. po D. Pr.
Poned.	11 Suzana dj. m.	29 Kalinik
Utorak	12 Klara dj.	30 Sila
Srijeda	13 Hipolit i Kasijan m.	31 Jevdokij m.
Četvrt.	14 Euzebije priz. †	1 Proisl. sv. Kr. †
Petak	15 Velika Gospa	2 Prenos sv. St. †
Subota	16 Rok. pr. Joak. ot. M. B.	3 Izakij i dr.
33. tjed.	O farizeju i cariniku. Lk. 18, 9.	
Nedjelj.	17 10. po D. Hijac. p. ☾	4 N. 10. po D. 7. dj.
Poned.	18 Jelena kr.	5 Evsigenij †
Utorak	19 Ljudevit bp.	6 Preobraženje
Srijeda	20 Bernardo op.	7 Domentije †
Četvrt.	21 Franciska Š ud.	8 Emilijan Kir. †
Petak	22 Simforijan m. †	9 Matija ap. †
Subota	23 Filip Ben priz.	10 Lavrentij
34. tjed.	Isus izliječi gluhonijemoga. Mr. 7, 31.	
Nedjelj.	24 11. po D. Bartol ☺	11 N. 11. po D. Eup.
Poned.	25 Ljudevit kr.	12 Fokije †
Utorak	26 Zefirin p.	13 Maksim i Od. †
Srijeda	27 Josip Kalas priz.	14 Miheja †
Četvrt.	28 Augustin b.	15 Uspen. Bogor.
Petak	29 Glavosjek Iv. Krst. †	16 Diomid
Subota	30 Ruža Limska dj.	17 Miron
35. tjed.	O milosrdnom Samaritancu. Lk. 10, 23.	
Nedjelj.	31 12. po D. Rajm. ☾	18 N. 12. po D. F. L.

KOLOVOZ

posvećen je prečistom Srcu Marijinu.

SUNCE

ulazi 23. u 10 s. 27³m.
u večer u znak Djevicei.
Dan se smanji za 1 s.
34 m.

Izlazi: Zalazi:

3. 4 s. 43 m.	7 s. 28 m.
10. 4 s. 39 m.	7 s. 18 m.
17. 5 s. 0 m.	7 s. 6 m.
24. 5 s. 10 m.	6 s. 54 m.
31. 5 s. 19 m.	6 s. 41 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☾ Prvak 1. u 1 s. 26 m. popodne.
- ☺ Uštap 9. u 11 s. 58 m. pr. podne.
- ☾ Trećak 17. u 12 s. 31 m. popodne.
- ☺ Mlađ 24. u 4 s. 37 m. izjutra.
- ☾ Prvak 31. u 12 s. 57 m. noću.

VRIJEME

Vedri i vrući dani oko Gospojine dozrijevaju jako vince. Rosa blaga, svakom draga.

Ako august žeže, žeže i vino.

Rujan

BROJI 30 DANA

Septembar

Andele čuvaru, čuvaj i brani nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Poned.	1 Egidije op.	19 Andrija
Utorak	2 Zeno m.	20 Samujlo
Srijeda	3 Milojka dj.	21 Tadej ap.
Četvrt.	4 Rozalija dj.	22 Agatonik
Petak	5 Lovro Just b. †	23 Lup
Subota	6 Zaharija priz.	23 Eutih
36. tjed. Isus ozdravi 10 gubavaca. Lk. 17, 11.		
Nedjelj.	7 13. po D. Marko Kr.	25 13. po D. Bart.
Poned.	8 Mala Gospa ☺	26 Adrijan
Utorak	9 Petar Kl. priz.	27 Pimen
Srijeda	10 Nikola Tol. priz.	28 Mojsije
Četvrt.	11 Proto i Hijac. m.	29 Usj. Iv. K. †
Petak	12 Ime Marijino †	30 Aleksandar
Subota	13 Amat b.	31 Polož. poj. B.
37. tjed. Nitko ne može 2 gosp. služiti. Mt. 6, 24.		
Nedjelj.	14 14. po D. Uzv. sv. Kr.	1 14. po D. N. lj.
Poned.	15 Zalosna Gospa ☾	2 Mamant
Utorak	16 Ludmila dj.	3 Antim
Srijeda	17 Rane sv. Franj. Kv. †	4 Vavilo i Moj
Četvrt.	18 Josip Kuper. priz.	5 Zaharija od Pr.
Petak	19 Januarij m. Kv. †	6 Eudoksij
Subota	20 Eustahij m. Kv. †	7 Sazont. Predpr.
38. tjed. Isus uskrisuje mladića iz Naima. Lk. 7, 11.		
Nedjelj.	21 15. po D. Matej ap.	8 15. po D. R. B.
Poned.	22 Mauricije m. ☺	9 Joakim i Ana
Utorak	23 Tekla dj.	10 Minodora
Srijeda	24 M. B. otk. sužnjeva	11 Teodora
Četvrt.	25 Kleofa m.	12 Od. r. i Avton.
Petak	26 Ciprijan i Just. m. †	13 Kornol
Subota	27 Kuzma i Damjan m.	14 Uzv. sv. Križa †
39. tjed. Isus ozdravi vodeničavoga. Lk. 14, 1.		
Nedjelj.	28 16. po D. Venc. kr.	15 16. po D. Nik.
Poned.	29 Mihael Ark. ☾	16 Eufimija
Utorak	30 Jeronim priz.	17 Sofija

RUJAN

posvećen je štovanju
Anđela čuvara

SUNCE

ulazi 23. u 7 s. 36 m.
u večer u znak Tezulje.
Dan se smanji za 1 s.
40 m.

Izlazi: Zalazi:

7. 5 s. 28 m. 6 s. 28 m.
14. 5 s. 36 m. 6 s. 14 m.
21. 5 s. 45 m. 6 s. 1 m.
28. 5 s. 54 m. 5 s. 47 m.

MJESEČEVE MIJENE

☺ Uštap 8. u 3 s.
48 m. izjutra.
☾ Trećak 15. u 10
s. 13 m. noću.
☺ Mlađ 22. u 12 s.
42 m. o podne.
☾ Prvak 29. u 3
s. 58. m. popodne.

VRIJEME

Početak pokazuje cio
mjesec. Prvi dan veder
cio mjesec lijep.
Rujanski hlad
Gotov jad.
Crvena zora,
Mokra polja.

Listopad

BROJI 31 DAN

Oktoabar

Kraljica presv. Krunice moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Srijeda	1 Remigije b.	18 Eumenij
Četvrt.	2 Anđeli Čuvari	19 Trofin
Petak	3 Terezija od M. Is. †	20 Eustahij
Subota	4 Franjo As. priz.	21 Kodrat
40. tjed. Koja je najveća zapovijed. Mt. 22, 34.		
Nedjelj.	5 17. po D. Placid m.	22 17. po D. Foka
Poned.	6 Bruno op.	23 Zač. Iv. ev.
Utorak	8 Sv. Krunica ☉	24 Tekla
Srijeda	8 Brigita ud.	25 Eufrosinija
Četvrt.	9 Dionizij b.	26 Smrt Iv. ap.
Petak	10 Franjo Borg. priz. †	27 Kalistrat
Subota	11 Nikazije bm.	28 Hariton
41. tjed. Isus ozdravi uzetoga. Mt. 9, 1.		
Nedjelj.	12 18. po D. Maks. b	29 18. po D. Kirij.
Poned.	13 Slavoljub kr.	30 Grigorij
Utorak	14 Kalisto p.	1 Pokr. Bogor.
Srijeda	15 Terezija dj. ☾	2 Kiprijan
Četvrt.	16 Hedviga kr.	3 Dionizij
Petak	17 Margareta Al. dj. †	4 Jerotej
Subota	18 Luka ev.	5 Haritina
42. tjed. Priča o kraljevskoj svadbi. Mt. 22, 1.		
Nedjelj.	19 19. po D. Petar Al. pr	6 19. po D. Tom.
Poned.	20 Ivan Ken. pr.	7 Sergij
Utorak	21 Ursula dj. m. ☺	8 Pelagija
Srijeda	22 Kordula dj.	9 Jakov ap.
Četvrt.	23 Ignacije b.	10 Eulampij
Petak	24 Rafael Ark. †	11 Filip đ.
Subota	25 Krizanto i Dar. m.	12 Prok. i Tarah
43. tjed. Isus ozdravi sina kraljeva čovjeka. Iv. 4, 46.		
Nedjelj.	26 20. po D. Krist Kr.	13 20. po D. Kar.
Poned.	27 Šabina m.	14 Nazarij
Utorak	28 Šim. i Juda ap.	15 Lukijan
Srijeda	29 Narcis b. ☾	16 Longin
Četvrt.	30 Alfonzo Rodr. priz.	17 Ozeja
Petak	31 Vuk b. †	18 Luka ev.

LISTOPAD

posvećen je Kraljici presv. Krunice.

SUNCE

ulazi 24. u 4 s. 26 m. u znak Štipavca. Dan se smanji za 1 s. 42 m.

Izlazi: Zalazi:

4. 6 s. 2 m.	5 s. 36 m.
11. 6 s. 10 m.	5 s. 23 m.
18. 6 s. 20 m.	5 s. 10 m.
25. 6 s. 29 m.	4 s. 58 m.
30. 6 s. 36 m.	4 s. 49 m.

MJESEČEVE MIJENE

☺ Uštap 7. u 7 s. 56 m. u več.

☾ Trećak 15. u 6 s. 12 m. u jutro.

☺ Mlađ 21. u 10 s. 48 m. noću.

☾ Prvak 29. u 10 s. 22 m. pr. podne.

VRIJEME

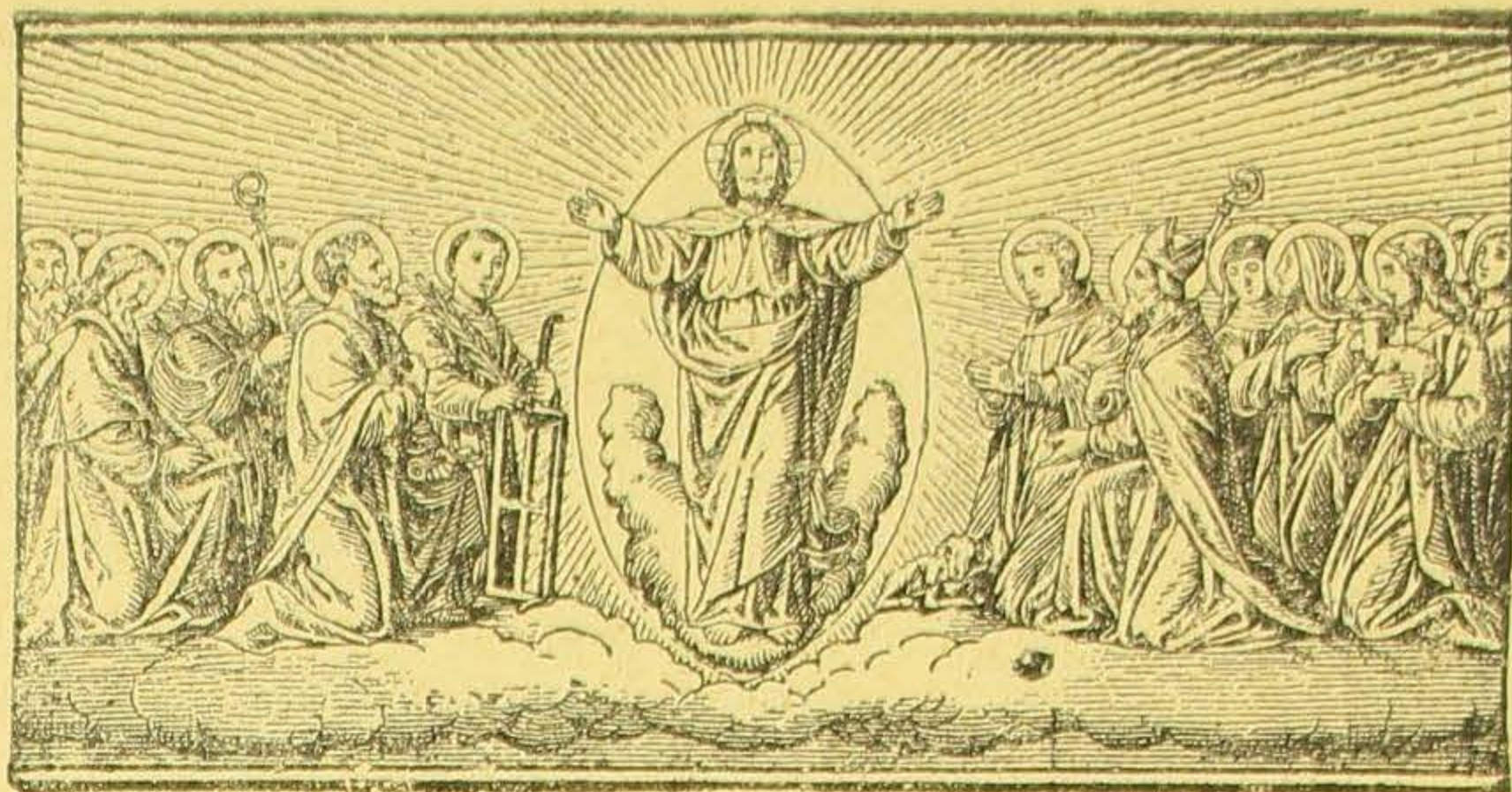
Luki kišica, Petru pšenica. Kad oktobrom mnogo magle pane, bit će zimi snijega na sve strane.

Kakvo sjeme, Takav plod.

Studen

BROJI 30 DANA

Novembar

Svi sveći i svetice Božje molite se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Subota	1 Svi Sveti	19 Joel i Mar
44. tjed.	Priča o praštanju duga. Mt. 18, 13.	
Nedjelj.	2 21. po D. Justo m.	20 21. po D. Art.
Poned.	3 Mrtvi dan	21 Ilarijon
Utorak	4 Karlo Bor. b.	22 Averkij
Srijeda	5 Mirko priz.	23 Jakov ap.
Četvrt.	6 Leonard priz. ☺	24 Areta
Petak	7 Anđelko b. †	25 Markijan
Subota	8 Bogdan p.	26 Dimitrij
45. tjed.	Da li je slobodno porez dati. Mt. 22, 15.	
Nedjelj.	9 22. po D. Teodor m.	27 22. po D. Nest.
Poned.	10 Andrija Av. priz.	28 Petka
Utorak	11 Martin b.	29 Anastazije
Srijeda	12 Martin p.	30 Zinovij
Četvrt.	13 Stanislav K. priz. ☾	31 Stahij
Petak	14 Jozafat bm. †	1 Kozma i Dam.
Subota	15 Leopold priz.	2 Akkindin
46. tjed.	Isus uskrsse kćer Jairovu. Mt. 9, 18.	
Nedjelj.	16 23. po D. Ivan tr. b.	3 23. po D. Ak.
Poned.	17 Grgur čud. b.	4 Joanikij
Utorak	18 Odo priz.	5 Galaktion
Srijeda	19 Elizabeta ud.	6 Pavao b. c.
Četvrt.	20 Feliks V. priz. ☺	7 Jer. i Lazar
Petak	21 Prikazanje M. B. †	8 Zbor Mih. Ark.
Subota	22 Cecilija dj. m.	9 Onizifor
47. tjed.	Isus naviješta propast Jerus. Mt. 24, 15.	
Nedjelj.	23 24. po D. Klement p.	10 24. po D. Erast.
Poned.	24 Ivan od Križa	11 Mino
Utorak	25 Katarina djm.	12 Jozafat
Srijeda	26 Ivan Berhm. priz.	13 Ivan Zlat.
Četvrt.	27 Virgilije b.	14 Filip
Petak	28 Sostem priz. †☾	15 Guri. Poč. p. †
Subota	29 Saturnin b.	16 Matej ev.
48. tjed.	Isus poriče sudnji dan. Lk. 21, 25.	
Nedjelj.	30 1. Adv. Andrija ap.	17 25. po D. Greg.

STUDENI

sjeća nas groznih muka, što ih trpe duše u čistilištu.

SUNCE

ulazi 23. u 1 s. 35 m. noću u znak Strijelca. Dan se smanjuje za 1 s. 16 m.

Izlazi: Zalazi:

2. 6 s. 40 m.	4 s. 42 m.
9. 6 s. 50 m.	4 s. 36 m.
16. 7 s. 0 m.	4 s. 27 m.
23. 7 s. 10 m.	4 s. 23 m.
30. 7 s. 18 m.	4 s. 18 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☺ Uštap 6. u 11 s. 26 m. pr. podne.
- ☾ Trećak 13. u 1 s. 27 m. popodne.
- ☺ Mlađ 20. u 11 s. 21 m. pr. podne.
- ☾ Prvak 28. u 7 s. 18 m. izjutra.

VRIJEME

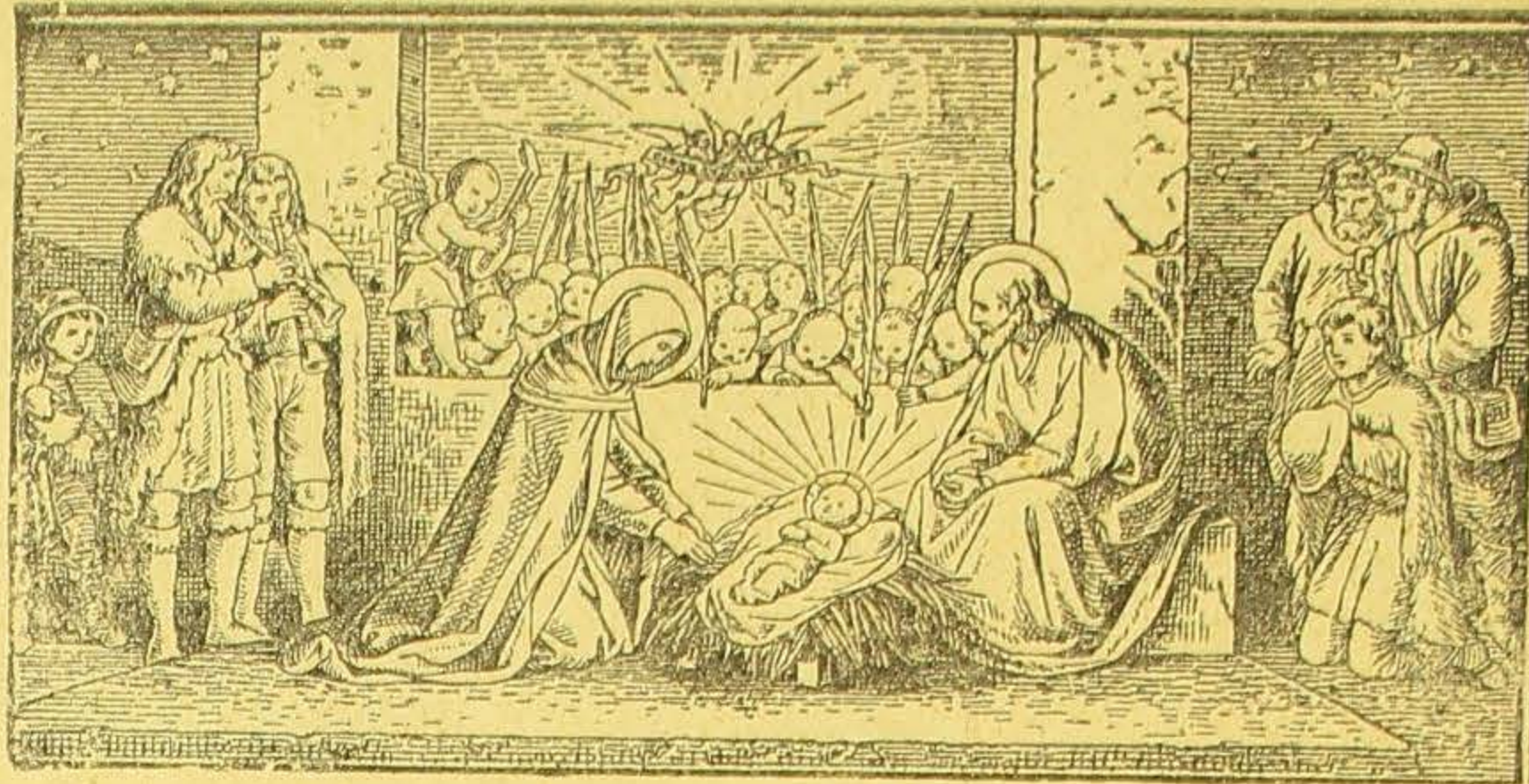
Ako je na Sve Svete vlažno, bit će mnogo snijega. Sv. Martina kišu voli, jer ima svoj ogrtač. Sv. Kata snijeg za vrata.

Mjesec blijed, tužan:
Dan ružan.
Teška zima,
Težak snop.

Prosinac

BROJI 31 DAN

Decembar

Rodi Marija Isusa, Spasitelja svijeta. (Božić)

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Poned.	1 Eligij	18 Platon †
Utorak	2 Bibijana djm.	19 Abdija †
Srijeda	3 Franjo Ks. priz.	20 Gregorij
Četvrt.	4 Barbara djm.	21 Uvod Bogor.
Petak	5 Saba op. †	22 Filimon †
Subota	6 Nikola b. ☉	23 Amfilohij
49. tjed. Ivan šalje učenike k Isusu. Mt. 11, 2.		
Nedjelj.	7 2. Adv. Ambrozije b.	24 26. p. D. Katar.
Poned.	8 Bezgr. Zač. Bl. Dj. M.	25 Kliment †
Utorak	9 Leokadija djm.	26 Alipij †
Srijeda	10 Prenos kuće Loret.	27 Jakov †
Četvrt.	11 Damas p.	28 Stjepan i Ilin †
Petak	12 Maksencij m. † ☾	29 Paramon †
Subota	12 Lucija djm.	30 Andrija ap.
50. tjed. Židovi šalju svećenike k Ivanu. Iv. 1, 19.		
Nedjelj.	14 3. Adv. Materice	1 27. p. D. Naum
Poned.	15 Irenej m.	2 Avakum †
Utorak	16 Adelhajda ud.	3 Sofronij †
Srijeda	17 Lazar b. Kvatre †	4 Barbara †
Četvrt.	18 Oč. por. Bl. Dj. M.	5 Sava osv. †
Petak	19 Vladimir priz. Kv. †	6 Nikola
Subota	20 Amon m. Kvatre † ☽	7 Ambrozij
51. tjed. Ivan propovijeda u pustinji. Lk. 3, 1.		
Nedjelj.	21 4. Adv. Oci. Tom.	8 28. p. D. Patapij
Poned.	22 Zenon m.	9 Bezgr. Z. Bog.
Utorak	23 Viktorija dj.	10 Mino †
Srijeda	24 Adam i Eva. Bad. †	11 Danilo †
Četvrt.	25 BOŽIĆ Rođ. Krist.	12 Spiridion †
Petak	26 Stjepan prvi muč. †	13 Eustratij i dr. †
Subota	27 Ivan ap.	14 Tirs i Leukij
52. tjed. Marija i Josip dive se poroštva. 2.		
Nedjelj.	28 Djet. Is. Mladenci ☽	15 N. Praotaca
Poned.	29 Toma b.	16 Agej †
Utorak	30 David kr.	17 Danijel †
Srijeda	31 Silvestar p.	18 Sevastijan †

PROSINAC

posvećen je Malom Isusu.

SUNCE

ulazi 22. u 2 s. 40 m. po-
podne u znak Kozoroga.
Dan se smanji za 20 m.
i opet poraste za 4 m.

Izlazi: Zalazi:

3. 7 s. 22 m.	4 s. 0 m.
8. 7 s. 28 m.	3 s. 58 m.
14. 7 s. 34 m.	3 s. 57 m.
21. 7 s. 38 m.	3 s. 58 m.
28. 7 s. 41 m.	4 s. 3 m.

MJESEČEVE MIJENE

☽ Uštap 6. u 1 s.
40 m. noću.

☾ Trećak 12. u 9 s.
7 m. u veče.

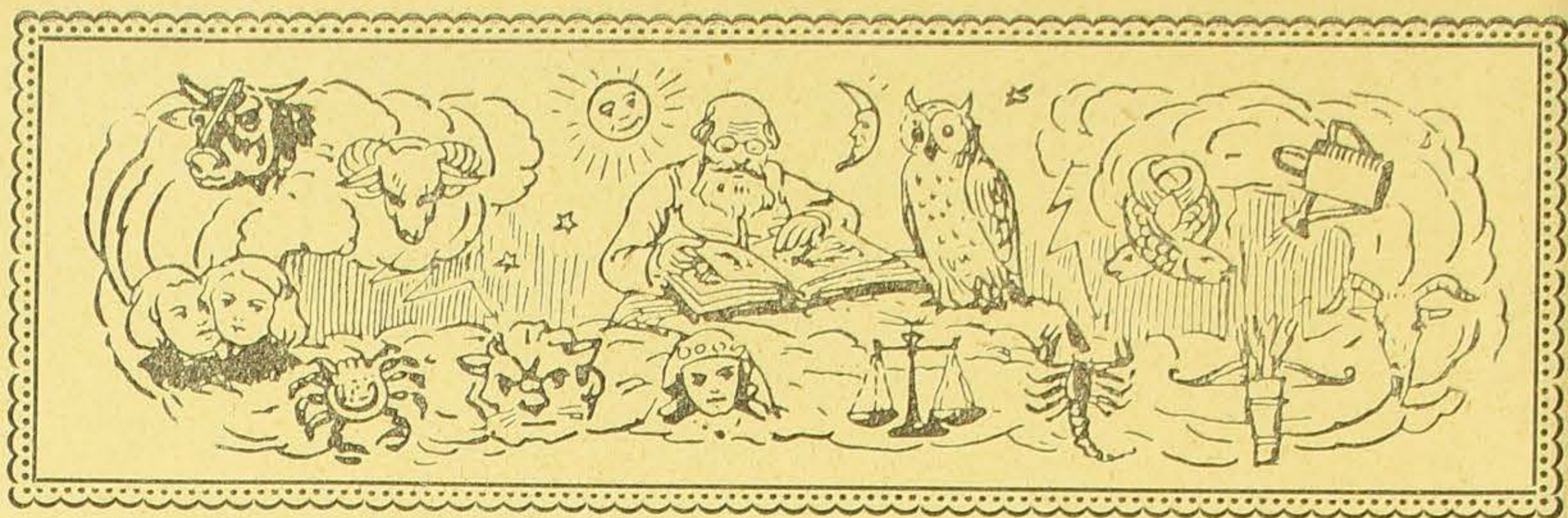
☽ Mlađ 20. u 2 s.
24 m. noću.

☾ Prvak 28. u 4 s.
59 m. izjutra.

VRIJEME

Bolje decembar ružan
nego južan. Crni Božić
bijeli Uskrs. Kake su o-
tačke kvatre, tako je sve
lito.

Dim se vije,
Sunce sije;
Dim k tlu teži,
Skoro će da sniježi.

STOGODIŠNJI GATALAC ZA GOD. 1930.

Oj Danice, mila uzdanice!
Evo mene sa priko sto lita,
Kako motrim opačine svita,
Kako vidim nestalnosti ove,
Kako vrime sve u ponor zove;
Od svih mojih prijatelja, koji
Voliše me, a i ja njih ljubih,
Bili oni duhovi il ljudi,
Svi se oni prominiše redom
I odoše, da se ne povrate:
Ti jedina, i sestro i brate,
Ostala si virna brez poroka;
Danas-sutra već eto pol vika,
Kako držiš virno tvoga roka
I svake se godine ukažeš
Da nam Rodu svoju dobru kazeš,
I boljanjoj duši pružiš lika,
I ovima i onima s prika.

Ajde, dobra, i ove godine
Duši hrane daj, da ne pogine.
Ta dosta je, što no pati tilo
U sto jada, što nas zaletilo.
Oj Danice, kaži Rodu mome
Šokačkome i Bunjevačkome:
Da nevolje još minule nisu,
Zlotvori su u punome bisu.
Ti zlotvori, što t' o glavi glede,
Nisu ljudi, već ukaze blide,
To su Rode stari-novi grisi,
Ne trpi ih, već ih se ostresi.
Pijanstvo je kuga ona stara,
Što i duše i kuće obara,

Potkapa ti i život i zdravlje
Otruje te do petog kolina
Učini te smrtno razboljena.
Pa te zбриše, da te nema više!
Druga ti je nevolja velika,
Izjist će te, da si od čelika!
Nova kuga, kletog pakla sluga:
Što se, Rode, **ratosivaš pluga**,
Već navlačiš tanke rukavice,
I ti hrliš samo „zabavit se“!
Znaj: ko pusti plugove ručice,
S prosjačkim će on štapom združiti se.
Opet jedna, treća ti je mana,
Od Sotone mudro izabrana
Da te Rode u propast strovali,
Da te smete kao morski vali,
Za što Vila i žali i jeca?
Mužu ženi: **ne tribaju dica!** . . .
To će ti bit sigurna grobnica.
Na tu ranu nemož kupiti lika
Već u paklu mučiti se do vika.

Sve te mane, svi ti grisi, Rode
U propast te vičnu trkom vode
Jer **ne slušaš** — eto nove mane —
Starešine od Boga ti dane.
Dica grde roditelje svoje,
Ruku dižu na oca, na majku,
Ta ni od njih ne vidiše bolje . . .
Ne priznaju, do vlastite volje,
Zapovidi ni ljudske ni Božje;
Slipi oni za slipima hode,
Pa postaju tuđinsko podnožje.

Mlađi vide, kakav adet ide;
 Otac, majka strašnu kugu šire:
 Ne poštuju duhovne pastire
 Što Božiji navišćuju zakon,
 Već ih grde, spoređuju s vragom.
 Dica čuju, pa ne drže svetu
 Ni četvrtu zapovid ni petu,
 Što „prokleti popo“ navišćuje.
Propast tvoja, eto, Rode, tu je.
 Pa da svit ti sa obadve ruke
 Sa svih strana sipa blagostanja,
 Da si prošo sve škole, nauke,
 Iz svih zvizda da ti srića sije:
 Spasa tebi i opstanka nije.
 Jer ne štuješ, ne haješ, ne čuješ
 Bogodate tvoje starešine,
 Većma slušaš duhovne lešine.

*

A sad ajte da čujete novo
 Šta će donet lito **Saturnovo**.

Proliće će kasno započeti,
 Od snigova što će dugo ležat
 S prolića će mlogo vlage biti,
 Pa usivi mlogo će trpiti.
 Čak u svibnju spremaju mrazovi
 Tu u pomoć dragog Boga zovi. —

Lito će bit s prva vrlo hladno,
 S mlogih kiša dosta neprijatno,
 Al će posli doći žege jake
 I mučit će radnike-zemljake.
 Iza muke, žege litnih dana

Doće **jesen** plodom nagizdana,
 Za nju pišu gatalačke knjige
 Da će s kiše biti mlogo brige.

Zima će nam doći iznenada
 O Svisveti već i snig da pada . . .
 Ta će zima biti duga, kruta,
 Zec će gristi i stabla i pruta.
 Mlogo voće smrznut će se zimi,
 I na visu pa i u nizini.
 Sradati će kruške, trišnje, ori,
 Tako eto gatalac govori.
 Uz ovake izgleda na vrime

Mlogo briga uznemiruje me.
 Jer će sve što rađa, biti slabo,
 Nedoraslo, ritko i kržljivo.

No **pšenica** u vrime bačena.
 Ako j' uz to dobro očišćena
 I s umjetnim gnojem ojačena
 Doneti će rod dosta obilan
 Pa će, valjda, kruha doteći nam.
 I **sina** će baš obilno biti
 A **otavu** suša će ubiti.
Kukuruzi dobro okopani
 I umjetnim gnojem zasipani
 Za čudo će dobar rod imati
 Pa ć' risari i goso pivati.
 Bit će **voća** svakojaka vrsna
 Ako j' bila krošnja poprskana,
 I u zimi i za litnih dana.
Vino ne će baš biti za hvalu,
 Jer će rane kiše grožđu škodit
 Pa 'š ga trulog i kiselog dobit,
 A od grožđa kiselog ne će
 Vino žeći, da se svit okreće.
 Bit će mlogih i jakih **oluja**
 I **vode** će s' izlit iz korita
 Pa će biti misto žita — rita.
 A zbog vlage i liti i zimi,
 I studena prolića, jeseni,
 Bit će mlogih **bolesti** i raznih
 Pa će „mlogo kapa ostat praznih“.

*

Eto, sad si čuo Rode mili,
 Šta su zvizde za tebe spremili.
 Nego da znaš da je to gatanje,
 Ljudska pamet, mala, što ga daje
 A biti će: ne što čovik kaže
 Nego što se Bogu uzsvidilo,
 Mudar čovik u Boga se uzda,
 Pa mu kuća ne će ostat pusta.
 Jer ti koji Božju pomoć traže,
 Oni kuću na kamenu grade,
 Njino blago lopov ne ukrade,
 Nit im vatra, nit voda naudi
 Niti zviri, nit zločesti ljudi.
 A kuća im ostaje do vika
 U nebesi, nigda ne propada
 Ljubav Boga, spasenje čovika.

zkv.hr

PREJASNA
KRALJEVSKA KUĆA
 KRALJEVINE JUGOSLAVIJE.

Njegovo Veličanstvo kralj

**ALEKSANDAR I.
 KARADORĐEVIĆ**

rođen 17. prosinca god. 1888.
 na Cetinju. Na prijesto stupio
 16. kolovoza 1921. Oženio se
 dne 8. lipnja 1922. sa Njezi-
 nim Veličanstvom kraljicom

MARIJOM

rumunjskom princezom rođ.
 9. siječnja 1899. u Goti.

Djeca njihova

Njegovo Visočanstvo

PETAR

priestolonasljednik kraljevine
 Jugoslavije, rođen u Beogradu
 6. rujna 1923.

Njegovo Visočanstvo kraljević

TOMISLAV

rođen u Beogradu 19. siječ-
 nja 1928.

Njegovo Visočanstvo kraljević

ANDREJ

rođen na Bledu 29. lipnja 1929.

Njegovo Visočanstvo princ

ĐORĐE

brat kraljev, rođen 8. rujna
 1887. na Cetinju.

Njezino Visočanstvo kneginja

JELENA

sestra kraljeva, rođ. 4. stude-
 noga 1884 na Rijeci, vjen-
 čana 9. rujna 1911. sa knezom
 Ivanom Konstantinovičem.

Stric Njeg. Veličanstva kra-
 lja, Njegovo Visočanstvo knez

Arsenije Karađorđević,

rođen 16. travnja 1859. u
 Temišvaru.

Sin njegov Njeg. Vis. knez

Pavle Karađorđević,

rođ. 27. travnja 1893. u Petro-
 gradu, vjenčan 22. listopada
 1923. sa grčkom kneginjom

Olgom,

rođena 29. svibnja 1903. u
 Tatoju.

POZIV

svim čitateljima našeg kalendara „Subotičke Danice“!

Stara je riječ da: **koliko čovjek znade toliko i vrijedi!** Danas su nastala sasvim druga vremena, nego što su bila i prije desetak-petnaest godina, a šta onda da ustanu naših starih iz grobova prije 40—50 godina. Svijet je mnogo napredovao, ta gdje je prije bilo umjetno gnojivo, selektori za čišćenje sjemenja, prašenje i strcanje voća i vinograda i druga vrlo važna sredstva za podignuće čovjekova blagostanja, gdje su prije bile — i za salašare — novine, knjige, sve nam je to donio 20 vijek. A i potrebno je, jer u današnja vremena mora čovjek svašta da znade i umije jer samo tako može sastaviti kraj s krajem.

Ovoj savremenoj potrebi hoćemo evo mi da doskočimo kada namjeravamo — **ako nam se javi barem dvije hiljade pretplatnika** — izdavati našu „Subotičku Danicu“ svakog mjeseca, koja bi naš narod o svim današnjim potrebama poučila i obavijestila. Dakle ako nam se javi 2 hiljade pretplatnika onda će „Danica“ izlaziti sredinom svakog mjeseca na 16—20 stranica, sa vrlo poučnim i zabavnim sadržajem donošati će i jedan vrlo lijep i zanimiv roman, sakupljati će naše narodne pjesme, pripovijetke i poslovice, a pored svega toga obavijestit će svoje čitatelje i o poljoprivredi, kućanstvu i društvenom životu, a pred Božić će biti kao kalendar sa preko sto stranica, a sve bi to skupa stajalo samo

40 Dinara na cijelu godinu.

Dakle tko želi boljitak i napredak sebi i rodu svom taj će izrezati ovaj list, saviti ga, napisati svoje ime i prezime i tačnu adresu, prilijepiti marku za 50 para i poslati uredništvu, a kad primi prvi broj — koji će, ako se javi dovoljan broj pretplatnika izaći sredinom ožujka — poslati pretplatu.

Ja (ime i prezime)

iz (ime mjesta)

..... ulica broj

Zadnja pošta

obvezujem se da ću poslati pretplatu u iznosu
od 40 Dinara čim primim prvi broj časopisa
„Subotičke Danice.“

Ovdje se savije

DOPISNICA

Marka

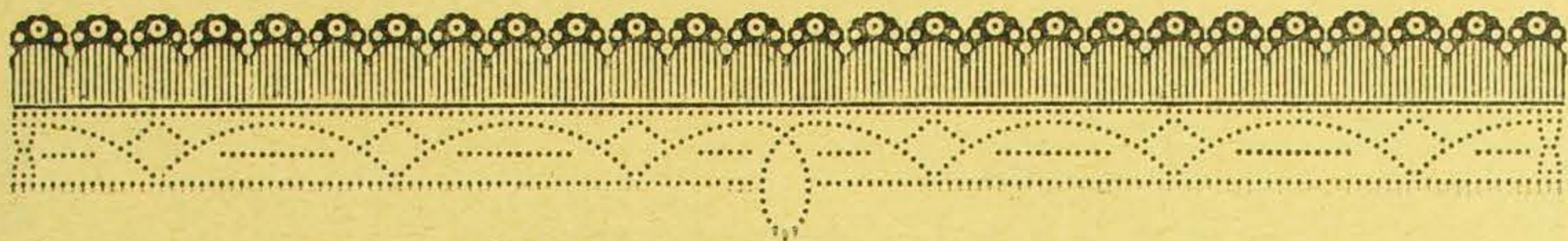
50 para

P. n.

Uredništvu „Subotičke Danice“

SUBOTICA

VI. Prestolonasljednika 6.

Vatreni znaci vremena.

— Nekoliko riječi umjesto predgovora. —

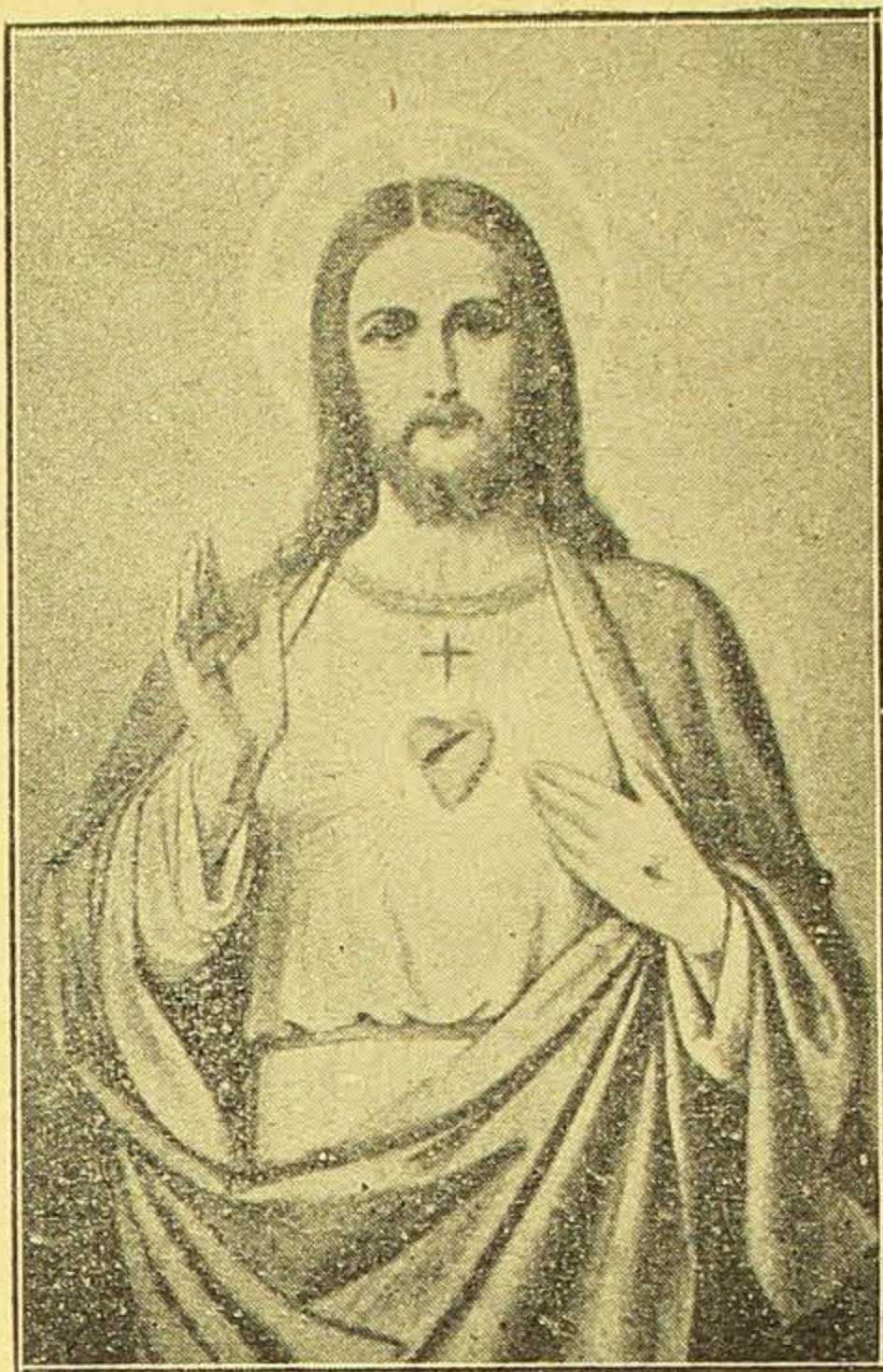
Danas je doba, kada se čini, kao da svi satovi govore, sve budulice zvone, svi zvonici odbijaju odlučni dvanaesti sat. Samo gluhi toga ne čuju i slijepi toga ne vide. Gledajmo na kazaljku. Da vidimo, kako je kasno. Duže ne smijemo spavati. Slobodoumna (liberalna) nauka sa svojom slobodom uma i ropstvom volje postigla je to, da svaki slobodoumnik (liberalac) smatra, da je on sam sebi nepogrešivi sudac i zakonodavac, koji se ne treba obazirati na Boga, narod i čovječanstvo.

Danas ima na vagone štampe, koja na veliko goji književnu krmad. Mržnja na vjeru u ime znanosti izlila je petrolej na naša svetišta i pokraj njih postavila fitilj, da ga brzo u zgodon čas uzmognu upaliti. Dosta nam se dugo govorilo, da nema neumrle duše, dakle da je čovjek obrazovana i počešljana životinja. Čujemo kako iza željeznih rešetaka moderne liberalne kulture riče poput živine čovjek, koji je sličan tigru. Zavori će se otvoriti. I mi ćemo sići u arenu kao prvi kršćani, da bijemo s onim tigrovima silan odlučan boj, — bilo kao žrtve, bilo kao pobjednici.

Da živi katolički pokret! Moderni je čovjek radio punom parom. Kakogod velik bio njegov popis grijeha, ipak je on bio pun volje za radom. Tu možemo i mi naučiti. Svijet treba stvari, koje su još stoput potrebnije od strojeva, pare i elektriciteta. To su vjera, pravednost, ljubav, ćudorednost — glavni temelji svakog narodnog blagostanja. I tu moraju vrijediti riječi: Moderni čovjek radi punom parom! Katolički rad mora biti savršen, kako po svojoj plemenitosti tako i količinom rada.

U javnom životu ne valja se nikada pouzdati na tuđu dobrohotnost, već jedino na svoju snagu. Svijet će se bojati onoga, tko se digao na noge i spremio na borbu i njemu će popuštati. Jao slabome i nemoćnome, koji smjerno moli, da se obaziru na njegove opravdane želje. Mi ćemo biti i prema svojim protivnicima pravedni. Ali ne ćemo nikada pogaziti svojih načela, da dobijemo ičiju milost. Nama ne imponira ničija milost osim Božje, dok je u naših protivnika obratno: njima imponira svačija milost samo Božja ne.

(Po Maederu.)

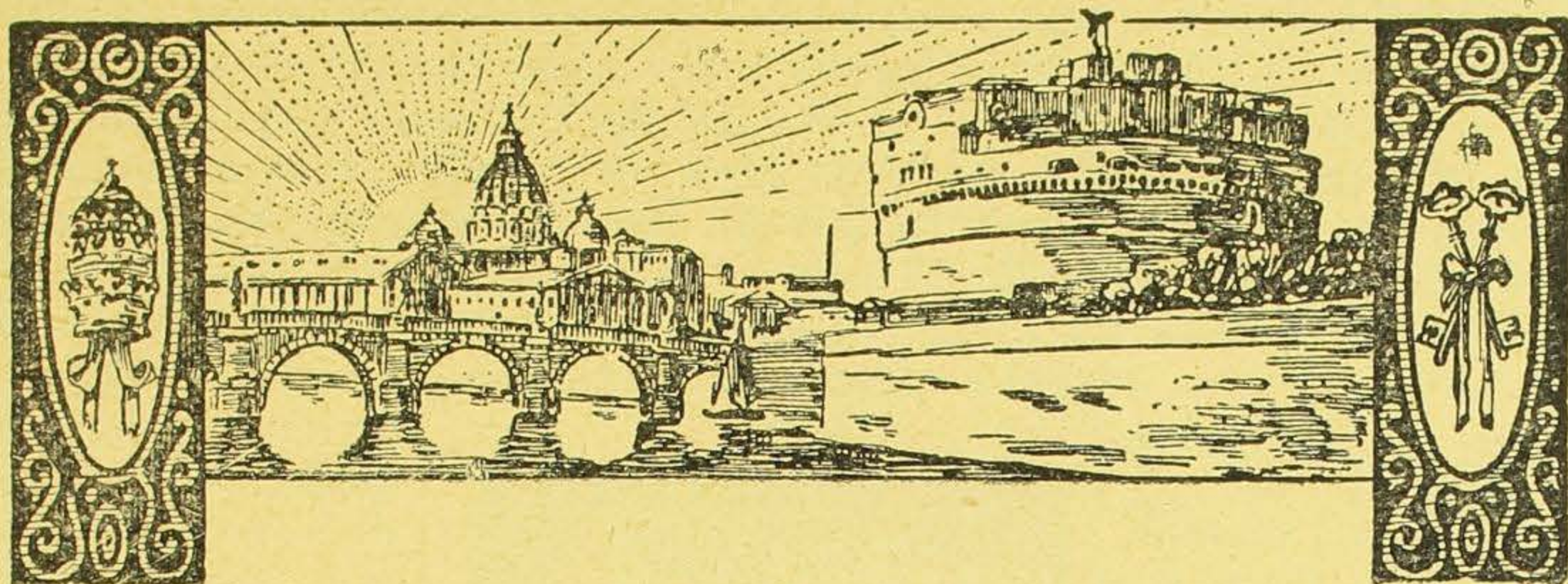
DOĐITE SVI!...

Hej rataru znojna čela
 I žuljavih trudnih ruku
 Stradajućeg tvoga tijela
 Ko da gasi velju muku?!
 Ovamote sirotane,
 Pokaži mi svoje rane;
 Za te trude i vapaje
 Moje Srce melem daje.

Ti radniče zapušteni
 Što te mori briga hljeba
 S teška rada utrudeni
 I ne gledaš blagog neba!
 Dodī amo sirotane,
 Pokaži mi svoje rane
 I za tvoje uzdisaje
 Moje Srce melem daje.

Vi ostali uma ljudi,
 Kad vas duše stiska davi,
 Kad vam strah od križa budi
 Bol za sidro vaše splavi —
 K meni tada — hrlo svi;
 Otkrijte mi svoje boli,
 I za vaše teške jade
 Moje Srce lijek imade.

J. J.

PAPA — KRALJ.

— VRLO VAŽAN DOGAĐAJ U KATOLIČKOJ CRKVI. —

Dan 11. veljače 1929. je za katoličku Crkvu zadnjih možda stotinu godina najvažniji i najznamenitiji dan. Toga je naime dana potpisan između talijanske države i sv. Stolice ugovor, kojim talijanska država priznaje sv. Ocu Papi suverenu slobodu, vladalačku slobodu, a Vatikanu, sjedištu Papinu, karakter posve neodvisne Papine države. Prema tome ugovoru je Papa sasvim nezavisni vladar Vatikana, sasvim slobodan.

Što to znači, vidi se iz svega, što se u Italiji, napose pak u Rimu događalo od godine 1870. pak sve do 11. veljače 1929.

Nekoć je Papa imao svoju državu, ovelu državu, i to preko hiljadu godina. Uz Papinu državu bilo je u Italiji i drugih raznih država i državica. Kad je iza polovice prošloga vijeka nastao u talijanskom narodu pokret za ujedinjenjem Italije, propadale su te države i državice jedna za drugom, dok nije godine 1870. djed današnjega talijanskoga kralja sa svojom vojskom, kojoj je bio na čelu Garibaldi, osvojio i Rim, a time pod svoju vlast podvrgao i cijelu Papinu državu. Papa se povukao u Vatikan, u sklop zgrada do crkve sv. Petra, gdje je ostao zatočen eto sve do 11. veljače god. 1929.

Kako je zauzeće Rima od Garibaldija bilo nepravedno, puka otimačina, jer talijanski kralj nije imao nikakova razloga, da zavojshti na Rim i papinsku državu, već jedino što je želio, da mu baš Rim bude prijestolnicom njegova talijanskoga kraljevstva, rimski su Pape redom od Pija IX. prosvjedovali protiv ove otimačine, naročito je to svečano činio Leon XIII., pak i sam Pijo XI., kad je držao, da mora o tom reći svoj sud.

Time naime, što je Papi bila oteta njegova država, što mu je bio oduzet Rim, Papa je doista bio sužanj u Vatikanu, on nije smio staviti noge na talijansko tlo. Poznato je, kad je umro Pijo IX. — a

on je odredio da bude pokopan u crkvi sv. Lovrinca na rimskom groblju — kad su mrtvo njegovo tijelo vozili iz crkve sv. Petra u gluho doba noći, samo da se to učini što potajnije, navalila je rimska rulja na sprovod i htjela da lijes s mrtvim tijelom velikoga Pape baci u rijeku Tiber. Ni kasniji Pape nijesu imali u Rimu nikakove zaštite. Najgadniji listovi i listići smjeli su pisati o Papi i najveće pogrde, a da ih za to nitko nije zvao na red. Pogrđivala se osoba Papina, njegove slike — sve, što se odnosilo na Papu, a da vlada talijanska ni redarstvo rimsko nijesu ni prstom maknuli, da to spriječe. Sama rimska općina koliko je puta ogorčavala život Papin, koji je bio zatvoren u Vatikanu, i s prozora svojih mogao gledati Rim, sveti grad Rim, koji je zaboravljao, da je velik, da je vječan samo poradi Petrova Nasljednika! Sve, dok nije došao na kormilo talijanske vlade Mussolini, slobodni zidari su bili gospodari i Italije i općine grada Rima, a to svoje gospod-zvono, dok su sva zvona u stotinama rimskih crkvi za znak duboke žalosti u veliki ovaj dan šutila.

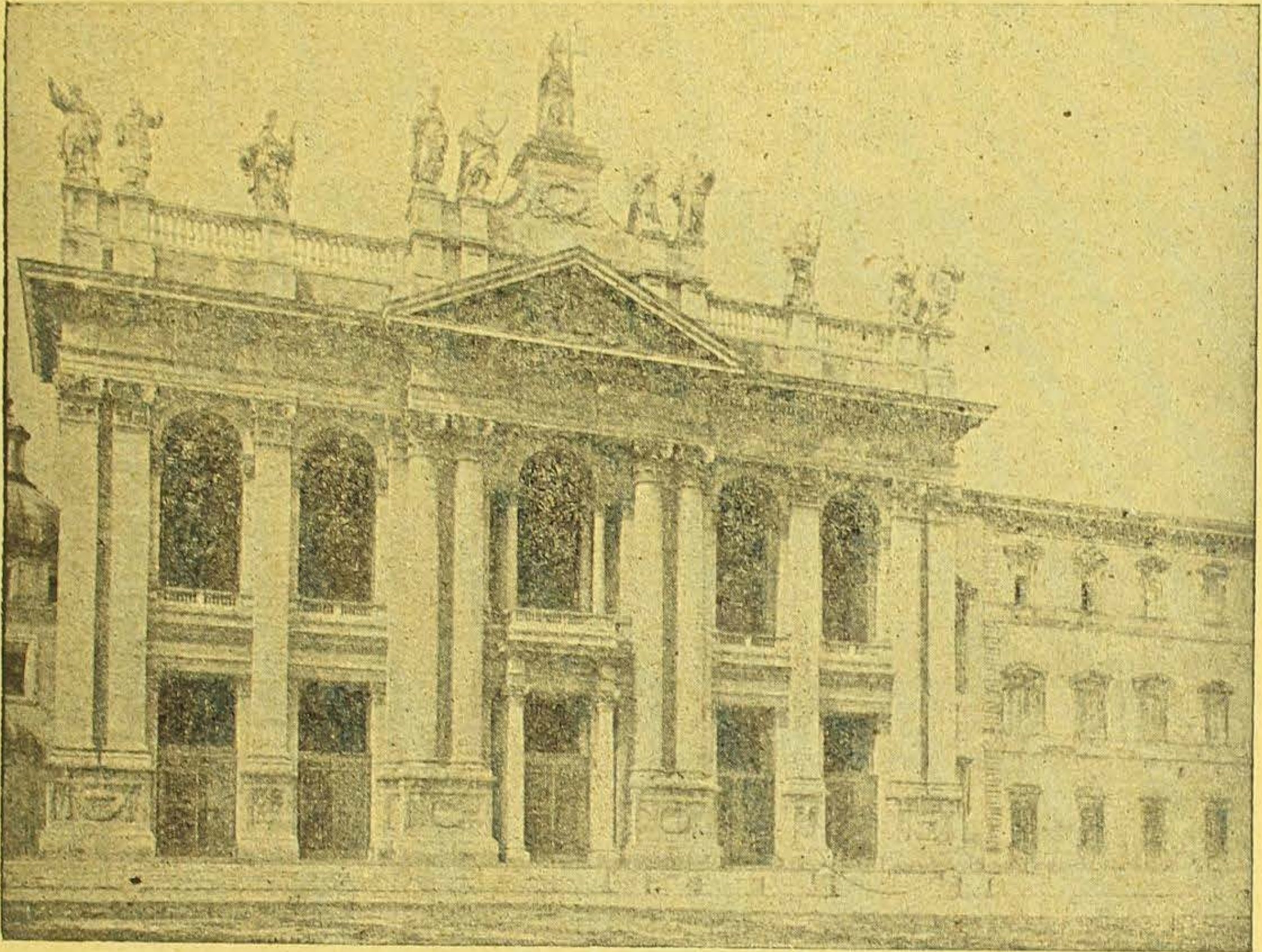

stvo u stotinama su slučajeva zlorabili, da ogorče Papi njegov život. U Rimu su slobodni zidari pošli tako daleko, da su načelnikom katoličkoga inače Rima, svetoga grada, izabrali glasovitoga slobodnoga zidara, židova Natana. U tom svetom gradu, u magistratskoj palači rimske općine na Kapitoliju, držali su slobodni zidari svake godine na sam veliki petak, i to navlaš baš na veliki petak, svečanu gozbu, a u tornju magistrata zvonilo je

No i u samom Vatikanu nije Papa bio siguran, jer on nije bio apsolutni gospodar ni Vatikana. Papu je talijanska vlada u Vatikanu samo trpjela. Da je rimska fukara nahuškana od slobodnih zidara htjela navaliti na Vatikan, njegov bi život bio teško ugrožen.

Istina je, Papi su sve države svijeta i dosele iskazivale čast, koja se iskazuje pravomu vladaru. Mnoge su države imale kod Pape svoje poslanike, kao što je i Papa imao kod njih, na dvorovima njihovih vladara, svoje poslanike, nuncije. No to nije bilo po tako zvanom međunarodnom pravu, već je to bilo uvedeno običajem, iz obzira prema silnoj moralnoj moći glave Crkve katoličke. To se dobro vidjelo za zadnjega velikoga rata. Poslanik strane države na vladarevu dvoru svuda je osoba nepovrediva, a tako i samo poslaništvo, t. j. uvreda, što se nanosi poslaniku, nanosi se samoj državi, koju taj poslanik zastupa. Zato država, koje poslanik je bio

možda javno kao poslanik u svojoj časti povrijeđen, traži odmah najveću zadovoljštinu od države, koje državljani su poslaniku ovu uvredu nanijeli. Kad je buknuo veliki zadnji rat, a Italija pristupila k Francuzima i Rusima, morali su austrijski i bavorski poslanici kod Vatikana, koji su stanovali u samom Rimu, odmah ostaviti i Rim i Italiju. Italija im nije priznala ono, što su bili, i što bi im inače morala priznati, da je Papa bio potpuno slobodan, da su nepovredivi, a po tome i sasvim za svoju osobu sigurni.

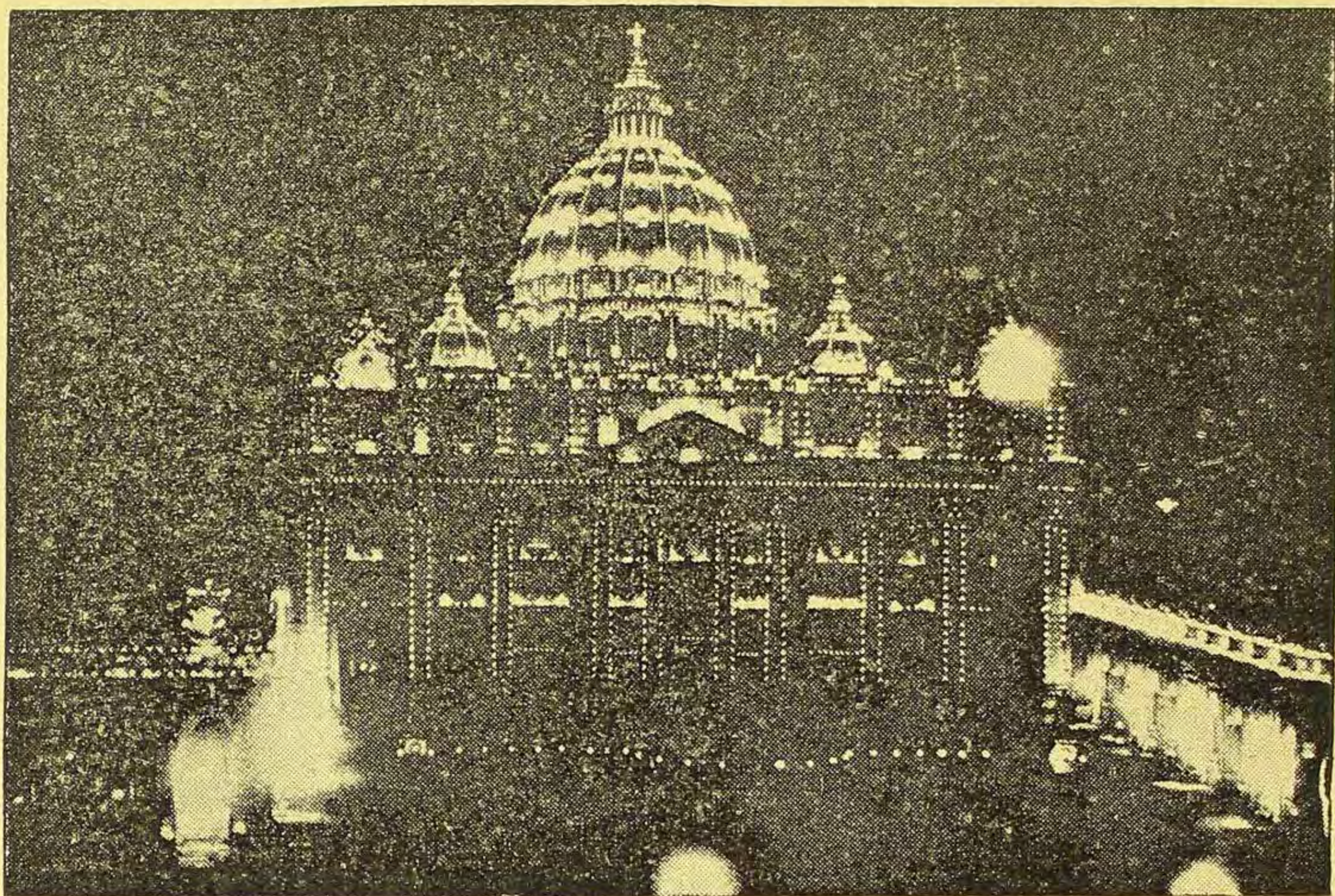
CRKVA SV. IVANA, DESNO LATERANSKA PALAČA GDJE JE POTPISAN
UGOVOR IZMEĐU SV. STOLICE I TALIJANSKE DRŽAVE.

S jedanaestim veljače nastale su druge prilike za svetu Stolicu. Ugovorom između talijanske vlade i Vatikana postao je Papa nezavisnim vladarom svoga grada Vatikana — tako su nazvali, tako je i utanačeno ime Papinoj državi: Città di Vaticano, grad Vatikan — a takovim je priznat sada Papa i od svih država i njihovih vlada. Sada pripadaju Papi vladarska prava i vladarska čast prema istim onim zakonima, prema kojima ta prava pripadaju i drugim vladarima drugih država. Sada je Papi otvoren čitavi svijet. On može iz Vatikana, kamo hoće. Svuda i svakamo zajamčena mu je potpuna sloboda. Kakogod zakoni štite osobe vladara koje mu drago države, štite i osobu Namjesnika Kristova na zemlji.

No to nije sve.

Sv. Stolica sklopila je tom zgodom s kraljevinom Italijom i

konkordat, ugovor, kojim je u kraljevini Italiji i katoličkoj Crkvi zajamčena potpuna sloboda. Ovim ugovorom je talijanska vlada svečano priznala, da je kraljevina Italija doista katolička država. Katolička vjera je priznata kao vjera talijanskoga naroda. U svim pučkim i srednjim školama katoličku će mladež opet svećenici poučavati u istinama katoličke vjere, dok se dosele u nijednoj državnoj školi nije vjeronauk učio. Slobodni zidari su u Italiji Crkvi zatvorili vrata u svim državnim školama. Crkvena ženidba priznata je u Italiji opet i od države, dok je dosada država priznavala samo civilnu, građansku ženidbu. Katolički svećenici ne će više trebati da služe u vojsci, a katolički svećenik, koji je otpao od svoje vjere, ne će moći dobiti nikakove državne službe.

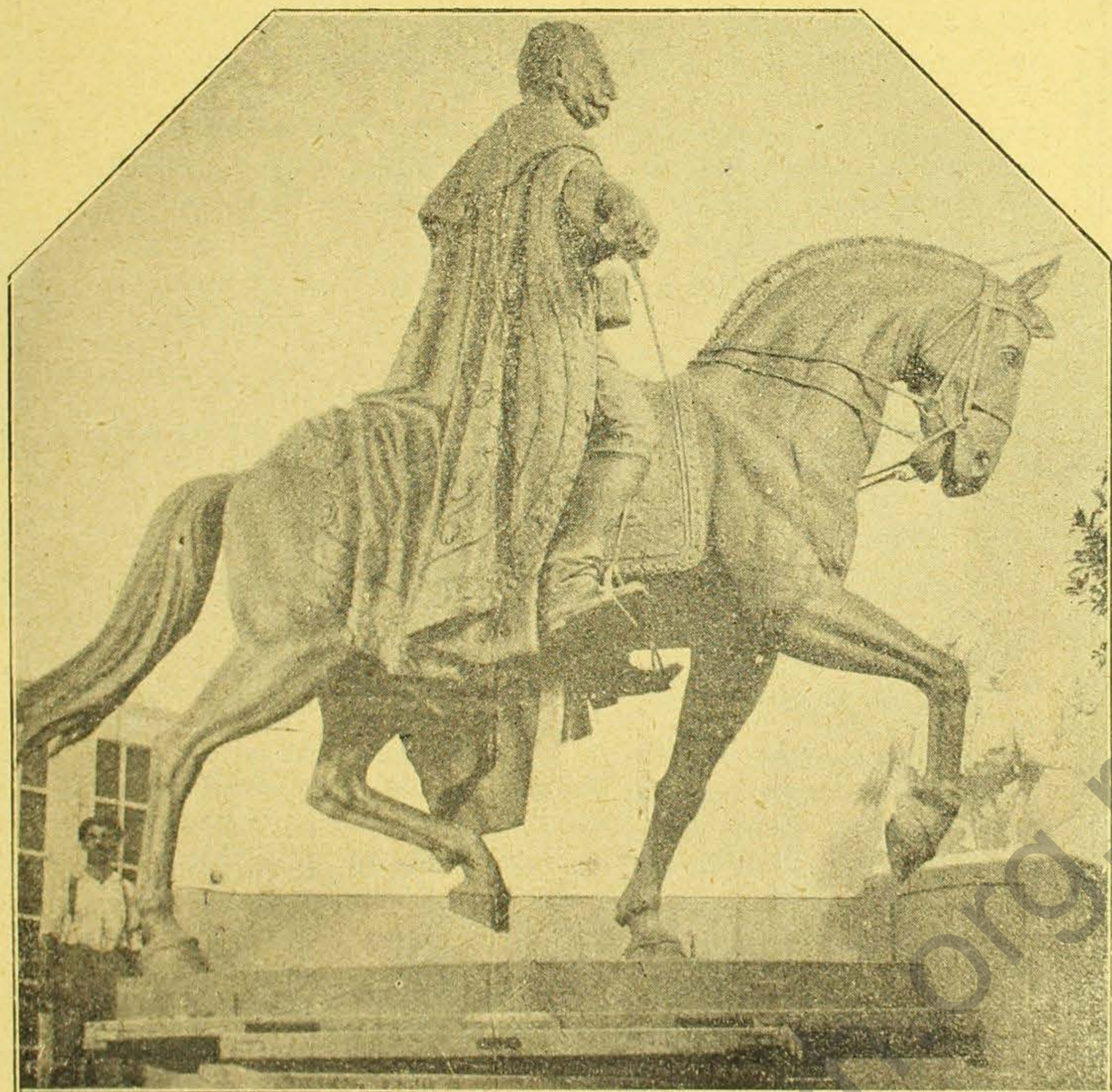
RASVJETA CRKVE SV. PETRA PRIGODOM JUBILEJA PAPE PIJA XI.

Još imade i drugih velikih koristi, što ih Crkva katolička imade od preznamenitoga ugovora, što ga je Sveta Stolica sklopila s talijanskom vladom na dan, kad se u Crkvi slavi spomen na prvo ukazanje nebeske Gospe, 11. veljače 1929. Zato je nastalo veliko veselje kod svih katolika, kad se brzojavno raznijela o tom vijest u sve krajeve širokoga svijeta. Ne samo katolici, nego i protestanti i drugi inovjernici primili su ovu vijest s velikim oduševljenjem, toliko cijene vrhovnu glavu katoličke Crkve i veliku moralnu moć papinstva.

Najveći ljudi svih naroda, i pojedinci i vlade čestitali su i Papi Piju XI. i talijanskomu državniku Mussoliniju, što su ugovorom od 11. veljače 1929. ispunili davnu želju svega katoličkoga svijeta, što

je tim ugovorom vraćena sloboda glavi Crkve katoličke, što je sv. Stolicj dano ono dostojanstvo, koje joj po Božjem pravu mora da pripada. Poznati kulturno-politički stručnjak, Nijemac dr. Runkel, koji vrijedi mnogo u današnjoj vladi Njemačke, napisao je u bečkom listu „Neues Wiener Journal“ povodom ugovora među talijanskom vladom i sv. Stolicom: „Otkako postoji katolička Crkva, nije se nikada tako visoko digla, kao u nekoliko posljednjih decenija, čemu je bitno pomogao svjetski rat i spretna i neutralna politika sv. Stolice. Propast njemačkoga protestantskoga carstva i ruskoga carizma otvara rimokatoličkoj Crkvi sasvim nove vidike. U Njemačkoj su dosada odnošaji s Vatikanom bili stvar pojedinih država, a sada je međutim to stvar čitave države . . .“

Kad na sve to mislimo, kad takove stvari čitamo, zaista se moramo ponositi, da smo članovi velike ove Crkve, da smo katolici!

SPOMENIK KRALJA PETRA I. OSLOBODIOCA U VELIKOM BEČKEREKU.

Kolo igra...

Spjevao Nikola Kujundžić.

Kolo igra, tamburica svira,
Pisma ječi, ne da noći mira;
Svud se čuje, svud se šorom znade,
Da Bunjevac dušu ne izdade!
Veseli se — svaki mu se divi —
Nek se znade, da Bunjevac živi!

Nije majka rodila junaka,
Ko što j' sinak divnih Bunjevaka;
Nit će majka roditi junaka,
Ko Bunjevca, taka veseljaka.
Kolo vodi — svaki mu se divi —
Nek se znade, da Bunjevac živi!

Ni divojke ne biše u Nane,
Ko što j' ćerka bunjevačke grane;
Svilu nosi, a zlatom se krasi,
Crne oči, crni su joj vlasi.
Kolo igra — svaki joj se divi —
Nek se znade, da Bunjevac živi!

Ori pismo, tambur tamburice,
Nek se čuju daleko ti žice;
Ne se gori a i doli znade,
Da Bunjevac dušu ne izdade!
„Prelo“ kupi — svaki mu se divi —
Nek se znade, da Bunjevac živi!

Jorgovane, jorgovane...

Iz Miroljubovih pjesama.

Jorgovane, jorgovane,
Kad ti vidim tanke grane,
Žalosno je srce moje
Ja se majke sjećam svoje.

Miris-cvjeće tvoje milo
Majčino je cvjeće bilo;
Njim su bili dvori njeni
Jednom krasno iskićeni.

Tu je slavulj biljisao
Zorom majku pozdravljaao,
Kad je milo brala cvjeće
Na uranku u proljeće.

Ali jao, dvori njeni
Sad su pusti osamljeni;
Tvoje grane, jorgovane,
Raku kite moje Nane.

Ni slavulja nema više,
Ranom zorom ne biljiše,
Samo ja još suze lijem
I pjesmice sjetne vijem...

† ILIJA KUJUNDŽIĆ.

Nemila smrt evo pokosi nam jednoga od naših najboljih i najuglednijih Rodoljuba; a „Subotička Danica“ žali i oplakuje u njemu svoga vjernoga suradnika i utemeljitelja.

Ilija Kujundžić rodio se u Subotici g. 1857. od imućnih roditelja Mišakove grane, od oca Albe i matere Roze Jaramazović.

Gimnaziju je svršio u Subotici, a teologiju u Kalači. U kalačkom seminaru on je poučavao svoje drugove u našem jeziku.

Zaređen je g. 1880., a zatim poslat u Dušnok za kapelana. Ne samo katolici, nego još i nazareni ovoliše dobroćudnoga Iliju.

Ilija je bio miljenik biskupa Antunovića. On je dao podatke iz Dušnoka Antunoviću za njegovo djelo o nazarenima.

Ne za dugo premjesti crkvena oblast Iliju u Lemeš, gdje je svojim omiljenim ponašanjem veliko poštovanje uživao kod naših plemića.

G. 1885. postavljen je za katahetu u Subotici, kada je novoj bunjevačkoj Mamužićevoj upravi bio desna ruka. Njegovim dolaskom u Suboticu, a rodoljubivim nastojanjem dolazi bunjevačko pitanje zvanično na dnevni red.

Antunovićeve „Novine“ i Vila“; Milodanovićeve „Mišečna kronika“ i „Subotički Glasnik“; bunjevačko buđenje i pokret Boze Šarčevića, Age i Laze Mamužića pobudilo je i u Iliji nacionalnu svijest i ponos bunjevački.

Da se ne zaboravi evo *imenik* nacionalne garde Antunovićeve: Šarčević Boza odvjetnik, Okrugić Ilija, Modrošić Blaž, Mihalović Ivan profesor, O. Fermendžin, Palić Ivan, Grgić Stipan. Balog kanonik, Jerković ešperuš, Pletikosić kanonik, Gromilović plebanoš, Budimac učitelj, Marić kantor, Baraković plebanoš, Parčetić, Prčić plebanoš, Matković Bariša, Kujundžić Ivan J., Ilija, Pajo, Nikola, Evetović Ivan i Ante, Čilić, Sučić,

Bedžula, Radojčić, Lipovčević, Vujević, Kuzmić, Zetović i M. Mandić.

Oduševljen i ponosan za prosvjetu i napredak Bunjevaca, odlučno i otvoreno zagovara bunjevačke interese svakom zgodom u varoškoj skupštini, u školskom odboru i na društvenom polju.

Ilija je bio prvi poslije Ranića (1775), koji je otvoreno tražio da se bunjevački jezik u subotičkim školama poštuje, i da su učitelji dužni u našim školama, naš maternji jezik pri nastavi upotrebljavati.

Duže vremena je Ilija „Neven“ iz kuće oca Albe otpremao.

Njegovim sudjelovanjem je osnovana ugledna bunjevačko-srpska banka (1891.), kojoj su stajali na čelu: dva Bunjevaca i dva Srbina: Miško Prčić predsjednik, Ago Mamužić odvjetnik, Đuro Manojlović direktor, Samko Manojlović blagajnik.

God. 1894. po želji Dušnočana postavlja ga kalački Kaptol u Dušnok za župnika, gdje je 25 god. blagotvorno djelovao.

U dušnočke već pomadžarene škole unio je tumačenje školskih predmeta i na našem jeziku; a u crkvi našu propovijed i naše crkvene pjesme.

I društvenim načinom je širio Ilija našu nacionalnu svijest u Dušnoku. Često je zalazio u kuće svojih vjernika. U razgovoru preporučivao im naše knjige, molitvenike, novine i kalendare.

U svom gostoljubivom domu rado je dočekivao svoje prijatelje iz Subotice, a i kalačka gospoda: kanonici, poslanici, sudije često su dolazili pop Iliji kao poznatom dobrom domaćinu u Dušnok.

Iz plebanije — jutrom — razrašljalo se mlijeko ubogim bolesnicima; a u podne užina se kuhala i za stare siromake.

Ratno stanje, poremećeno zadržavljalo: želja i težnja za ujedinjenom Jugoslavijom potakne Iliju na odlučenje da zatraži svoje penzionisanje i da se zatim preseli u Suboticu (1918.) u svoj dom; gdje je sve do posljednjih časova nastavio svoj svećenički i rodoljubivi rad.

Smrt ga nije iznenadila. Sve svoje domaće i zvanične poslove sredio je i oprostio se od svoje rodbine i svojih prijatelja.

Sahranjen je u četvrtak u 11 sati u najvećoj studeni (20 st. C.) oko podne.

Crkveni obred je obavio sam presv. g. biskup Lajčo Budanović uz asistenciju mnogobrojnoga svećenstva, a u prisutnosti tugujućega naroda.

Poslije crkvenog obreda izrečen je slijedeći

oprostni govor:

Poštovani tužni zbore!

Došli smo danas u ovaj rodoljubivi a tužni dom, u ovo staro nacionalno gnijezdo, utočište, sklonište i borište nacionalnih radenika i trudbenika, — da našega vjernoga druga i prijatelja, uzor- svećenika i rodoljuba, predposljednjega borca i miljenika nacionalne garde biskupa Antunovića, **Iliju Kujundžića** posljednji put pohodimo i od njega se oprostimo.

Koga smo voljeli i visoko cijenili kano zjenicu oka svoga; koga smo vazda rado pozdravljali kano jutarnju rujnu zoru i osvitak bijeloga danka; skime smo se ponosili kano gizdava vila ljepotom svojom; koga smo poštovali kano svoga duhovnoga oca i narodnoga dobrotvora, — svu ovu veliku vrednoću, — ovo naše besćenblago kosa smrti je jednim mahom uništila. Vedro i pošteno mu lice potavnilo; plemenito srce, koje je toplo osjećalo za svoj narod prestalo je kućati; blagodarna ruka-desnica, koja je vazda blagoslov i milostinju dijelila ubogima i rodu svome, malaksala je.

Pri kraju 70-tih godina već kao mladi klerik pozornim okom prati nacionalnu borbu Mamužićeve družine; a 1880. g. pod okriljem velikoga biskupa Antunovića vrši teologiju u Kalači.

Kao kapelan djelovao je 5 god. u Dušnoku i Lemešu. Za to vrijeme je svojim uzornim ponašanjem zadobio ljubav naroda i najljepšu uspomenu ostavio u onim mjestima.

G. 1885. postavljen je za katahetu u Subotici kada je novoj bunjevačkoj Mamužićevoj upravi bio desna ruka.

U školskom odboru u varoškoj skupštini svakom zgodom naglasivao je bunjevačke interese.

Starao se za odhranjivanje i postavljanje bunjevač-

kih učitelja; i sve pripreme je preduzeo da se bunjevačka nastava u subotičke škole uvede.

G. 1894. po želji Dušnočana postavlja ga kalački Kaptol za župnika, gdje je 25 godina blagotvorno djelovao poštovan i ljubljen od svojih vjernika. Zahvalni Dušnočani biraju ga za poslanika u peštansku županijsku skupštinu, gdje su ga i naši protivnici, kao odličnoga govornika rado slušali. I kalačka crkvena oblast ga je odlikovala imenovavši ga najprije ešperušom, a zatim naslovnim kanonikom.

God. 1918. na izmaku svjetskoga rata preseli se u svoj subotički dom, u oslobođenu i ujedinjenu Jugoslaviju.

Ovdje u novoj biskupiji nastavio je svoj blagotvorni svećenički i nacionalni rad uživajući potpuno povjerenje svoga nadpastira, svećenstva i građanstva. Tako postaje predsjednikom Kat. Kruga i prosvj. društva Nevena, načelnikom bisk. računarskog ureda, papinskim prelatom, počasnim članom Pučke Kasine.

Pokojnik je bio velik zagovornik bratske sloge i uzajamne ljubavi Jugoslavena. Iskreno i otvoreno nas je opominjao: da jednako ljubimo i poštujemo svoju hrvatsku i srpsku braću.

Teško nam pada rastanak od onoga koga smo voljeli i poštovali; ali nas tješi ona misao, ono uvjerenje: da ćemo se na onom svijetu opet sastati sa našima milim i dragima rodovima i prijateljima.

Veliki i silni Bože! koji vedriš i oblačiš, pogledaj milostivo sa tvoga nebeskoga prijestolja na nas ovdje tugujuće, koji te skrušeno molimo, da udijeliš vječno spasenje duši našega nezaboravljenoga pokojnika; a vječni mir i pokoj pepelu njegovom!

Slava, vječna slava imenu i uspomeni Ilije Kujundžića!

*

Zatim je žalobni zbor krenuo u crkvu sv. Terezije, gdje je za pokojnika prikazana sv. misa; poslije koje je presv. g. biskup L. Budanović sa lijepim i toplim riječima spomenuo uzor-svećenički život i rad Ilije Kujundžića.

Iz crkve otpraćen je pokojnik u groblje, gdje je u obiteljsku grobnicu sahranjen.

Neka opočiva u miru!

M. Mandić.

BIJELI LJILJANI.

LEGENDA.

U Nazaretu, u cvjetnom gradu, pala je večer. Krasna je bila ta večer, i vrijeme krasno kao zlato. Sunce je sa zapada prosipalo svoj grimizni sjaj na rumene ruže i na žute ljiljane u polju. Blagoslovljena zemlja pokazivala je u svojim vrtovima i dolovima plodnost i ras-koš takovu, kakovu naše oči ne mogu nikad da vide u našim krajevima. Predivne ruže i procvale plemenite naranče rasprostirale su na daleko svoj mekani miomiris. Upravo je sjalo na sve strane to raznobojno cvijeće. Sjalo je i bilo je svakomu drago. A veličanstvene palme previjale su se i lahorile na večernjem vjetriću. Taj njihov laki lahorić bio je kao večernja pjesma sunčanog dana, što je bio na izmaku.

Na obronku brijega među palmama dizalo se nekoliko bijelih kućica. Ukućani, umorni od danjega posla, šetali su jedni po vrtovima i uživali taj blagi balzamski zrak i tu svečanu večernju tišinu, koju je prekidala samo mala ptičica, što bi od časa do časa zapjevala tako slatko i tako divno. Drugi su se odmarali sjedeći na klupama i razgovarajući o tolikim svojim svakidanim kućnim brigama.

Baš tad je izašla iz jedne kućice žena mlada i vrlo lijepa. Mlada kao rose kap. Lijepa i vitka kao ljiljan. Njezine su oči sjale kao dva blaga svjetlila. I dražestan smiješak titrao joj na usnama. Za ruku je vodila dječaka, koji je također bio sama nježnost i milina. Za njima je stupao muž, sav sretan i nasmijan, i malo pognut, znak mučnoga svagdanjeg napora i rada.

Sve troje, Marija, Josip i dječak Isus, sjeli su u vrtu na drvenu klupu, što ju je izradio sam otac Josip. Pod zelenom palmom stajala je ta klupa, na kojoj se odmarali Isus, Marija i Josip. Malo su govorili, ali je Josip, sav blažen, neprestano gledao brižnim i sjajnim pogledom na Majku i Dijete. Marija je bila sklopila ruke na večernju molitvu. Sveta šutnja u svetoj tišini. I to troje što se neizmerno voljelo, u toj svetoj tišini. Nije dugo potrajalo, i dječak Isus pogleda svoga othranitelja, i upita ga:

„Smijem li poći u svoj cvijetnjak?“

„Idi, moje dijete“, odgovori Josip.

I majka se nasmiješi i reče: „Idi, dijete, drago moje dijete!“

I lakim korakom otrča mali Isus širokim putem preko vrta u svoj cvjetnjak. Njegov je cvjetnjak bio okružen jakom trnovitom živicom, i bio je pun cvijeća, što ga je on sam zasijao i njegovao uz pomoć očevu. Ovdje bi dječak Isus već od ranoga jutra radio i znojio se oko svoga dragog cvijeća. Pod večer bi uzeo zelenu kanticu, punu vode, i zalijevao bi to svoje drago cvijeće, što je bilo ljepše i mirisnije nego li ono cvijeće po drugim cvjetnjacima.

Marija i Josip promatrali su sa klupe tihi rad Isusov u cvjetnjaku. Nisu mogli da otrgnu od njega svoj pogled. A Isus se danas nešto osobito zabavio kod onih visokih ljiljana, koji još malo, pa će lijepo procvasti. podigao je napokon mali Isus svoje mile oči prema nebu, i tri puta blagoslovio je svoje drage ljiljane. Vidjeli su to dobro Marija i Josip.

Onda je dragi mali Isus opet dotrčao k svojim roditeljima. I zagrlio je majku Mariju, i poljubio je Josipa u ruku, i poviknuo je radosno i glasno, glasom Anđela Božjega: „Sutra!“

„Sutra!“ izgovorili su i razdragani roditelji, oponašajući taj mili anđeoski glas Isusov.

A onda su ustali i pošli u kuću. U kući je Josip, okrenut prema Svetištu, glasno izmolio večernji psalam. Marija je klečala na svome klecalu. Uz nju je klečao i mali Isus sa sklopljenim rukama.

Iza večernje molitve pošli su na počin.

Kad sutradan sunčano jutro osvanulo, opet je mala obitelj zajedno klečec izmolila sveti jutarnji psalam. A onda je mali Isus, bacivši prije veseo pogled na Mariju i Josipa, izletio van u svoj cvjetnjak. Sve mu je cvijeće u cvjetnjaku na suncu cvalo i mirisalo. Marija i Josip stajali su na gornjem kućnom pragu i čekali, čim će ih to iznenaditi mali Isus.

I mali Isus dotrča iz cvjetnjaka k Mariji i Josipu, sav rumen i zadihan od radosti. U rukama je nosio dva bijela ljiljana. Bijeli ljiljani kao snijeg. I tako lijepi i tako sjajni i tako nježni ljiljani, kao da su uzrasli i procvali u jednom cvjetnjaku nebeskom.

Duboko se pokloni mali Isus pred svojom majkom, i reče joj svojim anđeoskim glasom: „Tebi ovaj bijeli ljiljan, moja draga Majko, Tebi, kao bijeli ljiljan Čista i Lijepa!“ I mali Isus pruži jedan ljiljan Majci Mariji, a drugi stavi u Josipovu ruku govoreći mu milo: „A ovaj bijeli ljiljan Tebi, moj prečisti i predobri Poočime!“

Onda i Marija i Josip milo pogledaše svoga malog Isusa. Iz Marijinih očiju ispade suza, kao biser na bijeli listak ljiljanov. A Josip je pogledao u nebo. Taj pogled mu je bio pun zahvalnosti i pobožnosti.

„Bijeli ljiljani“, progovori Marija, „bijeli ljiljani, a posvuda, po svim cvjetnjacima i poljima cvatu samo sjajnožuti i grimizocrveni ljiljani!“

„Bijeli ljiljani“, reče i Josip i on, sav blažen, primirisa slatki miris bijeloga ljiljana.

„Bijeli ljiljani“, prihvati i mali Isus, „prvi bijeli ljiljani. što ih je moj Otac Nebeski proizveo iz zemlje vama u čast!“

„Jest“, prošapta Marija, „ovakav je bijeli ljiljan imao u ruci Anđeo Gabrijel, kad mi je donio s Neba onu objavu, onaj pozdrav od Oca Nebeskog“.

„Zdravo, Marija!“ izgovori tiho i sklopljenim ručicama mali Isus. I šuteći povukli su se sve troje opet u nutrinu kuće, u kojoj je pod bio čist kao pod u hramu Božjem.

Marija je stavila bijele ljiljane u dvije zelenkaste zemljane posude. I jednu je posudu unijela u Josipovu radionicu, neka taj bijeli ljiljan krijepi Josipa u njegovu teškom poslu. A drugu je posudu stavila Marija na prozor kraj svoje prešljice. I ona će se, predući na prešljicu, sva obradovati, kad pogleda na taj bijeli ljiljan i pomisli na onaj božanski pozdrav Anđelov.

Isus i Josip gledali su milo i zahvalno Mariju u tom njezinu nježnom poslu. A Marija, kao Majka, sva mila i blaga, prignu se k Isusu, i utisnu mu na drago čelo jedan svet i sladak cjelov. Josip, kao kakav patrijar, stavi svoju ruku na glavu Isusovu, a drugu u Marijinu ruku, i zagleda se u nebo, i prošapta tiho:

„Ja čuvam i njegujem Ljiljane Božje. O, hvala Ti i slava. Pre-dobri Bože!“

Pet čaša.

Iz Preradovićevih pjesama.

Tvojih loza, domovino,
Tvoji sinci piju vino:
Tvojoj žrtvi krvca naša,
Tvojoj sreći prva čaša!

Treća čaša svim živućim,
Koji uvijek srcem vrućim
Za dom i za narod rade —
Da dug život Bog im dade!

Druga čaša, braćo, sada
Slavnijem nam mrtvim spada,
Da oživi duh njihovi
I u nas se da ponovi.

A četvrta onoj braći,
Koju vid i razum kraći
Stranputice basat čini —
Da se vrate k domovini.

Peta čaša svaki svomu,
Što na srcu leži komu —
Bila ljuba, bilo zlato —
Od Boga mu budi dato.

PIJANSTVO JE NAŠA NAJVEĆA NEVOLJA.

Jedamput sam nedavno za ljetnje vruće žege podvečer šetao zelenim poljem. Šetao sam dugo u noć, a uživajući u divnoj prirodi, nijesam ni opazio, da je vrijeme već odmaklo. Pogledavši na uru pohitim, da dospijem što prije kući.

Putem morao sam proći mimo jedne kolibice. Bila je malena, trskom pokrita. Budući da je sjala mjesečina, opazio sam, da je sva bila oderana; to je znak, da su vlasnici bili nemarni i da dugo nijesu svoga stanja popravljali. Iz tijesnih, mjestimice papirom oblijepjenih prozora, prodiralo je slabo svijetlo. Kad sam se kolibi bliže primakao, čuo sam u njoj neprijatnu krik. Čudno mi je bilo, da stanovnici tako siromašne kućice, sigurno poslom izmučeni, tako dugo bdiju. Vika je moju radoznalost još povećala. Premda je prozor bio zamazan, ipak sam mogao kako tako u sobu vidjeti. U kutu stoji siromašna postelja, na njoj počivaju djeca, prnjama pokrivena. Za stolom stoji žena, činila mi se srednje dobi, u prljavoj haljini. Vidi se, da joj je teška bijeda i nevolja ružno izrovala blijedo, požutjelo lice. Do vrata stoji muž, koji je baš šešir metao na glavu. Komu se ne bi ražalilo kod ovakova pogleda. Nevolja se i onako u svoj grdobi svojoj nastanila u bijednoj kolibi, a njezini stanovnici mjesto da se tješe i jedan drugom pomažu nositi teško breme, oni sebi još više ogorčuju i onako gorke časove života! Kako može muž gledati ove crviće na postelji, koje je uspavao glad i plač! Kako može gledati osušeno, ono svaki dan suzama zaliveno, lice svoje žene, pa ostati kraj toga tvrda srca!

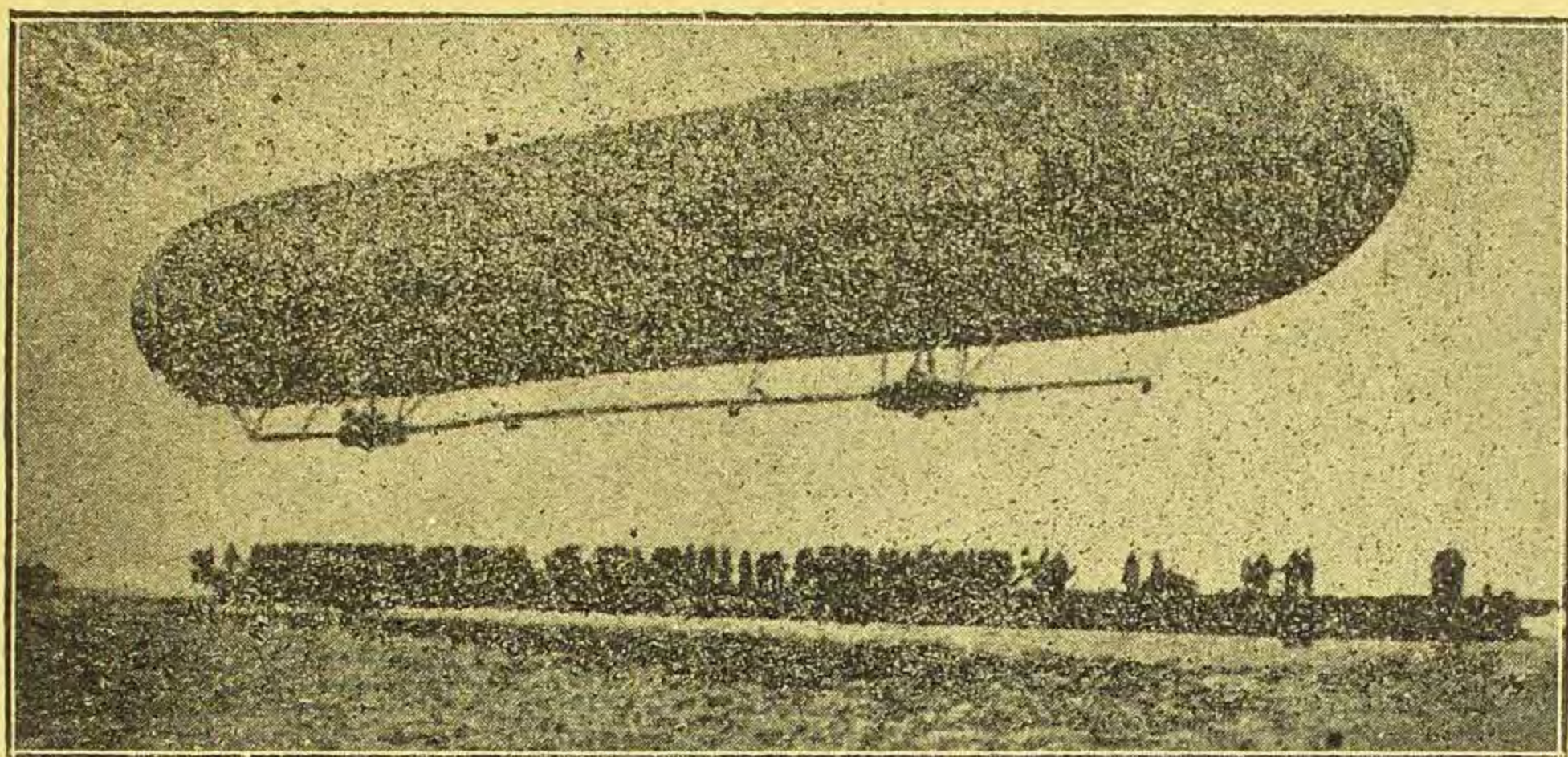
— Ah, dragi, ne idi za Boga večeras od kuće, — prodre iz sobe glas ženim prekidan plačem. — Zar ne vidiš, kako ti djeca od gladi pogibaju, kako ti propada kuća, kako dolaziš na zločest glas ti i mi svi! Jedva smo teškom mukom skuckali nekoliko novčića, a ti već ideš, da ih ostaviš u krčmi! — I žena udari u gorki plač.

Muž joj kao da nije ništa čuo, pretraživao je očima kuteve.

— Mato, molim te, kako se Bog moli na nebu, ne idi u krčmu, — nastavi žena. — Vidiš, ja sam kod tebe od svega zla već na ništa došla, a djeca će ti od nevolje poginuti. Nije meni toliko za sebe, ali ove sirotice, što će one učiniti, ako mene spra-

viš u grob! Ne idi, dragi, nikamo! — Tad prihvati žena objema rukama ruku muževu, upravi u njega krvave svoje suzama zalivene oči tako žalosno, da bi se i kamen morao ganuti.

— Šuti! — izdere se na nju muž, pa istrgne svoju ruku iz njezinih tolikom žestinom, da se skoro na tle srušila.

VELIKI ZRAKOPLOV

„GRAF ZEPPELIN“ KOJI JE LJETOS
LETIO IZ EVROPE U AMERIKU I NA-
TRAG. LIJEVO IZUMITELJ ZRAKO-
PLOVA GROF ZEPPELIN,

— Da, ja moram uvijek šutjeti! A kad budu u jutro djeca iskala kruha, a ti budeš pijan kao klada ležao, tko će onda njima zapovijedati da šute?

— Hoćeš li šutiti, prokleta babo?! — izdere se muž tako bijesno, da sam mislio, da će siromašnu ženu na komade rastrgati. I ogleđavši se na djecu u postelji, zamahnu teškom svojom šakom po licu ženinom tako silno, da je sirota od boli glasno vrisnula. Zalupivši vratima, da su se potresli prozori, pođe muž u tamnu noć, a žena prikrije lice objema rukama, pa se baci na postelju k djeci. Još sam časak postajao te slušao njezino jecanje.

A muž? Nije nesretnik mario ni za djecu ni za ženu; htio je da u kakvoj špilji zatradi suzama žene nakvašene novčiće. Ne

mogu izreći, kako mi je taj čovjek bio mrzak. Činio mi se kao vrag, koji ostavlja dušu, kad ju je ubio!

Minulo je nekoliko mjeseci, i opet sam se zbog radoznalosti vratio k onoj kućici, jer na onaj grozni događaj nijesam mogao da zaboravim. Najprije sam pitao nekog susjeda, kako žive u onoj kućici, gdje sam bio svjedok onolike nevaljanštine i onako velike nevolje. Rekao mi je taj čovjek, da muža više nema, a žena da se počela opet oporavljati.

— A gdje je njezin muž, onaj zlotvor? — zapitam. — Kako je živio, tako je i umro. Prošle zime se, kao obično, kada je došao do novčića, napio rakije; ne našavši u noći kuće, srušio se na putu i smrznuo se.

*

Evo drugoga strašnoga primjera, kako pijanice propadaju.

Napio se seljak u krčmi rakije, a navečer se vraćao kući. Noge su ga iznevjerile, pa je tek samo polagano teturao naprijed. Tako dođe do nekakve grabe. Tu je valjda mislio, da je njegova postelja. Sjedne i stane svlačiti čizme. Jednu je izuo, a druge već nije mogao. U jutro ga nađoše s jednom čizmom na nozi, a s drugom pokraj njega; bio je mrtav.

*

Prolazio sam pred kratko vrijeme ulicom u jednom ovcem mjestu. Najedamput opazim rpu ljudi, gdje se nečemu smiju. Hoteći znati, zašto se smiju, stanem.

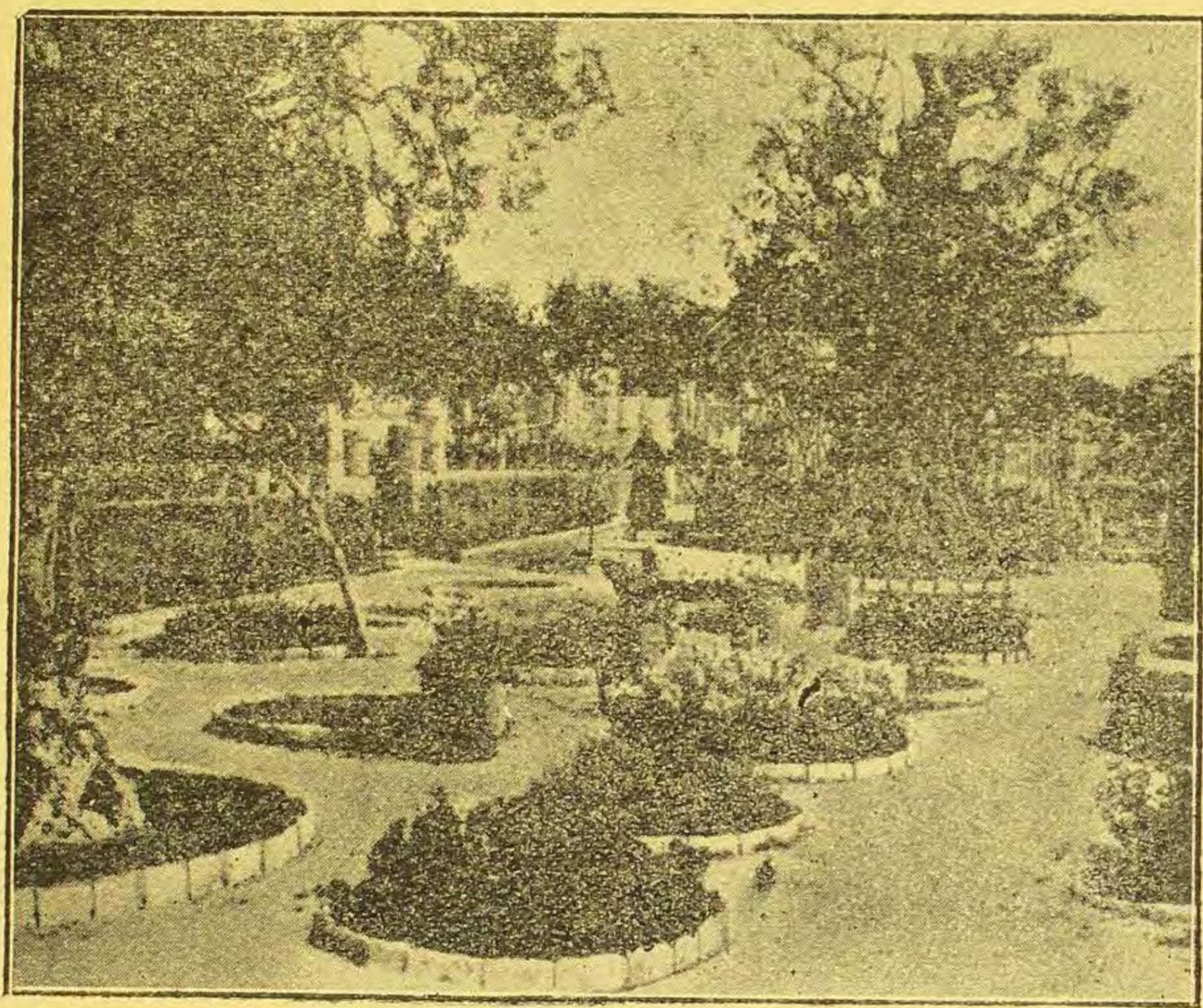
Doskora sam saznao uzrok smijehu. Dan je bio kišovit, na ulici blato. Iz krčme izađu dva siromaha. Prljave su im haljine jedva pokrivale golotinju. U rukama su držali svaki košaricu, a u njoj nešto kruha. Nijesu mogli smjesta. Tresli su se na cijelom tijelu. Pokušali su poći, ali se isti čas sruše obojica u blato zajedno s košarama i kruhom. Svijet je gledao i smijao se. Od čega su se opili, da li od rakije ili špirita, pomiješana vodom, nijesam mogao doznati. Bit će prije od špirita, jer je dobro poznato, da mnogi bezdušni krčmari, samo da im dobitak bude veći, prodavaju sirotinji za teško zasluženi novac pod imenom rakije otrov: špirit pomiješan vodom. Ako tim ubiju čovjeka, zato oni ne mare, samo kada im nosi. I taj me slučaj bolno dirnuo. Takvih primjera može svaki nažalost vidjeti svaki dan, a mi ćemo ovdje dodati još nešto malo o toj najvećoj nevolji u našem narodu, naime o prekomjernom piću.

*

Kada čovjek promisli, da prekomjerno piće proždire novac, uništuje zdravlje, olima čast i poštenje, ruši sreću u obitelji: morao bi se svaki čudom čuditi, kako je ipak moguće, da je toliko ljudi odano toj ružnoj i škodljivoj strasti.

Nijedna se strast čovjeku ne prikaže odmah u svoj grdobi svojoj; ona se iz početka prikazuje lijepa, da lakše zamami čovjeka, da se lakše u njega uvuče. Istom onda, kad ga je posve

predobila, kada joj je čovjek postao poslušan rob, istom onda mu se pokaže, kakova je. Ali onda je već prekasno; čovjek vidi, da je strast ružna, da će ga baciti u grob, da mu uzima mir srcu i poštenje pred ljudima, ali je već preslab, ne može joj se oprijeti. Tako vam radi strast za pićem. Najprije počinje iz lijepa: „Dosta si se natrudio i namučio, zašto se ne bi malo i okrijepio? Toliko se skrbiš, brige te cijeli dan muče, zašto ih ne bi čašicom rastjerao, zašto se ne bi razveselio? Katkada moraš ipak među ljude, da se s njima kod čaše porazgovoriš i posavjetuješ!“ — Tako počinje

VRT GETSEMANI,

NA MASLINSKOJ GORI KRAJ JERUZALEMA, KAKO SADA IZGLEDA.

strast ispočetka; onda zahtijeva sve više i više, a tko je uvijek sluša, podlegnut će joj posve, postat će njezin rob. Isprva pije, da se okrijepi, da se razveseli; sada pije, samo da pije, da draži usta, da napuni želudac. Takov je čovjek rob svojoj strasti; svaki iver koji nad krčmom visi, za njega je ruka, koja ga na silu u krčmu vuče!

Poznato je po priči, da je Noje zasadio prvu lozu. Jedna stara priča pripovijeda, da ju je zalijevao krvlju od janjeta, majmuna, svinje i lava, da bolje rodi. Tim se hoće bez sumnje naznačiti, što radi prekomjerno piće od različitih ljudi. Jedni postanu krotki i tihi kao janjci, drugi smiješni kao majmuni, treći nečisti kao svinje, četvrti bijesni i okrutni kao lavovi.

Janje je mirno, podnosi sve strpljivo, možeš ga strići, možeš

mu i kožu oguliti, od njega ne ćeš čuti ni glasa. Tako gube i mnogi pijanci svoj imetak i sam život, kojega im krčmari sve pomalo otimaju. Ako je takav pijanac siromah radnik, on ne će do smrti doći do ničega. Danas je zaslužio 50 dinara, ali što mu koristi, kad bi popio i 100! Ako je bogataš, i on će jednom doći do dna. I najdublji se bunar napokon izgrabi, ako se iz njega jednako grabi. Što koristi, ako netko šest dana radi, a u nedjelju sve zapije i zatuče. Dobri prijatelji — naime kod čaše — poznaju pijančevu slabost, laskaju mu, hvale ga, a on kao da mu je novac s neba pao, plaća, za koga hoćeš i koliko hoćeš. A sutradan? Sutradan, kad opazi, da mu je džep prazan, proklinje svoju ludu pamet. Prekasno je!

Majmun je vrlo smiješna životinja. I mnogi pijanci postanu majmuni, prave nepristojne šale, ljudima su na ruglo i smijeh, prave od sebe luđake. Nije ni čudo: srce je u vinu utonulo, a razum zamračen vinskom parom nesposoban je za svaki pametan posao. Veliki grčki mudrac Platon, kad su ga pitali, otkuda mu tolika mudrost, rekao je ovo: „Potrošio sam više ulja u svjetiljki nego vina u čaši“. O jednom kralju po imenu Filipu, pripovijeda se, da je jednom izrekao u vinu krivičan sud protiv jedne žene. Žena ga je osramotila ovako: „Ja se prizivam od Filipa pijanoga na Filipa trijeznoga“. Koliko se ljudi drugi dan stide onoga, što se u vinu ili govorili ili činili?!

Veli se, da je Noje zalijevao lozu također krvlju od svinje. Svinja se, kako znamo, valja u svakoj kaljužini i svakom blatu. Tako pada i pijanac, kad ga ne mogu držati noge, u kaljužu i u blato. To je za čovjeka vrlo ružno. Ali pijanac pada u još goru kaljužu, u još gore blato, on pada u kaljužu nečistih želja, u blato bluda. To ga čini gadnim pred Bogom i ljudima. To neka razmisle svi oni, koji se u kakovoj god špilji, koja se imenuje krčmom, opiju vinom ili rakijom, neka razmisle, mogu li se, raspaljeni opojnim pićem, uzdržati na ledu, na kojem se je poskliznuo stari Lot!

Napokon je Noje zalijevao lozu i krvlju od lava. Lav je zvijer okrutna i grabežljiva. Tako postaju i mnogi ljudi u vinu razdražljivi i svadljivi, pripravnici, da se sa svakim potuku. Čim se gdje-koji čovjek opije, odmah počne iz njega izlaziti, što je dugo bilo sakriveno; on će izdati svaku tajnu, i time će ne samo sebi nego vrlo često i drugima uzeti dobar glas i poštenje. Otuda nastaju svađe, neprijateljstva, mržnje, često i umorstva. Kako mnogi pijanci muče svoje žene! Kako mnogi muče i mrcvare svoju djecu! — Evo primjera, kako čovjek u vinu može postati okrutni lav. Starinski kralj Aleksandar ubio je za objeda u pijanstvu svoga najmilijega i najvjernijega prijatelja Klita. Taj isti kralj dao je pijan na savjet besramne ženske Tajse uništiti najljepši grad na cijelom istoku Perzepolis. — Rimski car Klaudije nije bio sposoban za vladu, zato je uzela vladu u ruke njegova nevaljana žena Mesalina; ona svoga muža nije trpjela, nego je zavoljela drugoga.

Narcis, veliki prijatelj Klaudijev, nije mogao Mesaline žive vidjeti; zato je jednom na gozbi Klaudiju, već dosta pijanome, jednako u uho govorio, kolika je to uvreda za njega, što Mesalina voli drugoga. Tako je napokon sklonio Klaudija, da je za iste gozbe potpisao za svoju ženu smrtnu osudu, koja je odmah i izvršena. Za nekoliko dana pitao je Klaudije, gdje mu je žena. Sad pomislimo: nije se ni sjećao, da je potpisao proti njoj smrtnu osudu — u pijanstvu!

Stari narod prije Krista Lacedemonci vrlo su mrzili pijanstvo. Da im djeca ne priviknu na pijanstvo, oni bi upotrebljavali čudnovat način. Oni su opili robove ili njihovu djecu, pa ih onako pijane doveli na koje javno mjesto. Onda bi uzeli svoju djecu, pače učitelji iz škola bi morali voditi djecu na takovo mjesto, da gledaju opojene, kako ružno teturaju, kako glupo i smiješno razvlače lice, kako ludo buncaju, kako se među sobom svađaju i tuku. Kada su djeca to vidjela, zamrzila su na pijanstvo.

Pa kada i ne bi bilo svega toga, zar bi bilo vrijedno, da danas za skup novac prenatrpaš želudac vinom, a sutra trpiš glavobolju. Jedamput je putovao iz Pariza neki đak kući na praznike. Na putu je ostao preko noći kod svoga prijatelja. Na večer je bila njemu na čast pripravljena obilna večera. Đak je bio dobre volje: pio je u zdravlje domaćini i domaćici, kćerima i sinovima. a kad je već imao dosta u glavi, pio je u zdravlje slugama i sluškinjama. Napokon ga je vino svladalo, pa ga odnesu kao kladu u postelju. Kad se probudio, nije znao, što bi počeo od stida. Obuče se brzo i baci na konja, da se neviđen ukrade. Boljela ga glava, da je nije mogao maknuti. Kad je došao do potoka, hotio je napojiti konja. Konj je pio, ali samo toliko, koliko mu je bilo potrebno. Kad nije više htio, nutkao ga je jahač. Ali konj nije nikako htio. Tada reče jahač: „Moj riđane, ti si puno pametniji od mene kraj svega moga znanja i svih mojih škola! Da sam ja jučer radio, kako ti danas, ne bi me sada tako strašno glava boljela“.

A kakova je sreća u obitelji, gdje je otac pijanica! Kako može poštena žena cijeliti i ljubiti muža pijanca? Kako ga mogu štovati i ljubiti djeca, kad vide, gdje im majku, koju uvijek više ljube nego njega, žalosti, psuje možda i tuče! Kako mogu ljubiti oca pijanca, koji ih svega lišava! Kako mogu biti djeca dobra, ako im je otac odan pijanstvu i ostalim s pijanstvom skopčanim strastima? Jedamput sam vidio na cesti dječaka nevaljanca, koji nije htio ići u školu, nego je plakao. Upitam ga, što mu je otac, a on reče: „Moj otac? On je pijanac“. — Što si je mogao drugi jedan sin misliti o ocu, kojemu je majka zapovjedila: „Idi pogledaj, sjedi li otac u krčmi i pije?“ — Za čas se sin vrati i kaže:

— Ne sjedi otac u krčmi niti pije.

— A gdje?

— Pod stolom leži i spava.

Perzijski kralj Darije pustio je druge, da mjesto njega vladaju, a on je tratio vrijeme u jelu, a osobito u piću. Kad je vidio, da će umrijeti, zapovijedio je, da mu na grob metnu ovaj natpis:

*Mogao sam mnogo piti,
To će moja slava biti!*

Ima on mnogo nasljednika, koji bi zaslužili ovakav natpis nad svojim tužnim grobom!

Kao što za svaku istinu, tako ima lijepih poslovice i za tu istinu, da valja piće umjereno uživati. Evo nekoliko takovih poslovice:

Čašu piti, zdravu biti; drugu piti, veselu biti, mnogo piti, razum izgubiti.

Vino čini dobru volju, al ne čini pamet bolju.

Što trijezan u sebi krije, to pijenac iz sebe lije.

Tko mnogo pije, toga drugi bije.

Tko se s pijancima voda, taj bez haljine hoda.

Pijanica, živa propalica.

Tko svima zdravlje napija, sam svoje zapija.

Tko mogo pije, za dugo nije.

Pij, pij, pij, samo pameti ne zapij!

Pri piću mnogom — ode pamet s Bogom!

Vino grijeva, al ne odijeva!

Više je ljudi pomrlo od jela i pića, nego od gladi i od žeđe.

Može se sa stalnošću ustvrditi, da velika većina zla u obiteljima i u narodima nastaje zbog velikog pijanstva.

Slaga tko reče ...

To davno bješe ... Krv i suze tekle
Sred burna vijeka — al' i sunce sjalo;
Sjajne su munje gustu tamu sjekle,
Dok sve nam klonu — u noć crnu palo.

Sve prođe, al' još utrnute luči
Odsjevi bliješte pred našim očima,
Još vihor drevni žilama nam huči,
I kremen niče u našim srcima.

Slaga, tko reče, da smo lovor-grana,
Melem na rani, duga u oblaku;
Mi porod jesmo vuka i arslana!

Što davno bješe i sad je u nama;
Još snaga stara tjera čvrstu šaku,
Da digne zide porušenog hrama.

Vladimir Nazor.

KAMENI SVATOVI.

IZ PJESAMA AUGUSTA ŠENOEA.

I.

Pod vrletnim Susjedgradom
Živio vam starac mlinar.
Broji vreće pšeničnice,
Broji mlinar bijeli dinar;
Srce mu se razveseli,
Smješeći se starac veli:
„Vreće, kese, zemlju, mlin,
Sve će dobit dragi sin.“

Pod vrletnim Susjedgradom
Živi s njime mlinarica.
S njime broji, s njim se znoji,
Baš je vrijedna gazdarica.
Kako bijelo rublje sklada,
Šapće kroz smjeh: „Snaho mlada!
Kada dođeš u naš mlin,
Bit ćeš gospa — goso sin!“

Ide vrijeme. majka radi,
Štedi, kupi, redi, gladi,
Niže, kupi sve to više,
Čeka, čeka i uzdiše;
Perje čija, kuću sprema,
Majka čeka, snahe nema.
A jedinče, majčin sinče,
Ocu starcu pripomoć,
Radi tiho u svom mlinu,
Pa se muči dan i noć;
Malo zbori — mnogo misli;
Valjda su ga jadi stisli.

Pa će jednom sinu majka
U pol plača, u pol smijeha:
„Sinko, život nije bajka,
Kad se ljubi, nema grijeha;
Zakona je božjeg krivac
Kad je mladić samoživac.

Gledaj, sinko, ja sam stara,
S posla otac već malakše,
Mlada gospa redi bolje,
Mlada leđa nose lakše,
Pa bi čako rada gledô
Od svog čeda milo čedo.
Lijep si, mlad si, imaš čime,
Svuda slovi naše ime,
Nemu nigdje takvog mlina,
Nema nigdje takvog sina;
Sto srdaca željkuje te,
Sto djevicâ sčekuje te,
Dobre kuće, lica lijepa:
Pamet ti je, sinko, slijepa!
Što ti duša sama tuži
Gaseć silom srca plamen?
Što se srcem ne udruži?
Sinko, sinko, ti si kamen!
Sinko, sinko moj, ne veni!
Sinko dragi — daj se ženi!“
„Majko!“ klikne sinak mili,
O vrat majci ruke krili
U pol plača, u pol smijeha:
„Nemoj dalje da me koriš;
Da od toga, majko, zboriš!
Kad se ljubi, nema grijeha.
Nisam, majko, nisam kamen,
Srce mi je cigli plamen;
A pri poslu revne ruke
Zatomljuju srca muke.
Ljubim, majko, kunem ti se,
Više neg' li zlatna zvijezda
Ljubi neba vedre više,
Neg' li ptice svoja gnijezda;
Od sveg toga ljubim više,
Sva mi duša ljubav diše.

Čuj me! — tamo lice kreni,
Pa se, majko, ne rumeni.
Šutio sam dugo — dugo,
Sada zbori moja tugo:

Bilo ljeto, mutna noć,
Meni bilo u grad poč'.
Tiho! Niti lišća šum
Muti svijeta sveg počinak,
A tvoj, majko, dragi sinak
Gazi mirno gorski drum.
Kad najednom — na okretu,
Gdje se grada malo niže
Mala crkva k Bogu diže,
Kan da vidim sliku svetu.
Stanem — mutne tarem oči,
Tu s oblaka mjesec skoči:
I divotni sjaj razljeva
Do Propela,
Gdje je bijela
Lijepa, mlada klekla djeva.
Ja ni daha! — pa se sgurim,
Kao zmija kroz grm žurim.
Šutim, slušam: ona plače,
Jeca, stenje sve to jače,
Zdvojno drvo Spasa grli
Vapeć: „Bože neumrli!
Umire mi slijepi ćako;
Nisam silna ni bogata,
Ovaj mali krst od zlata
Dobro mi je moje svako:
Oj primi ga, Bože, primi!
Duše s oca mog ne snimi!“ —
Nijem kô kamen tada stajah,
Kô da vidim, kako s raja
Ruka božja predstavila
Anđelića čudomila.
Smutila se moja pamet — —
To je moga milka zamet.
Sve sam do sad pritajivô;
Al sve noću, al sve danju
Ovu sliku vidim živo:
„Majko! ja ti ljubim — Janju!“
„„Janju ljubiš, nesretniče?““
Gnjevna majka gnjevno viče:
„„Janju ljubiš, prosjakinju,
Zabogarku, golotinju,
Bijednu curu slijepca Tome!

Ti jedinac doma stara,
Bogatoga sin mlinara?
Lijepo bome, dično bome!
Zato moje teške muke,
Da ih grabe lijene ruke,
Zato lijepa pogačica,
Da ju lomi nitkovića?
Ajd' u bjednu k njoj koljebu,
O crnom se gosti hljebu!
Odrpanku slatko ljubi,
Pa majčino srce gubi!
Vij joj vjenac ti od sirka,
Steri postelj od koprive,
Gusle slijepca nek su svirka,
Kukaj, krpaj, da se žive!
Idi svijetom, pjevaj gudi,
Da ti darak djele ljudi;
Al se mlinu ugibaj,
Jerlo, jadni sine, znaj:
Ubila me strijela mahom,
Ak' mi Janja bude snahom!““

Al iz mlina čuo sve to
Stari mlinar. Njega eto!
„Veži jezik! Ni da pisneš!
Gledaj, ženo, da otisneš!
Vidiš! Kakva oholija!
Siromah sam bio i ja:
Stanovavimo pod koljebom,
Hranismo se crnim hljebom;
Dobri Bog je dao svašta,
Uz bogatstvo siromaštva:
Časno radi, skromno jedi,
Pa ti poso zlata vrijedi;
Ženo! tebe bocka đavo.
To je, sinko, volja moja:
Janju ljubiš — pa je pravo,
Janja bit će žena tvoja.“
„„Majko, majko, nemoj tako,
Crne kletve sije pakô;
Da su tebi moje oči,
Da ti srce tako skoči,
Da ti uho glas joj sluša,
Ne bude ti tvrda duša!
Zaklinjem se majko Bogu!
Pustit Janje ja ne mogu!““
Stara šuti, gnjev svoj guta,
Stara šuti, ode ljuta.

II.

Oj veselja! Šta je? Šta je?
 Po svem selu eto graje,
 Stare babe lakte boče,
 Razvaljuju čudom usta,
 Iz kućica ljudi skoče:
 Ele čuda, čuda pusta!
 Svati idu! „Čiji kuma?“
 „Mlinarova mlada sina;
 Janju ženi! Roba fina!“
 „Je l' taj dječak sišo s uma?
 Gavan vodi curče boso!
 To vam nije čisti posô:
 Ak' je lijepa, ak' je vita,
 Nema Janja šupljeg boba,
 Vrag u torbi ima oba;
 Nije Janja bez kopita!“

Kuca zvonce sa vrleti
 Kao kreljut nebesnika,
 I na savez zove sveti
 Dvoje mladih blaženika:
 A po strmoj gorskoj stazi
 K crkvi zvonka družba gazi.
 Nejde stara. Kod ognjišta
 Ogarak u vatru tiska;
 Šuteć sve od jada piska.
 Jadna Janja ne zna ništa;
 Da bi ona sve to znala,
 Ne bi sad pod vjencem stala.
 Stara svatom ručak redi,
 Tako mlinar zapovjedi,
 Stari mlinar ne zna šale —
 Plam i gnjev joj lica pale,
 Nadimlju se s bijesa prsi.

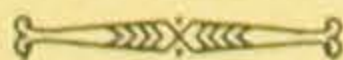
Zove zvonce u hram sveti,
 Sad će svati doći k svrsi.

Na prag kući stara leli,
 Gnjevnom rukom srce tisnu,
 Gnjevnim grlom ljuto vrisnu:
 „Ubila me strijela mahom,
 Ak' mi Janja bude snahom!“

Kleta družbo na toj st'jeni
 Kamenom se okameni!“
 Zahujila olujina,
 Razvali se nebesina,
 Puče str'jela
 Usred sela:
 Bijeli zidi lijepog mlina
 Crna sad su razvalina.
 Svati, otac, muž i žena
 Tvrđ su kamen do kamena,
 Stara svijetom kud vrluda,
 Kažu ljudi da je luda.

* * *

Projurilo mnogo ljeta
 Preko lijepog božjeg svijeta,
 A zidine Susjedgrada
 Prah, pepeo već su sada.
 Jošte stoje kamen-svati,
 Lako ćeš ih prepoznati,
 Mladu, mladog, kuma vitog
 I djevera kamenitog.
 Pa kad usred burne noći
 Munja crni oblak sijeca,
 Usred noći o pô noći
 Neki mukli glas zajeca —
 Zvonce li je, što tu bije?
 Nije, brate, zvonce nije:
 Uz rumeni neba plamen
 Bijela žene plače stenje,
 Grli kamen, ljubi kamen,
 Da sve drhće kruto st'jenje;
 Ruke joj se k nebu šire,
 Burom zdvojni glas prodire
 U pol plača, u pol smijeha:
 „Kad se ljubi nema grijeha.“
 Pitaj narod pri toj gori:
 „Šta će ona rosna st'jena?“
 Pa ti narod odgovori:
 „To su svati od kamena“.

PROIGRANA BAŠTINA.

Vlak, koji je išao iz Pariza prema Lyonu, stade na kolodvoru mjesta G., gdje izađe nekoliko putnika, a on odjuri dalje. Iza nekoliko časaka nije bilo više nikog na kolodvoru osim jednog mladog gospodina od kojih 25 godina i nekog starca, koji je bio odjeven kao imućan poljodjelac. Starac se približi tome gospodinu te mu reče:

„Oprostite, gospodine, jeste li možda Vi Klement B. ?“

„Jesam“, naduto će gospodin, „a ti si sigurno sluga mojeg pokojnog strica.“

„Meni je, gospodine, ime Martin.“

„Drago mi je“, reče Klement isto onako naduto kao i prije, „što nijesam morao na te čekati, jer ti otvoreno velim, da bi to bila slaba preporuka mojoj milosti“.

Starac, kao da ni čuo nije ovih riječi, povede Klementa B. do priprostih kola, te mu reče:

„Ovo su, gospodine, kola, u kojima ću Vas odvesti do kuće Vašeg pokojnog strica. Molimo Vas lijepo, izvolite se popeti.“

„Zar ću se ja u ovakovim kolima voziti kao kakav prosjak?“ nezadovoljno će gospodin Klement. Nego kako nije bilo drugih, morao se je s onima zadovoljiti.

Tko je i šta je taj gospodin Klement B. ?

Prije dan-dva živio je taj naduveni gospodin u Parizu kao priprosti pisar u jednog imućnog trgovca. Svi, koji su ga poznavali, držahu ga za vrlo mirna i čedna čovjeka. Nego kako se je najednput tako silno promijenio? Evo šta je bilo na stvari.

Iznenada postao je taj siromašni pisarčić bogatašem. Imao je 20.000 franaka čistog godišnjeg dobitka, pa je mislio, da se ne smije onako čedno vladati kao što dosada. Sjedeći naime onomadne među zaprašenim knjigama dođe mu pismo s nenadanom viješću, da mu je stric umro, a njemu ostavio sav svoj imutak. Toga strica gospodin Klement nije nikad vidio. Pismo je napisao bilježnik, moleći neka što prije ostavi Pariz i vlakom se poveze do mjesta G., gdje će ga čekati stari Martin, vjerni sluga pokojnog mu strica. Ovaj će ga dovesti na kolima u kuću pokojnikovu. Klement je bio savizvan sebe od veselja radi ove vijesti. Što je prije mogao, uputio se je iz Pariza u G., gdje je u istinu našao starog Martina.

Teška kola, koja je mladi gospodin prezirno gledao, dovezoše ga iza dva sata puta do kuće stričeve. Tuj sazva Martin svu služinčad, da zajedno s njima iznova pozdravi svoga novog gospodara. Iza toga povede ga u njegovu sobu.

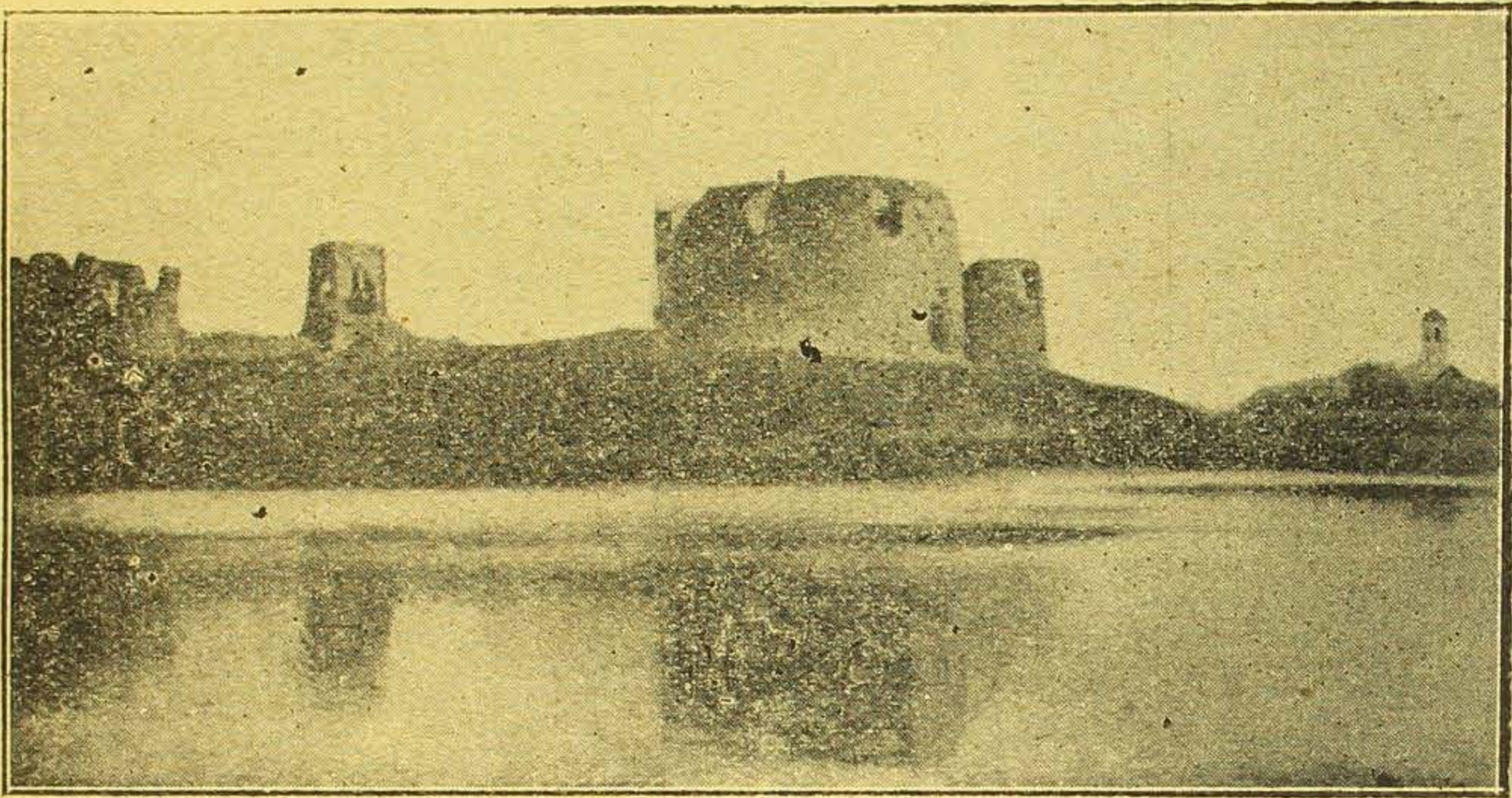
„Ovdje je spavao Vaš pokojni stric,“ reče Martin otvarajući mu vrata.

„Svakako taj čovjek nije imao smisla za ljepotu, dok je mogao spavati u ovako gadnoj sobi, kakve u svom životu nijesam vidio.“

„Uza sve to, gospodine, moram Vam otvoreno priznati, da je to najljepša soba u ovoj kući; pa ako Vam se ona ne sviđa, ja uistinu ne bih znao, gdje biste mogli stanovati.“

„Ta, zar misliš, Martine, da sam ja tako lud, pa ću ovdje stanovati? Pariz je, prijane moj, za me najprikladnije mjesto. Toga radi što prije ću prodati ovo sovino gnijezdo, i povratiti se onamo odakle sam i došao.“

„Ja mislim, gospodine, da Vi nikako ne ćete prodati ove baštine. Ta, Vaš pokojni stric ovdje je tako rado stanovao,“ odgovori Martin.

RUŠEVINE STAROG GRADA U BAČU.

„Mani se starče, jadikovanja, već gledaj, da mi se što prije donese ručak, a onda ćeš me otpratiti do bilježnika.“

Za čas bio je ručak na stolu. Premda se je gospodin Klement tužio, da jela nijesu probavljiva, a vino da je odviše kiselo, ipak se je vidjelo, da mu sve ide u tek. Iza objeda sjede opet u kola i zapovjedi Martinu, da ga poveze bilježniku.

Vozili su se poprilično dva sata. Gospodinu Klementu činilo se je, kanda se voze istim putem, kojim su došli. Kad je napokon ugledao kolodvor grada G., upita začuđeno Martina: „Ta, kuda me to voziš? Ne ćemo se zar vlakom voziti do bilježnika?“

„Ne ćemo, ne ćemo,“ ozbiljno će Martin, „nego ćete Vi sami otputovati vlakom natrag u Pariz. Ja sam, gospodine, Vaš stric, koji Bogu hvala još živi. Po onom, što sam čuo o Vama, htjedoh Vas učiniti baštinikom svega svog imutka. Nego ipak se zaželjeh za vremena uvjeriti, jeste li uistinu dostojni ovoga dara. Eto se poslužih ovim načinom, ne bih li upoznao, tko ste i što ste. A sada se možete opet vratiti u Pariz. Sa svoje nezahvalnosti i nadutosti proigrali ste svoju bogatu baštinu.“

Iza ovih riječ dao je Martin svomu nećaku toliko novaca, da je mogao namiriti sve putne troškove.

Čuvstva gospodina Klementa B., vraćajući se u Pariz, dadu se lakše osjetiti nego li opisati. Jutros se je istim putem vozio i bio je sav razdragan, što je eto najedanput postao bogatašem. A sada kad se je vraćao, uvidio je da je njegove sreće nestalo kao slatkog sna.

Ne uzoholi se u sreći, jer nesreća može brzo pokucati na tvoja vrata.

F. Mašić D. I.

SINOVI IH IZMIRILI.

CRTICA IZ ŽIVOTA. NAPISAO IVAN DEVČIĆ.

Za vrijeme vojničke uprave živjela su u krajiškom selu Kuli dva imućna seljaka: Joso Kovač i Niko Orešković. Bili su susjedi i međaši. Pazili se dobro, dok jednoga dana ne puče med njima neprijateljstvo. A radi čega? Sada ćete čuti za uzrok.

Niko bio zasadio u svojem dvorištu krušku i to upravo tik plota, koji je dijelio njegovo dvorište od dvorišta susjeda mu Jose. Dok kruška nije donášala ploda, nijedan se od te dvojice na nju nije ni obazirao; ali kada se počele kititi grane lijepim plodom, ne bilo Niki pravo, da Joso obira plod s onih ogranaka, koji su visjeli preko plota na njegovu stranu.

Prve dvije godine šutio Niko, mrmljajući samo kroz zube, kad bi Joso skidao ono desetak krušaka; ali treće godine okosi se na susjeda, prišivajući mu ne baš najljepša imena. Popsovaše se i od to doba jedan drugomu ni „Hvaljen Isus“. Kad bi se slučajno susreli, otkrenuo bi jedan od drugoga glavu. Neki rđakovići u selu jedva to dočekali, nastojeći, da jaz, koji je bio med tom dvojicom pukao, još jače razjazi. Laži Niki na Josu, a ovomu na Niku, a ovi vjeruj, pa mržnja od dan do dan sve veća te veća.

*

Koliko su se ta dvojica mrzila, toliko su se njihovi sinovi milovali. Nikin Pavao, momak od 18 godina, stariji od Josina sina Stevana za godinu dana, znao je često puta reći ocu, da nije najljepše, što se inati radi ništa sa Josom. Otac bi ga tada mrko pogledao, te mu ijetko odgovorio: „Šuti, to ti je najbolje!“

Niki u neku ruku nije bilo pravo, da se njegov sin druži sa Stevanom, pa mu to jednom prilikom i reče. Pava na to ni bijele ni crne. Ne htio oca srditi, pa se nije sastajao sa Stevanom po danu blizu kuće, već u šumi ili po noći iza dvorišta u voćnjaku. Jedan bez drugoga ne mogao biti, jer zajedno odrastoše, zajedno polaziše pučku školu, gdje su lijepih i korisnih nauka čuli od uči-

telja i od svećenika. Kada su iz škole istupili, zajedno su išli za blagom, te tako jedan drugoga zamilovao.

Otkako im se roditelji zamrziše, znali su oni često puta o tom razgovarati, žaleći, da je moralo do toga doći.

*

Nastupilo jesensko doba, dozorio plod na zlosretnoj onoj kruški. Jednoga dana primače se Stevan plotu, ne da koji plod s drveta snimi, već da dohvati drveni bat; kad li ti skoči Niko ko razjaren lav pod krušku, pa udri psuj momka.

Čuvši Pavao, kako otac pobratima mu grdi, iziđe u dvorište, pa stade moliti oca, da se okani nesretne psovke i neprijateljstva.

Niko ni pet ni šest, već pljunu u dlan, pa sina uz obraz, a ovaj mučke u kuću.

Do kasno u noć vikao Niko, psujući sad sina sad susjeda Josu i Stevana. Kad se do sita napsovao, ode na počinak.

Malo kasnije razgovarao se Pavao sa Stevanom u voćnjaku, smišljajući način, kojim bi se mogli njihovi oci izmiriti, da ne budu selu za ruglo i sramotu.

*

Sutradan diže se Niko, pa će odmah u dvorište, da vidi, nije li mu susjed obrao krušku. Kad on stupi preko praga, upropasti se, jer na kruški ne bilo ni jednoga ogranaka. Netko bio sve otpilio i u dvorištu na hrpu bacio. Niko huknu ko bjesomučan i poteče u kuću, ne znajući ni sam po što.

— Uništi mi dušmanin krušku, od Boga mu teško bilo! vikao on, stišćući šake i škripljući zubima. Ja ću mu se osvetiti!

Poleti opet u dvorište, te spazi Josu u njegovu dvorištu. Upravo htjede prosuti hrpu psovki, kad uniđe u dvorište Stevan i Pavao.

— Vidiš li, sine, što uradi Josu i taj njegov sin; ali ću . . .

— Umiri se oče! blagim će glasom Pavao. Nije Josu ništa kriv. Ja sam sa Stevanom to učinio, samo da ne bude i nadalje svađe, a možda i gorega zla radi te kruške. Dat će Bog, kada su pali ogranci s toga stabla, da će pasti i med vama mržnja i neprijateljstvo.

Te su se riječi čudnovato dojmile Nike. Stajao je neko vrijeme, ne mogavši ni riječi progovoriti, a tada priđe k sinu i zagrl ga, pa se okrenu, te će Josi:

— Izmirimo se, brate Josu! Budimo oni, koji smo si i prije bili.

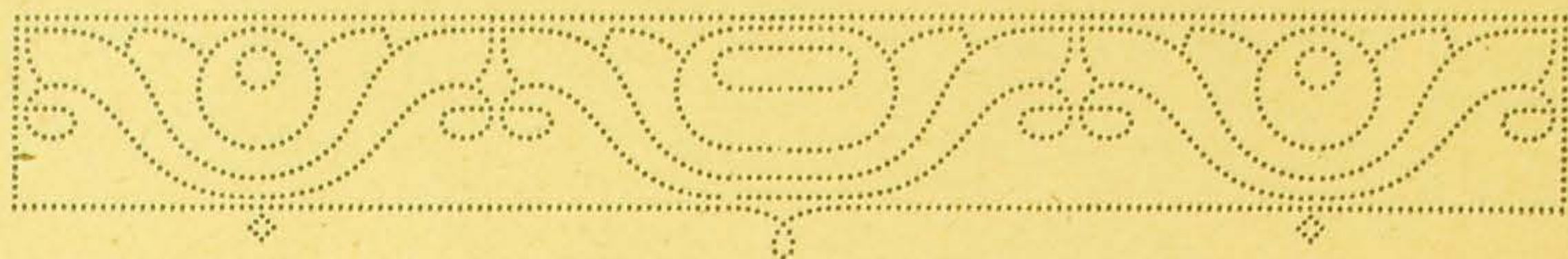
— Dat će Bog i njegovo sveto ime, prihvati Josu, priđe k plotu i pruži susjedu ruku.

Videći to Pavao i Stevan zablistaše im suze u očima pa se i oni zagrlše.

— Bog vas blagoslovio, djeco! Niko će. Vi ste nas izmirili, i da ne bude vas, ko zna, što bi se bilo moglo danas sutra radi te kruške dogoditi.

*

Niko i Josu živjeli su u prijateljstvu još dugo, a njihovi sinovi živu u njem i dan danas, sjećajući se često one kruške i načina, kojim im je pošlo za rukom pomiriti roditelje.

ULJEPŠAJMO ŽIVOT.

Ovo je ulomak iz knjige „Socijalno pitanje“, što ju je izdalo društvo Sv. Jeronima u Zagrebu, a napisao Dr. Velimir Deželić sin. Knjiga obrađuje ovako pisanim načinom sve najvažnije zasade kršćanskoga socijalizma.

Na ljepotu i pčela leti, — veli narod. — Lijepu ljepotu gledaš gladan i žedan. Raj je ljepota.

Da nas sunce ogrije, ne bi trebalo biti zlatno. Da nas hraniteljica zemlja nastani, odjene i nahrani, ne bi morala biti okićena modrim gorama, zelenim šumama, srebrenim rijekama i cvijetnim poljima. Čovječje usne ne bi trebale biti rumene, zubi bijeli, oči žarke, kosa vrana i zlačana. I čemu šarenilo cvijeća, pijev ptica, nebeska duga, svijetle zvijezde? Sve bi to moglo biti jednobožno, sivo, da sam Bog nije htio, da svijet bude lijep.

Našli su spilje, u kojima su živjeli ljudi u pradáavno kameno doba, i gle, stijene su tih spilja ukrašene crtnjama. Poludivlja plemena, kojima iz naših strana dolaze prvi misionari, kite šarama i bojama svoje oružje, alat, suđe, odijelo. — Konj najplemenitije pasmine ne treba da mu je staja ukrašena slikama i ležaj prekrit sagom; pas će slasno pojesti meso s poluoglodane kosti bačene preda nj na tla. Ali čovjek hoće da sjedne za stol i da je stol prostrt, jelo na lijepoj zdjeli i tanjuru, piće u vrču i čaši zgodnoga oblika.

Osobiti smisao i potrebu ljepote pokazuje naš narod. Kod nas pastirče lijepo rezucka svoje bičalo, štap, kepčiju i kutijicu. Momak djevojci kiti preslicu, vreteno, prakljaču, okvirić za zrcalce. Muž šara tikvice, uljepšava čuturu, škrinju, naslone stolaca, stupove i grede čardaka. Djevojke i žene utkivaju u svoje tkanine šare i vezu bijeli, šareni i zlatni vez na svoju i mušku rubeninu i odijela, na maramice, peče, otarke, pokrivala, zastore. Sve te lijepe radnje i ručne vještine našega naroda tako su mnogobrojne, raznolike, izvorne i odlične, da im se divi sav svijet, kada ih vidi sakupljene u muzejima ili na izložbama. — Smisao našega naroda za ljepotu pokazuje i pjesma. Kada su pred sto godina štampane prve zbirke naših narodnih pjesama, divio im se mnogi veliki pjesnik i naučenjak velikoga svijeta (tako n. pr. Grimm, Herder, Goethe, Walter

Scott). — A koliko ljepota ima u našim narodnim običajima*), kojima je okićena sva godina i čitavi život našega čovjeka! Od Nove Godine do Triju Kralja koledaju „zvjezdari“, o Svijećnici nose dječaci svijeće i pjevaju: „Majka Marija Svijećnica . . .“, o Blaževu se jedu posljednje jabuke i blagoslivlje grlo. U korizmi ima ozbiljnih običaja nalik molitvi. Cvijetnica na čas prekida svečanu tugu, kada u crkvu kreću s grančicama paoma, maca i resica. Divna su šarena uskrsna jaja, pisanice. Ondje se nižu zeleni Juraj, Ivanjski krijes i svi obredi kod poljskih radova od prvog oranja do žetve i berbe. A eto najzad Božića, cara blagdana, kojega je narodna mašta obasula svim bogatstvom običaja.

Nego narodni običaji, narodna pjesma, narodna nošnja i umjetnost pomalo iščezavaju, izumiru. U gradu nema zgode i volje za to, a selo se povodi za gradom. Preopterećen je svijet poslom, pa žene ne dospijevaju da vezu sitan vezak i muževi da se odmaraju radujući se sitnoj ljepoti. Narodne običaje i pjesmu ušutkava i guši težak život, inokoština, propadanje rodbinskih veza, slavljenje slava u krčmi. Ali život je bez ljepote kao hodanje kroz mrtvu šumu i od te pustoši veoma pati današnji čovjek! Zato nije najneznatnije i ono poglavlje socijalnog pitanja, koje traži odgovor, kako da se okiti, ukrasi, uljepša život ljudi.

U jednolika, siva, ružna odijela oblače zločince i luđake. Čovjeku se mili da je odjeven skladno. Ta i koludrice, redovnici i svećenici nose jednostavno, ali ukusno odijelo. Kako je u procesijama lijepo pogledati duvne u tamnim haljinama s bijelim, ulaštenim pečama, pa redovnike u crnim, smeđim, bijelim habitima zgodnog kroja i svećenike u dugim reverendama i kao snijeg bijelim kazulama, ukrašenim širokom čipkom! To nije raskoš već ljepota!

I ljudski stan treba da bude prijatno zaklonište za odmor, prebivalište porodične ljubavi i mjesto srdačnog skupljanja. Čovječji stan mora biti dom. Iako smo daleko od toga, da svaka porodica ima svoju kućicu, iako su današnji stanovi pretijesni, nezgodni i loši, to više treba pažnje, da ih uljepšamo. Kroz prozore otvorene neka ulazi mnogo zraka i sunca. Strop neka je bijel, stijene svijetle, podovi čisti. Ljepše je stan što češće prosto okrečiti, nego na stijenama čuvati ohabanu, prljavu slikariju. Pokućstvo, okviri slika i ukrasi neka su glatki, da se lako čiste i brišu. Manje slika,

*) Iza kako su se podijelile kućne zadruge ili velike familije, gdje je živjelo i tri i četiri i više pokolenja u zajednici, jače se osjeća usamljenost, pa je potrebno osnivati društva i domove, gdje će se ljudi sastajati na pouku i odmor. Naši narodni običaji gajili su se najviše u zadrugama, od njih bi ih u baštinu trebala preuzeti naša prosvjetna i omladinska udruženja, pa bi im priredbe bile bliže narodu i crkvi, duhovitije, bogatije i ljepše. Zabave naših društava neka ne mrcvare i ne tupe ukusa našem narodu, koji je svojom pjesmom i običajima pokazao toliko shvatanje za lijepo. Iz svih programa treba izbaciti tobože smiješne, a tako neukusne i često nepristojne „kuplete“ i lakrdije, koje se u tuđini prikazuju u najlošijim zabavištima. Priređivači veselica neka štede i gledaoce i one, koji prikazuju, od budalaština.

Napose treba paziti na igre, plesove, jer ono, što se počelo plesati, ne samo da nije lijepo, nego je upravo ružno i nećudoredno (nemoralno).

ali neka su lijepe. Vašarska šarena roba deset je puta skuplja od otisaka pravih umjetnina. Pokrivala na krevetima, zavjese, stolnjaci neka su prosti, ali što češće oprani. I veziva na stolu, ormarićima, škrinji, divanu treba da se peru. Neka sve miriši čistoćom! U stanu se mora dati disati. Zato valja izbaciti iz sobe svu nepotrebnu sitnariju, koja hvata prašinu, a prezaposlena je domaćica ne dospijeva rediti i čistiti. A donositi valja u dom cvijeće, mnogo svježeg cvijeća! Svedodžba je lijenosti, ako kćerkica okiti nešto jedamput za vazda papirnatim ili vunanim „cvijećem“, koje postaje iz dana u dan prljavije i prašnije. Ne u bazarske vaze već u jeftine, a zgodne narodne lonce i ćupove treba stavljati cvijeće, poljsko, šumsko — a kad ono ocvate, grane s lišćem, što ga je pozlatila jesen ili orumenila, i koje je i zimi zeleno . . .

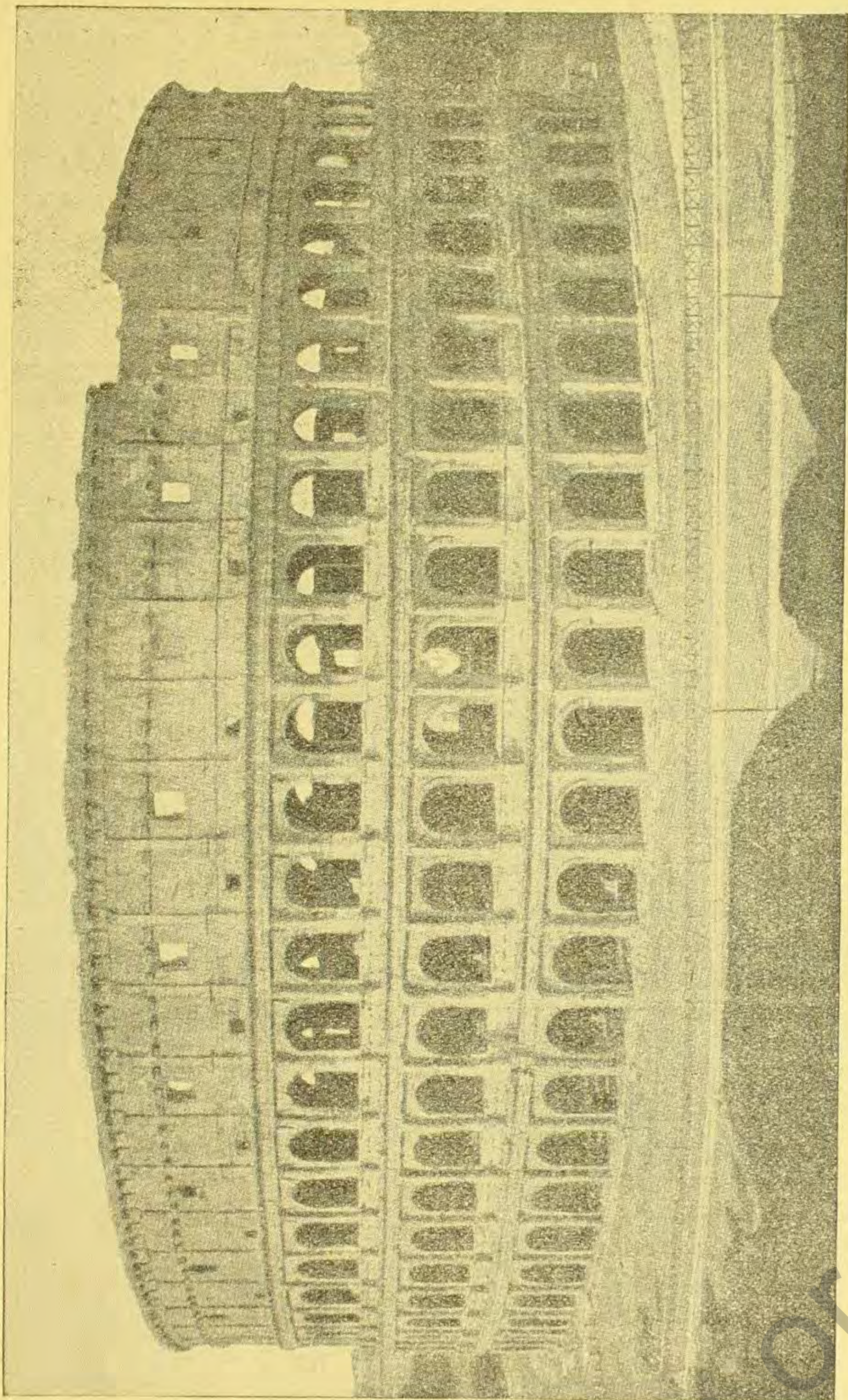
Ne samo odijelo i stan, okiliti treba i dan i nedjelju i godinu. Jutarnja i večernja zajednička molitva nije samo Bogu ugodna i dobra, nego je i zlatni okvir dana. Lijepo je pogledati svu porodicu sklopljenih ruku, priklonjene glave, kada govore lijepe riječi „Očenaša“. Molitva djeluje i socijalno. Rad teče brže i ugodnije, ako uza nj zaori pjesma i smijeh. A kad se porodica skupi na ručak, valjalo bi jelo začiniti veseljem i šalom, a ne da se istresu sve prljavštine onoga dana pred čovjeka, pa da muž, žena, braća i sestre umjesto jela žderu jedan drugoga. Odmor neka je šetnja i pomno promatranje prirodnih ljepota. Treba se naučiti gledati tu ljepotu. Eto najneugledniji sitni cvijetić uz cestu kako je krasan, gledan sasvim iz bliza! Koliko vrsta zelene boje ima po poljima i šumama! Kakvih sve oblaka ima na nebu! Bakićine priče iza večere neka zaslade dan po svršetku; ili neka nešto lijepo pročita onaj, koji najljepše glasno čita. A nedjelja je dan Gospodnji i spomeni se, da ga svetkuješ. Crkva je dom molitve, dobrote i ljepote. U svojoj crkvi ima svako selo već odavna ono, što jedan savremeni pisac francuski preporučuje:

„U svakom bi mjestu trebalo osnovati jedan Narodni Dom. I kada živimo siromašnim porodičnim životom u jadnim stanovima, prenesimo u takvu zajedničku kuću svu raskoš. Okitimo je slikarijama, slikama, kipovima, vezivom, cvijećem i svijetlom. Tu neka oni, koji lijepo pjevaju, sviraju ili govore, svojim znanjem koriste svima. Ima suviše naših građana, koji su osamljeni, skrhani bijejedom ili neizvjesnošću sutrašnjice, neka dođu amo . . .“

URES DJEVOJAČKI.

Stari Egipćani tražili su od svojih djevojaka, da budu kreposne. Resili su svoje kćeri čudnim vratnim lancem, na kojem je bilo šest slika, koje su naznačivale šest djevojačkih kreposti. Prva slika prikazivala je grlicu, a pod njom je bilo napisano: „Tako samotna!“ — Druga je prikazivala golubicu, a pod njom je bilo napisano: „Tako čista!“ — Treća je prikazivala orla, a pod njim je bilo napisano: „Tako hitra!“ — Četvrta je prikazivala rodu, a pod njom je bilo napisano: „Tako zahvalna!“ — Peta je prikazivala sovu, a pod njom je bilo napisano: „Tako oprezna!“ — Šesta je prikazivala ševu, a pod njom je bilo napisano „Tako pobožna!“ F. M. 2

KOLOSEJ ILI NAJVEĆE RIMSKO KAZALIŠTE, KOJE JE POŠKROPLJENO KRVLJU TOLIKIH MUČENIKA.

zkvh.
19.rs

RODITELJIMA!

Roditelji! Nikada ne zapovijedajte djeci što sami ne vršite; djeca imaju fin njih; te ako vide da vi njima zapovijedate nešto što sami nevršite, ili njima zabranjujete nešto što sebi dopuštate, onda će vaša djeca, prije ili kasnije uvidjeti, da ih varate, pa vas ne će cijeliti ni slušati. Jer, kako ćete djeci kazati da ne proklinju, kad oni to od vas čuju? Kako ćete njima zapovijedati da se Bogu mole, ako oni toga od vas nikada ne vide? Kako ćete ih slati na sv. misu, na sv. ispovijed, na sv. pričest, ako njima vi ne prednjačite vašim primjerom? Malo vrijedi riječ, ako ne slijedi primjer. Stari su govorili: riječi mogu ganuti, ali primjer će prinuditi.

Roditelji poštuju djecu vašu; opetujem: poštuju djecu vašu. Kako? Tako, da nikada ispred djece ne učinite djelo, niti izgovorite riječi, koje bi mogle nevinu djecu sablazniti. Djeca će vas slijediti u dobru ali i u zlu. Vi ste djeci sve: auktoritet jedini, ideal najviši; vašoj je djeci *sveto* ono, što vi radite, što vi govorite. Obiteljski je krug svetište; u tom svetištu vi ste svećenici, a djeca su vaša anđeli; ali ti anđeli mogli bi postati i đavoli, kad biste ih vi vodili putem lucifera.

Poštujte dakle djecu svoju, t. j. ne sablaznite ju nikako; već budite im uvijek bistrim ogledalom kreposnog života.

Oče, majko! U uzgoju svoje djece moraš pogledom na stvar nastupiti *ozbiljno*, ali također i *blago* pogledom na način. Oče i majko podijelite si uloge.

Oče, ozbiljno postupaj sa djecom; ne mazi ih. Kad si nešto naredio, što se mora izvršiti, kao n. p. da se djeca drže reda u učenju, u molitvi; da se klone zla društva i slično: tada tvoja riječ, nek bude djetetu zakon; ne popuštaj ni najmanje. Dijete mora da se privikne redu i pristojnosti. Ozbiljna i oštrija riječ, a do potrebe šiba i kazna, mora da stupi u akciju. Dijete će već razumjeti; a kasnije će i sa zahvalnošću spominjati, vašu mudru i očinsku strogost, koja ih je sačuvala od mnogoga zla.

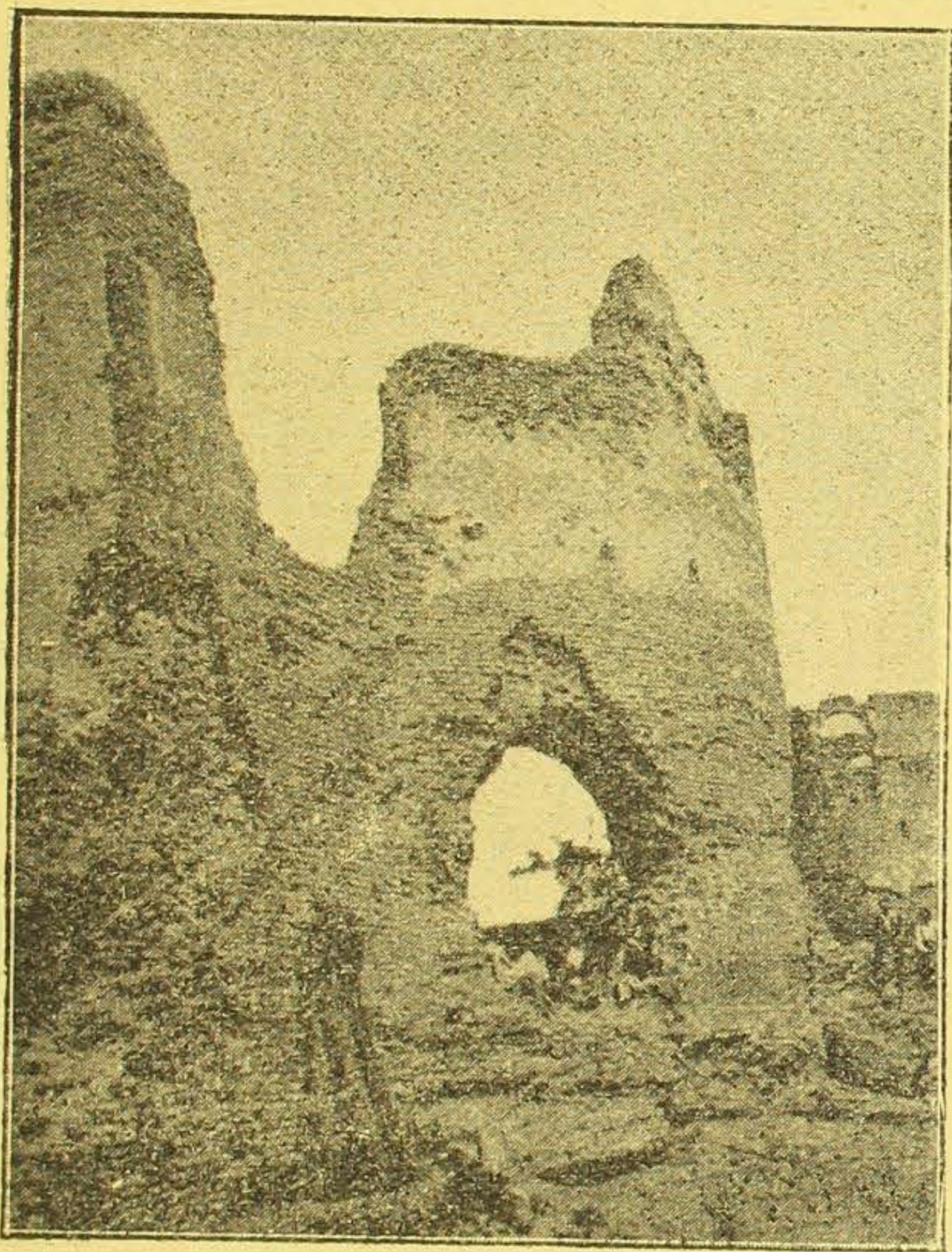
Majko! Tvoje je srce zlatno, srce je to majke. Ljubi, ljubi svoju djecu; ali ljubi ju pravo. Ljubav, to je majko tvoja moć najveća. Ljubavlju ti možeš sve, kod djece svoje. Okovima ljubavi priveži uza se djecu svoju, pa ih vodi, dapače vuci putevima kreposti i poštenja. Znaj sačuvati tu tajnu svemogućće materinske ljubavi. „Ali djeca ne razumiju te ljubavi;“ morati će da jednom razumiju i proćute. Sv. Augustin je u najmuževnijoj dobi plakao za majkom svojom, koja je cijelog svog života za njim plakala i za njega molila. Čaru se ljubavi odoljeti ne može.

Roditelji, djetinja je duša meka ko vosak; budite vi Božji vajari, pa dajte duši vaše djece oblik anđela. Uzgajajte djecu vašu, i ona će postati ono, što budete vi htjeli.

BAČ.

Stari je običaj naše „Danice“ da svake godine prikaže u slici i riječi po jedno znamenitije bunjevačko ili šokačko mjesto. Čujmo sad nešto o Baču.

Koncem XIII. i u početku XIV. vijeka naselili su izbjeglice ispred Turaka iz bosanske Posavine, a najviše iz okolice Dervente, današnju

RUŠEVINE STAROG GRADA U BAČU. KAPELICA.

okolice Bača. Donosimo dvije slike, na strani 59 i na strani 67, bivšeg grada Bača, po kojem se je gradu i cijela oblast između Dunava i Tise prozvala Bačkom.

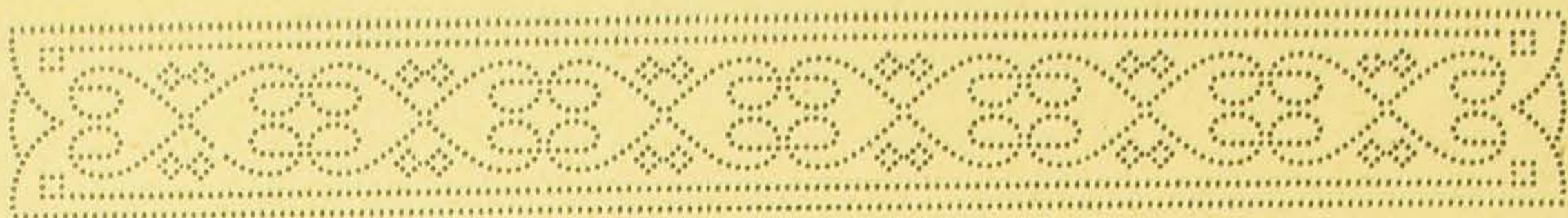
U Baču je nekad bilo sjedište biskupije, županije, vojnih i civilnih vlasti. U ovom su gradu kraljevi ugarski i sabore držali, ali turska navala zakopa njegovu staru slavu.

Od godine 1715. pa do 1766. franjevci su bili dušobrižnici bački, kada se dušobrižništvo predalo svjetovnim svećenicima.

U Baču i okolici ima sada jedna dobra polovina Šokaca, ostalo su većinom Nijemci i ponešto Mađari.

U okolici Bača osobito su kićena i bogata, umjetnički izvezena ženska odijela. Najbolji znak ukusa i bogatstva! Majke i svekrve još i danas se natječu čija će djevojka (vidi sliku na strani 69.) ili nevjesta (vidi sliku na strani 71.) odnijeti pobjedu u nedjeljnom kolu. Ta su odijela tako komplicirana da ih bez tuđe pomoći ne može ni obući ni svući osoba, koja ih nosi. Ali žalibože, i kod naših Šokica kao i kod Bunjevaka, dolazi sve više u modu dućanska roba i internacionalna nošnja.

Šokice! ne odbacujte, nego nosite i dalje vašu lijepu narodnu nošnju.

BOLJE JE UMJETI NEGO LI IMATI.

NAPISAO IVAN VITEZ TRNSKI.

Donosimo ovu krasnu pripovijest našega odličnoga književnika Ivana viteza Trnskoga, koja je i danas isto tako lijepa poučna i savremena, kao što je bila i onda, kada je prvi put svijetlo ugledala. (Godine 1875.)

I.

Nije druge, Mate, odzvonjelo je zadrugam, reče Marko Narančić svomu sinovcu, — svijet se je navalio dijeliti, svatko bi rad svojim gospodarom biti sam zapovijedati i po svojoj volji živjeti, a i zakon je tomu u prilog. Ni ti nijesi zadovoljan u našoj zadrugi, ne gledaš se lijepo sa strinom; bolje će biti, da se na miru božjem razkrstimo, dok ne bude grijeha. Odviše sam lijepo živio s tvojim pokojnim ocem, mojim jedinim bratom, te ne bih rad, da se s kojega uzorka zamrzimo. Ja sam dapače voljan više ti dati, nego li te teče. Ako ti je dakle za volju, ja ću općinskomu vijeću prijaviti, da se dijelimo, pa ćemo onda gledati, da ti do jeseni sagradimo novu kuću.

— Od volje ti, dragi striče, odvрати Mate, — istina je, da nekako strini nijesam po volji, a i znam, da ćeš mi rađe što namaknuti, nego li da mi što otmeš na dijelu; ali eto još nijesam oženjen, pa kako ću započimati gospodariti bez gospodarice?

— Sâm si kriv, odgovori mu stric, — kad sam te lanjske jeseni htio oženiti, onda ti nijedna djevojka nije bila po ćudi.

— Pravo ću reći, striče, bojao sam se, koju god da uzmem, da će me još većma zavaditi sa strinom, pak onda zlo i pomagaj!

— E pa i bolje, što je tako; bar sad možeš izabrati djevojku, koja će ti više imetka donijeti. I najbogatije vole poći i za najsiromašnjega gospodara (gazdu), samo da budu gospodarice (gazdarice). Ta je ženska pomama najviše i kriva neslozi u mnogoj kući. Ti si mlađ i lijep, zapast će ti veliki dijel naše zajedničke imovine, pa možeš i Sokolićevu kćer prositi.

Sokolić je bio najbogatiji seljak one okolice, imao jedinicu kćer, pa je bila sva prilika, da će joj velik miraz dati i da će pomagati više nego li ikoj tasi svome zetu.

Takav je bio razlog diobi u Narančićevoj kući; dugdje je uzrok: nesnosnost, kavga, nesloga ženâ i želja ne biti drugomu poslušan. Malo tko uzimlje na um svoju pravu korist, malo tko uviđa prave mahne zadružnoga života i ide za pravim napredkom. Malo tko smišlja i premisslja o tom, da se ima prihvatiti drugi običaj živovanja, tečenja i trošenja. Milokrvnik misli, samo da mu je mira, zloćudnik misli, kako će zapovijedati i svoju družinu u redu držati, možda i gleda da što otme na dijelu, a drugo kako Bog da!

Tako i Mate Narančić nije ništa drugo smišljao ni premissljao, nego kako mu strina ne će više biti na putu, kako će po volji moći kad što zaviriti i u krčmu, a da to uzmogne, koliko bi valjalo, da bogatu djevojku isprosi.

Prijaviše dakle diobu pri općinskom vijeću, utanačiše, koliko će koga zemlje i blaga zapasti, počеше graditi i dogradiše kuću i staju na Matinu dijelu sve lijepo na božjem miru, a stric mu obeća, da će svadbene troškove podmiriti, samo neka si traži djevojku, pa nek namah poslije svadbe preseli u svoju kuću.

Mato bijaše lijep, ugledan mladić, odsluživ tri godine kod Leopoldovaca, bijaše privikao čistoći i poslušnosti, samo je trebalo da mu stariji lijepo zapovijeda i kadšto prikriči, neko ovo ovako ili ono onako učini. Svog je strica volio i svaku njegovu poslušao, samo se sa strinom nije nikako mogao pogoditi, jer su u nje bila zla usta, te je brza bila prigovoriti i ujesti, kad joj što nije bilo po volji.

Budući da Mate nije imao ni žene ni sestre, to mu je dakako strina šivala i prala rubine. Dogodilo se, da rubine gdjekad nijesu baš posve bijele izašle, ili da je koja đira na njih bila ne zakrpljena, puce koje ne prišiveno. Čistoći i redu navikao nekadašnji vojnik zamolio je prvi put strinu, neka bi oprane rubine još jednom u bjelidbu vrgla, a ona se ljuto na nj odsiječe, te naumice ne htjede više ni đira pokrpavati ni odpalih putaca prišivati.

Ali je selo vidjelo, da je Mate valjan, radin bio i da je strica slušao, a što je sa strinom grijeha bilo, to se odbijalo na njezina zla usta.

Tako eto i budući da ga je zapao lijep dijel zadružne imovine, a kuća se već zidala, činjaše se svemu selu to najbolja prilika lijepoj sreći te mnoge djevojke i roditelji im zaželješe, da se te

DJEVOJKA U NARODNOJ NOŠNJI
IZ BAČA.

sreće dostanu. Neki roditelji dapače našiljahu svoje prijatelje Matinu stricu i strini i njemu samomu, ne bi li ga kako predobili.

Ali Mate, bivši nekada vojnik, bijaše slobodniji od drugih mladića i posežljiv za najljepšom prilikom te uze obilaziti oko Sokolićeve Kate i na vojničku jurišati na njezino srce. To je dakako Kati mrzko bilo kao slijepcu groš.

Napokon umijući udarati u tamburu, a to je naučio kod Leopoldovaca, zareda Mate svaki večer uz tamburu pjevati oko Sokolićeva dvora i zamamljivati djevojku, koliko će srećna biti, ako pođe za nj.

I koja bi se oglušila, da čuje :

Dušo Kato, moje zlato!
 Bosilj sadim oko dvora,
 Da ti milo zamiriše,
 Ptice mamim svomu dvoru,
 Da ti lijepo zapjevaju,
 Kad te svati u nj dovedu!

Gladna bi ga i žedna slušala, kako je lijepo pjevao i govorio. Ali čemu duljim pripovijest o Matinu udvorivanju. Kata, materino zlato, a ražmaženo očevo mezimče reče, da ne će ni za koga drugoga poći već za Matu.

I tako je stricu Marku lako bilo izprositi Sokolićevu djevojku za svoga sinovca. Starci utanačiše, kad će se jabuka dati, kad će se mladenci vjenčati, i što će djevojka dobiti miraza.

I bili svatovi, a ja među njimi uzovnik, i bio pir (čast), a ja na piru, drugčije vam ne bi znao pripovijedati, da je mlada podijelila silu božju lijepih darova i stricu i strini, i kumu i kumi, i čaušu i djeverom i ostalim gdjekojim svatovom, a meni je dala lijep vezen otarak, kako čauš reče, da si otarem usta, ako me ne uzhtije poljubiti mlada, a on sam povrh toga izpukne gušćje pero iz peruške, kojom je bio nakićen, i dade mi ga veleć: Na ti i čauševa dara, zaoštri i umokni to pero u raztvoreno zlato i napiši nam pripovijest, kako se je danas domaćin razsuo od veselja, koliko su srećni mladenci, plivajući po skorupu milja i dragote i koliko je domišljat čauš, puna usta premudrosti i druge ciganije!

II.

Ušetala gizdava paunica u Matine nove dvore. Koliko je lijepa i bogata bila, tko će posumnjati, da nije našega junaka žarko ogrijalo sunce. Dovuklo se u kuću na konjih i na volovih, a i konji i volovi ostali u Matinoj staji. U škrinjah se nalazilo bogato ruho i odijelo, domaće i kupovno platno, samo da krojiš i šiješ; uza škrinje lijepo posoblje u svakoj sobi i odaji; u kuhinji jedan veliki i dva mala kotla, tavice i tiganji, i lonci i kozice, i zdjele i pladnjevi (tanjiri), i vjedrice i zajimači, sve novo i svijetlo, i bijelo i čisto, da je milota bila pogledati, u ostavi pune vrećice svakojakoga sočiva, sjemenja, oraha i suhих šljiva, pune kabline sira, masti i masla, pune police zimskih jabuka i krušaka, puni drugovi sve po dvoje

povješanih kobasica, butova (šunaka) i polutina slanine; u hambaru puni pretinci svakojakoga tega (žita).

Za cijelo: gospodarstvo Mate Narančića počelo se na izobilju uz posmjeh radosti i zadovoljstva na licu ženika i mlade.

Imali dosta goveda, najmili govedara; imali 50 glava ovaca, najmili ovčara; imali dvadesetak krmaka, te najmili i svinjara; imali čim plaćati, te najmili i služkinju da pomaže Kati obavljati kućne poslove. Nakupilo se tako puno družine, te i potrošak bio velik.

Istinabog Kata nije umjela zgotoviti dobra objeda ni večere, već onako sve skalaburila, kako se je sjećala, da joj je radila majka ili je pak prepustila služkinji, neka ona zgotavlja, kako umije. Ali je bilo dosta začina i smoka, trošila se mast bez ikakve mjere, te družina bila u prvi mah zadovoljna, ako je i bio kruh često vekast, ako je koje varivo i bilo preslano, pripaljeno te netečno.

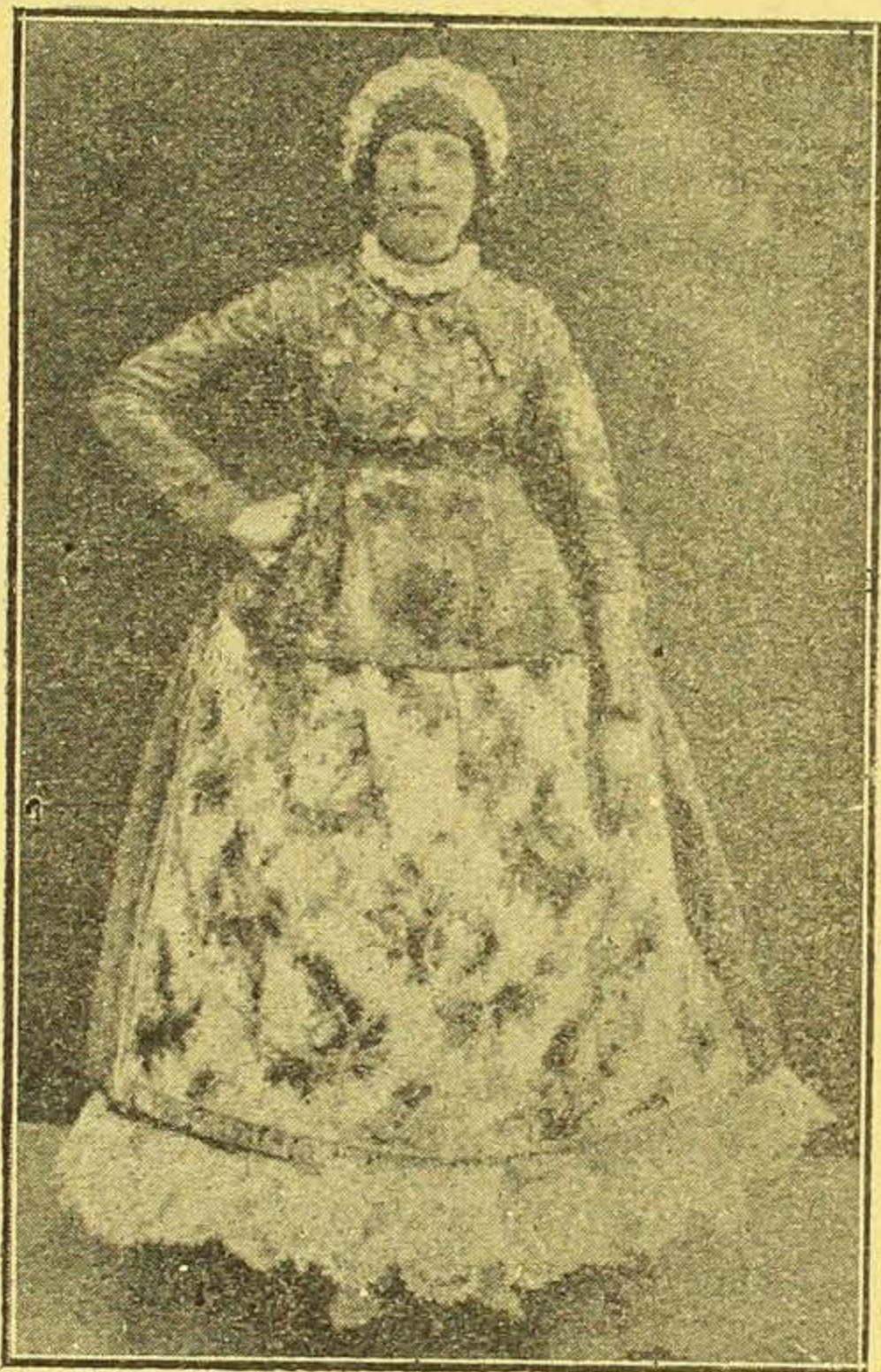
Kad je Mate što opazio, umjela bi se Kata izgovoriti i tutnula bi mu koji forint u ruku, neka se ide u krčmu malo razveseliti, kad joj kruh nije dobar izašao, poslala bi po pekarski hljebčić ili žemičke i mitila bi ga i hranila kao goluba.

S njim se vozikala na zborove, na proštenja, na pohode Sokolićevim prijateljem. Trošilo se na putu, trošilo se doma; jer družina nije bome štedila Sokolićeva zeta, kad ni gospodar ni gospodarica ne umjedoše udesiti bar ikakvu štednju.

Živjelo njih dvoje, ne da teku, već da uživaju, da vremenê a ne da temeljê; živjelo bez pameti, bez brige za budućnost. Kad je imao Mate novaca žuljili ga, pak nije imao mira, dok ih nije potrošio. Milila mu se hvala rđavih prijatelja, kojim je u krčmi plaćao vina.

Kata, što je imala sama šivati i veziti, to je davala šveljam poselu i dobro ih plaćala. I same Matine rubine prala je i redila za plaću susjeda udovica kolarica, jer se je Mate već druge treće li nedjelje namrgodio, što mu košulja ne bijaše dosta bijela.

Opazio Mate, da Kata nije ni čemu, da nije nikakvomu kućnomu poslu, a kamo li, da draga srca cio bogvjetni dan prevraća crnu zemlju. Bila je s polja lijepa a dušom slijepa. Kad je imala, ni car bolje, a kad je počelo nestajati ni pas gore! Ništa nije umjela ni spraviti ni pričuvati; što joj družina nije pokrala, ono joj se po-

NEVJESTA U NARODNOJ NOŠNJI
IZ BAČA.

kvarilo. Da joj je čovjek rekao: eno ovca prenijela vuka, bila bi povjerovala. Kad joj je Mate što prikričao, zlo i pomagaj, namah htjela kući k roditeljem, kao nikad ocem bijena, ni materom karana!

Počeo Mate češće polaziti u krčmu, nešto je žalio i srce mu znalo, ali mu jalovo bijaše žaljenje: želja ga kući zanosila — oči bile pune a srce prazno! Nije se mogao osokoliti, da svojoj budućnosti pogleda u oči, da se trgne iz onoga drijema i nemara. Bilo mu ljepše u krčmi nego li doma. Stao pomalo pijuckati, da zaboravi svoju nevolju.

Goveda omršavila, krave zasušile, ovce pometiljavile, nestalo, hrane i smoka, te uzeli prodavati i klati jednu glavu za drugom kako je gdje trebalo, da se namakne. Sve gospodarstvo okrenulo rakovim tragom.

Uzeo se Mate ljutiti i grmljeti na govedara i ovčara, na svu družinu i na samu Katu, ali u koju korist, kad nije bilo valjane uprave ni prigleda? Ne uhorio posijati ni ozimicu ni jaricu, ne okopao za dobe vinograda, ne ogradio livade, ne očistio voćnjaka, svagdje se pokazao nazadak. Sa nehara kuća se obara!

Minule dvije godine, a uza svu pomoć tastovu nije moglo u Matinoj kući okrenuti na bolje. Da pravo rečem, ni nije si glave razbijao, tko da je kriv tomu nazadku, nitko nije ni pomislio, kako bi se nevolji doskočiti moglo.

U to oboljela lijepa Kata s nazebe i ne znajući se čuvati, nikako se nije mogla oporaviti. Koliko je neuka i razmažena bila, nitko joj nije umio ugoditi. Da nije bilo udovice kolarice, slabo bi tko bio podvorio bolesnicu.

Bila to građanska kći. Pokojni joj muž bio djetić kod njezina oca u gradu i kako je valjan bio, udade se za nj i došla s njim na selo, gdje je pokojnik imao kuću i oko kuće rali i pol što vrta što oranice. Ona se i pokojnik lijepo pazili i razumjevali, te se lijepo i pomogli.

Bog tako naredio, te joj muž poslije godine dana od upale pluća umro, a ona vidivši, koliko kolarija na selu izmeće, držala djetića (kalfu) i svojim malim ali urednim gospodarstvom u napredak sama upravljala. Od nje kupili Narančići pol rali oranice i uzidali tuj Matinu kuću. Tako postala kolarica Matinom najbližom susjedom.

Mate i Kata marili su malo za svoju susjedu, samo što joj je Kata svaki drugi tjedan slala Matine rubine, da ih opere i ugladi. Udovici bilo jedva 20 godina, ali umom, naukom i lijepim načinom starješovala svim seljankam. U nje bio najljepši vrt u svem selu, njezina krava davala više mlijeka nego li tri druge u najvrednijega gospodara, njezine su kokoši svako proljeće prve pronijele, a cijelu zimu imala spravljenih jaja, svakojakoga zelenja, bijele repe, mrkve i još zelenih misirača (bundeve), pa je mogla i zimi pripraviti varivo, koje se lakše probavlja te koje s toga založiti smije i bolesnik.

Kuća roditelja Katinih bila na drugom kraju sela, te čim bogati Sokolić i Sokolićka doznadoše, da im je kći oboljela, poslaše najprije po liječnika, a onda dohiti starica i vidjev, da Kata ne može s postelje, poskoči namah udovici kolarici i ponudi joj onoliko gotova novaca, koliko je kolarica na dan zaslužiti mogla, ne bi li se ikako prihvatila podvorbe.

Kolarica bila odпустиła svoga nevaljala djetića, te nije trebala za njega spremati obroke, mogla je dakle kuću zatvoriti i samo kadšto doći da prigleda, a vas drugi dan proboraviti kod susjede. Pristade dakle i prihvati se podvorbe.

Dakako, kolarica po želji Katine majke primila i ključeve od ostave, te uzela upravljati kućnim poslom.

Mate se izprvice nije na to ni osvrtao; jer je malo kad kod kuće bio, a kad bi se koji čas doma i zabavljao, sedjela je kolarica kod bolesnice i nije se ni iz daleka isticala, tobože da hoće u susjedovoj kući gospodovati. Samo mu se potužila drugi dan služkinja da susjeda ne daje dosta začine, a Mate joj odvrati:

— A meni se pri objedu pričinilo, da je jelo bolje začinjeno nego li drugda. Tada mu služkinja morade reći, da kolarica sama dolazi jela začinjati, a što je za bolesnicu, u to ne smije nitko ni dirnuti do li nje same.

Sve malo po malo opažao Mate, kako iz tiha sve to bolji red nastaje, kako družina boraveća kod kuće, osobito služkinja nikad nije sjela dangubiti, kao što je to prije bivalo. Lijepom besjedom reče joj jednom kolarica: da ženskomu poslu nigdje kraja ne ima. To je čuo i Mate, pa se to i služkinje živo kosnulo, te kad bi svršila koji posao, namah bi pitala, čega se ima latiti, a kolarica nije trebala dugo misliti, već iz onih stopa reci to il ono.

Zamislio se Mate kao štrk u jaje, a čovjek dok se ne zamisli, ne će se ni domisliti. U nezgodi se cijeni zgodna, u bolesti zdravlje. Sravnjivao Mate, kakva mu je žena i kakva je kolarica. Istinabog Kata bijaše ljepša licem, ali srce, gdje joj bilo srce? A kamo li pamet, kamo li živa volja i vještina, te mudri način? Često uzdisao Mate i bio vrlo nesrećan.

Ali ostavimo ga neka uzdiše; ne žalimo ga, kad ne ima u njega srca, da se osvijesti, da se sam okani nemara: naše mu suze i onako ne pomogōše.

Međutim bolest Katina nikako ne htjela jenjati; budući mlitava i troma, slaba duha i neživih živaca nije nikako mogla živnuti, nije se mogla ni znoja dostati, te uza svu brigu lječnikovu i podvorbu kolaričinu, poslije duge bolesti izdahnu bez suze u oku, ni ne oprostiv se sa svojim drugom po kršćanskom običaju, kamo li da je zasvjedočila kakvu brigu za ostajuće iza sebe.

Bile je pune oči, a prazno srce u nje i prazno srce iza nje.

III.

Katu sahraniše u crnu zemlju, a Sokolićevi odagnaše blago i odniješe sve posoblje i kuhinjstvo, što su joj ga dali i sve pokojnično odijelo, ostane kuća malne prazna, a Mate našao se na zadnjih granah, gola duša bez sreće.

Odpremio govedara i ovčara, morao odpustiti i služkinju, jer nije htjela ostati kod njega neimaoca i nemarnika. U Sokoliće se nije bilo uzdavati, a stric Matin imao se brinuti sa svoju čeljad, nit je mario novom pomoću hraniti i uzgajati njegov nemar.

Prošlo nekoliko mjeseci, a Mate se jedva hranio kruhom, davši svoje posijane i neposijane zemlje susjedom na polovinu. Stric ga nagovarao neka si traži koju drugu dobru priliku, ali ga nijedna djevojka ne htjede ni pogledati, a baš ni on nije se ni za kojom ogledavao. Vidio je, da lice vara, a nije znao, koje srce valja.

Da, da, sjećajući se one zgone, kad je sraunjivao pokojnicu sa susjedom kolaricom, uzdahne i spoznade nevolju, da je malo koja seljačka djevojka vrstna držati kuću, kamo li okrilatiti volju svomu vjenčanomu drugu, da i on pregnu snagom.

Tako i jest u istinu, ali nijesu tome krive seljačke djevojke. Tko ih upućuje u njihove velike dužnosti, kolike umiju ljudski u domu gospodariti, timariti i muziti svoju kravicu, lijepo oprati rubine, a kamo li lijepo ih sašiti, uz mali potrošak zgotoviti zdravu i tečnu ljudsku hranu, svakom pažnjom i povoljicom privezivati čovjeka za kućni prag, i svijetlati obraz onomu, koji ženi ime daje? Kojoj je igda kazano i u srce usađeno, da ima rađati i uzgajati rodu prvake i junake.

A zar su mužkarci bolji? Zar su donijeli iz škole, ako su u njoj i bili, zdrave misli, čvrstu volju i kakvi takvi uput, kako treba nadobiti i upriličiti, povući i potegnuti, da bude napredka?

Vidjesmo na našem Mati, da nije bio vrstan domisliti se svojoj krivnji, da nije bio jak trgnuti se iz svoje rđavštine i kukavštine. Krivio je svoju služinčad, krivio je i pokojnicu, samo sebe nije.

Eno ga već sedmi mjesec poslije ženine smrti snuždena i neodlučna, gdje sjedi na pragu svoje nove kuće upro se laktima u koljena, a oslonio glavu na oba dlana. Neznam, jeli li što mislio, nije li, samo je kad i kad zirnuo u svoj vrt. U njem pobirala kolarica dozreljelu crnookicu; jer je ona uzela vrt na polovicu, ne davši, da joj tko drugi preko plota zagledava u njezino kraljevstvo.

Baš je dobrala i eto je na vratašca, da ide kući. Nije dosle nikada zapodijevala govora s Matom, već mu se je na susretu samo odzivala pozdravu. Ovaj put joj se smilio tužni susjed i kad joj reče: dobar večer! odvrati ona: Bog dao dobar večer, i Bog dao da vas jednom tuga mine! —

Trzne se Mate i pogledav oštrije u susjedine oči, uzeo joj zamjerati:

— Ta ja sam mislio, da me i vi prezirete!

Ali u kolaričinom zorkom oku vidje samo sažaljivanje i pro-nicavost jače duše, te ona to i zasvjedoči rekav:

— Susjede, krivo sudite, meni vas je žao — a žalila bi još većma, da se uzmete sâm prezirati.

— Zar sam ja kriv svojoj nesreći?

— I koliko.

— A kako to? Nemojte mi ništa tajiti, zakljinjem vas vašim poštenjem!

— Vi istupiste iz svoje zadruge, a nastaviste samodrug duljiti sve nevaljanštine i sva nedjela zadružnoga života. Vaše sluge postadoše vaši zadrugari, držaste mnogo blaga, koje vam se po vas dan na rđavoj paši nije ništa pomagalo i koje nije ni samo toliko gnoja

namaklo, da uzmognete svoje zemlje djelomice pognojiti. Bilo vas mnogo trošilača a malo zavrede, bilo mnogo snage a ta snaga bila utaman, kao kad mlinar ima dosta vode i tri četiri mlinska kola, a sva su tri ili četiri ustavljena, jer ne ima hrane, ne ima posla, ne ima umnika, da nađe priliku nabavi i prometu.

— A otkud vi to sve znate?

— Iz knjige. Zar vi ne umijete čitati?

— Da umijem; ali ja nijesam mislio, da u knjizi ima takovih stvari.

— A znate, što još knjiga veli?

— Što? Molim vas, kažite mi sve.

— Ne mogu svega kazati, morate sam čitati, ali i to stoji u knjizi: čim je manje radine snage, tim je pogubnija danguba. U toj velikoj zadruzi može gdjekoji zadrugar i često sam gospodar ništa ne raditi; gdje onoliki drugi rade, i gdje se samo za tim ide, da se kruh s kruhom sastavi, ondje se može i lijenčina prehraniti. Ali kad je gospodar samoglavac, onda mu nije slobodno ni jednoga djelatnoga dana prodangubiti; kada je potok malen, onda je šteta za svaku kap, koja se na vodenicu ne navade. U knjizi stoji, da vi podijeliv se, htjedoste samo zapovijedati; a kako, kada i što, vam je bila deveta briga!

— Vi dakle veći dio krivnje na mene svaljujete?

— Da što, već samo s'oga, što nikada u nikakvu knjigu ne zaviriste.

— A što veli knjiga, da mi je sad činiti?

— Knjiga veli, da se osokolite — pa što sad nema nikakva rada, da uzmete štap u ruke, pa da odete u bližnji grad. Ostanite ondje mjesec dva dana i naučite bar kotarice plesti.

— A čemu to?

— Da ni jedna kapca potoka u štetu ne ode.

— Ja kotaricom ne podigoh više svoga gospodarstva.

— Ne kotaricom ali junačkim srcem!

— Jest, da imam komu za volju!

— Bog zna! — Odvratila kolarica i pruživ nevoljniku ruku, reče mu lijepo: Lahku noć, susjede, promozgajte malo to, šta sam vam rekla, pak sutra štap u ruke a put pod noge, dok se ne vratite, ja ću paziti na praznu kuću.

I tako se bome sbilo, Mati nestalo traga u selu, nitko nije znao kud je krenuo, gdje li boravi?

Prošla čitava godina dana i eto na jedan put Mate kući, nitko mu se nije nadao, nitko nije znao, odkud dolazi. Bio lijepo odjeven poput imućnijeg seljaka, a čelo mu bilo vedro, oko zorko i munjevito. Nešto sijevalo tja iz dubine toga lijepoga oka, tja od dna srca.

Bar je to opazila njegova susjeda kolarica, koju je iznenadio, došav k njoj po ključ od kuće.

— Evo me, reče, naučih kotarice plesti.

— I što još? zapita vesela kolarica.

— I knjige čitati.

— I šta još?

— I vas ljubiti.

— Zar to iz knjige naučiste? Čini mi se, da to ondje ne stoji pisano.

— Ne šalimo se, susjedo; ja sam bio godinu dana potajno kod vašega oca, radio sam dan i noć, a svecem čitao sam poučne knjige, naučio sam ljudski kolariju, mislim, da ću umjeti gospodariti, da ne će nijedna kap od potoka mojih budućih dana u štetu otići.

— A komu to za volju?

— Mojoj mudroj susjedi!

— Nuto, nuto, Mate, ako je to sve živa istina, i ako nikada više ne daš rđi na se, mogao bi biti moje zlato!

— A kakva je to rđa?

— Ona špira iz krčmareva bunara, od koje porđa sreća mnoge kuće.

— Evo ti moje desnice!

I ona prihvatila desnicu, i njihove se desnice češće sastavljale, i župnik ih sastavio i blagoslovio u Božjoj kući, te eno njih dvoga, gdje lijepo teku: nemaju mnogo stoke, ali ju vazda hrane u staji, imaju samo jedno žensko čeljade za poslugu ali Matina druga žena radi sama i umije štediti te iz svake najmanje stvarce korist izvaditi. Mate ne ide više u krčmu, a zimi, kad ne ima drugoga posla, bavi se kolarijom.

Sada baš dodjelava uz veliku pomnju lijepu — kolijevku, čini mi se, da se nada velikoj radosti!

Bog ju naklonio njemu i svakomu, tko ovo čita, pa i onomu tko je svomu nazadku sam kriv, al se umije osokoliti i pameti dozvati.

BOG.

— NARODNE POSLOVICE. —

Tko Boga štuje, triput blago mu je.

Bog ne bije batinom.

Dobri Bože, sve se s tobom može.

Bog ne plaća svake subote.

Koga Bog miluje, onoga i kara.

Starija je Božja, nego careva.

Zna Bog šta radi.

Ne gleda Bog na kaljave noge, već na čisto srce.

Bog dao kravicu, Bog će i travicu.

Čovjek snuje, a Bog određuje.

Bog vidi opačinu, kroz debelu oblačinu.

Bog se brine za svakoga.

Tko se Bogu moli, onom i Bog voli.

Bog nije nagal, al je dostižan.

Vidi Bog, ako ljudi i ne vjeruju.

CIGANIN HVALI SVOGA KONJA.

Iz Zmajeve „Pevanije“.

Gledaš, — je li? moga konja,
Gospodaru stari!
Ne znaš je li konj, il' tica
Lastavica?
Skidaj naočari, —
Ne možeš se nagledati, —
Već hajde pazari!

Ti još pitaš za „Putalja“
Da li valja?
Nemaj brige!
Da ne valja, ne bi bio
On kod Cige.
Ne možeš ga u carevoj
Naći štali, —
Samo Ciga što ne ume
Da ga hvali.

Da ga pospe suvim zlatom
Ko ne štedi,
Još i onda jedan dukat
Više vredi.

Ako imaš: jede seno,
Zob i slamu;
Ako nemaš: on ne ište,
Ne treba mu.

Nemoj da mu gledaš zube
Moj golube, —
Ni ja mu ih nisam gled'o
Nemoj ni ti, —
Taj ne može ostariti;
— Što ga duže teraš, kume,
Sve je mlađi, —
Pa de, sad mu
Para nađi!

A što pitaš: hoće l' moći,
Kakav jendek da preskoči?
Jendek, jendek, — kakav jendek?
Taj se nije još rodio
Kog on nije preskočio, —
Preskoči ga tako lako,

Kao da je pile neko, —
I to uzduž ne popreko.

Ja ga jašem bez sedla, —
Sedlasta mu leđa.
— Za pasoš ga ne pitaj,
Jer — to njega vređa.

Idi, kume, idi, idi —
Još me pitaš: kako vidi?
To je da se pripoveda:
Vidi ostrag kô i s preda.
Vidi noću kô na danu,
A na danu kô u noći, —
Take su mu oči.

A što pitaš, moj prijane,
Ima l' mane?
Ta za to ga i prodajem
Moj prijane,
Jerbo nema mane, —
Taki konji nisu za nas,
Za Cigane.

A brzina kakva mu je?
Malko j' brži od oluje.
Sad ćeš čuti,
Kazaću ti:
Jednom sam se iz Erduta,
Vraćo s puta;
Ma da nas je pljusak vijo,
On se nije umorio,
Munja sevne, a on rže, —
Pljusak brzo, a on brže;
Pljusak pišman na mog ata,
Pa ga vata;
A „Putalj“ ga preko gleda,
Pa se ne da;
Pljusak leti, da polije,
— Tek što nije!
Kad stigosmo pod šatora,
U ciganski dvorac lep,
Na mom konju sve je suvo
Pokiso mu samo
— Rep.

DUBROVNIK.

Dubrovnik je po svom položaju jedan od najljepših gradova u našoj domovini. Mnogi ga zovu „cvijećem i biserom Jadranskoga mora“. Nastao je početkom 7. stoljeća. Istočno od Dubrovnika, gdje je danas Cavtat, bio je stari rimski grad, koji se zvao Epidaur. Kad su Slaveni došli u ove krajeve i kad su osvojili Epidaur, onda su bjegunci otišli na zapad i osnovali novi grad Ragusinum, kojeg su Hrvati prozvali Dubrovnik.

Dubrovnik je smješten na prekrasnom položaju uz more. Kao gordi stražar visoko se nad gradom uspinje brdo Srđ, gdje je nekad bila jaka tvrđava, a njezini su zidovi i bedemi još i danas vrlo dobro sačuvani. Sa zapadne strane je na povišenom položaju predgrađe Pile posuto sa lijepim vilama i perivojima. Još zapadnije je divni poluotok Lapad i gruška luka.

Divna je okolica Dubrovnika! Osobito se svojom ljepotom ističe otočić Lokrum, gdje se danas nalazi oporavilište za slabunjavu djecu. A da i ne ističem ljepotu Trstena i dubrovačke Rijeke!

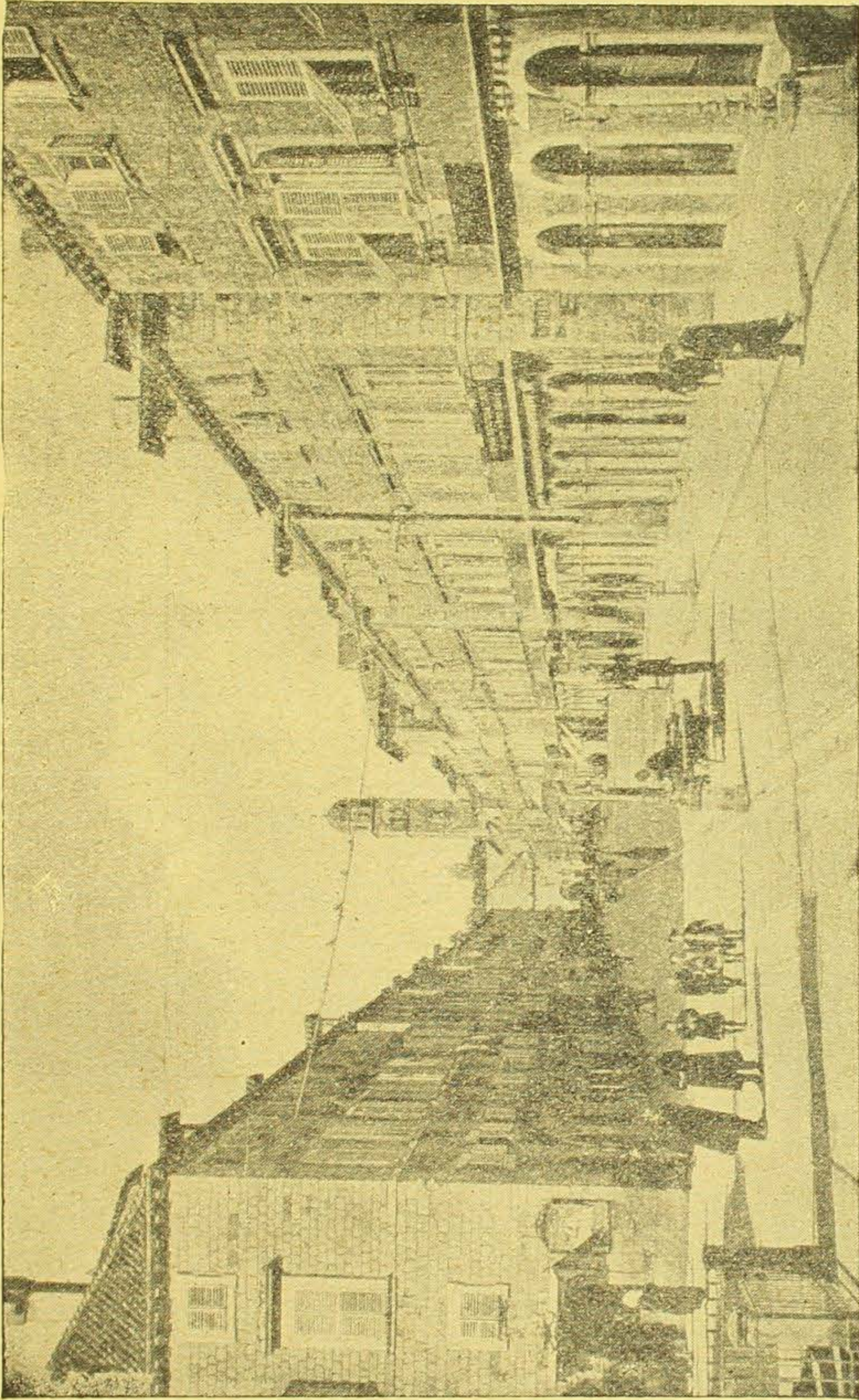
A kad u proljeće zazelene šume, parkovi, drvoredi i vrtovi i kad procvjeta ono raznoliko južno cvijeće i kad zamiriše južno voće, čini ti se kao da se nalaziš u zemaljskom raju. Sam grad opasan je velikim zidovima, a na svakom kraju ističu se tvrđave, koje su u srednjem vijeku služile za obranu grada. Naročito se i danas ističu tvrđave Lovrjenac i Minčeta. Grad je pun prekrasnih palača, crkava; ulice su uske i pravilno građene.

Ispočetka su u Dubrovniku bili stanovnici sami Latini, a kasnije sve više i više naseljuju ga Hrvati, tako da već u 14. vijeku postaje potpuno hrvatski grad.

Dubrovnikom su vladali razni vladari, a kroz nekoliko stotina godina, Dubrovnik je bio samostalna trgovačka republika, a granice te republike mijenjale su se više puta. Ova republika bila je poznata na daleko po svijetu radi svoga bogatstva, trgovine i prosvjete. Republika je imala svoje zakone, svoju vladu, svoju veliku trgovačku mornaricu. Trgovina se raširila na daleko po kopnu i po moru, a parobrodi dubrovački plovili po cijelom Sredozemnom moru. Po balkanskom poluotoku, naročito u Srbiji, imali su Dubrovčani svoje rudnike, odakle su dobivali zlato, srebro, olovo i t. d. Sa susjednim vladarima i državama sklapali su trgovačke ugovore.

Zaštitnik grada bio je sv. Vlaho (sv. Blaž), kojega i danas slave svi Dubrovčani gdje god se nalazili. Ponosni barjak republike sv. Vlaha raznosio je u svijet slavu starih Dubrovčana i hrvatskog imena. Lik sv. Vlaha uklesan je na gradskim vratima, zidovima i palačama.

Grad je više puta stradao od potresa, a godine 1526. harala je u gradu kuga, koja je pomorila 20.000 duša. Najveći potres bio

GLAVNA ULICA ZVANA „STRADUN“ U DUBROVNIKU.

je, g. 1667., kad je 5 hiljada ljudi našlo smrt u ruševinama. Grad se više puta nanovo zidao, ali poslije ovoga velikoga potresa nije više dostigao stare slave i veličine. U doba najboljeg cvata grad je imao 40.000 stanovnika.

Stari Dubrovčani sagradili su veličanstvene crkve i palače, kojima se i danas svatko divi. I crkve i palače dokazuju nekdašnju slobodu i bogatstvo, ali ujedno i ljubav prema Bogu, prema vlastitoj domovini i kršćanskoj prosvjeti. Osobitu ljubav pokazivali su kroz vjekove, kao i danas, prema svome zaštitniku sv. Vlaha, na čiju su čast sagradili veličanstvenu crkvu, gdje se i danas čuvaju moći ovog velikog ugodnika Božjeg. Svake godine na dan sv. Vlaha, nose se svečeve moći u svečanoj procesiji, na kojoj sudjeluje cijeli grad, okolica i mnoštvo stranaca iz svih krajeva, koji dolaze u Dubrovnik 3. veljače, da vide tu veliku svečanost.

Slobodu Dubrovnika uništili su Francuzi kad su g. 1809. dobili Dalmaciju. Dubrovnik nijesu osvojili, nego su ga uzeli prevarom. General Marmont zamolio je dubrovačko vijeće, da grad primi njegovu vojsku, a isticao je da ne će dirati u slobostine grada i u njegovu upravu. General Lauriston ušao je u grad, dubrovačko vijeće raspustio i tako eto žalosna sudbina zatekla nekada ponosnu i slobodnu republiku.

Dubrovnik je dao mnogih glasovitih ljudi, koji su ime i slavu grada, a time i hrvatskoga naroda, proširili na sve krajeve svijeta. To je kolijevka naše hrvatske prosvjete, a književnici dubrovački dičili su se svojim hrvatskim imenom i pisali na narodnom jeziku krasna djela. Ti glasoviti ljudi jesu književnici i učenjaci. U staro vrijeme sve se pisalo na latinskom jeziku, a naši su književnici baš u Dubrovniku prvi počeli pisati narodnim ili pučkim jezikom. Zato ih povijest zove „prvi naši spjevaoci“ i „prva svitlost našega jezika.“

Sa pohvalom i zanosom pišu o Dubrovniku razni hrvatski pisci iz svih krajeva, a jedan pjesnik ovako pjeva: „Svuda ga je puna slava, svud on slove, Hrvatskih ter kruna grudov svih se zove.“ Pisac ga s potpunim pravom zove „krunom hrvatskih gradova“, jer se on najviše isticao u prosvjeti.

Osobitu mu je slavu pronio glasoviti hrvatski pjesnik Ivan Gundulić. On najradije pjeva o slobodi, ljudskoj taštini, izpraznosti, oholosti i o dubravi. Dubrava to je Dubrovnik. U svim njegovim pjesmama ističe se velika ljubav prema Bogu, narodu, slobodi i svemu kršćanskomu svijetu. On je spjevao najljepšu pjesmu slobodi. Za slobodu veli:

„Uresu jedini
Od ove Dubrave.“

Osim Gundulića osobito se ističe veliki učenjak Isusovac Bošković, kojega i danas slavi sav učeni svijet. Pisao je na latinskom, francuskom i talijanskom jeziku za ondašnji učeni svijet u Evropi. Ističu se zatim ovi učenjaci i pjesnici: Šiško Menčetić, Bunić, Ranjina, Palmotić, Zlatarić, Vetranić, Đorđić i t. d. Tko bi ih sve izbrojio!

Među ovim učenjacima i pjesnicima mnogo je bilo svećenika, i njima može da zahvali Dubrovnik što je postao ognjištem i žarištem hrvatske knjige i prosvjete. Svećenici su osnovali i prve škole, te su bili prvi i glavni učitelji omladine. Oni su svojim radom na

prosvjeti stvorili čestite i kreposne ljude, kojima se ponosio rodni grad i cijeli naš narod.

Dok je cijeli hrvatski narod vodio očajne borbe s Turcima, kad je cijela Hrvatska bila pretvorena u pustoš, jedini je Dubrovnik uživao mir i slobodu. Dok se drugi narodi ponose svojom prosvjetom, što bi bio učinio hrvatski narod u prosvjeti, da nije četiri stotine godina branio zapadne narode, da ih ne pregazi turska sila? Lako im se bilo razvijati kad su živjeli u miru. Zato pravo veli, dubrovački pjesnik Menčetić:

„Od ropstva bi davno u valih
Potonula Italija,
O hrvatskijeh da se žalih
More otmansko ne razbija.“

M. V.

SKUPA VRATA.

Jednoga dana pristupi k vratima neke krčme postariji čovjek i drvenim metrom, što ga je imao u ruci, stade mjeriti vrata. „Eto, mrmljaše on sam sebi, 85 centimetara širine i 2 metra visine“. Zatim se okrene k radoznomu svijetu, koji se zaustavio da promatra taj čudni prizor, te će glasno: „Gledajte ova vrata nemaju više od 2 metra visine i 85 centimetara širine. To je malo. Pa ipak — ja sam imao lijepu kuću, i ona je prošla na ova vrata“.

Svijet se stao zagledavati i smiješiti se čudaku.

„Imao sam dosta zemlje, i ona je sva prošla kroz njih. Imao sam krasno pokućstvo, i ono je prošlo ovud a da ga nije trebalo rastavljati. Bio sam uštedio lijepu svotu novaca, i sva mi je ta prištednja prošla na ova vrata.“

Svijet se prestao smijati.

„O kad bi to bilo sve!“ nastavi čovjek jačim glasom. „Bio sam zdrav i čvrst ko hrast, a liječnik mi nekidan reče: — Tvoje zdravlje, čovječje, izjurilo je kroz vrata krčme.“

Dok sam bio mlađi, svak me štovao. Sve mi se moglo povjeriti, a danas nema nitko povjerenje u mene, svak veli o meni: To je pijanica. Da, kroz ova vrata prošlo je moje poštenje!“

Čovjek nije dalje govorio, a svijet se razide zamišljen svak svojim putem.

Priredio A. Š.

BOŽIĆNI SAN „ZAJEDNICE“.

(Na povišenom mjestu sjedi „Zajednica“ i radi. Pred njom stol i košar. Čeka dolazak svojih članova, koji su pošli darove kupiti po Subotici za Badnji dan.)

U L O G E :

Zajednica

Invalid

Slijepa djevojka (sa bratom)

Starica

Udova (sa troje djece)

Djevojče

Učenik

Korporacije

Krist sa anđelima

Doba dana (p. podne)

Zajednica: Svi blagodati mar-
[nom radu, znoju,

Na ovom skupu stigli metu svoju!
Od deset ljeta minulih u radu,

Odasvud čujem jednu želju, nađu,
Da skromnim srcem, revnošću i
[vjerom

Svu težnju duše pokažemo dje-
[lom.

Ka jednom kolu nek nas ljubav
[vodi,

Nek svaka majka ovim putem
[hodi;

Da pored kućnih, domaćinskih
[briga,

Nevoljne, bijedne, rješava veriga!
Primjerom krasnim ublažuje
[muke,

Kad' zbore djela i kad' rade
[ruke;

Kad' blago srce plamti punim
[žarom,

Sirotoj djeci ublaži bol darom.
Diže ih, vodi i ruhom od'jeva,

Iz svakog čina samilost ods'jeva.
(Obazire se)

Dolaze evo dobri sinci moji,
(izlazi pred njega i vodi ga do stepenica)

Za koje društvo pravu ljubav goji.
Dođite bliže i recite jade!

„Zajednica“ za Vas lijeka imade.

Invalid: Ja sam invalid obne-
[moglih uda

I molim prosim na sve strane,
[svuda.

No svud me hladno odbijaju ljudi,
Malo ih . . . malo . . . plemenite
[ćudi!

Pa dođoh k' tebi „Zajednico“
[mila.

Još domu imam nedorasla sina:
Nevoljna, hroma, lica mutna

[blijeda . . .
Sva mi je kuća pusta, sušta

[bijeda.

Zajednica: No sjed'te malo, po-
[moćemo rado!
(Obazire se)

Dolazi svijeta bijela tužna kćeri,
Koja sav život po tami mjeri.

(prilazi joj u susret)
Odkuda tebe i što su ti brige?

Slijepa: Oj! ja sam majko siročče,
[van Boga

Na ovom svijetu nemam baš ni-
[koga!

Slijepa, nevoljna, srca čedno
[prosim

I ništ' na dajem, hvalu samo nosim
U srcu svomu, što je tuge puno!

.
(stanka) (sa uzdisajem)

Al' malo jošte i ne će za dugo! . . .

A u toj tuzi nemam niti suze,
Jer vječni mrak mi još i plač

Zajednica: (nježno) [oduze.

Sjedi tu mila i pričekaj malo!

(Prilazi starici, uzima ju ispod ruke.)

Oh! Bože sveti još i ova stara
Nevolju zna u ime božjeg dara?

Starica: (teško dišući, dolazi polagano)

Teško je meni hodati po svijetu,

Jer kako vidiš, dostigla sam

[metu . . .

Časovi, dnevni, stoje izbrojani . . .

A raka zijeva, već me k' sebi

[mami!

Život još tinja, jedva što se diše . . .

Tek Božić preživjet — i ne želim

[više!

Zajednica: Počini malo, sve će

[bolje biti,

A dobri Bog će i nad tobom bditi!

(Primeti ženu sa djecom)

Oh! tužna ženo kakve su ti jadi,

Zar i ti patiš od zime i gladi?

Udova: (vodi 3 djece; ili jedno u ruci
nosi i dvoje vodi)

Još troje doma i bez muža sama,

Koj' nas ostavi pre nedjelju dana!

Živimo strašno glad na vrata kuca,

A svaki mališ meni kroz plač

[muca:

„Jož mamó hljeba, draga majo

[hljeba“!

Na takve glase, srce me prozeba.

Bez sanká radim, da si hljeba

[steknem

I svojoj djeci u pomoć pritekнем.

Iznemogla sam od gladi i sama

(Klekne)

A svoje čedo evo pružam Vama

(Ljubi ga)

Pritecite mu jošte Boga radi!

Pustite mene novoj vjeri nadi!

Jer dokle Bogu šaljem uzdisaje,

On svoju milost dobrim ljudma

[daje,

I bit će hljeba za jadnike bijedne

I bistra vrela za nevoljne žedne.

Zajednica: „Jest bit će hljeba za
[jadnike, bijedne

I bistra vrela ze nevoljne, žedne“!

(Opazi djevojčce i polazi joj u susret)

Milo djetе, što si neodjevena,

Po ovoj zimi bosa, sva ledena!

(Djevojčce stoji uplakana i šuti)

Što želiš, reci, i tko ti je doma?

(Šuti)

Imaš li oca, brata, roda, seju?

(Kreće glavom)

Imaš li majku, milo čedo moje

(Kazuje glavom da ima)

Pa šta ti radi, čime se zanima?

(Govori ramenima i grize maramicu)

Djevojka: Ona je bolesna više

[godina.

Zajednica: A što bi htjela tvoja

Djevojka: „Ništa“ [majka jesti?

Zajednica: Zašto?

Djevojka: Ja ju budim, ona se

[već ne miče.

Zajednica: Ah tako!

(Briše suze i grli djevojčce) (opazi učenika)

Zajednica: Što želiš sinko? dođi,

[pa mi zbori!

Zar tvoje srce kakva tuga mori?

Učenik: Ti pitaš kakva mene

[mori tuga?

Ja sam na svijatu bez ikakva

[druga

Ja ne znam što je: seja, otac,

[mati . . .

Utjehu imam, mogu Boga zvati

U pomoć, pa da školu sretno

[svršim

I nauke svoje dobro završim.

Zajednica: Pa reci mali, čemu

[misliš poći

I kakvoj svrsi, kaniš koncem doći?

Učenik: Jest, ja sam stasom mali,

[al' ne duhom

Pa dođoh k tebi neg' li svijetu

[gluhom;

Moleć' za knjige, milostiva budi,

Jer nauka mi razapinje grudi.

Upravo ginem za sve što je krasno,

Ko svršen čovjek, da doviknem
[glasno:

Stoj mili rode! Svoj nek svoje grli!
Nek svako čedo, svojoj majci hrli!
A majka sve bez razlike da prima
I bolno svoje krilo pruži njima,
*Tu svaki svjesno naći će počinak,
Jer majku ljubi i najgori sinak.*
(Naglašeno!)

Zajednica: Na koju stazu misliš
ipak krenut'?

(Sluša ga sa uzbuđenjem:)

Učenik: Čovjekom postat', to mi
[je cilj prvi,
Kad' mi pak volja sve teškoće
[smrvi

Postat' ću radnik na kulturnom boju
Za narod, vjeru, domovinu moju!
(Poljubi ga u čelo)

Zajednica: *U onom hrabrom vi-*
[dim genij roda
Po njem će sjati Hrvatu sloboda!
(Stanka)

A badnjeg dana, kad svuda mir tija
I s neba-visa čuje se glorijska,
Što tiho teče put romoni vrela
Na prijesto Davida, Marija sjela
I pruža griješnom svijetu Otkup-
[nika,
Mi sakupljamo bijedna, nevoljnika,
Da porod Boga u miru provedu.
(Stanka)

No Vi ste ipak prerano još došli
Članovi moji malo pre su pošli
Kućama svojim, da sakupe dare
I spremila sam vreće i košare,
Tu čekam poklon od svih naših
(Stanka) [kuća.

Pričekajte malo, te strpiti se,
Sjednite dolje i odmorite se!
(Sjedne i ona za stol uzima ručni rad u
tom se spušta sumrak i hvata je san, što
prelazi i na ostale, koji su došli po milo-
stinju.

Za vrijeme sna (kada je na bini potpuni
mrak) javi se Krist sa anđelima u pozadi
dini a pred njima u jednom redu orli i
orlice. Iza Krista stoji anđeo i drži novi
barjak „Zajednice“ a orlovi na dva kraja
isto sa desne državnu sa lijeve hrvatsku

zastavu. Od sredine prema krajevima
višji po stasu.

Sada stupaju po 6. osoba. Prva osoba
od svih društava nosi poklone. (Kruha,
odijela, žita, knjiga i t. d. Čim koji stane
na svoje mjesto, odmah naslanja glavu
na desnu ili na lijevu ruku već prema
položaju od „Zajednice“.

(Kada su svi stigli na svoja mjesta reče)

Krist: „Sve što učinite ovima u
[moje ime, meni ste činili!“

(Spusti se potpun mrak; Isus sa anđeli-
ma zakrili se, orlovi ostaju na slici. Rudi,
svanjiva i dođe do potpunog dana . . .)

Udova: (Trlja oči)

Ah! kao da sam ja sad nešto
[snila!

Zajednica: Meni se u snu neka
[java zbila!

(Silazi dolje napred, neopaža sakupljene
i govori)

Ja šetah zimi po mirisnoj travi
A iznad mene ševa jutro slavi;
Sa žarkog sunca, pripuhne vjetra
[tlak;

Iz miris cvijeća, poleti anđ'o lak;
Po našoj ravni, Krist sa anđelima
Brzinom munje preleti poljima . . .

Umorni ratar to sve osjećaše,
Pa znojno svoje čelo obrisaše
I društvu razne dare poklanjaše!
(Ushićeno)

Još čuh i glase . . . kano da Krist
[reče:

„Sve što učinite ovima u moje ime,
[meni ste činili!“

(Okrene se molioćima)

No recite mi i vi ste usnuli?

Slika: (Jednoglasno)

Jest, glase slične pa i mi smo čuli!

Zajednica: (Začuđeno odlazi, gore)
Ali od kuda Vas, i kada ste došli?

Slika: (jednoglasno)

Tvoj san o polju mi smo osjetili,
Po želji Krista ovamo donijeli.
(Pokazuju)

Zajednica: (Razgleda)

Oh! evo žita, kruha i odijela!

Gle! čuda knjiga; tu je radost
(Razdijeli) [cijela!

(Diže ruke u vis)

Hvala Ti Bože, koji s nama vladaš,
Sve naše muke, trenom oka

[svladaš!

Hvala vam dobra braćo, sestre,
[hvala,

I tako moj san posta: zbilja java.
(Pušta se zastor i kada se diže, vidi se
i Krist sa anđelima.)

Ivan Malagurski.

FUNERO

je latinski riječ i znači našim jezikom toliko, da: „Ja sahranjivam“. Ovo ime nosi novo pogrebno poduzeće u Subotici. Subotička groblja se nalaze u zanemarenom stanju; niti su ograđena, niti ima po njima puteva, ukapanja se nisu držala reda. Subotica velika varoš trebala bi da ima lijepa uređena groblja.

Osobito je mnogo bilo sporova za kripe; svatko bi rad bio sahraniti svoje mrtvace u kripe, jer su rake daleko i u blatno vrijeme nepristupačne. I sudovi su imali s njima posla.

A Subotici varoši i našem pobožnom narodu bi dolikovalo, da ima lijepa i ukusno uređena počivališta svojih pokojnika. Najljepša groblja ćeš naći u Genovi i Milanu; i zagrebačko groblje je veliko i krasno uređeno. Nova kapelica je stala do šest milijuna.

Zato je ovo sređivanje primila na se crkva. Prvo je trebalo, da se utvrdi, ko ima pravo na grobnice. Svačija želja je zavedena u zapisnik i crkvene općine će paziti na to, da ne bi se ko god u tuđe grobnice sahranio. Zatim se primjerilo groblje i sastavio se plan od groblja. Prema ovom planu ne će se dirati u sadašnje kripe, al ako se kripta bude obnavlja il nova kopala, onda gornji dio morat će doći na leniju. Kroz kojih 20—30 godina će se moći vidjeti lijepi red, što je sad uveden.

Najteže je pitanje bilo, da ko će troškove oko uređivanja snašati. Nove namete uvađati, nije se vidilo shodnim; nego po duljem savjetovanju došlo se do odluke, da će troškove oni snašati, koji se u kripe sahranjivaju. Pa da bi se ovo moglo izvršiti, uređeno je novo pogrebno poduzeće, koje će u grobnice sahranjivati i svoj prihod predati na groblje. Ovo se poduzeće zove „Funero“!

Funero je smanjilo ukopne troškove na polovinu, i sva mu hasna ide na groblje. Župski uredi u kripe samo od Funera primaju ukope; i razumniji narod odmah je shvatio i pokorio se novom naređenju, premda su njeke przne dosta pokazali svoju nerazumnost i mržnju proti svemu, šta je sveto i od crkvenog starešinstva naređeno.

Funero postaje ovako narodna svojina, ima svoje utvrđene cijene, da privatnici ne bi mogli preko njega ožalošćene familije opljačkati.

Da bi se groblja mogla što prija urediti, poželjno bi bilo, da se svi ukopi naručuju kod Funera. Funero je pozvano, da preuzme sve obredne sahrane; njegova će briga biti, da ukopi ostanu crkveni obredi a ne svjetovna parada.

Bunjevčica.

Bunjevac mi milo bačo,
Bunjevka mi naña,
A i mene svatko zove:
Bunjevčica mala.

I vridna sam — te još kako!
Svašta radit mogu:
Čitam, pišem, šijem, vezem
I molim se Bogu.

Odilo mi čudnog kroja,
Suknja mi široka,
Al sam finog, vitkog struka,
Tanka i visoka.

Volim braću i sestrice,
I družice male,
S njima pivam, igram, zbijam
Svakojake šale.

Ja ne imam kratke suknje,
Ni golih nožica,
A opet sam čila, laka,
Ko na grani ptica.

Otvoreno odmah kažem,
Kad me tko zapita:
Da sam prava Bunjevčica
Roda plemenita.

Iz stare knjige.

Kakav pčelac, takav roj;
Kakva vojska, takav boj.
Kakva ptica, takvo jaje;
Glas spram sebe zvono daje.

Ako majstor zanat ne zna,
Ni šegrt ga ne će znati;
A svi znate, da naliči
Kćerka majci, sinak tati.

A opančar, kakav ti je,
I opanke takve šije.
Pa i brico, kako znade,
Tako ljud' ma brije brade.

U prastaroj to je knjizi
Moj pokojni djeda štio.
Od njega sam sve to čuo,
A bi li vas pitat smio:

Da l' ste i vi, draga bračo,
Djedovima svojim slični,
Što za vjeru, domovinu
I mrjeti su bili vični?

VAŽNIJI DOGAĐAJI 1929. GODINE.

Od starih događaja učilo se po školama samo o ratovima. Jer su u staro vrijeme vladari u ratu tražili svoju slavu. U novija vremena se svugdje nastoji, kako bi se moglo što više dobra učiniti, kako da se pronađu putevi, da čovjeku bude život na ovom svijetu lakši i ugodniji. Sada se o tom vijeća, da se stane na put krvoproliću, kako da se narodi zbliže, i kako da ljudi po Božjem zakonu budu svi braća.

Ako preko ovoga dalekozora promatramo našu zemaljsku kruglju i ljudske napore na njoj, ne ćemo označiti ratove najvećim događajima, nego prosvjetni rad i pronalazke i izume. Al međutim budnim okom trebamo da pratimo i napredovanje pojedinih zemalja i djelovanje njihovih prvaka, jer od zakona zemaljskih ovisi blagostanje državljana.

Bacimo naše oko, i perom i tintom opišimo važnije događaje kod pojedinih država i kod prosvjetnih napredovanja.

Obazrimo se najpre doma, pa prođimo dušom i perom širom svijeta do kuće.

U Jugoslaviji,

u našoj miloj domovini najvažniji je dan bio 6. siječnja 1929. god.

Naša domovina je sastavljena od sedam dijelova; iz sedam raznih država su ujedinjeni pod Kraljevsku Krunu Karađorđevića svi jugoslaveni Srbi, Hrvati i Slovenci. Koliko zemalja toliko zakona je vladalo sve do skora u ovoj kraljevini. U sabornici su se stranke političke borile, a nisu se znale u zajednički rad sjediniti te su se novi zakoni sporo donášali.

Kad je naš Kralj vidio, da će ovaj sporan rad biti na štetu naroda, 6. siječnja izdao je proglas na narod, gdje javlja, da je postavio novu vladu, koja će za napredak i korist naroda ubrzati rad na donášanju zajedničkih zakona.

Tako su uvedeni u zemlju novi zakoni o invalidima, o poljoprivredi, o školama, pa krivični zakon, o zaštiti i upravi države; zakon o ministarstvima i drugi.

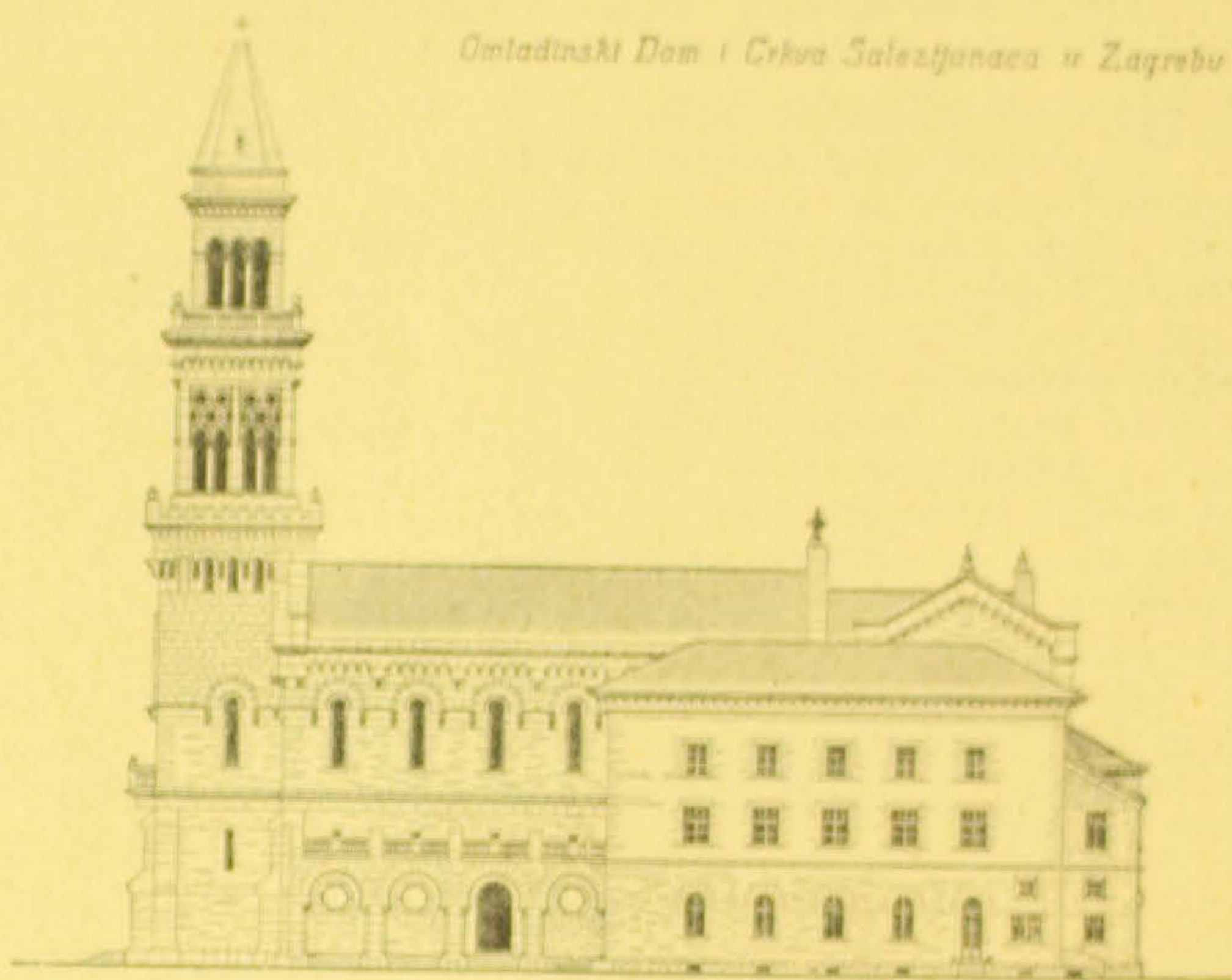
Nestalo je partijskih sporova, i svatko uviđa da se bez strančarenja može još mirnije živjeti i želi, da nov način državne uprave bude sretan i blagoslovljen.

U Evropi.

Naši državnici revno učestvuju u radu i sjednici Društva Naroda, u kojem su začlanjene sve veće države po svijetu. Naš ministar spoljnih poslova postao je i članom odbora.

Preko Društva Naroda je uveden *ugovor proti rata*, u kojem su se države podvezale, da ne će više sa sabljom i topom, sa šilom i ognjilom rješavati sporove, nego će se podvrgnuti međunarodnim sudovima. Za velik uspjeh se smatra i *ugovor o ratnim*

Omladinski Dom i Crkva Salezijanaca u Zagrebu

dugovima, koji su potpisale velike sile i manje države, koje su učestvovala u ratu. Po tom ugovoru isprazniti će se Porajnje najplodniji dio Njemačke što su čete Francuske, Engleske i Belgije kao zalog držale zaposjednute. Tim se je otklonio posljednji trag od rata.

Napokon se veliko djelo sprema po Evropi, a to bi bile *Evropske Sjedinjene Države*. Francuski je ministar natuknuo na jednom objedu pred izaslanicima 30 država, da ovi jave svojim vladama njegovu nakanu. On želi da sve države po Evropi zadrže svoju nezavisnost, al neka se pridomisle, kako bi se mogle dosadašnje suprotnosti otkloniti, pa da nastoji zblžiti se na ekonomskom i društvenom polju; da se trgovina tako sredi, kako bi sve države

mogle svoje proizvode izmijeniti. Tu bi se valjda uveo i zajednički novac, na granicama bi se ukinule carine, i tako bi se narodi i politički zbližili.

Naravno da se tu mora vrlo oprezno i polagano raditi, i kao što je to rekao naš ministar: Ovo je politika ne za danas, nego za sutra.

U svemu se drži pred očima primjer Amerike, gdje se je sjedinilo 36 država, i u tom savezu se obogatilo.

U Italiji

se je izvršio važan događaj, kada su se sveta Stolica i Italija pomirile i sklopile takozvani, Lateranski Ugovor.

A da se može shvatiti važnost ovoga događaja, treba nam znati, da je Italija prije 70 godina bila rascjepkana na 27 malih državica, i od ovih je jedna stala pod upravom rimskog oca Pape. Italijani su se 1870. god. konačno ujedinili pa su i od Pape oduzeli državu. Od toga doba je Papa bio kao zatvoren u Vatikanu; i nov Papa više nije izlazio iz njegovih soba i vrtova. Bila je uvijek velika napetost između talijanske kraljevske vlade i svete stolice.

Poslije 59 godina ove dvije stranke su sklopile ugovor, po kojem je Italija priznala papinu vladavinu na jednom dijelom Rima i nova mala papinska država se zove: „Vatikanski Grad“. Za sad u njemu stanuje svega 523 osobe i bit će opkoljen zidom i u njoj će Papa vladati nezavisno, da mu svjetovne vlasti ne mogu smetati, kod uprave sa crkvom Kristovom.

U veliko se je slavio prošle godine

lijet oko svijeta.

Već se je u starom vijeku pripovijedalo, kako je Dedalus opravio krila od perja i voska za svoga sina Ikarusa. No ovaj se je digao na krilima bliže suncu, al su se krila rastopila i on je pao na zemlju i ubio se. Uvijek je želio čovjek da se može uzdignuti kao ptica nebu pod oblake. Živimo u dobu kada se ovo sprovada. Čovjek hoda po zemlji, vlakom na sat 120 kilometra brzo, vozi se po moru na lađama udobno i sigurno kao u svom gospodskom dvoru, a evo nekih 20 godina već i leti po zraku sa strojevima kao orijaška ptica.

Slavio se je Lindberg, kada je lane za 26 sati preletio more iz Amerike u Evropu; sada se slavi ponajveće što je Ekener preletio za 270 sati oko cijele zemlje.

Po radiu čuješ glasove i govore i najdaljih zemalja; već je na putu izum, da vidimo u daljinu, dolazi vrijeme, kada svijet ne će razdvajati ni prostor ni razdor, ni zemlja ni more.

Ima još jedna utješna pojava od ovog zbliženja naroda, a to je preobraćenje pogana. Zato je vrijednost reći nješto

o misijama.

Misije sa zovu rad na preobraćenju pogana.

Pogani u Africi i Aziji i po ostrvima dolaze sve u veći dodir sa kršćanskim svijetom pa uviđaju svoje zablude i naprednost kršćana.

U njihovim vjerskim pojmovima je nastupila velika zbrka; pomiješaju u svoje religije i kršćansko shvatanje i naziranje svijeta. Svugdje se svijet uređuje po našem kršćanskom redu. Dolazi vrijeme, da su duše u pogana spremne ostaviti se svojih bludnja i prihvatiti kršćanski nauk.

Sveta crkva katolička smatra za svoju dužnost, da iskoristi ova zgodna vremena te poganske duše privede u stado Isukrstovo. Sveta Stolica je sad podijelila cio poganski svijet med crkvenim redovima i pozvala je katoličke kršćanske vjernike da svojim darovima doprinesu pomoći, kako bi se odgojilo i uzdržalo što više misijonara, da odu i žive med poganima i da ih poduče i pokrste.

U radu je ipak najžalosnije, što se naši narodi ne drže kršćanskog zakona, koji ih je dosad spasavao od propasti i ovaj zakon prepuštaju poganima.

U novom poganluku prednjači

Rusija.

Došli su bezvjerci na čelo ove države, ovu moćnu državu su uništili, bogatstvo joj proćerdali, narod gine od gladi. Osim ovih nevolja uvađaju bezboštvo u narod. Svećenike poubijali, crkve pozatvarali, a ove godine su izdali komunisti u Rusiji naređenje, da se više ne svetkuje sedmi dan nego šesti. Tako više ne će biti u Rusiji nedjelje.

Poništen i pregažen ruski narod u nebo vapije radi pomoći, da se oslobodi ovih bezdušnih komunističkih tlačitelja.

Nemiri u Palestini

su jedno vrijeme bili pretresani u novinama, koje su u čivutskim rukama. Arapi ne će da trpe, da u njihovoj zemlji osnuju Židovi svoju državu, a Čivutima dodijeljena ova zemlja po mirovnom ugovoru za državu. Ovaj nalog mirovnog ugovora sproveda Engleska, al se Arapi dižu i čivutski narod kasape, da ih zastraše od daljeg naseljivanja.

Prvi sukob je izbio kod zida plača, gdje Čivuti svake subote nariču zbog propasti njihove crkve, od koje je samo ovaj zid ostao. Poubijano je oko do 400 Čivuta u Jerusalemu i u okolici. Kršćani Grci ne miješaju se u ovu borbu.

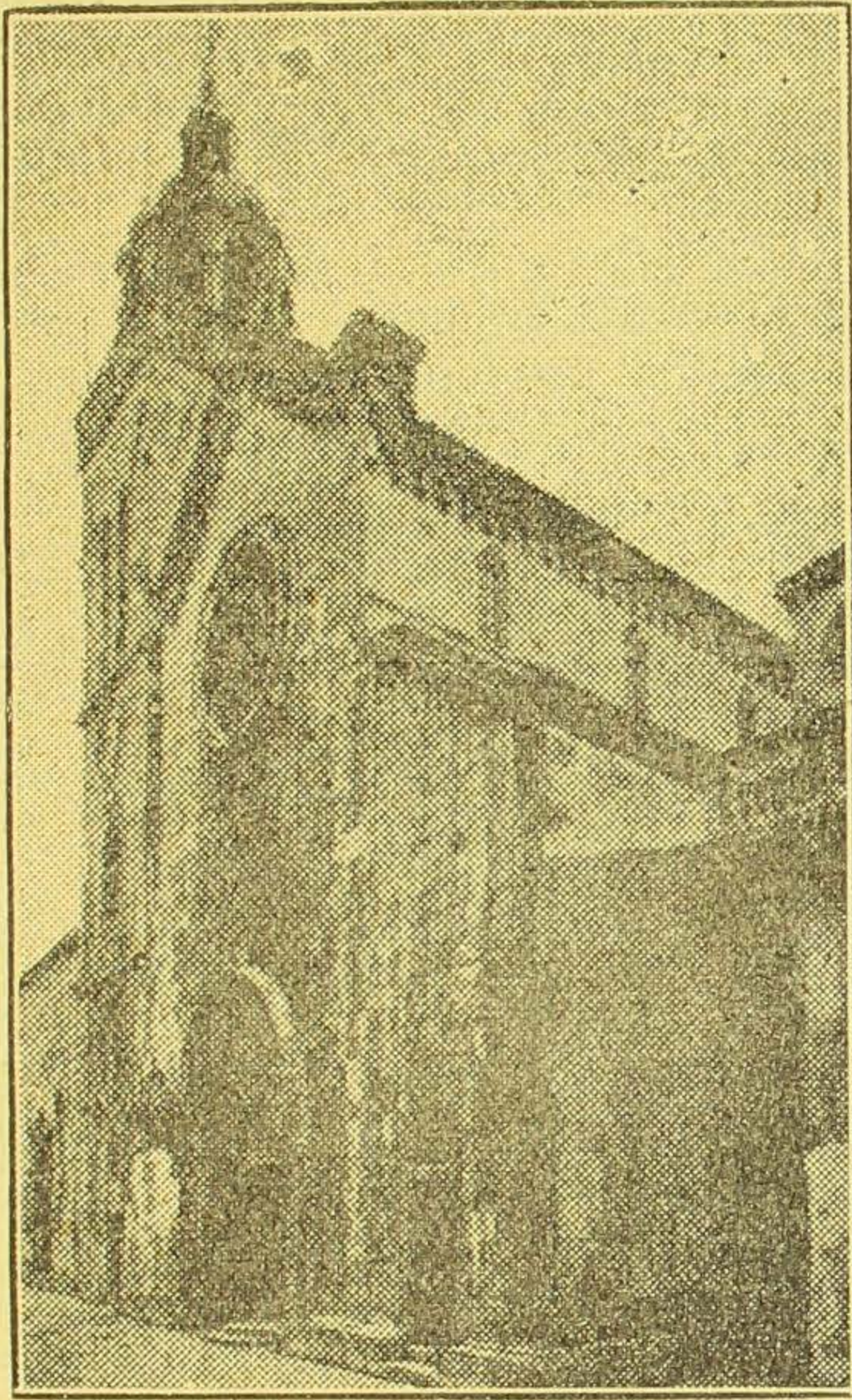
Za vrijeme progona tamošnji Židovi su se obratili za pomoć na trojicu velikana sadašnjeg svijeta: na Papu Pija XI. na Macdonalda engleskog ministra i Doovera američanskog predsjednika.

Engleska vojska je za vrijeme uspostavila u zemlji mir, al su Arapi ojeđeni; njihova osveta ne će mirovati, dok svoju zemlju ne očiste od doseljenika.

U Beču

ove jeseni izvršuje se velik pokret, velika borba između kršćanskih socijalista i demokrata.

U Beču su se borile dvije radničke stranke sa velikom žestinom još prije 30 godina. Prije rata došli su na vladu kao većina kršćanski socijalisti, a poslije rata demokrati, koji su se spregnuli sa komunistima. U maloj njihovoj državi, a napose u Beču su demokrati tako gazdovali da je država došla na rub propasti. Zaduživalo se i zaduživalo. A kad trebalo plaćati, naravno, da to nisu mogli činiti varoški radenici, nego seoski posjednici. I zbog ovog je došlo do ogorčenja i sukoba.

KATEDRALA GRADA KORČULE.

Lane u ljeto održan je đački orlovski tečaj na Korčuli u Dalmaciji. Naša slika prikazuje glavnu crkvu grada Korčule.

Naravno, da se cijela Evropa zgraža na tom, da bi mogao građanski rat u srcu Evrope buknuti. A vatra je vatra, pali i nevinog komšiju ma da se ovaj kako brani od nje.

Treba još da se sjetimo kako so započeo

Rat između Rusije i Kine.

Na dalekom istoku je Rusija zidala po Mandžuriji gvozden put i vršila nadzor na njemu. Mandžurija je Kineska kraljevina, i

Počese se spremati na borbu obadvje stranke. Demokrati su osnovali svoj obranbeni savez pod nazivom: „Schutzbund“, a kršćanski socijalisti pod imenom „Heimwehra“ u dombranstva su se organizovali. Svaka stranka je umjela nabaviti i pušaka, puščanih strojeva još i topova.

Kršćanski socijalisti su izjavili, da će poći na Beč i silom razvijati demokratsku vladu. Do njih su stali odmah seljaci i njihova vojska je rasla svaki dan.

Kada su demokrati vidjeli da se kršćanski socijalisti osnažili, ponudili su nagodbu, da se borba svrši bez krvoprolića, bez građanskog rata, al da oni ostanu i dalje na vladi. A kršćanski socijalisti su pak izjavili, da pristaju na to, da se borba svrši bez krvi, al više ne će trpjeti, da u Beču vladaju komunisti, Marksisti i boljševici. Oni se moraju otkloniti i nov ustav donijeti, koji će ovako upropašćenje države spriječiti.

kineska vlada se je tužila, da ruski činovnici šire med narodom komunizam, i pod tim izgovorom je poapsila Ruse koji su željeznicom rukovali. Da ovaj spor ne bi doveo do rata, nastojale su razne države posredovati, al brzo su odmanule rukom. Za rat treba troška, a novaca ni kredita ne ima ni Rusija ni Kina. Al ipak se može bojati, da će na proljeće iz ovog spora buknuti rat, i u njeg će se umiješati i druge države, u prvu ruku Japan i Amerika.

* * *

Evo dovršujemo i ovogodišnji izvještaj o svjetskim događajima za drage čitaoce naše obljubljene „Danice“. Svi poznajemo ovaj kalendar. Četrdeset godina je služio bunjevačkom i šokačkom narodu na korist i zabavu; uvijek je ostao vjeran svojem rodu, i Bogu svevišnjemu.

Kad je u staro vrijeme dolazila prva zornica, čekali smo vijesti iz Subotice, je li je već „Danica“ dogotovljena, i kada smo ju dobili u ruke, poljubili smo joj svaki list i svako slovo. Iz „Danice“ smo čuli, šta se je dogodilo na svijetu za godinu dana, iz nje smo učili ljubiti svoj jezik i rod.

Evo i sada smo poslužili naš narod; dali smo izvještaj o važnijim događajima. Čitajte „Danicu“ braćo, iz nje se naučite ljubiti svoj rod, poštivati Kralja, i služiti vjerno Bogu i njegovoj svetoj katoličkoj crkvi.

MAJCI . . .

<i>Majko! vidjeh kako raduješ se</i>	<i>To srce oaza spasa bješe,</i>
<i>Često, kupajući me u vodi . . .</i>	<i>Gdje ljubavi palma raste, klija,</i>
<i>Plakat bi trebali, jer ne znaš</i>	<i>Njega zato ne poznaju dobro,</i>
<i>Sin tvoj mali za čega se rodi . . .</i>	<i>Jer biser nije sve što se sija.</i>

<i>Smješkom pozdravlja on svaki dan</i>	<i>Da, i sasma zdrava mala biljka</i>
<i>Tada ne mož' ni misliti na to:</i>	<i>Često s' puta osuši, propada;</i>
<i>Da li će mu život ružom cvjetat?</i>	<i>Međ' oblacima sunce nestaje</i>
<i>Ili će ga trnje bosti za to?</i>	<i>Al ono ne će nestal' nikada.</i>

<i>Kad ti tepah prvi puta ime</i>	<i>Jest, u srcu svom osjećam, majko:</i>
<i>Suza radosti navrne ti u oko</i>	<i>Ljubav tvoju nitko ne može satrt,</i>
<i>I djetesca prvu riječ: majko!</i>	<i>I navijek ona plamti će tamo</i>
<i>Sakrila si u srce — duboko.</i>	<i>Ne dođe li ta užasna samrt!</i>

<i>Kol'jevku si čuvala mi budno</i>	<i>Smijeh i plač sa mnom dijelila si</i>
<i>Žrtvovala neprospane noći</i>	<i>I mene malog molitvi učila!</i>
<i>Ljubav majke, snažnu, uzvišenu,</i>	<i>A ja sada uvjek Boga molim</i>
<i>Naći ikad hoćemo li moći?</i>	<i>Blagoslov, sreću da bi dobila . . .</i>

Ljudevit Vujković.

**Sv. Antune
moli za nas.**

SVETI ANTUN PADOVANSKI.

Širom svijeta poznato je ovo ime ne samo među katolicima, nego sa poštovanjem spominju ga ljudi i druge vjeroispovjesti kao i pravoslavni i protestanti. Mi katolici pak duboko poštovanje imamo pokazati prema Svecu, jer smo često puta osjetili njegovu moćnu zaštitu i zagovor: nema stvari duhovne, tjelesne ili zemaljske naravi u kojima bi On zapustio one, koji sa pouzdanjem traže njegovu pomoć i zaštitu. Dojduće t. j. g. 1931. biti će 700 godišnjica smrti velikoga Sveca, pa se već spremaju pripreme za proslavu ovoga ne svakidašnjeg goda. Ta proslava će biti svakako najveličanstvenija u samoj Padovi, gdje je sveti Antun svršio svoj plemeniti i u radu na duhovnom polju plodan život, gdje mu kosti poživaju i tijelo čeka na uskrsnuće

Opisat ću čitateljima u kratko život njegov i mjesta, gdje je sv. Antun boravio i sa svojim boravkom proslavio ista. Rodio se 1195. god. u Lisabonu i na krštenju dobije ime Ferdinand. Otac mu bio Martin Bulloni kraljevski pukovnik, a mati Maria Trebera gospođa odličnih svojstava i duboke pobožnosti, pa je sv. Antun ili onda još mali Ferdo dobio ne samo plemenitu krv, nego i izvrstan odgoj od svoje matere. Lisabon glavni grad je Portugalije, leži na 7 brjegovu uz rijeku Tejo, 25 kilometara od mora. Stanovnika ima preko 300.000. Dok je još Portugalija bila kraljevina tu su stanovali kraljevi, sada više nije kraljevina, tu je parlament, ministarstva i sva državna uprava. U Lisabonu ima 200 crkvi sa nadbiskupskim sijelom, najstarija crkva je crkva mučenika, koju su gradili križari poslije god. 1147 kada su grad osvojili od muslimana Maura. Crkve su sve krasne, a ima među njima i bogato uređeni, dokaz za prijašnja pobožna i požrtvovana vremena. Kada stranac dođe u koji grad najprije će pogledati crkve i javne zgrade, pa će dobiti pravu sliku stanovništva i njihove kulture. Lisabon ima tvornica za izrađivanje stakla, porculana, posuđa, žigica, duhana, konzerva, sapuna, platna, koža, šećera, željeza, strojeva, oružja,

kemičkih produkata — farbe. Izvoze Portugalci vina, ulja maslin-skog, mandula, smokve i ostalog južnog voća, morske ribe i morske soli, dok žita i sirovina im ne rodi u dovoljnoj količini, toga moraju uvoziti iz drugih država. Ovdje je i središte morskog prometa — ali su im pristaništa danas dosta zanemarena, nekada je bio to prvi trgovački grad na cijelome svijetu, danas je zaostao taj grad, da više nije prvi, nego nije ni među prvima. Slava ovoga svijeta je prolazna.

Ovdje je dakle odrastao sv. Antun do 15 godine svoga života, kada se dao na više nauke pod vodstvom otaca kanonika Augustinaca. Ovdje sv. Antun nije našao onaj mir, koji mu bio potrebit za nauke radi rodbine i velikog poznanstva i zato nakon kratkog vremena preseli se u Koimbru. Sa neumornom marljivošću da se na nauke lijepih umjetnosti, visokih znanosti i bogoslovskih predmeta. Osam godina je ovdje posvetio potpuno, da se usavrši u potrebnim naukama, nakon toga pak 1221. god. stupio u red sv. Franje, da bi mogao odano služiti jedino Bogu i narodu, spasu duša. Koimbra je grad također u Portugalskoj, sada ima oko 13000 stanovnika, ali je nekoć glasovit bio sa svojeg sveučilišta i zvjerdarnice, kuda su mnogi mladići pošli na visoke nauke. Ima blago podneblje, ljeta su doduše suha, vruća i sa malo kiše, ali zime pak nema nikada, da je poprečna temperatura 15 stupnjeva Celsija iznad ništice.

Djelovanje sv. Antuna u Franjevačkom redu proširilo se na Portugalsku, Francusku, Španjolsku, najviše pak boravio je u Italiji. Sam sv. Franjo ga je odredio za profesora. Učio je u Bologni, Montpellieru, Toulousi, a najviše u Padovi, gdje je i 1231 god. 13. lipnja u 36 godini svoga života plemenitu dušu izdahnuo i pošao Bogu na nagradu, jer što je druge učio, to je i sam činio po svojoj vlastitoj izjavi, da je samo ona prava znanost, koja čovjeka Bogu vodi.

Padova će u budućoj proslavi zauzeti prvo mjesto, a i dostojno je to, jer ako će ona njega proslaviti sada, ta on je nju proslavio preko 700 godina tako, da po cijelom katoličkom svijetu znaju za sv. Antuna padovanskog, pa tako i za Padovu. Padova je od najstarijih gradova u Talijanskoj sa 80000 stanovnika. Osim Enganski brda oko Padove je plodna ravnica sa rijekama i kanalima, glavni plodovi su žito, riža, konoplja, svila. Glasovito padovansko sveučilište osnovano je god. 1222. a god. 1264 upisan je prvi učenik iz našeg naroda Orbec požežki preposit. U XVI. i XVII. vijeku slušaoca na sveučilištu bilo je oko 6000, ogroman broj pogledom na ondašnja vremena, kada se svijet kao sa zanatom bavio sa ratovanjem. Glasovita je Padova sa svojih prosvjetnih ustanova: sveučilište sa svim fakultetima, knjižnica sa 136000 knjiga, zvjerdarnica, botanički vrt, akademija znanosti i umjetnosti, gospodarska škola i t. d., ali je ipak sv. Antun najviše doprineo njezinoj slavi i danas je crkva sv. Antuna jedinstvena u cijeloj Italiji sa svojim bizantinskim stilom, 3 tornja, 5 kupola, brončanim kipovima, frescima, umjetničkim slikama i dragocjenim starinama.

O. Ivo Kopilović

CRTICA IZ PROŠLOSTI ŠOKACA

Biti će interesantno za naše c. čitatelje ako iznesem u našoj „Danici“ i neke podatke iz općinskog sudstva naših već davno prije pola vika pomrlih didova, pa da se vidi kako su naših predci pravdu dilili, grihove pojedinaca strogo kažnjavali.

Ovdi kanim da se poslužim sa jednim protokolom koji se je vodio kod općinskog poglavarstva čisto šokački, te da u virnom pripisu prikažem Danicinim čitateljima, niti štogod uskratiti a niti dometnuti ne ću, nego onako virno ću opisati odnosno pripisati kako se to događalo i u starim knjigama zapisalo.

1861. godine 11-a februara dođe ovdašnji suvajdzija Ferdinand Hamatna i prituži da je obnoć 10-a na jedanaestoga februara iz njegovoga dvora 5. gusaka nestalo, od koji on sa pratnjom hatova Marina Horvatha i malog birova Antuna Balaževog nađe od svojih krađenih gusaka očišćene dvi guske kod Palka Manoka koje ga mistnome sudu prituži za izviđenje.

Po ispitu Palka Manoka i Stan-ka Lukačeva koji sa ovim u jednoj kući sidi — proiznašlo se da je guske Stipan Senćanin ukrasti morao, a iz svega se izvidilo i za najveće krivce našli: Stipan Senćanin, Alojsija Daražac i Palko Manok — buduć pak da su se guske po ispitu kod Miše Daražac očistile i čupale, tako i on u sumnju spada — na koje dolupisani sudejski sinatori — Knez i eškuti sli-deću presudu doneli jesu :

P r e s u d a :

Krivci i tuženi imadu oštećenome Ferdinandu Hamatne u ime štete ili 9 forinti Aurijske vridnosti ili ti pak 5 gusaka i to sad od jednoga a dvi od drugoga čopora da budu kupiti i namiriti :

Miši Daražcu na kojega se do sada ništa u selu čulo nije, za sada se od zatvora oprašta, sotim načinom, da ako bi se od sad najmanje čulo na njega štogod, onda će mu se i ovo u štrof uesapiti.

Palko Manok kod koga su se guske našle, no prije nikad tako se što na njega čulo nije, imaće četiri dana arište, i ako bi se od sele najmanje štogod na njega čulo moraće svaki dan kod seoske kuće spavati ovo mu se za sad oprašta.

ŠOKICA U NARODNOJ NOŠNJI
IZ BEREGA.

Stipa Senćanin, Alojzija Daražac kao najveći krivci, i koji su već više puta pod sumnjom bili i štetu po selu pravili odsuđuju se od danas, na 6 dana arište, osim toga, imadu posli tih 6 dana arište, kao štetečije isti ljudi svaki dan uveče u 7 sati seoskoj kući doći i drugi dan u jutrašnjem zvonu imaćeju se pustiti, nebili oni skavi dan seoskoj kući na konak tili doći, to će ju se onda na gvožđu doneti i za najveće zločince okriviti. Koju presudu ovim zatvaramo i sa našim imenima potvrđujemo. U Bregu 11-toga februara 1861. Ilija Tucakov knez, Horvat Janos, Jakob Prašinger, Šima Gergin, Fila Aljmašac, Đuka Nikolin, Andrija Šisler, Antun Bartulin imepodpisatelj Kapetanović s. r. bilježnik i perovođa.

TEREZA NEUMANN.

Sada je ovo ime poznato po cijelom svijetu. Više pišu o njemu čivutske nego katoličke novine. Ako hoćeš da potpuno upoznaš zlu namjeru liberalnih novina na Crkvu vidit ćeš kako donose, tumače, izvrću jasne događaje, al baš njihovo bezvjerstvo može biti vremenom najveće svjedočanstvo za katoličku istinu.

U njemačkom selu Konnersreuth živi jedra prosta djevojka, o kojoj se u sadašnje vrijeme toliko piše i govori. Ime joj Terezija Neumann kćer je prostog krojača, i sada joj 32. godine. Do dvadesete njezine godina othranjena je kao i druge njezine drugarice. Jednostavna, priposta malo šutljiva, poslušna seoska djevojka.

U dvadesetoj godini pomagala je kod gašenja neke vatre; i poslije toga se razboli i pane u krevet. Od bole se nije mogla više sasvim otresti. Izležala se, vid joj oslabio, bez pića i jela je životarila i po dvije nedjelje. Nije bilo lječničke pomoći.

Kad se je govorilo prije pet-šest godina o maloj Tereziji, i ova blaženom i sveticom proglašena, uticala se k novoj ugodnici Božjoj, i dobije vid natrag, rane joj se zacijele i počme svoje kućevne poslove opet porađivati.

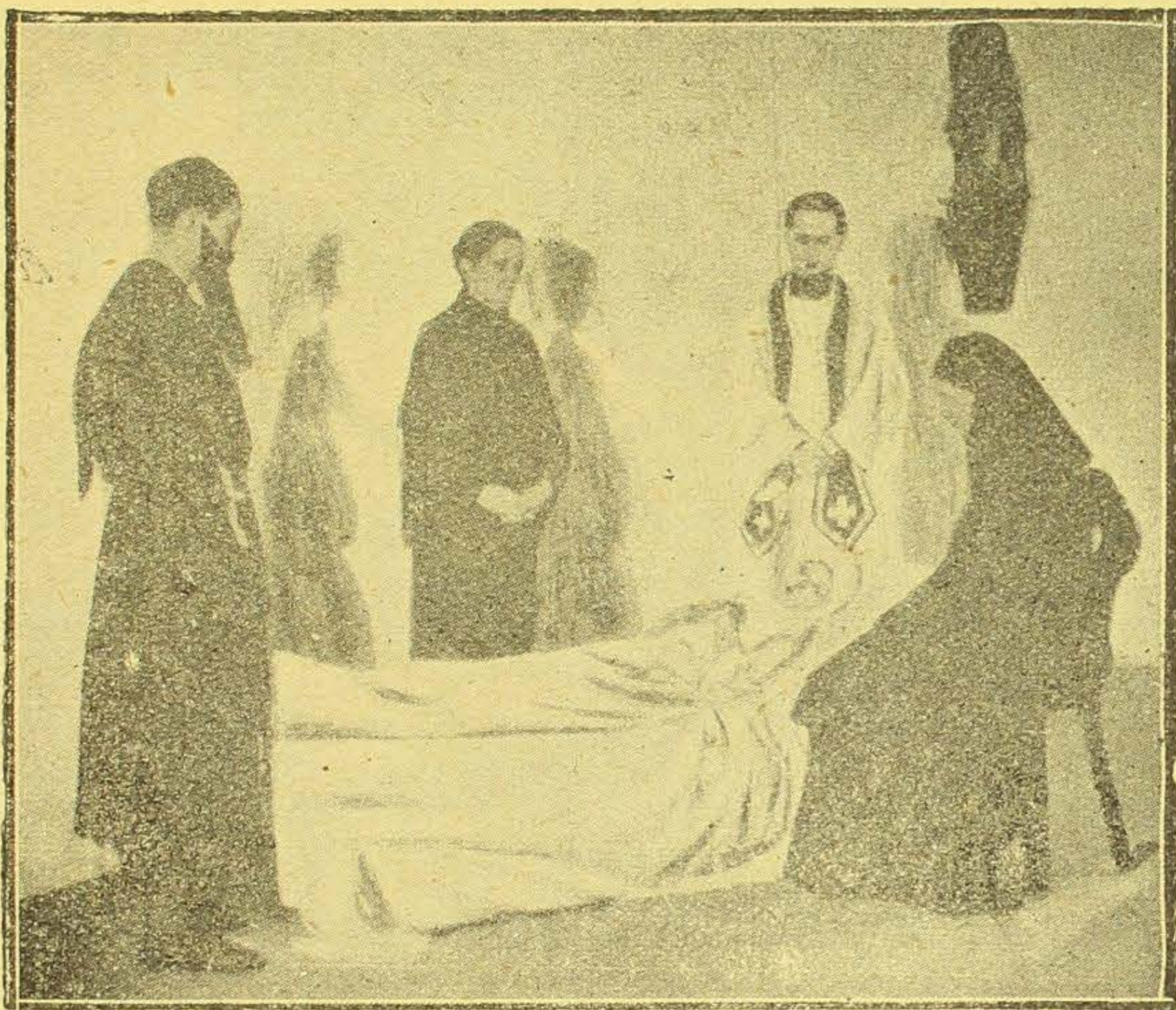
Ona veli, da je imala viđenje Male Terezije i ova joj je donijela zdravlja. Njezino obećanja je tako razumjela, da će joj se zdravlje povratiti, al će ipak mnogo trpjeti: „Trpljenjem ćeš moći izvršiti svoj poziv žrtve.“

Lječnici su potvrdili potpuno ozdravljenje; al još prije tri godine (1926) u korizmeno vrijeme počela je trpjeti muku Isusovu. U noći od četvrtka do petka počme se mučiti napadnu je muke, tijelo joj se sruši, ruke se ispruže, na rukama i nogama se pokažu rane i krvare se; teku joj tada dva mlaza krvi iz očiju pa iz glave, ruku, nogu. Tijelo se prebija kao da je bičovano krunjeno i na križ se razapinje. Pred njom se ukazuje muka Isusova i ona svu ovu muku osjeća, sva krvava do mrtvila uzmučena leži do jednog sata, poslije podne u petak, a do večeri se oporavi, a preko cijele nedjelje radi kućanski posao. Oprezno hoda da ne stane na rane.

Najčudnovatnije je pak to, da je ona zadnji put jela nešto kruta na Veliki četvrtak god. 1922. Poslije toga dana uzimala je dnevno 2 ili 3 kašike vode. No od Božića god. 1926. ne uzima ni vode. Od rujna 1927. niti ne spava. Ipak je krepka i vesele. A tjelesna joj težina i bez jela ostaje uvijek jednaka: 55 kg. Stalno je nadziru lječnici i na hiljade ljudi, koji dolaze sa sviju strana svijeta.

Ona trpi ove muke za obraćenje grješnika; predala se volji Božjoj i ako ju tko zapita, da li se želi oprostiti svog trpljenja, samo jedan odgovor ima: „Ako Isus hoće!“

Crkvena vlast je zabranila, da se o tom mnogo piše; svećenstvu nije slobodno se miješati u tok događaja; sve se pripuštilo na rasudbu lječnika i svjetovnih vlasti.

TEREZA NEUMANN ZA VRIJEME MUKE.

Crkva ne izjavljuje nikog svecem dok je živ; ne treba nikakvih čudesa, da se istina njezine nauke posvjedočava.

Lječnici tumače na razni način muke ove djevojke; ozbiljniji vele, da se ovo po stanju sadašnjeg znanja i poznanja prirode ne da protumačiti, a plaviji naklapaju, da je varanje, sugestija, histerija ili uobraženje. Crkva pak veli: počekajmo, sve u svoje vrijeme.

Vlastiti interes svakog bolesnika, koji želi da ozdravi od astme, plućnih i sličnih bolesti, zahtijeva, da si dobavi potpuno besplatno i franko, poučnu brošuru sa slikama i da izrabi ponudu opće poznate firme **Puhlmann & Co.**, Berlin 481. Müggelstrasse 25a, koja postoji već mnogo godina. Pazite na oglas u oglasnome dijelu.

NEKOLIKO PARAGRAFA IZ NOVOG KRIVIČNOG ZAKONIKA.

Ovaj Zakonik stupa na snagu 1. siječnja god. 1930. t. j. počima vrijediti od Nove godine.

144. § „Ko pred sudom pod zakletvom lažno nešto iskaže, kazniće se robijom do pet godina. Ako se svedok, veštak, prevodilac ili tumač u krivičnom postupku protiv koga lica lažno zakleo, u korist ili na štetu njegovu, kazniće se robijom do deset godina. Ako je krivokletnik lažno iskazao, u nameri da optuženik na smrt osuđen bude i osuda bude izvršena, kazniće se večitom robijom.“

162. § „Ko javno huli Boga ili na koju zakonito priznatu veru ili javno ruži obrede ili običaje slavljenja Boga, kazniće sa zatvorom do godinu dana.“

163. § „Ko spreči ili uznemiri bogosluženje ili vršenje obreda priznatih veroispovesti ili obesveti ili izloži porugi ili prezrenju ikone ili druge slike i kipove svetaca ili druge stvari koje su namenjene službi Božjoj za vreme dok te stvari služe za upotrebu po svojoj nameni, kazniće se zatvorom do godinu dana ili novčano do 10 hiljada dinara.“

164. § „Ko silom ili pretnjom da će silu upotrebiti, ili pretnjom zločinstvom ili prestupom spreči ili rasturi nezabranjene zborove, obhode ili slične manifestacije, kazniće se zatvorom ili novčano do 50.000 dinara. Isto tako će se kazniti, ko kod nezabranjenih zborova, obhoda ili sličnih manifestacija učini nasilje u nameri da rasturi zbor, obhod ili manifestaciju.“

170. § „Mati koja za vreme porođaja ili neposredno iza porođaja, ali dok traje poremećaj, što ga kod roditelje izaziva porođaj, liši života svoje dete, kazniće se ako je dete bračno strogim zatvorom, a ako je dete vanbračno zatvorom. U osobito lakim slučajevima sud može ublažiti kaznu po slobodnoj oceni.“

171. § „Trudna žena koja sama svoj plod pobaci ili drugom dopusti da joj to učini, kazniće se zatvorom do tri godine. U osobito lakim slučajevima može sud ublažiti kaznu po slobodnoj oceni.“

172. § „Ko trudnoj ženi na njen zahtev ili pristanak da kakvo sredstvo ili učini da plod pobaci, kazniće se strogim zatvorom. Ako to učini lekar, apotekar, babica ili lice koje to vrši za nagradu, kazniće se robijom do pet godina. Lekar ili babica kazniće se zatvorom do godinu dana i u slučaju ako već započeti pobačaj do vrši a o tome ne izvesti nadležnu vlast u roku od tri dana.“

174. § „Ko javno ili putem štampe objavljuje oglas kojim prikriveno ili otvoreno nudi, javno izlaže ili hvali izvesna sredstva ili oruđe za pobačaj ili nudi svoje ili tuđe usluge za to, kazniće se zatvorom do godinu dana.“

246. § „Ko žensko lice silom, pretnjom zločinom ili prestupom, ili prevarom odvede u nameri da on ili ko drugi s njime stupi u brak, kazniće se zatvorom. U osobito teškim slučajevima kazniće se robijom do pet godina. Gonjenje se preduzima po predlogu. No ako se brak i zaključi, gonjenju protiv učinioca ima mesta samo onda ako se brak poništi.“

268. § „Zatvorom do šest meseci i novčano do 5000 dinara kazniće se: 1. gostioničari i kafedžije koji služe jaka pića maloljetnima ispod šesnaest godina radi posredne ili neposredne upotrebe. U povratu osuđeniku će se zabraniti držanje radnje; 2. ko navede lice ispod šesnaest godina da se na javnom mestu opije; 3. ko neovlašteno služi morfium, kokain, opium i druge slične napitke koji štetno dejstvuju na zdravlje; 4. ko znajući za zabranu iz § 55. služi tu označenom licu ovakva pića.“

273. § „Ko nad ženskim licem koje nije navršilo četernaestu godinu izvrši obljudu, kazniće se robijom do deset godina. Ko nad takovim licem izvrši kakvu bludnu radnju kazniće se strogim zatvorom. Gonjenje za krivična dela iz drugog odeljka preduzima se po predlogu.“

276. § „Ko javno izvrši kakvu bludnu radnju kazniće se zatvorom ili novčano do 50.000 dinara.“

292. § „Kazniće se zatvorom do dve godine muž ili žena za preljubu, koju bi jedno od njih izvršilo sa drugim licem, koje će se također kazniti istom kaznom. Gonjenje se preduzima po privatnoj tužbi, a ova se može tek dati, ako se zbog te preljube brak razvede ili rastavi od stola i postelje. Smrću uvređenog muža odnosno žene gasi se pravo na tužbu. Ako su supruzi u vreme izvršenja preljuba vodili odvojeno život, može sud i osloboditi od svake kazne.“

293. § „Ko devojku ispod osamnaest godina s njezinim pristankom, ali bez odobrenja roditelja ili onoga kome pripada pravo starati se o njenoj ličnosti, odvede u nameri, da on ili ko drugi s njom stupi u brak, kazniće se zatvorom do tri godine, u koliko ta zadnja ne prelazi u teže krivično delo. Gonjenje se preduzima po predlogu. No ako se brak i zaključi, gonjenje protiv učinioca ima mesta samo onda, ako se brak poništi.“

Ovi zakoni se odnose: 1. Na poštovanje Boga, na službe Božje i službena lica, napose na lica posvećena službi Božjoj. 2. na prekršaje oko ženidbe i u bračnom životu. 3. na prekršaje oko poroda. 4. na prekršaje protiv maloljetni. I ako su ovi zakoni u

Tko voli glazbu, taj posjeduje i sposobnost da nauči igrati i jedno glazbalo, za to se treba samo nešto vježbe, ali prije svega i jedan instrumenat zaista dobre, kakvoće. Tko je ali već glazbenik, taj imade još i više uzorka da pazi na dobru kakvoću svog glazbala, jer ponajviše se ne pripisuje glazbalu, nego samom glazbeniku, ako mu muzički instrumenat ne valja. Zato neka se kod kupnje glazbenih instrumenata pripazi, a najbolje je zatražiti ogromni cjenik poznate svjetske tvornice muzičkih instrumenata **Meinel i Herold** (jugoslavensko skladište: Maribor br. 251-a) po kojemu se može izabrati što se treba. Tvrtka šalje ovaj lijepi cjenik potpuno besplatno svakom čitaocu našeg kalendara.

nekim kaznama blagi, ipak su dobri i dužnost je svakog građanina, da ih obdržaje. Država, dakle naš zajednički život temelji se na dobrim zakonima i na obdržavanju isti. Možemo imati i najbolje zakone, ali ako ih ne ćemo obdržavati, koja korist od njih. Da bi svi ljudi bili dobri i poštjeni skoro nebi bilo potrebno zakone donášati, ali ovo je samo san, koji se ostvariti ne će i zato su zakoni potrebni kao buretu обруч, da ne nastupi anarhija, raspad u državi i u cijelom društvu čovječanskom.

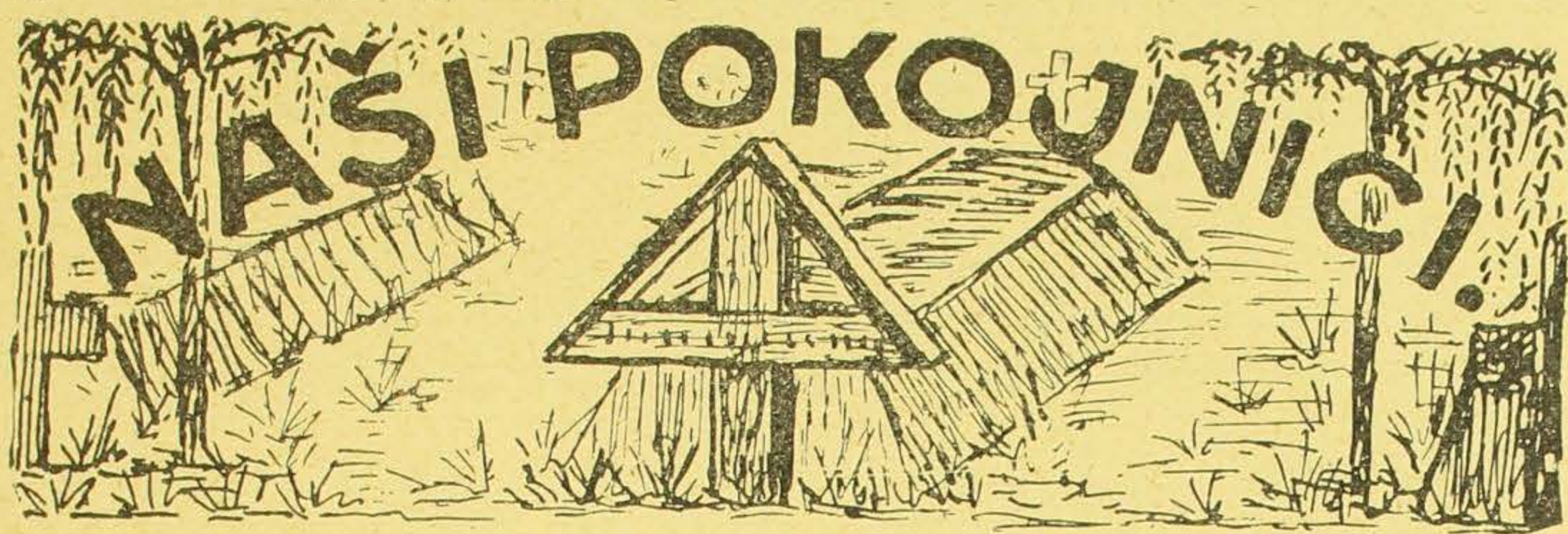
Huliti znači: pogrđivati — psovati, ako ko već sam nema toliko poštivanja prema Bogu ili vjeri, pa neka mu bude, svaki svoju kožu nosi na vašar, ali evo zakon daje nam prilike, da to ne moramo trpiti, slušati, ovakve ljude nemilosrdno treba vlastima predati u ruke, kao koji čine zajednički život nemogućim, prkose baš poštenim ljudima i truđu duše mladeži. 163. i 164. § odnosi se i na vjerske zborove, obhodi i manifestacije znače i prošijune, kao na Markovo ili Brašančevo, znače i sprovode t. j. ukope, ko dakle tamo smeta, prkosi, smućuje taj vrijeđa vjerski osjećaj ogromne većine građana, sloboda savjesti je zajamčena i ako mi nikom ne smetamo, isto tražimo i za sebe i zato su ovi paragrafi.

Otmica t. j. kada djevojku otmu, — silom odnosu od roditeljske kuće u svrhu ženidbe, rijetko se događa kod nas, ali zato se pak često događa, da djevojka sama svojevrijedno ostavi roditeljsku kuću i ode sa momkom t. j. uskoči, premda su mnoge ovako nastradale i pokajale se za nepromišljeni korak, druge ne će da se uče iz njihove nesreće, dok same ne budu oplakivale svoju mladost. Po paragrafu 293 momak dobije tri godine robije ako roditelji ne pristanu na ženidbu. Vlasti će samo onda postupati, ako roditelji to prijave, ovo znače riječi: „Gonjenje se preduzima po predlogu.“

Sa bezdušnim majkama i svima onima, koji joj pomažu u tom da plod pobaci, valjalo bi postupati kao sa običnim ubojicama, jer i ako čedo još nije došlo na svijet, ipak je živo i život svoj počima onda kada postane trudnoća i ako vješala zaslužuje onaj, koji hotimično ubije čovjeka, zaslužuje vješala i onaj koji umori čedo. Nise je dužna udati ni jedna djevojka, ali ako se uda, dužna je posljedice podnašati. Ko se ogriješi u ovoj stvari, griješi protiv sebe, svoga djeteta, protiv oca njegovog, protiv društva i države i pete zapovijedi Božje.

Čistoća braka i javnog ćudoređa bila je najveća snaga stare velike rimske države, a toje svagdje tako i kada se čisti, jednostavni obiteljski život kod stari rimljana promjenio u raskoš kada su žene po broju muževa računale svoje dobo, a ne po godinama, kada je brak izgubio čar i svetost, to društvo i ta država je bila osuđena na smrt i što je bilo dalje bilo je polagana propast i polagano umiranje. Jedna jakost je naroda čistoća braka, a druga zdrava i krepostna mladež. Svaki ko izrabljuje njegovu neiskusnu mladost neka se strogo kazni. Dokle mladež odgajamo u krepostima, dotle se možemo nadati boljoj budućnosti.

O. Ivo Kopilović.

† GRGO VUKOV

Opet nam je pao jedan borac na bojnome polju. Grgi Vukovom ne dolikuje nijedan naziv tako, kao ovaj: „borac“. Borac iz najčistijeg osvjedočenja. Borac iz najplemenitijeg idealizma. Borac iz najnesebičnije ljubavi. Borac neustrašivi. Borac neklonuli. Borac nepobjedivi.

Grgo Vukov nije za to se borio, radio i agitovao, da za sebe izvuče kakovu korist, ne, on se borio iz najsvetijih ideala, iz najnesebičnije ljubavi prema Rodu svom. Grgo Vukov je žrtvovao i blago i zdravlje za pobjedu ideje, koja je njemu kao Bunjevcu i kao katoliku i kao časnom čovjeku najsvetija bila. Njegov cilj je bio, da u ovoj našoj mladoj državi dođu do riječi i kormila taki ljudi: koji se ravnaju po višim zakonima Božjim, a hoće, znaju i mogu da u ovoj državi zavedu red, pravednost i unesu uvaženje i poštovanje rada, te donesu cvatanje i dobrobit u proslavljenoj otadžbini. Eto, to je bio njegov cilj, to su bili njegovi ideali.

Grgo Vukov nije se bojao nikoga u svome radu. Ni ruganje slabića, ni bijes protivnika, nije moglo da zastraši našega Grgu, da i u najopasnija mjesta ode sa svojim idejama.

Grgo Vukov je radio i na prosvjetnom polju. On je uz neiskazane teškoće, što su mu stavljali baš oni, koji bi imali bili da objeručki prihvate njegovu pomoć, osnovao u župi sv. Đurđa: Katolički Krug, Momačko Kolo i Djevojačko Društvo. Omladinu je sakupio u svoj vlastiti dom, i razboritom riječi te očinskim postupanjem organizovao omladinu u rečena dva društva. Da ništa više nije učinio, ovo bi mu djelo osiguralo vječni spomen u narodu našem. Eto, to je učinio i takav je bio Grgo Vukov.

Grgo Vukov, časni borac, vjerni prijatelj, harni starješina svojega doma, na prvi poziv odmah se je odazvao svome vrhovnome Gospodaru, Bogu, i pošao je, da primi zasluženu plaću vjernoga sluge.

Slava, vječna slava uspomeni Grgu Vukov i pokoj vječni neka mu udijeli Svemogući Bog!

I. P.

† O. AMBROZIJE BAŠIĆ

23. siječnja god. 1929. zadesila je velika nesreća i somborske Bunjevce. Iza kratke i teške kolesti u najljepšoj dobi svoga života u 33. godini povratio je svoju plemenitu dušu Stvoritelju svome, preč. O. Ambrozije Bašić poglavar karmelitanskog samostana u Somboru.

Dobio je španjolsku groznicu i iz nje zapaljenje mozga, uzalud su bila sva lječnička nastojanja da mu spasu zemaljski život, za tri dana teške muke i bole podlegao je smrtnoj kosi.

Velik je ovo udarac za sav bunjevačko-šokački rod, a napose za karmelitanski red i somborske Bunjevce. On je samo za Boga, za svoj Red i Rod živio. On je zaista i život svoj položio za ovce svoje, jer je već bolestan i grozničav išao u daleke salaše da ispovijeda i krijepi bolesnike. Kao skroman i strog redovnik nije se pačao u javni život, ali je zato tiho i bez buke radio za svoj narod gdje je samo mogao. Najljepše mu je djelo utemeljenje dječaćkog sjemeništa za karmelitanski red, koje je on prije tri godine utemeljio, i koje, uz teške žrtve, lijepo napreduje.

Sahranjen je uz veliko saučešće Somboraca i okolišnih seljana. Nad njegovim grobom zaplakao je sav narod bunjevačko-šokački, ali se utješio riječima oprosnog govornika: „Ne plačite, on nije umro, samo je život promijenio.“

Dragi naš pokojniče! Mi obećajemo, da ćemo se moliti za te, da ćemo tvoje započeto djelo nastaviti, i da ćemo onako živiti, kako si nas ti učio. A ti oče moli za nas, da se utješimo, da se složimo i Božjoj volji predamo i isprosi svećeničko zvanje tvom narodu.

Pokoj ti vječni i harna uspomena.

J. P.

† MATIJA ČATALINAC.

Dne 19. veljače god. 1929. izjutra u 5 sati umro je vlč. gosp. Matija Čatalinac župnik u Beregu, jedini svećenik Šokac u Bačkoj.

Ispustio je svoju plemenitu dušu naš jednomišljenik i prijatelj g. Matija Čatalinac, koga smo svi poštivali zbog čestitog svećeničkog života i rodoljubivog rada za svoj narod.

G. Matija Čatalinac rodio se u Kolutu 6. studenoga 1878. i zaređen je za svećenika 19. ožujka 1903. Bio je kapelanom u Čonoplji, u Subotici kod sve tri crkve. U Subotici je stekao dobar glas među vjernicima po strogom i gorljivom svećeničkom radu. Bio je više godina i urednikom „Naših Novina“. Poslije je djelovao u Novom Sadu kao kapelan i vjeroučitelj. A 1919. god. je postavljen za župnika u Beregu. Već podrug godine je bolovao na

nutarnjoj bolesti, al mu je jaka narav odvukla dulje vremena, nego što su lječnici mogli predvidjeti.

Bio mu duši utješan pokoj i kod Boga nagrada.

V. L.

† IVŠA PEŠUT
1884—1929

U skoro minulo vrijeme često su se nizali teški gubitci na tijelu našeg bunjevačkog ogranka. Skromno i tiho su odlazili iz naše uske sredine prokušani borci, vrijedni muževi, ostavljajući među nama tužnu uspomenu na njihov radin život.

Takav jedan uzor-život gledamo u pokojnom Ivši Pešutu. On ga je istrajno provodio od svoje najranije mladosti pa sve dok nije kucnuo čas rastanka.

Potiče iz skromne i čestite bunjevačke porodice. Svijet je ugledao među našim malim kućicama, u kojima živi naš narod radeći od zore do mraka svojim žuljevitim rukama, i zarađujući u znoju lica svog svagdanji kruh. Prolazeći cijelog svog života ovim vijugastim sokacima, srkao je u svoju mladenačku dušu svu težnju i bol svog zaboravljenog Roda. Na ovim čuvstvima i saznanjima rađali su se njegovi ideali mladosti, koji ga nijesu ostavljali ni kroz sva iskušenja životne borbe.

Kao siromašan mladić o svojim se trudu i svojoj zaradi školovao, uz to je pomagao i svoje najbliže, no to nije bilo sve; on je iz svojih skromnih srestava pomagao svakoga, koji je u njega pomoći zatražio. Bio je divan primjer nesebičnosti i požrtvovanja. Preko dana je najvećim marom radio, a noću je svršavao nauke.

Njegovoj širokogrudnosti i shvaćanju narodnih potreba nije bilo granica; njegovo je obzorje vidokruga bilo široko, kao što su prostrane naše njive, na kojima provodi svoj jednoličan, ali sadržajem ipak bogat život naš ratar.

U koliko mu je čvrstoća i čeličnost njegova značaja pribavila opće poštovanje prijatelja, a i protivnika; no njegovo visoko gledanje na ljudski i narodni život onemogućilo mu je, da unatoč svojih vrлина zauzme što dostojnije mjesto u svome pozivu. Nakon mnogih, mukotrpnih godina uspjelo mu je, da dođe na položaj staratelja gr. bolnice. I kako prije, tako i sada bio je prvi u radu i vršenju dužnosti, a posljednji, koji bi valjda tražio ne — priznanje — nego malo — odmora — svom, u teškom radu oboljelom, tijelu. No i ovo nije učinio! Ali neumitni zakoni, koji ravnaju našim udesom, ispunili su svoj zadatak. Njegovo oronulo tijelo, koje je preko 3 decenije bacaio na pozornicu svakodnevnih utakmica za opstanak, skršeno otkaže poslušnost jednoj rijetkoj volji, koja je tako uzorno vladala ne samo nad sobom, nego i nad drugima.

I mi vidimo, da je pod jednostavnom činovničkom vanjštinom bilo plemenito srce, koje se zagrijevalo izvan svog običnog kruga

i za velike, svijetle narodne ideale. Bio je dobar i oduševljen narodni borac.

No bio je i dobar katolik, jer je uvidio, da je egzistencija i prosperitet našeg naroda usko i nerazdruživo vezana sa njegovom vjerom.

Tako je naš Ivša Pešut bio i ostao uzorom značaja i volje, kako svojim znancima, tako i onima, koji su samo rijetko kad dolazili s njim u doticaj. — Peهار se ispunio. — U pramaljeće, kada se ova široka ravan budi iz svoga dubokog sna, i po njoj se prospe smaragdno zelenilo, kada sve odiše mirisom buđenja novoga života, nakon teške bolesti jednog sunčanog dana ispusti svoju plemenitu dušu u ruke svoga Tvorca.

Jedina mu je nagrada za njegove narodne ideale, što je doživio novo razdoblje povijesti svoga naroda, koje bi ga imalo povesti sretnijoj budućnosti.

Neka mu ostane trajna uspomena među nama.

L. O.

Poruka

svim čitateljima „Danice“ i „Novina“!

Javljam Vam da su na 5 stranici ovog kalendara preporučene „Hrvatske Novine“, — prema duhu vremena — promijenile svoj naslov u

„Subotičke Novine“,

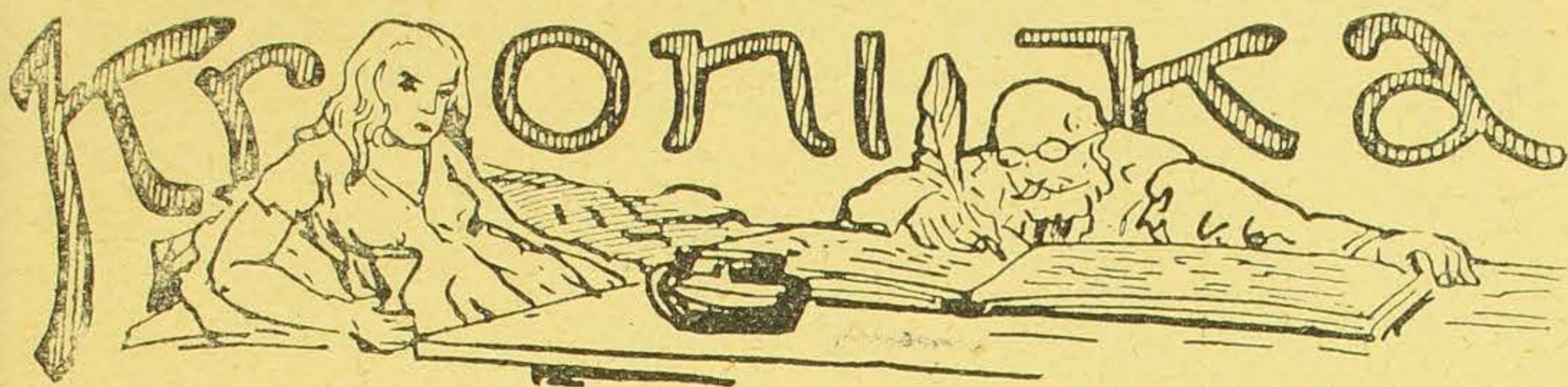
pa Vas molimo, da i u buduće ostanete vjerni našim „SUBOTIČKIM NOVINAMA“, koje će i odsele zagovarati i braniti interese našega naroda.

Sa bratskim pozdravom

UREDNIŠTVU I UPRAVA „DANICE“ I „NOVINA“

Prištevi na licu, sujedice (Mitesser) itd. često su prouzročeni nečistoćom krvi. Zato tko hoće imati čistu i lijepu put, neka očisti svoje tijelo, krv i kožu uporabom „Planinka“ ljekovitog čaja kroz 6–12 tjedana. Pravi „Planinka“ ljekoviti čaj prodaje se jedino u originalnim plombiranim paketima po Din. 20.— sa natpisom proizvajča: Ljekarna Mr. Ph. L. BAHOVEC, Ljubljana.

Tko želi imati uru koja i zbilja tačno ide te koju ne treba vječito popravljati, taj jednostavno treba da javi svoju tačnu adresu urarskoj tvrtki H. SUTTNER u Ljubljani br. 311. i dobif će smjesta besplatno veliki ilustrovani cijenik o pravim švicurskim džepnim satovima (već počma od 49 Din. 60, urama sa narukvicom, budilicama, urama sa njihalom, lancima, prstenju te o inim zlatnim i srebrenim predmetima, koji se kod tvrtke Suttner kupuju upravo uz originalne tvorničke cijene bez rizika, jer što ne odgovara izmjenjuje se ili se novac vraća.

GODINE 1929.

Rođenje trećeg kraljevića. Na Petrovo pred podne, doznalo se, da je Nj. Vel. Kraljica Marija rodila trećega sina. Radosni ovaj događaj navijestila je zvonjava zvona. Građani su ukrasili svoje kuće zastavama.

Hodočašće u Rim išlo je i ove godine, krenuli se iz Subotice 11. maja. Putovalo ih je iz bačke biskupije 360 a iz same Subotice 70 hodočasnika.

Nov načelnik imenovan je za Suboticu g. Selimir Ostojić general u penziji, 20. ožujka je preuzeo dužnost. Istodobno je imenovan i prošireni senat od 60 lica. Građanstvo sa velikim interesovanjem čeka rad novoga načelnika i novoga proširenog senata. Rad njihov će biti dosta težak, jer je 10-godišnja partizanska vladavina veoma zadužila grad.

Stanovništvo Sombora. Mjeseca maja bio je popis stanovnika u Somboru, pa prema tom Som-

bor ima 33,121 stanovnika. Od tog katolika 16,800, pravoslavni 14,759, židova 1,167 ostali pripadaje raznim konfesijama.

Izložba u Somboru. Od 10—18. kolovoza bila je priređena velika poljoprivredna i industrijalna izložba u Somboru.

Proslava 10-godišnjice Dobr. Zaj. Bunjevaka bila je 31/VIII. i 1./IX. Tom je prigodom posvećena i nova društvena zastava. Posvetu je obavio sam presvj. biskup L. Budanović, a kuma je bila Kata Mukić.

Dr. Lazar Oršić bivši gradski veliki bilježnik otvorio je svoju odvjetničku kancelariju u Štrossmajerovoj ulici broj 22. na ribjoj pijaci. Novome advokatu i naše srdačne čestitke.

Proslava Jugoslavije. 13. okt. bila je priređena u Subotici velika proslava prigodom novog naziva države: Jugoslavija. Proslava je vrlo lijepo uspjela.

Zdrav ili bolestan uvijek treba dobar sapun. Loši sapuni načinili su već mnogo štete. Kao zbilja dobrim sapunima zdravlja i ljepote i u najvišim krugovima se daje prednost Fellerovim Elsa-sapunima i to: ljiljanov, žumanjak, glicerinski, boraksov, katranov i sapun za brijanje. Ovi sadržavaju dobro djelujuće sastavine. Za pokus 5 kom. Elsa-sapuna po izboru šalje za unapred poslanih 52 din. franko ljekarnik **Feller, Stubica Donja**, br. 84. Hrv. — Za pranje glave: Elsa-šampon 3 D. 30.

OMLADINSKE NARODNE PISME.

Našim šorom podkresuju grane,
Da frajlama šiške ne pokvare.

Alaj volim, curo, oči tvoje,
Samo nisu garave ko moje.

Mila nane kupi meni svilu,
Obuci me kao bilu vilu.

Moja diko, moje milovanje!
Milovanje, slatko spominjanje,
Spominjanje, teško uzdisanje,
Kad uzdahnem oću da izdanem!

Ej, gine, vene srce u menika,
Što mi moja ne dolazi dika.
Da mi dođe, da mi srce prođe,
Dođi, lane, da srcu odlane.

Mene nana u caklo zatvara,
Da me moja ne poljubi lola.
Caklo puče, poljubi me luče,
Među puca, di mi srce kuca.

Da li ima ovde lipih seka?
Oće babo da ženi meneka.
Da l' imade lipih divojaka?
Oće babo da ženi junaka.

Momci srebro a divojke zlato,
Oće srebro da se pozlaćuje;
Ne će zlato srebro svakojako
Veće oće poizbor kovato.

Pivala bih, al ne mogu sama,
Dragog mi je zabolila glava,
Pa će čuti te će se žaliti,
Pa će reći da ne hajem zu njeg,
A ja hajem i dušicu dajem.

Oj divojko, dušo moja!
— Po čemu sam duša tvoja?
Il po Bogu, il po rodu? —
Ni po Bogu, ni po rodu,
Već što sam te poljubio!

Prođi, luče, kud te srce vuče!
— Srce vuče pored tvoje kuće.
A što vuče kad je bilo juče?
Bilo juče, pa vidilo luče,
Juče bilo pa se namamilo!

Sad se moja dika paradira,
Paradira, pa lipšu izbira,
Može naći lipšu od meneka,
Al miliju nikad ni dovika.
Nisam lipa, ko što ima lipih,
Od lipših sam dragoga otela.

Alaj volim u kolu igrati
Kad se dika do mene uhvati.

Sinoć sam se zavadila s dikom,
Htila sam ga udariti s cigljom

Sad moj dragi tumara po mraku,
Ne bi l' našo dragu u sokaku.

Tavna noći duga ti si kleta!
Nekom duga, a nekome kratka;
Onom kratka, koji dragu ima,
Onom duga a koji je nema.

Komšinice šta si taka ola?
Valjda za to što te ljubi lola?
Čakaj malo al će kasno biti,
Pa češ dila suzama obliti.

Ne drž diko na visoko glavu,
Bolje gledaj u zelenu travu,
Di si kadgod provo mile dane,
Dok se nije čulo mi do nane.

Otkad posta moj švaler žandarom
I ja posta velikim bečarom,
Pa ni brige sa žandarskom vladom,
Još ni puška nemož samnom mladom.

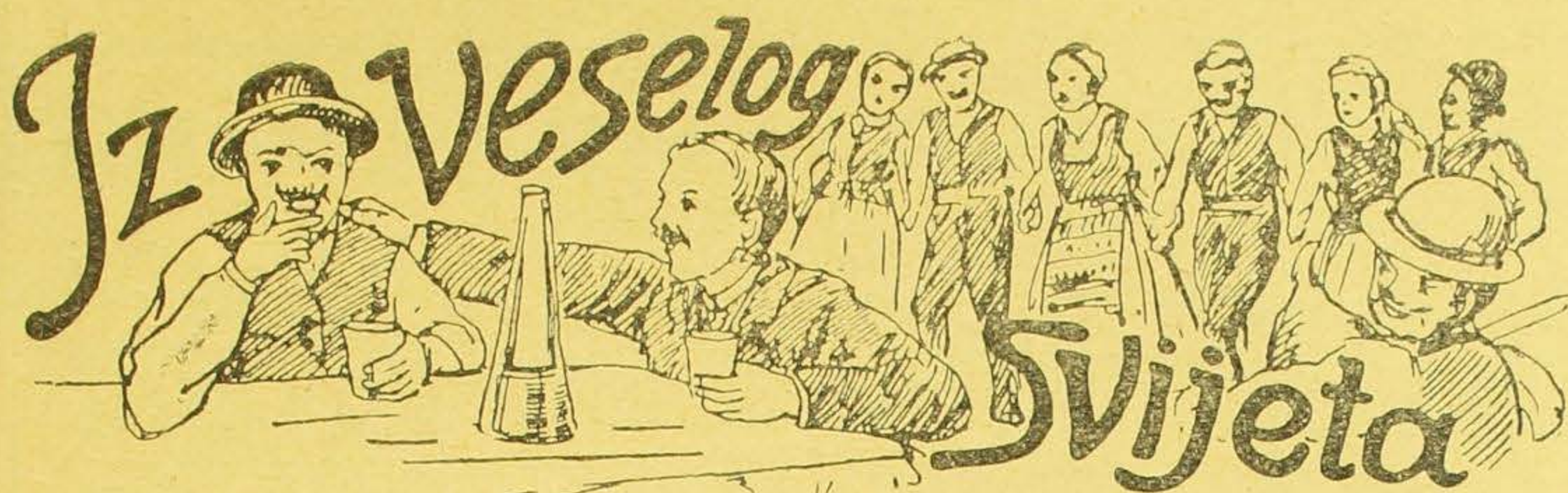
Čuvaj, curo, svoga šlingeraja,
Da ga momak čizmom ne izvalja
Jel ćeš kukat kao kukavica,
Suze ronit kao udovica.

Nemoj, mati, jedinicu kleti,
Jedinica navik bolesnica,
Sve joj glava na jastuku spava,
Sve joj desna noga na sokaku,
A liva joj ruka na junaku.

Volim diku i dikinu nanu,
Al ne volim dikinoga babu.
Dikin babo mlogo zapovida:
Peri, meti i vode donesi,
Peć ukadi, pa sidi te radi.

Sinoć mene moja dika pita:
Kad ćemo se pomiriti Milka?
Vidiš diko suvu vrbu priko,
Kad se stane vrba zeleniti
Onda ću se s tobom pomiriti.

Ljub' me, diko, makar da sam mala
Ja sam mala, donet ću ti tala!
— Ljubio b' te al si, diko, maza.
Ja sam maza, al imam miraza:
Četri vola i armar od ora,
Četri ovce i na njima zvonce.

NEZNA ŠTA MU FALI.

Došao jedan čovjek liječniku da ga pregleda, jer se nije najbolje osjećao. Liječnik pošto ga je pregledao, zapita ga: „Možete li jesti?“ — Jedem kao kurjak. — A možete li raditi? — Radim ko magarac. — Možete li spavati? — Spavam ko medvjed u zimu. — Možete li vode piti? — Pijem ko vo. — E, pa molim Vas lijepo, kad Vi jedete ko kurjak, radite ko magarac, spavate ko medvjed i pijete ko vo, — onda idite kod marvenog liječnika, neka on vidi šta Vam fali, jer ja neznam.

DOKLE SU BILI U RAJU?

Učitelj: Dokle su bili Adam i Eva u raj?

Đak: Dok nisu sazrele jabuke.

MANJE BI UČILI.

Profesor: (đaku) Šta bi bilo da Kolumbo nije pronašao Ameriku?

Đak: To bi, za nas đace, bila neprocjenjiva blagodat, jer bi mnogo manje imali da učimo iz zemljopisa.

U vodenici.

Vodeničar: (pita sina). Jesi li izvadio ušur iz čika Perinog džaka?

Sin: Jesam.

Vodeničar: A jeli čika Pere vidio?

Sin: Nije.

Vodeničar: Izvadi još jedared, ali pred njim, neka čovjek vidi.

ZGADIO MU SE ZANAT:

— Ej čovječe Božji, što ti uradi od sebe? Zašto si ostavio svoj lijepi zanat čizmarski, pa se odao piću?

— Pa znate kako je to bilo gospodine. — Našao sam jedamput u čirizu dlaku, pa mi se od to doba tako zgadio cio taj posao.

— Bolje bi bilo da si našao u vinu dlaku.

ZGODAN ODGOVOR.

Tetka: Milkice, nemoj se mnogo smijati, jer ćeš biti ružna.

Milkica: Jeli tetice, i ti si se mnogo smijala kad si bila mlada.

Opet dolaze one naše stare boli, kada se vrijeme promijeni. Za udove, za glavu, za zube, ruke noge, za cijelo tijelo, kod reumatičnih boli pa i inače je Fellerov Elsafluid, ovo već 32 godine prokušano zaštitno sredstvo prava blagodat u kući. Uporaba izvana te iznutra. Dobije se svagdje, pokusna boca 6 din, dvostruka 9 din. Ako ga nema, naručite poštom izravno bar za 62 din. kod ljekarnika **Eugen V. Feller, Stubica Donja, br. 84. (Hrv.)**. A za želudac: Elsa-pilule, 6 kutija 12 din.

Čuvajte i branite svoje zdravlje

Djedovi naši imali su pravo, kad su našim roditeljima savjetovali govoreći: „Držite se dobrog starog pravila, te osposobite Vaše tijelo dnevnom njegom za odoljevanje bolestima i za nadvladavanje oboljenja, koja su možda već nastupila“. Eto, mi ovdje donasmo nekoliko takovih pravila za

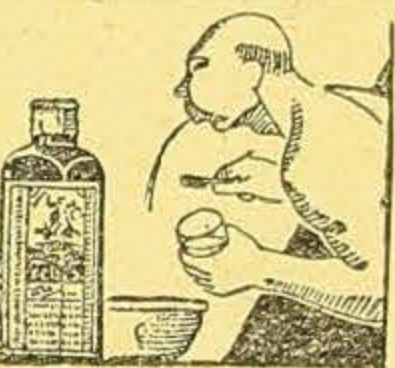
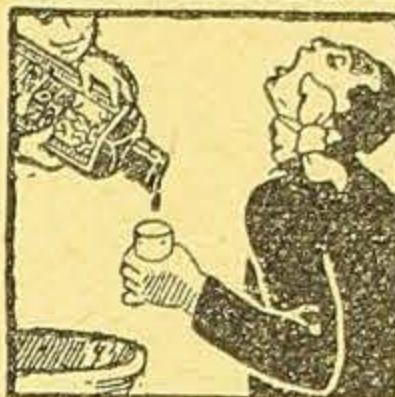
bolesne i zdrave

i valjalo bi, da se ta pravila općenito primjenjuju, jer se ona uvijek na novo pokazuju uspješnima.

U jutro

ostavivši krevet, trljaj sve dijelove tijela, mišice i sljepočice sa pravim Fellerovim Elsfluidom, koji ublažuje boli. To djeluje blagotvorno, snaži i oživljuje, daje otpornost proti prehlada, hunjavice i td. a pomješan sa vodom za grgljanje i ispiranje štiti od oboljenja ustrojstva za disanje, od vratobolje, promuklosti, sluzavosti, te uzdržava zube zdravima, jer ubija klice.

oslabljene živce, loše spavaju, pate od trganja u udovima te bolovima u licu i čitavom tijelu. Ovakova trljanja ugodno podstiču krvotok i dižu općenito dobro tjelesno osjećanje. Ujedno je Fellerov miomirisni Elsfluid pouzdano sredstvo obrane od gripe i zaraze.

U kući

upotrebljava se Fellerov Elsfluid već 33 godina kao oprobano domaće sredstvo u stotinama slučajeva. Kod ozljeda za obloge i inače gdje je potrebna hitna pomoć, on je vazda pouzdana zaštita. Fellerov zakonom zaštićeni Elsfluid, ovaj izvrstan kozmetikom, dobiva se u ljekarnama i zasjecajućim trgovinama u pokusnim bocama po 6 Din. dvostrukim bocama po 9 Din, ili specijalnim bocama po 26 Din. I za želudac, za popravljenje probave Fellerove Elsa-pilule koje čiste, jedan zavoј (6 kutija) Din. 12'—

POŠTOM dolazi jeftinije, ako se naruči što više na jedamputa, jer već sa pakovanjem i poštarinom stoje 9 pokusnih ili 6 dvostrukih ili 2 specijalne boce Din. 62'— nadalje 18 pokusnih ili 12 dvostrukih ili 4 specijalnih boca Din. 102'—, te 54 pokusnih ili 36 dvostrukih ili 12 specijalnih boca samo Din. 250'—

Narudžbe adresirajte tačno na

Eugen V. Feller, ljekarnik, Stubica Donja,
Broj 84. (Hrvatska)

DOSJETIO SE.

Majstor: (kalfi) Ta šta ti meni pričaš od Kulina bana, bio sam ja i na situ i na rešetu, prešao sam svijeta, i to više svijeta nego li ti, prešao sam unakrst Evropu, Ameriku, Afriku i Australiju, dok nisam došao na kraj svijeta, a kad tamo jedan veliki zid i u zidu jedna velika rupa, pa kroz tu rupu neko viknu: „Stoj, dalje ne možeš!“

Kalfa: (pobjedonosno) E vidite, majstore, da vam dokažem, da sam ipak ja dalje bio od vas! Onaj neko što vam reče: „Stoj, dalje ne možeš“, to sam bio ja.

PRAVI RAJ.

— Jedan gospodin radosno reče svome drugu, da je njegova kuća baš pravi raj.

— Kako to, zapita u čudu njegov drug.

— Tako, moje je ime Adam, žena mi se zove Eva a moja je punica zmija i eto tako kod mene je raj.

DOBRA UTJEHA.

— Da vam se potužim komšija.

— Na koga?

— Pa na moga komšiju Janka. Jučer smo se malo posvadjali, pa šta mislite, šta mi je kazao?

— Šta Vam je kazao?

— Kazao mi je da sam stari magarac.

— O, o, o! Kako Vam je to mogao kazati. Ta vi ste još mlad i u najboljem godinama.

MEĐU DJECOM.

— **Kada moj otac radi, cijeli svijet ga gleda otvorenim ustima.**

— **Što je tvoj otac?**

— **Zubar!**

PREMA STATISTICI.

Bolesnik: Molim Vas, g. doktore, nadate li se vi zaista da ću ozdraviti?

Doktor: Pa da. (Vadeći iz džepa neke papire pune raznih brojeva). Vidite, od ove bolesti, od koje vi bolujete ozdravi jedan od sto bolesnika.

Boleseik: Ah, to je veoma slaba utjeha.

Doktor: Koješta. Baš na protiv vi ste sretan čovjek. Ja sam do sada imao upravo devedeset i devet bolesnika od takve bolesti i svi su pomrli, i tako prema statistici, vi, kao stoti, treba da ozdravite.

KOLAČI.

Mali Tuna obilazi majku, koja peče kolače i reče: „Ali mamice, vi ništa ne govorite?“ — „A što bih ti rekla?“ — „Da mogli biste reći: Tuna, uzmi jedan kolač!“

OVRATNIK.

Mali Đurica dođe u dućan, pa će trgovcu:

„Htio bih jedan ovratnik za svoga oca.“

„Ovakav kao moj?“ pokaže trgovac prstom na svoj ovratnik.

„Ne, nego čisti!“ odvrati Đurica.

KOD LIJEČNIKA.

Liječnik: Znojite li se po noći?

Pacijent: Znojim osobito kad idem iz krčme, a žena još ne spava.

Radost za svakoga jest cjenik, u kojem se nađe skoro sve, što treba za sebe, za obitelj i kuću, sve tako pregledno poredano, ilustrirano i opisano, da si čovjek bez prenamaganja udobno može izabrati što treba. Takav cjenik o predmetima za dnevnu uporabu, darove, glazbala, odjevne potrebštine itd. može dobiti svatko besplatno, ako ga traži jednostavnom dopisnicom od svjetske otpremne kuće H. Suttner u Ljubljani br. 311.

OVAJ SAT JEST REMEK DJELO

rekao je do sada svatko, koji je nabavio pravi

OMIKO ILI IKO

sat od već preko 32 godine u svijetu čuvene stručne urarske firme H. Suttner u Ljubljani br. 311 koja posjeduje vlastitu tvornicu satova, jer ovi satovi odista su majstorska djela urarske umjetnosti. Ovakav sat jest

sat za čitav život.

Pišite još danas firmi Suttner jednu dopisnicu te zatražite veliki godišnji katalog, koji će Vam biti poslan

posve besplatno

a može Vam pružiti mnogo radosti. Sa malo truda možete dapače dobiti

besplatno skupocjene poklone

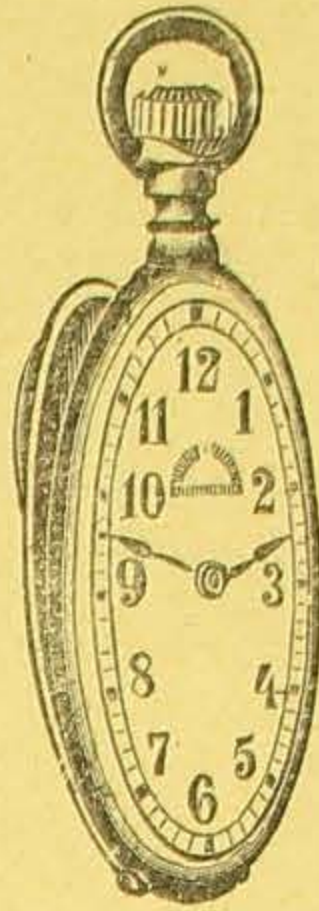
o čemu ćete pobliže naći u godišnjem katalogu, koji sadrži bezbroj zanimivih slika i to

satove za dame i gospodu, lančice, prstenje, naušnice, nakite i predmete za darove od srebra, zlata i t. d.

a cijene označene u katalogu dokazuju, da sve te predmete ne možete nigdje tako jeftino a ipak tako dobro nabaviti kao što u

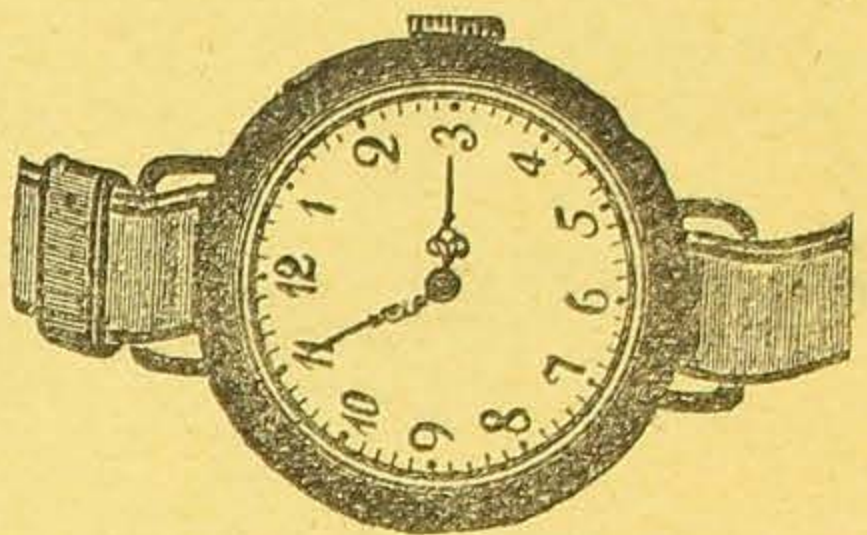
SVJETSKOJ OTPREMNOJ KUĆI SATOVA

H. SUTTNER u LJUBLJANI br. 311.

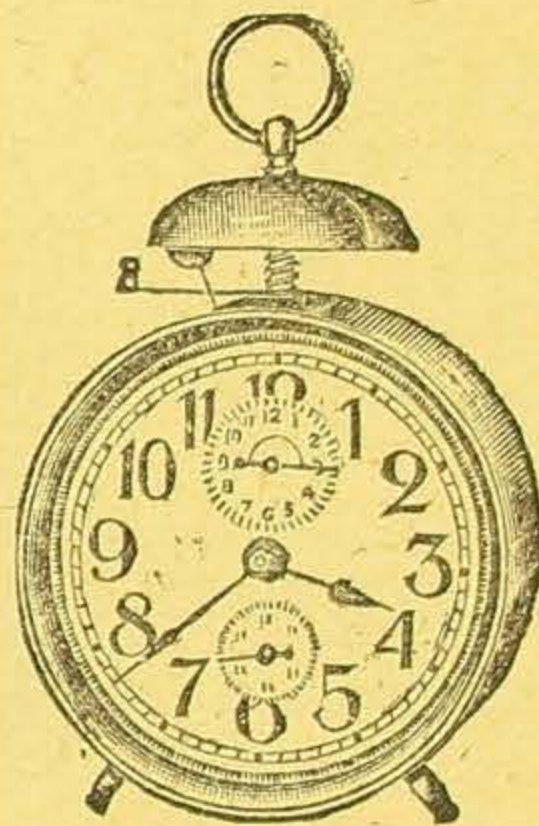

Samo Din. 49'60 stoji pravi švicarski Anker-Remontoir sat br. 100 sa tačno udešenim strojem.

Nadalje **samo Din. 69'20** pravi švicarski Anker-Remontoir Roskopf sat br. 111. sa la strojem te svjetlosnim radium brojkama i kazaljka.

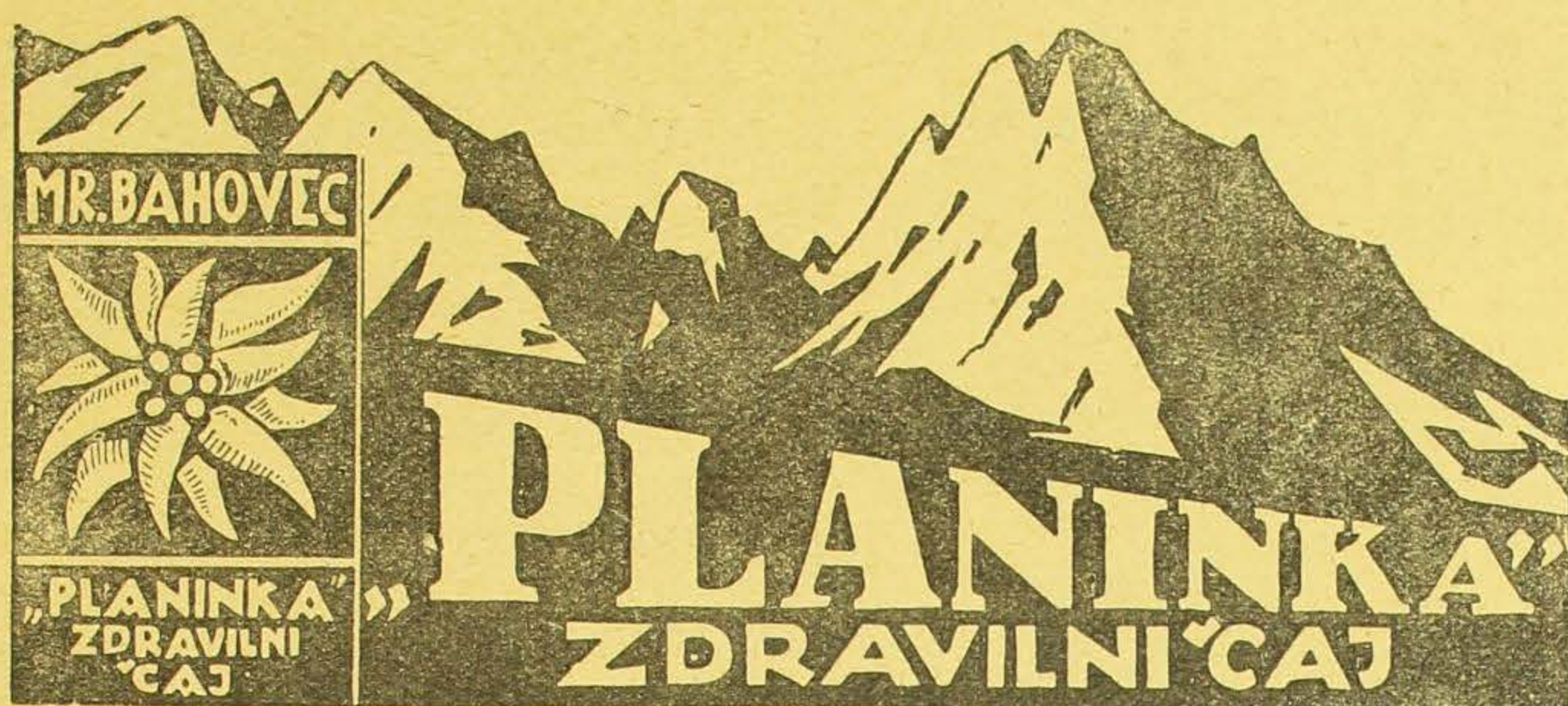
Broj 3720. **sat narukvica** sa kožnatim remenom, vrlo dobrim strojem, dobre kakvoće **samo Din. 98'—**

Prava Anker budilica broj 105. solidni stroj, poniklovana vanjšina, 16 cm visoka, **samo Din. 64'20**

Satovi-njihalice, kuhinjski i zidni satovi i td. u golemom izboru u katalogu. Razošiljanje uz pouzeće ili plaćanje unapred **3-10 godina jamstva!**

BEZ RIZIKA! Što ne odgovara, zamjenjuje se ili novac vraća!

PRIRODNO LIJEČENJE

Nadošla je zima i po zemlji počeli su harati snijeg i kiše. Ovo je čas za misliti na zdravlje, jer sada smo izvrgnuti svim mogućim opasnostima. Kao narav, tako je i naše tijelo iznemoglo i teško se brani protiv bolesti. Zato mu moramo pomoći i napraviti ga otpornim i zdravim. Moramo ga očistiti od nataloženih i tijelu škodljivih tvari, te mu dovažati nove i oživljujuće sokove. U tu svrhu najbolje je prirodno liječenje sa „PLANINKA“ ljekovitim čajem, koji je pripravljen većinom iz najboljeg planinskog ljekovitog bilja, čije je koristonosno djelovanje već priznato u znanstvenoj medicini.

Jedno dugo godišnje iskustvo potvrđuje nam, da je „PLANINKA“ ljekoviti čaj najbolji pučki lijek, pošto su njegove sastavine uzete iz znanstvene a djelomično i iz pučke medicine.

„PLANINKA“ ljekoviti čaj je najbolji i jedini regulator za čišćenje i obnavljanje krvi. Kao jedan od najvažnijih faktora u njegovanju bolesnika on uništava klice bolesti, filtrira krv i čini da ona lako i pravilno cirkulira. Uslijed toga popravljiva „PLANINKA“ čaj čitavi organizam. Jedno liječenje od 6–12 tjedna sa „PLANINKA“ ljekovitim čajem vanrednog je djelovanja i to bez otrova kod svih sledećih bolesti:

Kod slabe probave želuca i zatvorenosti tijela, mlitavog djelovanja crijeva i napetosti tijela, omotice, glavobolje, besanice, i žgaravice, obolenja mokraćne kiseline i hemoroida, slabosti i odebljanja srca, bolesti jetra, nerveze i živčanih bolesti.

„PLANINKA“ ljekoviti čaj pospješuje apetit, te je vanrednog djelovanja kod arterioskleroze i osluzenja pluća.

U apotekama stoji pravi „PLANINKA“ čaj Dinara 20— po kutiji, koja samo onda sadrži pravi „PLANINKA“ čaj, ako je zatvorena i plombirana, te ako nosi ime ljekarne:

Mr. Ph. L. BAHOVEC, Ljubljana

a ta ljekarna šalje i poštom i to: 4 paketa za Din. 70— (mjesto Din. 80—), 8 paketa za Din. 140— (mjesto Din. 160—), 12 paketa za Din. 190— (mjesto Din. 240—), ako se šalje novac unapred. Pouzećem za Din. 10— skuplje.

Gen. Depot za Egipat: Agence „BALKAN“ Alexandrie, Rue Tewfick 12.

Gen. Depot za Austriju: Heil. Geist Apotheke, Wien I., Operngasse 16.

Sol Sv. Roke

odstranjuje žuljeve, znojenje nogu i ruku, ozdravljuje od mrzla otečene prste na nogama.

.....

„GAMMA“

sredstvo za rast kose.

Protiv ćelavosti, opadanja kose, peruta, moljca u kosi.

.....

„NADA“

EMULSIA

Najbolje sredstvo za ruke, čini kožu mekanom i bijelom.

.....

Dobija se u

DROGERIJI „NADA“

Kolar i Gabrić

SUBOTICA - TEL. 637.

Štrossmayerova ulica br. 2.

Bence Ivan, Subotica Trg sv. Ćirila i Metoda br. 20.

Glavni zastupnik za Vojvodinu za A. E. G. pišaće mašine. — Prodaje nove i upotrebljavane pišaće mašine uz najpovoljnije cijene. Stručna mehanična radionica za pišaće, numeratorske i umnožavajuće strojeve. Skladište pantljika, karbon-papira, gumi-valjaka i dijelova pišaćih strojeva.

ŠTAMPARIJA

JOSIP HORVAT

IZRAĐUJE:

Pozivnice, dopisnice, pišaće papire, kuverte, posmrtnice, plakate, cirkulare, svakovrstne knjige i sve ostale tiskanice uz

najjeftinije cijene.

Najtačnija izradba!

SUBOTICA

**JELAČIĆEVA ULICA BROJ 5.
KOD MALE KAPELE.**

Sajmovi (vašari) u Vojvodini.*)

A

Ada (Bačka) 19. marta, 15. juna i 25. okt. prid dat. u ned. i poned.
Alibunar (Banat) 26. 17. marta, 5. 6. okt. Po srps. kal. na Duhove i Vel. Gospu priko 4 dana.
Apatin (Bačka) 7. i 8. maja, 7. i 8. okt. Ako ne pada u ned. il ponediljak, onda u prijašnju nedilju i ponediljak.

B

Bač (Bačka) 10. marta, 21. maja, 8. sep. i 26. okt. slijedeći poned.
Bačka-Palanka prve ned. i poned. maja i oktobra.
Bačka-Topola 18. i 19. aprila, 13. i 14. jula, 4. i 5. okt. prid. datum u ned. i poned. i 20. avgusta na dat.
Bački Brestovac 5-7. maja, 20-22. septembra.
Bački Petrovac 11. marta, 13. maja, 26. avg., 11. nov. Ako dat. nepada na ned. il poned., slijedeće ned. il poned. biva sajam.
Bačko Gradište 21. marta, 22. maja i 22. avg. Ako dat. ne pada na ned. il svetkovinu, onda prid dat u ned. biva.
Bačko Petrovoselo 8. maja, 30. avg., 7. nov., prid dat. u ned.
Bajmok (Bačka) 25. maja, 24. avg., 11. nov. Ako označeni dani osim ned. na drugi dan padaju prid označ. dan u ned. biva sajam.
Banatsko-Arandelovo 4. oktobra.
Banatski Gaj 1. maja i 7. nov.

Banatsko Novoselo prid pravosl. Đurđevo i prav. Preobraženje u subotu.

Bašahid (Banat) 27—28. februara. 9—10. maja i 11—12. sept.

Bavanište 28. febr. i 20. nov.

Bela Crkva (Banat) 5. 6. 7. marta, 21—24. juna, 16—18. avg. i 16—19. oktobra.

Beli Manastir (Baranja) 10. jan., 10. aprila, 30. juna, 15. okt., prid datum u ponedjeljak.

Beodra (Banat) 6. maja, 8. sept., 1. nov. Ako datum ne pada u ned. onda prid. dat. u ned. biva sajam

Bezdan (Bačka) 15. marta, 16. jula, 29. sept., 19. nov. prid označene dane u poned. Ako dat. u ned. pada, onda u slij. poned., ako pak dat. na poned. pada taj dan biva sajam.

Bizovac 19. marta i 20. sept.

Boka (Banat) 15. septembra slijedeću prvu nedjelju.

Bolman (Baranja) u ponedjeljak pred 10. febr., u poned. pred 17. maja, u poned. pred 16. avg., u poned. pred 25. okt.

Botoš 21. marta. slijedeći i prid 15. sept. u petak.

Branjina (Baranja) 1. marta, 16. apr. 17. sept. i 17. dec.

Branjin-Vrh (Baranja) 2. febr., 8. juna 5. avg., 15. nov., u poned. onih ned. kada označ. dani pad.

Budisava (Bačka) 15. apr. i 15. jul. slijedeću ned. i 15. sept. prid datum u nedjelju.

*) Ako bi koji dan bio krivo zabilježen, ili ako je gdje uveden novi sajam molimo da nam se pošalje ispravak.

C

Crepaja 4. aprila i 8. septembra.
Crno-Brdo (Feketić) 2. maja, 2. avg. i poslidnjeg poned. oktobra
Crvenka (Bačka) 7. maja i 13. avg. ako dat. ne pada u ned. onda prid dat. u ned. biva sajam.

Č

Čantavir (Bačka) u ned. prid 1. maja i 24. septembra.
Čatad 12. marta, 1. maja i 15. okt. Ako u posleni dan pada prid to u ned.
Čenej (Banat) 24. maja, 20. avg. 22. okt. Ako datum u posleni dan pada, prid njim u nedjelju biva sajam.
Čoka na ime Isusovo; na Mladi Uskrs; dan Sv. Trojstva i 29. sept.
Čurug (Bačka) 4. marta, 1. juna i 6. okt. prid datum u ned. i poned. Ako datum u ned. ili u poned. pada taj dan biva.

D

Darda (Baranja) 27. marta, te ned. u poned., ned. prosnih dana u poned. ned. *Bartula* u poned. i iza Svih Sveti prvi posleni dan.
Debeljača (Banat) iza 18. marta, prid 28. juni i iza 31. avgusta u petak i subotu.
Deliblato (Banat) 1. apr. i 8. sept.
Despot Sv. Ivan 21. marta, 11. juna i 24. oktobra.
Dobrica (Banat) 1—2 septembra.
Dolovo (Bana) 21. marta i 21. okt.
Draž (Baranja) 25. jan., 25. apr. 25. avg. i 2. novembra.
Duboševica (Baranja) 1. marta, 25. maja i 29. novembra.

F

Francfeld (Banat) iza 1. marta i 6. avg. u subotu.

G

Gložan 25. maja i 15. oktobra.
Gospođinci 27. avgusta.

Gudurica (Banat) maja i oktobra u prvi utorak.

H

Hajdučica (Banat) 25. avgusta.
Horgoš (Bačka) 15. febr., 15. juna i 20. novembra.

I

Idvor (Banat) 3. maja i 23. sept.
Ilandža (Banat) 26. marta, 24. juna, 23. septembra i 11. nov. u najbližu subotu.
Itebej (Banat) u ned. o Djurdjevu i 16. okt. prim datum u ned.

J

Jarkovac (Banat) 4. i 5. apr., 20. i 21. juna, 24. i 25. okt. robni, prije ovoga 2—2 dana marv. sajam.
Jasenovo 21. maja i 11. oktobra.

K

Karanac 25. marta i 10. oktobra.
Klek (Banat) 15. aprila, 30. sept. 20. juna prid dat. u ned. slučajno posli dat. u ned. (proštenje).
Kneževi Vinogradi (Baranja) ned. 4. maja i 25. nov. u poned.
Konak (Banat) 20. marta i 20. sept.
Kovačica (Banat) 1. apr. i 10. okt.
Kovin (Banat) 17. marta, 4. maja, 6. novembra marveni a idući dan robni sajam.
Krnaja (Bačka) 12. maja, 6. okt. Ako dat. u ned. ili pon. pada istih dana inače prid dat. u ned. biva sajam.
Kucura (Bačka) 23. juna, i 3 okt.
Kudrić (Banat) maja i oktobra u prvi utorak.
Kula (Bačka) 29. aprila, 24. juna, 6. avg., 15. okt. prid datum u nedilju i ponediljak.
Kumane 17. apr. 30. jula i 28. sept.

L

Lug (Baranja) ned. 24. aprila u poned. i prvog poned. oktobra.

M

- Mali-Iđoš* (Bačka) 20. maja i 1. sept., prid datum u poned.
Mariolana 8. aprila i 12. oktobra.
Martonoš 8. juna prid dat., posli
 Imena Marinog i 7. novembra
 prid datum u poned.
Melenci (Banat) prvi dan srpski
 Duhova; 27. avg. i 7. nov. Ako
 označeni dani ne padaju na
 ned. onda prid dat. u sub. i
 ned. biva sajam.
Modoš (Banat) 25. marta, 29. juna,
 1. sept. i 26. okt. prid. dat. u ned.
Mokrin (Banat) 13. febr., 20. maja
 26. avg. prid. datum u četvrtak,
 petak i subotu marveni, u ned.
 robni sajam.
Mol (Bačka) 30. maja i 30. sept.

N

- Nova Kanjiža* (Banat) 29. aprila,
 1. avg. i 1. nov. Ako ne padaje
 u ned. onda u prijašnjju ned.
 biva sajam.
Novi Bečej (Banat) 25. marta, 17.
 avg. i 3. okt. Ako ne padaje u
 ned. onda u prij. ned. biva sajam
Novi Sad 20. marta, 19. maja,
 6—8. avg. i 29. okt., najbliže
 subote robni, u ned. i poned.
 marveni sajam.
Novi Sivac (Bačka) 3. apr., 10.
 juna i 23. sept. Ako datum na
 ned. ili poned. pada istog dana,
 inače u prij. nedilju i poned.
 biva sajam.
Novi-Vrbas (Bačka) 28. marta, 2.
 juna i 12. sept. prid. dat. u ned.
 i poned.
Novoselo prid srpsko Đurđevo i
 srp. Preobraženje u subotu,

O

- Odžaci* (Bačka) 9. aprila, 29. sept.
 Ako datum ne pada u ned. ili
 poned. onda prid datum u ne-
 dilju i ponediljak biva sajam.
Omoljica 18. i 19. avgusta.

- Opovo* 21. maja i 1. nov.
Orlovat 17. marta i 11. nov.

P

- Pačir* (Bačka) prid 18. sept. u poned.
Padej 24. jan. i 14. sept.
Palanka maja i okt. u prvu ned.
 i ponediljak.
Pančevo (Banat) 22. apr. 9. jula
 18. sept. na dat. padajući slideći
 četvrtak se počima i 4 dana
 traje sajam.
Pardanj 16. maja, 16. septembra
 prid datum u nedilju.
Pašičevo 14. febr. 25. maja, 1.
 okt. i 26. nov.
Pavliš (Banat) 6. maja i 1. okt.
Perjamoš 24. apr., 15. juna i 24.
 septembra.
Perlez (Banat) prid 27. juni i 2.
 nov. u subotu marveni a u ned.
 robni sajam.
Pivnice (Bačka) 17. aprila, 1. jula
 i 23. okt. Ako dat. ne pada na
 ned. ili poned., onda slideće
 nedilje i poned. biva sajam.
Plavna (Bačka) 2. maja i 2. okt.
Popovac (Baranja) 10. marta, 1.
 juna, 29. sept. i 8. dec. prid
 datum u poned.
Peskovac (Karlsdorf) 10. marta.
 10. jun. 20. sept. i 7. nov. ako
 nije četvrtak onda u slid. četv.
Potiski Sv. Nikola 1. apr. i 1. okt.
Priglevica Sv. Ivan (Bačka) posli
 24. juna u ponediljak.

R

- Ruski Krstur* (Bačka) 10. juna i
 21. oktobra.

S

- Samoš* (Banat) 13—15. maja, 13
 —15. oktobra. Prvi i drugi dan
 marveni, treći dan robni sajam.
Sarča (Banat) 15. mart. 15. sept. Ako
 ne pada u ned. onda prij. ned.
Sečanj (Banat) 22. apr. 12. juna
 i 19. okt. Ako dat. ne pada u
 ned. onda u prijašnjju ned. biva,

Sekić (Bačka) u poned. prid 17. juni i 27. septembra.
Senta (Bačka) 26. marta, 22. juna, 17. avg. i 19. nov. prid datum u ned. i ponediljak.
Skorenovac 1. juna i 28. sept.
Sombor (Bačka) 25. marta na srps. Spasovo, srps. Gospojinu i 25. nov. prid. dat. u ned. i poned.
Srbobran 12. marta, 26. jula, 20. sept. prid dat. u ned. i poned.
Srpska-Neuzina (Banat) 15. juna.
Srpska Crnja 30—31. mart, 20—22 jula, 8—10. okt. i 1. dec.
Srpski-Krstur (Bačka) prid 12. febr. i posli 15. sept. u četvrtak.
Stanišić (Bačka) u ponediljak prid 12. aprila i 4. oktobra.
Staribeb (Banat) 8. marta, 8. juna i 8. septembra. Ako nije ned. onda prije u nedilju.
Stara Kanjiža (Bačka) 6. marta, 25. maja i 1. sept. Ako u posleni dan pada onda u prijašnjem ned. biva sajam.
Stara Moravica ned o Josipu u pon. u poned. iza 24. juna i prve ned. novembra u poned.
Stari Bečej (Bačka) 5. apr., 3. jula i 17. oktobra. Prid dat. u ned.
Stari Futog (Bačka) 31. marta, 16. juna, 18. avg. 8. nov. Ako ne pada u ned. ili poned. onda prij. ned. i poned. biva sajam.
Subotica o Matiji, 16. maja. 8. sept. 28. okt. po 3 dana. Ako datum na ned. pada, istog dana se počima, ako na drugi dan pada, prid datum u ned. počima se sajam. 29. juna (3 dana) uvijek na dat. Sridom, ned. i subotom za telad i jaganjce biva sajam.
Supljaja 1—4 apr. i 1—4. okt.
Suza 21. febr., 23. maja, 12. sept. i 12. decembra.
Svetozar-Miletić (Lemeši) 7. maja, 20. okt. Ako dat. ne pada u ned. onda prij. ned. biva sajam.

I

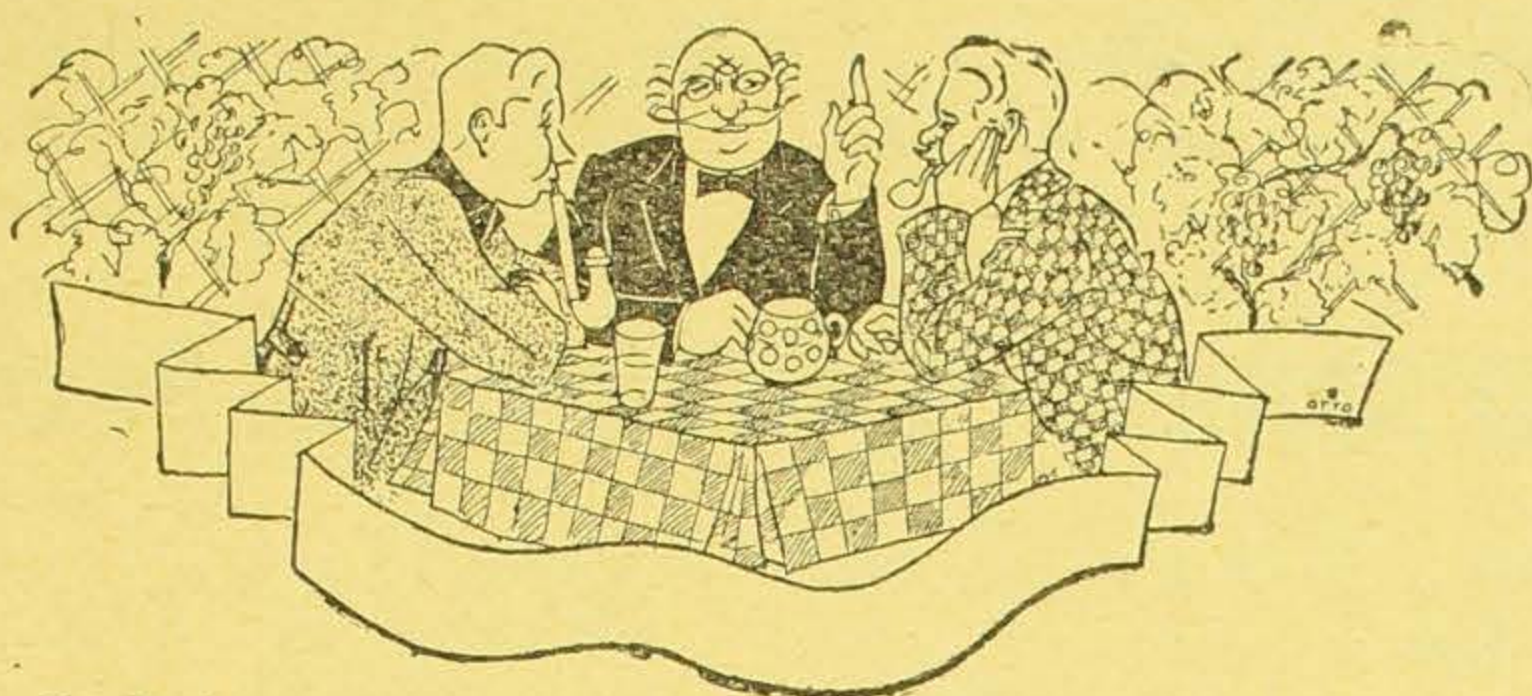
Temerin (Bačka) 25. febr., 5. maja, 4. sept. i 22. novembra. Ako dat. ne pada u ned., onda prijašnje ned. biva sajam.
Titel (Bačka) 6. apr., 22. avg. i 20. okt. prid. datum u nedilju.
Tomaševac (Banat) 1. aprila, 2. avg. i 5. novembra.
Torda (Banat) 29. juna i 1. nov.
Torža (Bačka) 11. juna i 2. okt.
Tovariševo 1. aprila, 1. juna i 1. novembra.
Turija 22. apr., 13. avg. i 25. okt.

U

Uljma 1. marta, 15. maja, 15. avg. i 15. decembra.
Uzdin 10. maja, 12. septembra.

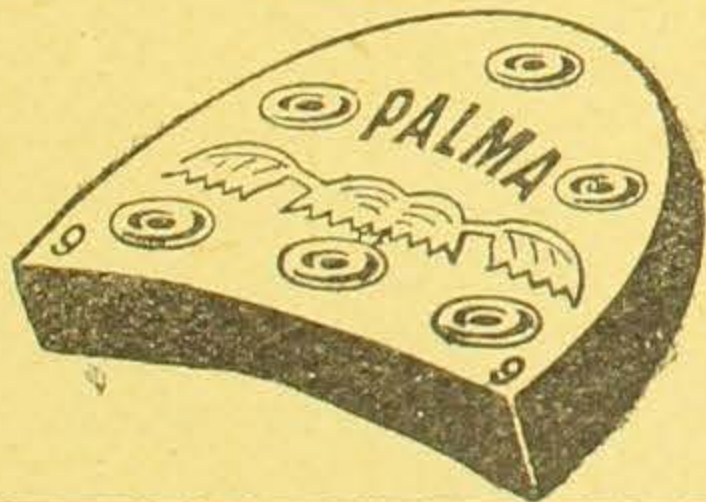
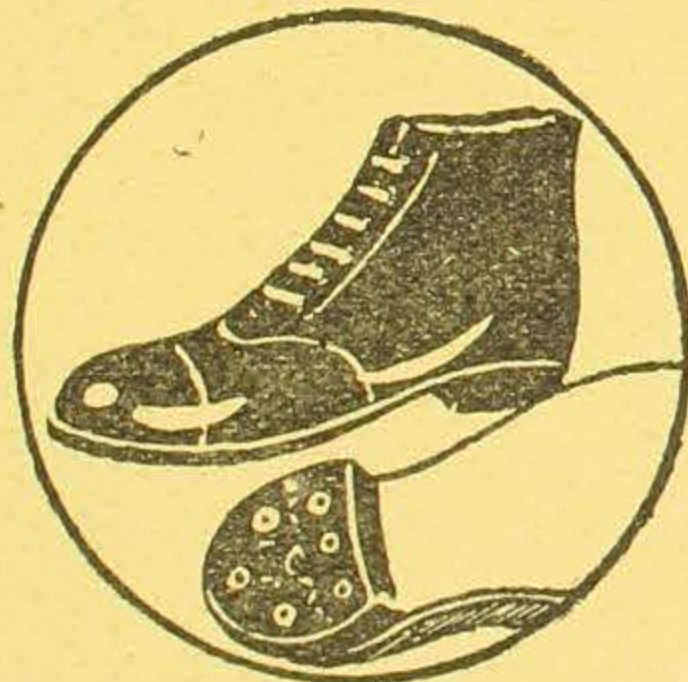
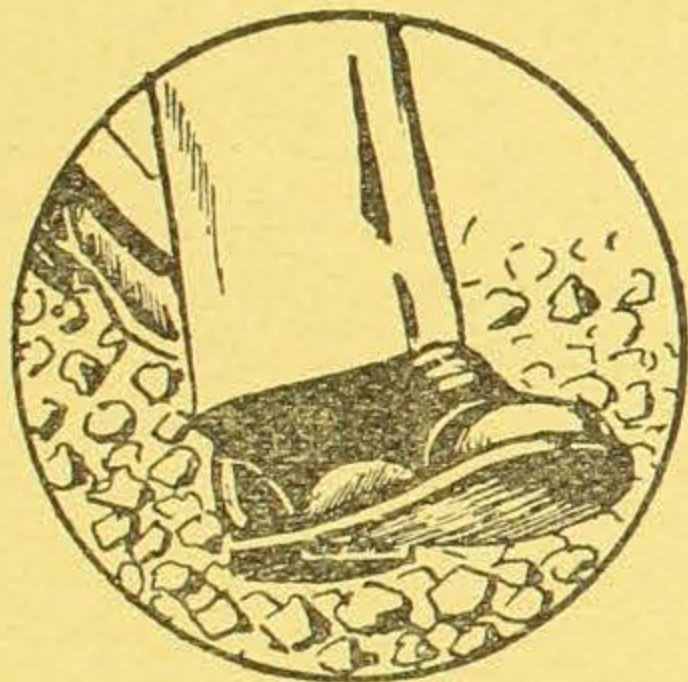
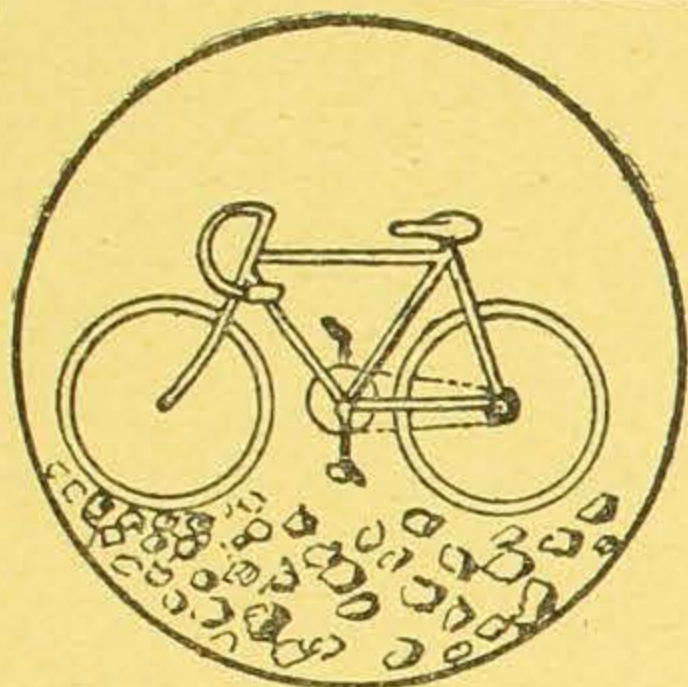
V

Vel.-Gaj (Banat) 1. maja. i 7. nov.
Vel.-Bečkerek (Banat) 1. marta, 25. maja, 17. avg., 12. okt., 23. nov. prid datum u četvrtak, petak, subotu i nedjelju. Prva dva dana za marvu, svinje, koze i ovce, druga dva dana za konje i robu biva sajam.
Vel.-Keča (Banat) 5. maja i 26. oktobra.
Vel.-Kikinda (Banat) 25. februara, 24. aprila, 24. juna, 20. sept. i 1. dec. prid datum u četvrtak, petak i subotu marveni, u ned. robni sajam biva..
Vel.-Žan (Banat) u ned. prid Đurđevo, u prvu ned. septembra.
Vranjevo 13. maja, 13. jula i 30. okt. prid datum u nedilju.
Vršac prid Marin u ned., po srps. kal. prid Cvjetnicu u ned., prve ned. avgusta, po srpskom kal. prid sv. Luku u ned. ili posljednje ned. okt. Sajam se počima u petak a u poned. svršava, prva dva dana marveni, zadnja dva robni sajam.

Govor doktora Kaučuka

u gostioni „K zelenom drvu“

Velim Vam ljudi, ako cijeli dan moramo raditi i od prvog zova pijetla do zalaza sunca stajati na nogama, događa se dabome, da nam noge prerano otkažu službu.

Nije ni čudo. Predstavite si, da jedan kotač (bicikl) izgubi pneumatik. Taj se kotač može odmah baciti među staro željezo.

Kod čovjeka također nije drugačije. Tko ide na tvrdim kožnatim petama, koje su povrh toga često još i potkovane željeznim čavlima, čuti se kao da kod svakog koraka dobije poštenu udarac. I ako se ne oćuti svaki pojedini udarac — stotine tisuća takovih udaraca osvećuju se našim kostima.

Zato dragi ljudi, kada ćitav dan trebate svoje noge i jer iste trebate samo ako su **zdrave i krepke**, morali bi nositi **PALMA** kaućuk pete. Ove su naime elastićne kao pneumatik. Osim toga su jeftine, traju triputa tako dugo kao kožnate pete i štede skupu obuću.

Na **PALMA** kaućuk petama idete ugodno, elastićno i štedite svoje noge. Iste se dobiju svagdje i svaki Vam ih obućar za nekoliko ćasa može pričvrstiti.

Tko nosi **PALMA** kaućuk pete, taj može do visoke starosti snašati sve poteškoće i muke svakodnevnog rada i imati pored toga uvijek zdrave i krepke noge.

Dragi ljudi, mislite uvijek na ovaj govor kada ste umorni.

Z

Zmajevac (Baranja) 14. febr., 4. apr. 6. jula, 26. okt. tih ned. u poned.

Z

Žabalj 15. apr., 20. juna i 29. sept. Ako ne pada u ned. ili pon. onda u prij. ned i poned. biva sajam.

Važniji sajmovi u Hrvatskoj i Slavoniji.

Aljmaš 2. srp., 15. kol., 8. rujna, i na Ime Marije.

Bjelovar 17. travnja, 19. svibnja, 17. rujna i 20. listopada. Ako je na koji ovaj sajamski dan svetkovina, onda se drži sajam slideći dan.

Brod 24. velj., 21. ožujka drugi poned po vel. noći i s blagom, 25. svib., na Križ. poned. s blagom, 13. lipnja, 13. srp., 24. kol., 14. rujna, 30. stud.

Brod na Savi na hr. Blagovist, na Trojstvo, 2. kolov., 25. stud. Svaki put prije toga na 2 dana marvinski vašar.

Dalj na hr. Đurđevo, na hr. Lučin.

Daruvar u hrišč. bijelu nedj. 1. trav. u nedjelju po hr. Spasovu, 27. lipnja, 26. srp., 11. kolov., u ponedj. po Maloj Gospi, 30. listopada.

Djakovo 24. travnja na Đurđevo, 20. srpnja na Ilinje, 18. listopada na Lučinje, 20., 21. i 22. siječnja.

Feričanci 14. ožujka, 15. kolov., 26. listopada.

Garčin (požež. žup.) 1. svibnja, na Duhove, 28. lip., 21. rujna.

Garašnica na Duhov. utorak, 20. lipnja, 2. srpnja, 2. studena.

Gorica Velika 2. siječnja, u ponedjeljak po Svijećnici, utorak prije Josipa 1. svib. u pon. po Tjelovu, 21. srpnja, 10. kolov., pon. pred malom Mašom, 21. rujna, 15. listopada, 5. studena, i 14. prosinca.

Gospić 1. svibnja, 10. listopada.

Gradiška Nova 25. ožuj. na hr. Duhove, 20. kolov. i 1. stud.

Gradiška Stara 29. rujna.

Grubišno Polje 19. ožujka, 5. svib., osmi dan po Spasovu, 4. list. Ilok 24. trav., 13. lip., 2. kolov., 23. listopada, 25. studenoga.

Indjija na gr. cara Konstant., na hr. M. Gospu, na hr. Poh. Gosp.

Ivanić grad 12. ožujka 24. trav., 15. svib., 30. lipnja, 12. srpnja. drugi dan po pravosl. Petrovu, 28. kolovoza, 20. rujna, 4. list., i 21. prosinca.

Ivanić-Kloštar dan po Tri kralja, dan po Svijećnici, dan po nav. B. D. M. dan po Vel. Gospi, po Maloj Gospi, dan po Začecu B. D. M. i 27. listopada.

Karlovac 8. svib., 15. lipnja, 25. srpnja, 29. rujna i 21. prosinca.

Koprivnica stalni godišnji sajmovi drže se 3. velj., 26. ožujka, 5. svibnja, 2. srpnja, 28. listopada, 7. prosinca.

Kostajnica 12. ožujka, 29. srpnja, 14. studena.

Krapina na Blaževo, na Josipa, dan po Florijanu, na Ladislava, u nedj. po Škap., u ponedj. po Zast. Kr. u pon. po imenu Marije, na Miholje, na Martinje, na Nikolinje.

Križevci 20. siječ., 3. veljače, 21. ožujka, u poned. po Cvitnici, 22. svibnja, utorak po Trojakah, 15. lipnja, 18. srpnja., 10. kol., 28. rujna, 18. list., 11. stud., u poned. prid Božić.

- Mitrovica Srijem* na hr. 40. mučenika, na hr. Cvitnicu, na hrist. Spasovo, na hr. Ilinje, na hrist. Malu Gospu.
- Našice* 5. ožujka, 8 lip., 10. kol. i 25. studena.
- Ogulin* sva tri dana po duhov. ponediljku, 9., 10 i 11. rujna.
- Orahovica* 28. siječnja, 28. travnja, 15. rujna, 20. studena.
- Osijek* 20. siječ., 24. travnja, 20. srpnja, 18. list., (svi veliki). Prije svakog 8 dan glavni marveni vašar.
- Pakrac* na hr. Blagov., na hr. Ignatiju, na hr. Duhove, na hr. Ilinje, na hr. Malu Gospu.
- Požega* na Ant. Op., na Cvitnicu, na Duhove, na Tereziju, na Tomu.
- Ruma* u hr. Čisti četvrtak, na hr. Petrovo, na hr. Miholje, na hr. Trifuna.
- Samobor* 14. veljače, 19. ožujka, na Veliki petak, 22. svibnja, 28. srpnja, 10. kolovoza, 21. prosinca.
- Sisak* u srijedu po Svijećnici, u utorak po Cvjetnici, na Flor., dan po Zast. K., 15. srpnja, na sv. Klaru, 16. rujna, 19. studenoga.
- Sveti Ivan Zelina* 26. ožuj., dan po Ivanju, 30. studena.
- Sveti Ivan Žabno* uvijek 1. ožuj., 14. travnja, 16. svibnja, 6. srp., 22. studenoga.
- Šarengrad* na Spasovo i 29. lipnja.
- Valpovo* na Ivana K., na Zač. Gosp., na Mart.
- Varadin* na Matiju, na Petrovo, na Martinje.
- Varaždin* na Đurđevo, na Ivanje, na Jakobovo, na Emerikovo, na ned. glušnicu.
- Vinkovci* 16. svibnja, 6. kol., 1. studenoga. Prija svakog nekoliko dana marveni vašar.
- Virovitica* 6. siječ., 1. svibnja, 2. kol. 21. rujna. Svaki put prije 6 dana marveni vašar.
- Vrpolje* 24. lipnja, 20. kolovoza, 11.—13. veljače.
- Vukovar* 1. svibnja, 24. lipnja, 15. studena. Skupa po nekoliko dana marvinski vašar.
- Zagreb* u četvrtak prije Cvjetne nedj., dan po Marku, na Margaretinje, dan po Stjepanu Kr. lju. na Šimunje. dan po Začecu BDM. Od ovih je znameniti i margaretkinski, a najznamenitiji je na Kraljevo.
- Zemun (Srijem)* na sv. Matiju, 3. svibnja, 13. prosinca.

U Bosni i Hercegovini.

- Banja Luka* pred pravoslavne Duhove do subote.
- Bos. Kostajnica* 20. do 22. rujna.
- Bos. Novi* 10. do 12. srpnja.
- Bos. Gradiška* 20. do 22. rujna.
- Bos. Šamac* 29. lipnja.
- Derventa* 27. do 29. kolovoza.
- Fojnica* na Duh. kroz tri dana.
- Gornji Vakuf* 11. do 13. srpnja.
- Glamoč* 11. i 12. rujna.
- Jajce* 11. do 13. listopada.
- Mostar* 22. do 24. travnja, 16. do 18. kolovoza.
- Travnik* 6. do 8. svibnja i na Nik.
- Trebimlja* 8. rujna
- Zvornik* 2. do 6. kolovoza.
- Zenica* 15. i 16. svibnja.
- Zepče* 15. do 17. kolovoza.
- Županjac* 11. srpnja, 27. kolovoza i 11. listopada.

Nakon dugogodišnjeg istraživanja

uspjelo nam je sastaviti takav crem i sapun, koji je potpuno (neutralan) neškodljiv; u njemu nema sredstava koja škode organizmu, a ipak postane od njega koža bijela, čista i mekana. Zato svaka djevojka, koja hoće da joj lice bude čisto i svježe neka upotrebi

NADA CREM I SAPUN ZA LICE

pa će se uvjeriti i sama na svoju najveću radost, da je kod stalne upotrebe uspjeh siguran i neškodljiv. Dobije se kod

DROGERIJE „NADA” SUBOTICA

TELEFON BROJ 637.

Hrvati!
Bunjevci! Slaveni!

Posjećujte Vašu knjižaru i papirnicu
SUPR. V. BERLEKOVIĆA

(Prije knjižara Wilhelm) gdje će te u velikom izboru naći sve svoje potrebe. — Knjige iz hrvatsko-srpske književnosti. — Školske knjige, pisci i crtači pribor i kancelarijski materijal. Ogroman izbor! — Najstručnija posluga!

Izdavačke i tvorničke cijene!

SUBOTICA, ŠTROSMAJEROVA ULICA BR. 6.

Mogu li se plućne bolesti izliječiti ?

To nada sve važno pitanje zanima sve koji boluju na : Astmi, tuberkulozi pluća i grkljana, vrtoglavici, kataru plućnih vršaka, zastarjelom kašlju, zaslinjavanju, dugotrajnoj promuklosti, a do sada se nisu mogli izliječiti. Svi takovi bolesnici mogu dobiti od nas potpuno besplatno knjigu sa slikama iz pera g. Dr. med. Guttmanna bivšeg šefa zavoda za finzenkuru o temi „Mogu li se plućne bolesti izliječiti?“ Da dademo svakom bolesniku prilike, da si objasni vrst svoje bolesti, odlučili smo, da tu knjigu pošaljemo svakome besplatno i franko, radi općenitog dobra.

Treba pisati samo jednu dopisnicu sa naznakom tačne adrese na

PUHLMANN & CO., BERLIN 481.
M Ü G G E L S T R A S S E 2 5 - 2 5 a

Jugoslavenska Udružena Banaka D. D. Zagreb

GLAVNI ZAVODI:
Zagreb, Beograd

PODRUŽNICE:

Dubrovnik, Maribor, Novisad, Osijek, Petrinja, Sarajevo,
Subotica, Senta (Ekspozitura), Sušak, Vinkovci, Zagreb-Ilica 3.

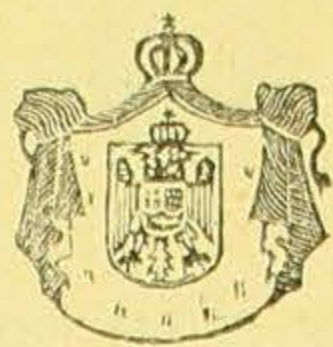
....

Dionička glavnica: Dinara 175,000.000.—

Pričuve: Dinara 52,000.000.—

....

Obavlja najkulantnije svakovrsne bankovne poslove.

KRALJ. JUGOSLAVIJA POVLAŠĆENA KNJIŽARA

„JEDINSTVO“

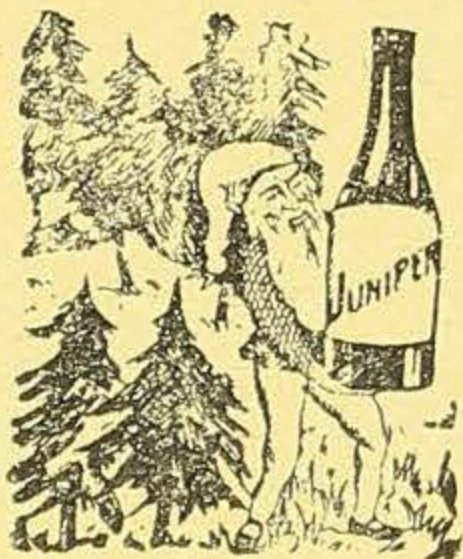
Knjižara
svih školskih učbenika
kao i knjiga zabavnih, pravnih i
poučnih, — domaće i strane literature.
Veliko stovarište svakovrsnog papira kancelarijskog i
školskog pribora. Prodaja sviju vrsta pisa-
ćih mašina i aparata za umno-
žavanje kao i pribor-
re za iste.

TELEFON: 7-44.

SUBOTICA KARADORĐEV TRG 9.

Lako se možete bez troška uvjeriti,
da je

JUNIPER

zelena vino-
ca s borovim
ekstraktom
bolja i jača od
svih drugih,
ako u apoteki,
drogeriji ili
trgovini traži-

te besplatni uzorak JUNIPERA i
opis. Ovaj domaći lijek je od vrlo
dobre pomoći i ne bi smio u nijed-
noj kući manjkati. Mustre i opise
daje i glavno skladište

Apoteka BLUM
SUBOTICA, Ribja pijaca.

ALCOOL TOOTH INSTITUT

COPENHAGEN — (Danska)

stavilo je u promet sredstvo
za odučenje od

PIJANSTVA

isto se može davati a kakvoj
god tekućini a da dotični ništa
ne osjeti. Razašilje ga poštom
uz cijenu od Dinara 50.—

Apoteka BLUM
SUBOTICA, Ribja pijaca.

Za uputstvo treba slati 3 Din.

Jugoslavenska Banka D. D.

Podružnica: Subotica -- Središnjica: Zagreb

PODRUŽNICE:

Beograd, Brod n/S., Crikvenica, Karlovac,
Ljubljana, Novi, Novisad, Osijek, Sombor,
Stari Bečej, Sušak, Varaždin. Vukovar.

DIONIČKA GLAVNICA I PRIČUVA:
Din. 129,000.000

Prima uloške na knjižice i tekući račun,
:: :: te iste ukamaćuje najkulantnije. :: ::

Isplata uložaka bez otkaza!

Kupuje i prodaje devize, valute i vrijednosne papire te obavlja najkulantnije sve burzovne naloge. Obavlja sve bankovne poslove najkulantnije.

Ja nabavljam krzno

kod nove firme:

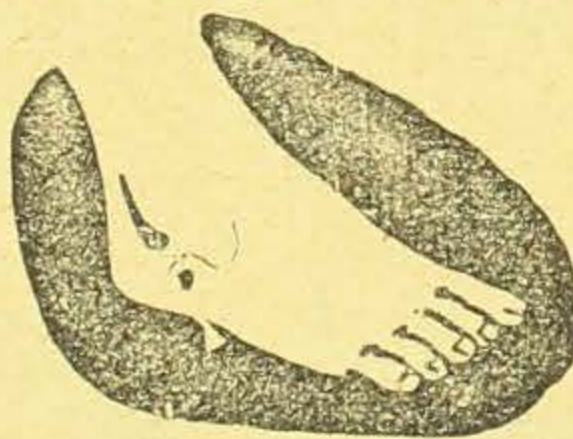
LADISLAV RAK

KRZGAR (ČURČIJA)

SUBOTICA, VAROŠKA KUĆA

1000 Dinara plaćam ako Vaše

kurje oči

bubuljice, tvrdu kožu, žuljeve, pomoću milijon puta pokušanog liječnički preporučanog „RIA“ balzama u roku od 3 dana nebi bezbolno, bez opasnosti, bez no-

ža, bez upale odstranili.

„Poslije 15-godišnje muke za 36 sati riješen sam konačno kurjih očiju, protiv kojih nisu koristila mnoga druga sredstva. Primitite moju najsrdačniju zahvalu. Molim pošaljite za moje rođake 12 lončića „RIA“, piše prof. T. u B. — Cijena sa jamčevanim pismom Din. 9'—, 3 lončića Din. 18'—, 6 lončića Din. 28'—, Hiljade zahvalnica i liječničkih priznanica. Za 3 sata uništiti ćete sve štakore i miševе sa sredstvom

„Smrt štakorima“

Sredstvo za hrpimično tamanjenje. I najmanji zalogaj usmrćuje, dočim je neškodljiv za ljude i kućne životinje. „78 mrtvih štakora našao sam do sada, a sve više ih nalazim, šalјite 10 kutija za moje susjede“, piše gosp. L. u T. Uspjeh zajamčen. Cijena Din. 12'—, 3 lončića Din. 28'—. Svi gornji preparati za naručiti kod

Dr. NIC. KEMENY, KOŠICE

(Kaschau) Postfach 12|BL. 47. ČSR.

KALOR J. REICH
MANUFAKTURNA TRGOVINA

K. J. R.

SUBOTICA, Jelačićeva ul. 9.

SVE POTREBE ZA MUŠKA, ŽE-
LJEZNIČARSKA I OFICIRSKA
ODIJELA NARUČUJTE KOD

Djordja Krnajskog
civilnog i vojnog krojača
SUBOTICA, Aleksandrova ul. br. 9.

Ernest Fišer

Grafički umjetni zavod

Vlastita kuća. — Interurban telefon 62.
Postčeka Zagreb 46.482.

„RELIF“ Prva Jugoslavenska Tvornica
Relifa i Graviranje. ~ TVORNICA trgo-
vačkih knjiga i strojno prešovanih karton kutija.
Litografija, ~ štamparija, ~ rasterirni zavod,
~~~~ cinkografija, ~ knjigoveznica. ~~~~~
Svaki odio najtačnije i najjeftinije radi.

SUBOTICA
Karadžićeva ulica broj 26.

Oglašivanja u kalendarima

obavlja uz najpovoljnije uslove stari specijalni stručni

BLOCKNEROV KALENDARSKI ODIO

(U KONCERNU INTERREKLAM D. D.)

ZAGREB, Marovska 28. Tel. 21-65. Poštanski pret. 1-78.

Predlozi i troškovnici besplatno!

HENRIK WEISS, SUBOTICA

VELIKO STOVARIŠTE SPECIJALNIH KAPA I ŠEŠIRA.

BORSALINO

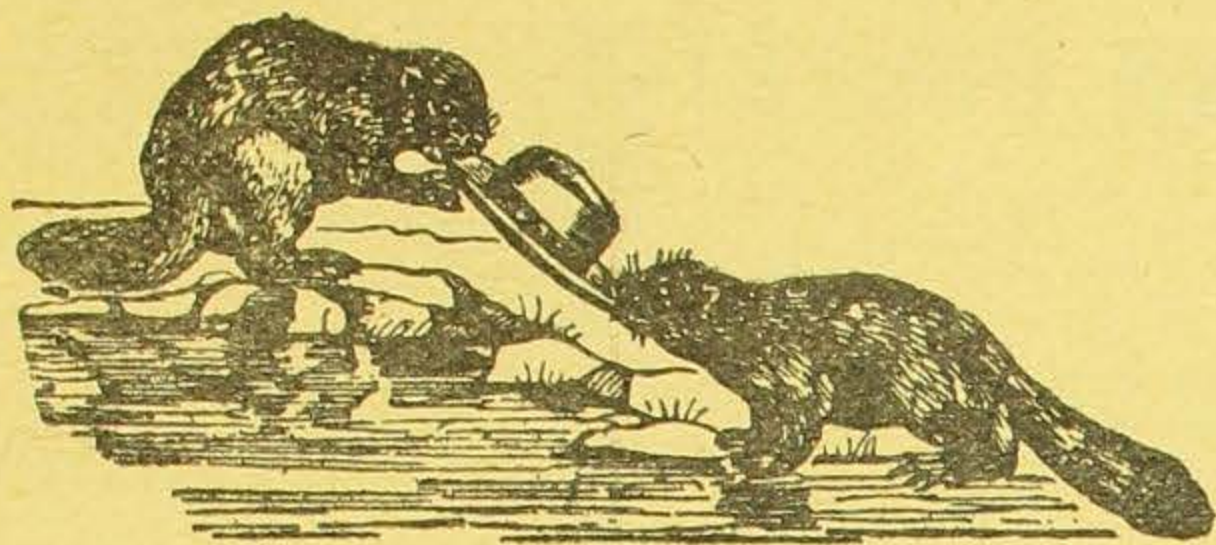
I FRANCUSKI

MOSSANTO

ŠEŠIRI STALNO NA SKLADIŠTU.

JELAČIĆEVA ULICA BROJ 5.

(KOD MALE KAPELE)

Opšta Kreditna Banka D. D.

Brzof. adr. „Kredit“ Subotica Telefon 49. 50. i 51.

Ispostave: Novi Bečej i Senta.

Dionička glavnica D. 10,000.000

Obavlja sve bankovne transakcije u tu- zemstvu i inozemstvu najkulantnije.

Odjelenje za ugalj, zastupa najveće inozemne rudnike.

Prima uloge na tekući račun i uložne knjižice i ukamaćuje iste najpovoljnije; te isplaćuje bez otkaza.

Manufakturna trgovina
kod „Bunjevačke Nevjeste“

RETI i DRUG
Subotica

Jelačićeva ul. 3. Kod Male Kapele

Za sadnju vinograda!

Najveće!

Najsigurnije!

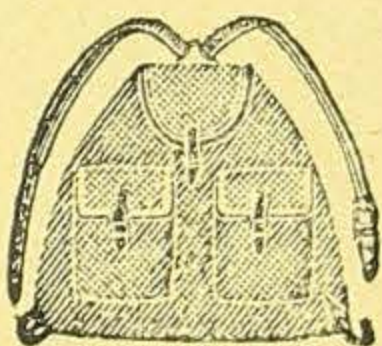
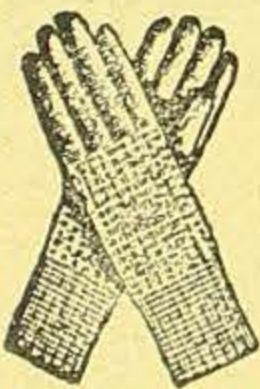
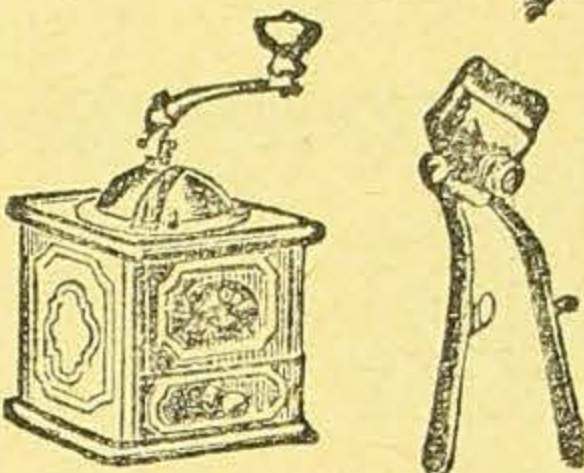
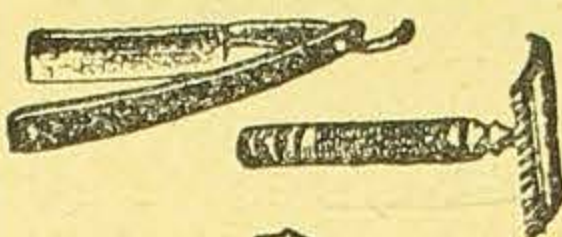
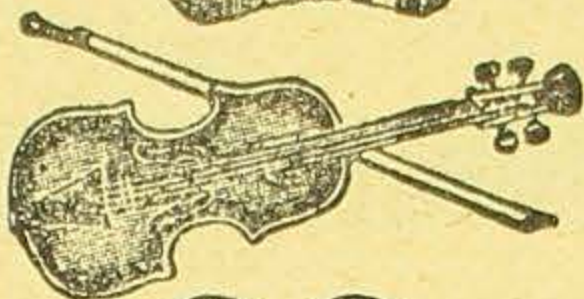
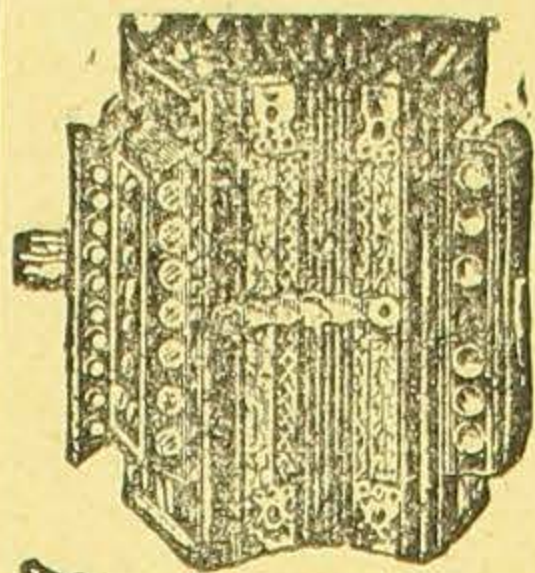
od svih strana priznato vrelo za nabavu cijepljene vinove loze te ostalih loznih i voćnih proizvoda. Cijene posve umjerenе. Po stručnoj nauci i dužnosti posluga solidna. Ilustrovani cjenici šalju se besplatno! Preporuča se interesentima

JANKO (IVAN) ŠARIĆ
dipl. stručnjak za vinogradarstvo i voćarstvo
Petrovaradin-Majur (Srijem)

U državi najveće skladište vinove loze!

Kupuj razborito, pak češ kupiti jeftino

a ipak dobro!

Često u dućanu nemamo dosta vremena za temeljito razmišljanje i tek kod kuće kasnije žalimo, da nismo odabrali nešto drugo.

Velike prednosti

nasuprot, koje nam pruža godišnji katalog svjetske otpremne kuće Suttner, sa preko 1000 slika, pred kojim nesmetano sjedimo kod kuće te biramo što nam treba poslije zreloga razmišljanja, te prednosti su nenaplative. A taj veliki godišnji katalog

dobiti ćete i Vi besplatno

treba samo da ga zatražite dopisnicom. U njemu nalazite najdivnije

najnovije izume

praktične predmete uporabe, stvari za domaćinstvo i odjeću, koje možete

bez rizika

kupiti, jer što se ne sviđa, to se zamjenjuje ili se vraća novac. Golemi promet omogućuje tvrci Suttner, da prodaje

sve predmete jeftinije

a ipak da pruža najbolje kakvoće. Zahtjevajte zato još danas besplatni godišnji katalog od

SVJETSKJE TRGOVAČKE KUĆE

Brijaći aparat br. 12207 fino poniklovan sa dvije oštrice, vrlo lijepo izradjen samo 22 Din.

Bečkaručna harmonika br. 13116 sa 10 tipaka, 2 basa, dvo-redna veličine 24x11 1/2 cm, sa 10 bora na mjehu, u lijepoj izradbi samo 168 Din. Razašilje se uz pouzete ili novac unapred.

Gusle, citre, mandoline, gramofone i ostala glazbala u velikom izboru.

Džepni nožići, britve, škare, sprave za rezanje kose i brade i td.

Alat poput blanja, kliješta, čekiće, svrdla i td.

Kuhinjske sprave glačala, jedala, garniture i td.

Kabanice kišne kabanice, za dame, gospodu i djecu.

Rublje, čarape, garniture za krevet i stol, šepdeke i td.

Odjela za gospodu i dječake po najnovijem kroju u najboljoj kakvoći.

Cipele za dame, gospodu i djecu i td.

Hiljade raznih predmeta za sve svrhe naći ćete u velikom besplatnom godišnjem katalogu firme Suttner.

H. SUTTNER, LJUBLJANA BROJ 311.

(SLOVENIJA)

Nova radost života ispravnom njegom tijela

Mane, koje čovjeka prikazuju nepovoljnim u njegovoj vanjštini, valja odstraniti ne samo ljepote radi već i zbog zdravlja i duševnog raspoloženja.

Svijest o vlastitoj ljepoti i njegovanosti, povećava radost života.

Proti svim manama kože

Fellerova kavkavska Elsa pomada za zaštitu lica i kože ona hrani, obnavlja i pomlađuje uvelu, borastu i hrapavu kožu lica, vrata i ruku. Ona daje koži glatkoću, mekoću, čistoću i elastičnost. Ona uklanja bore, brazgotine, sujedice, prištiće. Radost je vidjeti, kako brzo nestanu sunčane pjegice. Elsa pomada zaštićuje kožu od štetnih upliva vjetra, vlage, prašine i sparnosti. Jedan lončić Din. 12'— Poštarina i pakovanje posebno.

Za njegu kose

za jačanje i hranjenje kože na tjemenu, upotrebljava se Fellerova jaka Elsa pomada za porast kose (Tannohina pomada), koja privodi novu hranu korenju i tlu kose, postizava bujniji porast kose, te uklanja perut, ispadanje vlasiju i prerano sjedjenje, a uzdržava krtu kosu mekom i gipkom. Jedan lončić Din. 12'— Omot i poštarina posebno.

Za pranje glave i kose

samo Fellerov miomirisni Elsa-Shampoo. Omot D 3'30

ZA POKUS 2 lončića jedne ili po 1 lončić od obih Elsa pomada već sa omotom i poštarinom Din. 40'—, nu samo ako se novac pošalje unapred, jer kod pouzeća stoji poštarina za 10'— Din. više.

Pravi sapuni ljepote i zdravlja:

Fellerovi Elsa sapuni divno su namirisani štedljivi u potrošnji, oplemenjuju kožu i sadrže djelotvorne sastojine potrebne za zdravlje i ljepotu. Postoje 6 vrsta Elsa sapuna:

Elsa ljiljanov mlječni sapun osobito fini cvjetni sapun, čini kožu mekanom i nježnom. Isto tako „ELSA SAPUN LJILJANOVE KREME“.

Elsa žumnjak sapun pravi blagi sapun i za najmanju djecu.

Elsa glicerinski sapun osobito dobar za ispucanu kožu.

Elsa boraksov sapun izvrstan protiv sunčanih pjega, kožne ispržine i bubuljica.

Elsa katranov sapun desinficira, vrlo dobro djeluje na kožu i kosu glave, naročito kod djece.

Elsa sapun za brijanje, koji ujedno desinficira, umekšava dlake, jako pjeni i ne nadražuje kožu.

Poštom na pokus 5 komada Elsa sapuna u poželjnom izboru uključivo omot i poštarinu Din. 52'—

Mladenačku svježinu i zdravi izgled

podaje koži tekuće ljiljanovo mlijeko „Elsa“ Boca Din. 13'20

Preporuča se novac unapred poslati, jer kod pouzeća stoji poštarina za 10'— Din. više. Ako se ovi preparati pripakuju uz Elsa pomadu ili Elsa sapune, tad se ušteduje poštarina, inače se troškovi zaračunavaju zasebno najjeftinije. Narudžbe adresirajte tačno na

Eugen V. Feller Ijekarnik, Stubica Donja, br. 84.

(Hrvatska)

ZA KOŽU GLAVE, za jačanje, proti peruti „Elsa“ žesta za kosu. Jedna boca Din. 27'50

Zdravstveni puder dr. Kluger

(marka Hega). Kutija Din. 27'50. Puder u kesicama za dame Din. 4'40. Šminke crvene i bijele po Din. 3'30

TRAJNI MIOMIRIS Elsa kolonjske vode oživljuje. Boca D. 16'50

ZA USTA I ZUBE nema ništa boljeg od Elsa vode za usta, uzdržava zube čistima, osvežuje, uklanja loš zadah iz ustiju. Boca Din. 16'50

Proti kurjih očiju, žuljeva

pomaže Vam bez boli, bez noža, bez pogibelji otrovanja krvi, brzo i sigurno djelujući Fellerov Elsa turistički melem, mali karton 4 din. 40, veliki karton 6 din. 60, nadalje Elsa turistička tekuća tinktura, boca sa kistom 11 Din.

K V O D I Z A P R A N J E,

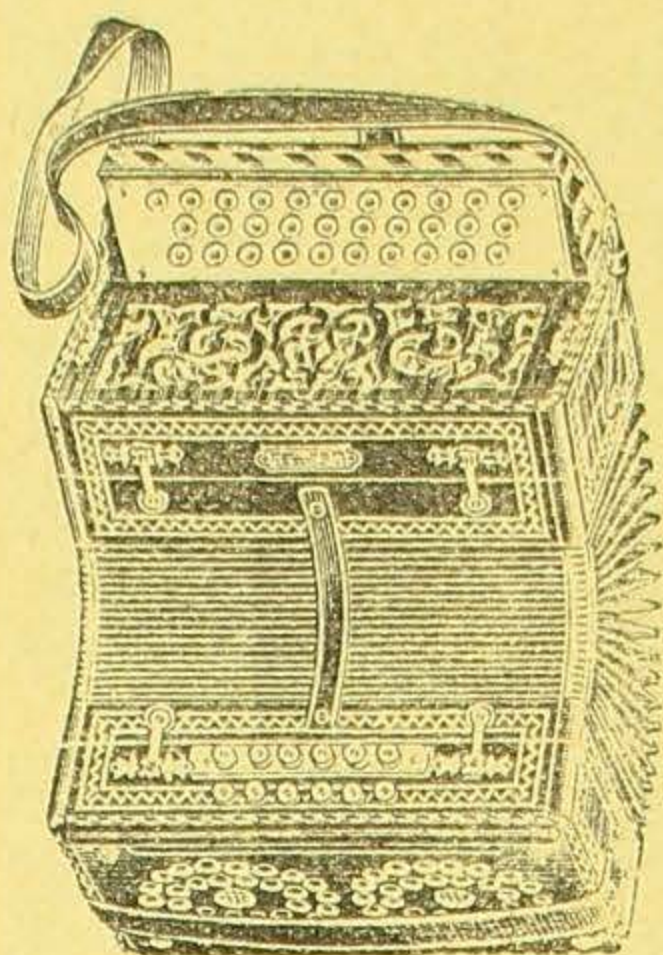
za kupke i za ispiranje ustiju odlični su pridodatak „Elsa“ toaletne pastile i Elsa toaletni prašak. Karton 10'— Din.

ZA ORMAR RUBLJA

jest mirisni jastučić „Elsa-Sachet“ vrlo trajnog mirisa, koji prodire svaki komad rublja. Komad Din. 6'—

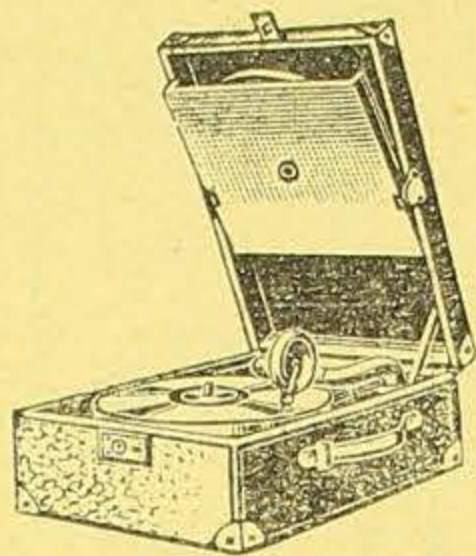
Najbolji kremu za zube „ELSA DENT“ čisti zube bijelo poput snijega i otklanja svaku gnijez zubiju. Tuba 8 Din. 80.

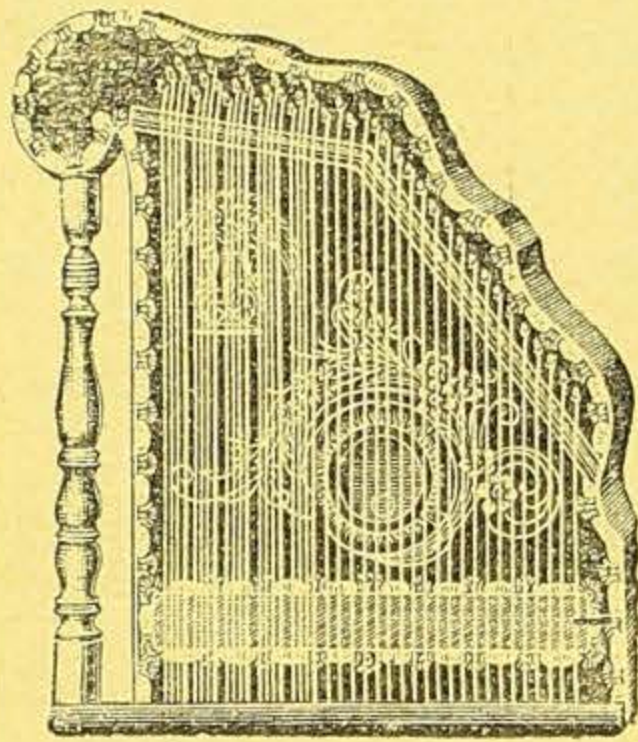
Ručne harmonike

njemačke od Din. 85.— nav.,
bečke od Din. 179.— nav.

Gramofoni

od Din. 345.— nav.

Gitarne citre

od Din. 192.— nav.

Mi Vam dajemo potpuno besplatno

ogromni cjenik već preko 30 godina po cijelom svijetu poznate tvornice glazbala Meinel & Herold, čija se kakvoća hvali u više od 20.000 zahvalnica i priznanica. — Kod nas kupujete

izravno iz tvornice mnogo jeftinije

iz slijedećih razloga:

1. Naše tvorničko skladište nalazi se u Mariboru, stoga nema ni carinskih, ni inozemnih transportnih troškova.

2. Naručite li u inozemstvu, onda niti ne znate, koliko ćete morati platiti dok Vam instrument stigne, a pored toga morate još i dugo čekati. Kod nas dobijete sve odmah i cijenu znadete unapred.

3. U inozemstvu naručeno glazbalo može eventualno oštećeno stići. A što onda? Inozemstvo je daleko, dočim kod nas nema te poteškoće, ta mi smo ovdje u zemlji.

Ponajprije zatražite dakle naš novi ogromni cjenik

a onda si istom izaberite željeni predmet. Pišite stoga odmah sada na najeveću otpremnu kuću glazbala u Jugoslaviji:

MEINEL I HEROLD

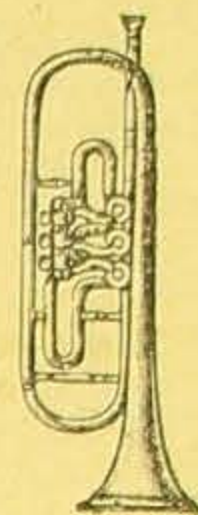
tvornica glazbenih instrumenata, gramofona i harmonika

Podružnica

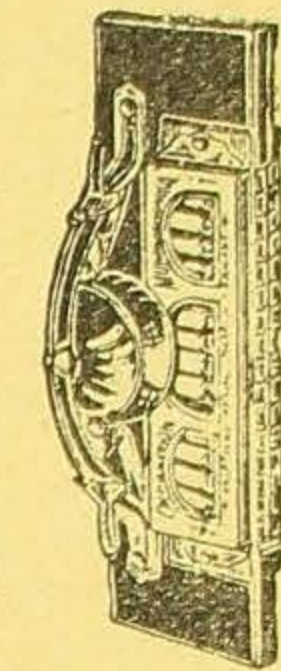
MARIBOR br. 251.

Tambure od Din. 98.— nav.

Trube od Din. 505.— nav.

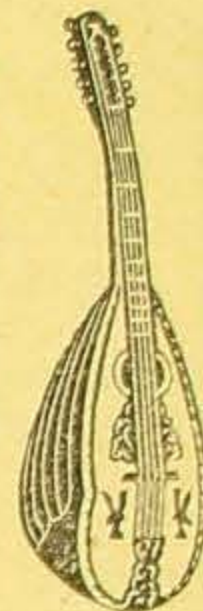
Usne harmonike od Din. 7.50 nav.

Klarineti od Din. 120.— nav.
Flaute, okarine, saksofoni i t. d.
u velikom izboru.

Violine od Din. 95.— van.

Gitare od
Din. 207.— nav.

Mandoline od D. 136.— van.

Potpuno jamstvo

za
svako glazbalo!

8 dana na ogled

šaljemo Vam svako glazbalo! Ako se ne sviđa, može se izmjeniti

Preko 120.000 glazbala prodano u jednoj godini!

zkvh.org.rs

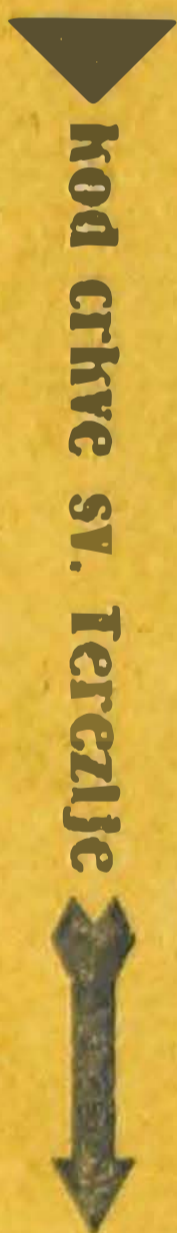
Vi ste na pravom izvoru jeftinoće

ako kupujete svoje potrebštine

Konofas,
cic i filor,
sefir,
platno,
maramice
i maramie,
salvete,
i čaršape;
pokrovce
i tepihe;
sukno,
kamgarn,
paju,
double;
pliš,
silskin,
kumašu,
svilu i
svilentin

i svu ostalu manufakturnu robu

Drot,
klince,
osovine,
šine;
kosu i vile,
ašov,
lopatu,
motiku;
rendu,
maklju,
glitu,
čivinjak,
sjekiru,
kalapač
i sav alat;
kalajsano
i od tuča
posude;
peglu

i svu ostalu gvoždjarsku robu

kod

Vece M. Vidaković i Sinovi
Subotica